

T.C
BİNGÖL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

DĀSTĀN-I MÜSEYYEB GĀZĪ (s. 2-130)
GİRİŞ-İNCELEME-METİN-DİZİN

HAZIRLAYAN
Neslihan SEMERCİ ELMAS

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
Dr. Öğr. Üyesi Osman ÖZER

BİNGÖL-2019

BİNGÖL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI
YENİ TÜRK DİLİ BİLİM DALI

DĀSTĀN-I MÜSEYYEB GĀZĪ (s. 2-130)
GİRİŞ-İNCELEME-METİN-DİZİN

HAZIRLAYAN
Neslihan SEMERCİ ELMAS

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
Dr. Öğr. Üyesi Osman ÖZER

BİNGÖL-2019

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	I
BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ	VI
TEZ KABUL VE ONAY.....	VII
ÖN SÖZ.....	VIII
ÖZET	X
ABSTRACT.....	XI
KISALTMALAR.....	XII
TRANSKRİPSİYON İŞARETLERİ	XIII
GİRİŞ.....	1
DĀSTĀN-I MÜSEYYEB GĀZĭ.....	3
Yazarı ve Yazılış Tarihi	3
Konusu	3
Dil ve Şekil Özellikleri	5
Nüshaları	5
BİRİNCİ BÖLÜM	7
İNCELEME.....	7
1.1. YAZIM ÖZELLİKLERİ	7
1.1.1. ÜNLÜLERİN YAZILIŞI	7
1.1.1.1. /a/ ve /e/ Ünlülerinin Yazılışı	7
1.1.1.2. /i/ ve /ı/ Ünlülerinin Yazılışı	9
1.1.1.3. /o/ ve /ö/ Ünlülerinin Yazılışı	10
1.1.1.4. /u/ ve /ü/ Ünlülerinin Yazılışı	12
1.1.1.5. é Ünlüsünün Yazılışı	13
1.1.2. ÜNSÜZLERİN YAZILIŞI	14
1.1.2.1. /p/ Ünsüzünün Yazılışı.....	14
1.1.2.2. /ç/ Ünsüzünün Yazılışı	14
1.1.2.3. /ŋ/ Ünsüzünün Yazılışı.....	15
1.1.3. BİTİŞİK YAZILAN KELİMELER	15
1.2. SES BİLGİSİ.....	17
1.2.1. ÜNLÜLER	17
1.2.1.1. Ünlü Uyumu	17

1.2.1.1.1. Kalınlık-İncelik Uyumu (Büyük Ünlü Uyumu)	17
1.2.1.1.2. Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu (Küçük Ünlü Uyumu)	17
1.2.1.2. Ünlü Türemesi	19
1.2.1.3. Ünlü Düşmesi	20
1.2.1.4. Ünlü Birleşmesi	21
1.2.2. ÜNSÜZLER	21
1.2.2.1. Ünsüz Değişmeleri.....	21
1.2.2.2. Ünsüz Türemesi.....	23
1.2.2.2.1. -y- Ünsüz Türemesi	23
1.2.2.2.2. İkizleşme.....	23
1.2.2.3. Ünsüz Düşmesi	23
1.2.2.4. Ünsüz Benzeşmesi.....	24
1.2.2.5. Ünsüz Yumuşaması	24
1.3. ŞEKİL BİLGİSİ.....	27
1.3.1. İSİM	27
1.3.1.1. Çokluk.....	27
1.3.1.2. İyelik Ekleri	27
1.3.1.3. İsim Tamlaması	29
1.3.1.3.1. Belirtili İsim Tamlaması	29
1.3.1.3.2. Belirtisiz İsim Tamlaması	30
1.3.1.4. Hal Ekleri	30
1.3.1.4.1. İlgi Hali Eki	30
1.3.1.4.2. Belirtme Hal Eki.....	31
1.3.1.4.3. Yaklaşma Hal Eki.....	31
1.3.1.4.4. Bulunma Hal Eki	32
1.3.1.4.5. Ayrılma Hal Eki	32
1.3.1.4.6. Eşitlik Hal Eki	32
1.3.1.4.7. Vasıta Hal Eki.....	32
1.3.1.4.8. Yön Hal Eki.....	33
1.3.1.5. Soru Eki	33
1.3.2. YAPIM EKLERİ	33
1.3.2.1. İsimden İsim Yapım Eki.....	33
1.3.2.2. Fiilden İsim Yapım Eki.....	35

1.3.2.3. İsimden Fiil Yapım Eki.....	36
1.3.2.4. Fiilden Fiil Yapım Eki.....	36
1.3.3. SIFAT.....	37
1.3.3.1. Niteleme Sıfatları	37
1.3.3.2. Belirtme Sıfatları	37
1.3.3.2.1. Sayı Sıfatları.....	37
1.3.3.2.2. İşaret Sıfatları	38
1.3.3.2.3. Soru Sıfatları.....	38
1.3.3.2.4. Belirsizlik Sıfatları	38
1.3.4. ZAMİR.....	39
1.3.4.1. Şahıs Zamirleri.....	39
1.3.4.2. İşaret Zamirleri	43
1.3.4.3. Dönüştürme Zamirleri	43
1.3.4.4. Soru Zamirleri.....	44
1.3.4.5. Belirsizlik Zamirleri	44
1.3.4.6. Bağlama Zamirleri	44
1.3.5. ZARF	44
1.3.5.1. Durum Zarfları.....	45
1.3.5.2. Zaman Zarfları	45
1.3.5.3. Yer ve Yön Zarfları	47
1.3.5.4. Azlık-Çokluk Zarfları	47
1.3.5.5. Soru Zarfları.....	47
1.3.6. EDAT.....	48
1.3.6.1. Bağlama Edatları	48
1.3.6.1.1. Şart Bildirenler	48
1.3.6.1.2. Sebep Bildirenler.....	48
1.3.6.1.3. İstisna Bildiren.....	49
1.3.6.1.4. Cümle Bağlayıcılar	49
1.3.6.1.5. Atıf Edatı.....	49
1.3.6.2. Son Çekim Edatları	50
1.3.6.3. İşaret Edatları	50
1.3.6.4. Berkitme Edatları	51
1.3.6.5. Seslenme Edatları.....	51

1.3.6.6. Ünlem Edatları	51
1.3.7. Fiil	51
1.3.7.1. Olumsuzluk Eki	51
1.3.7.2. Şahıs Ekleri	52
1.3.7.3. Fiil Çekimi	53
1.3.7.3.1. Basit Kipler	53
1.3.7.3.1.1. Haber Kipleri	53
1.3.7.3.1.1.1. Bilinen Geçmiş Zaman.....	53
1.3.7.3.1.1.2. Öğrenilen Geçmiş Zaman.....	54
1.3.7.3.1.1.3. Geniş Zaman	54
1.3.7.3.1.1.4. Gelecek Zaman.....	55
1.3.7.3.1.1.5. Şimdiki Zaman.....	55
1.3.7.3.1.2. Dilek (Tasarlama) Kipleri	56
1.3.7.3.1.2.1. Emir	56
1.3.7.3.1.2.2. Şart	57
1.3.7.3.1.2.3. Gereklilik	57
1.3.7.3.1.2.4. İstek.....	58
1.3.7.3.2. Birleşik Kipler.....	59
1.3.7.3.2.1. Hikâye Birleşik Kipi	59
1.3.7.3.2.1.1. Öğrenilen Geçmiş Zamanın Hikâyesi.....	59
1.3.7.3.2.1.2. Geniş Zamanın Hikâyesi	59
1.3.7.3.2.1.3. İsteğin Hikayesi	60
1.3.7.3.2.2. Rivayet Birleşik Kipi	60
1.3.7.3.2.2.1. Geniş Zamanın Rivayeti.....	60
1.3.7.3.2.3. Şart Birleşik Kipi.....	60
1.3.7.3.2.3.1. Geniş Zamanın Şartı	60
1.3.7.3.2.3.2. Görülen Geçmiş Zamanın Şartı	61
1.3.7.4. Ek Fiil	61
1.3.7.5. Birleşik Fiiller	62
1.3.7.5.1. Birinci Unsuru Fiil Olan Birleşik Fiiller	62
1.3.7.5.1.1. Süreklilik.....	62
1.3.7.5.1.2. Tezlik	62
1.3.7.5.2. Birinci Unsuru İsim Olan Birleşik Fiiller	63

1.3.7.6. Fiilimsiler	64
1.3.7.6.1. İsim-Fiil	64
1.3.7.6.2. Sıfat- Fiil.....	64
1.3.7.6.3. Zarf-Fiil	65
İKİNCİ BÖLÜM	66
METİN.....	66
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	191
DİZİN.....	191
SONUÇ.....	496
KAYNAKÇA.....	500
ÖZGEÇMİŞ	502

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ

Yüksek Lisans tezi olarak hazırladığım *DĀSTĀN-I MŪSEYYEB GĀZĪ (s. 2-130)* *GİRİŞ-İNCELEME-METİN-DİZİN* adlı çalışmanın öneri aşamasından sonuçlanmasına kadar geçen süreçte bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle uyduğumu, tez içindeki tüm bilgileri bilimsel ahlak ve gelenek çerçevesinde elde ettiğimi, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu çalışmamda doğrudan veya dolaylı olarak yaptığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu beyan ederim.

07/08/2019

İmza

Neslihan SEMERCİ ELMAS

TEZ KABUL VE ONAY

BİNGÖL ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Neslihan SEMERCİ ELMAS tarafından hazırlanan *DĀSTĀN-I MŪSEYYEB GĀZĪ*(s. 2-130) *GİRİŞ-İNCELEME-METİN-DİZİN* başlıklı bu çalışma, [*Savunma Sınavı Tarihi*] tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonucunda [*oybirliği/oy çokluğuyla*] başarılı bulunarak jürimiz tarafından *Türk Dili ve Edebiyatı* Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

TEZ JÜRİSİ ÜYELERİ (Unvanı, Adı ve Soyadı)

Başkan : Prof. Dr. Abdülbaki Çetin **İmza** :

Danışman : Dr. Öğr. Üyesi Osman ÖZER **İmza** :

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Çimen ÖZÇAM **İmza** :

ONAY

Bu Tez, Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulunun/...../201.. tarih ve sayılı oturumunda belirlenen jüri tarafından kabul edilmiştir.

Doç. Dr. Yaşar BAŞ

Enstitü Müdürü

ÖN SÖZ

Osmanlı Türkçesi dönemi 15. yüzyıldan başlayıp 20. yüzyılın başlarına kadar devam eden bir dönemdir. Bu dönemde gerek telif gerekse çeviri birçok eser Türk Edebiyatına kazandırılmıştır. Bu eserlerden biri de 19. yüzyılda Nâ'ilî mahlaslı biri tarafından yazılan Dāstān-ı Müseyyeb Gāzî'dir. Eser dil özellikleri ve zengin kelime hazinesi yönüyle Türk Edebiyatına kazandırılmış önemli bir eserdir.

Dāstān-ı Müseyyeb Gāzî, manzum şeklinde yazılmış bir destan olup Kербela Olayı'nı anlatmaktadır. Eserin başkahramanı Müseyyeb Gāzî tarafından Hz. Hüseyinin intikamını nasıl aldığı anlatılmaktadır.

Yüksek lisans bitirme tezi olarak yapılan bu çalışmada eserin transkripsiyonu yapıp dil özellikleri üzerinde durulmuştur. Çalışmamız Giriş, İnceleme, Metin, Dizin şeklinde sınıflandırılmıştır.

Girişte eserin amacı, önemi, yazarı, konusu, nüshaları hakkında bilgi verilmiştir.

İnceleme bölümünde, imlâ özellikleri tespit edilip ses ve şekil özellikleri incelenip örneklerle gösterilmiştir.

Metin bölümünde eserin transkripsiyonlu metni verilmiştir.

Dizin bölümü, eserde geçen bütün kelimeleri içermektedir. Bu bölümde kelimelerin anlamlarının yanında gramatikal dizini de yapılmıştır.

Çalışmamızın hazırlanmasında yardımlarını esirgemeyen ve her konuda yardım eden hocam Dr. Öğretim Üyesi Osman ÖZER'e ve tezimizin hazırlanması sırasında her zaman bana yardım eden ve yol gösteren Prof. Dr. Abdülbaki ÇETİN'e teşekkürlerimi sunarım.

Ayrıca çalışmamın tamamlanması sırasında her zaman yanımda olan ve bana destek olan eşim Coşkun Elmas'a ve aileme teşekkürlerimi sunarım.

07/08/2019

Neslihan SEMERCİ ELMAS

ÖZET

Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tez Özeti

Tezin Başlığı : Dāstān-ı Müseyyeb Gāzī (s. 2-130) Giriş-İnceleme-Metin-Dizin

Tezin Yazarı : Neslihan SEMERCİ ELMAS

Danışman : Dr. Öğr. Üyesi Osman ÖZER

Ana Bilim Dalı : Türk Dili ve Edebiyatı

Bilim Dalı : Yeni Türk Dili

Kabul Tarihi :

Sayfa Sayısı : XIII + 502

Türk Edebiyatında manzum veya nesir türünde birçok eser yazılmıştır. Bu eserlerden biri de 19. yüzyılda yazılan Dāstān-ı Müseyyeb Gāzī'dir. Bu destan Nâ'ilî mahlaslı bir müellif tarafından mesnevi nazım şekliyle yazılmıştır. Metnin 2 ile 130 sayfaları arasında 10 da gazel bulunmaktadır.

Dāstān-ı Müseyyeb Gāzī'de Kerbela Olayı anlatılmaktadır. Destanda Müseyyeb Gāzî adında bir kahramanın Hz. Hüseyin'in intikamını almak için yaptığı savaşlar ve ardından gelişen olaylar anlatılmaktadır.

Metnin Giriş kısmında yazar ve eser hakkında bilgi verilmiştir. İnceleme bölümünde ise metnin imlâ, ses ve şekil özellikleri üzerinde durulup örneklerle gösterilmiştir. Metin bölümünde ise Osmanlıca yazılan metnin transkripsiyonlu şekli verilmiştir.

Dizin bölümünde, metindeki kelimelerin dizini oluşturulup kelimelerin anlamları verilmiştir. Çalışma boyunca yararlandığımız kaynaklar Kaynakça başlığı altında verilmiştir.

Anahtar Kelimeler : Müseyyeb Gāzî, Kerbela Olayı, Dil Özellikleri

ABSTRACT

Bingol University Institute of Social Sciences Abstract of Master's Thesis

Title of the Thesis : Dāstān-ı Müseyyeb Gāzī (p. 2-130) Introduction-Analysis-

Text-Index

Author : Neslihan SEMERCİ ELMAS

Supervisor : Assist. Prof. Dr. Osman ÖZER

Department : Turkish Language and Literature

Sub-field : New Turkish Language

Date :

Page : XIII + 502

Numerous works of poetry or prose have been written in Turkish literature. One of these works is Dāstān-ı Müseyyeb Gāzī, written in the 19th century. This epic was written in masnavi genre by an artist named Nâ'ilî. Between 2 and 130 pages of the text, there are 10 da ghazals. The Dāstān-ı Müseyyeb Gāz' describes the Karbala Event. A hero named Müseyyeb Gâzî in the epic Hz. Hüseyin's wars to avenge and the events that followed. Information about the author and the work is given in the Introduction. In the examination section, the spelling, sound and form features of the text are emphasized and various examples are given. In the text section, the transcribed form of the text written in Ottoman language is given. In the index section, the words in the text are indexed and the meanings of the words are given. The sources we used during the study are given under the title of Bibliography.

Keywords : Müseyyeb Gâzî, Karbala Event, Language Characteristics

KISALTMALAR

Ar.	: Arapça
Bkz.	: Bakınız
vb.	: Ve benzeri
c.	: Cilt
Far.	: Farsça
Karş.	: Karşılaştırınız
S.	: Sayı
s.	: Sayfa
T.	: Türkçe
Yun.	: Yunanca
Osm	: Osmanlıca
vr.	: Varak
<	: Sesin veya ekin gelişim yönünü gösterir.
>	: Sesin veya ekin gelişim yönünü gösterir.
+	: İsme bağlanmayı gösterir
-	: Fiile bağlanmayı gösterir.

TRANSKRİPSİYON İŞARETLERİ

ء	:	’
ث	:	s
ح	:	ħ
خ	:	ħ
ذ	:	d, z
ص	:	ʃ
ض	:	ɖ, z
ط	:	t
ظ	:	ʒ
ع	:	ʕ
غ	:	g
ق	:	q
ك	:	k, g, ŋ
ڭ	:	g, ŋ

GİRİŞ

Osmanlı Türkçesi dönemi 15. yüzyıldan başlayıp 20.yüzyılın başlarına kadar devam eden bir dönemdir. Bu dönemde gerek telif gerekse çeviri birçok eser Türk edebiyatına kazandırılmıştır. Bu eserlerden biri de 19. yüzyılda yazılan Dāstān-ı Müseyyeb Gāzī adlı eseridir.

Dāstān-ı Müseyyeb Gāzī'nin yazarı tam olarak bilinmemektedir. Eserde gazellerin mahlas beytinde Nâ'ilî ismi geçmektedir. Bu da bize eserin Nâ'ilî mahlaslı biri tarafından yazıldığını göstermektedir.

Yazar tarafından eserin son sayfasına 1862 tarihi atılmıştır. Bu tarihten yola çıkarak Dāstān-ı Müseyyeb Gāzī'nin 19. yüzyılda yazıldığı söylenebilir.

Dāstān-ı Müseyyeb Gāzī, Klasik Osmanlı Türkçesiyle yazılmış olmasına rağmen, gazellerin olduğu beyitler dışındaki diğer beyitler sade bir dille yazılmıştır. Gazellerin yer aldığı beyitler ise Arapça ve Farsça terkip ve tamlamalarla yüklüdür. Eser dil özellikleri ve zengin kelime hazinesi yönüyle önemlidir.

Dāstān-ı Müseyyeb Gāzī'nin içerisine bakıldığında atasözü, deyimler vb. türlerle zengin olduğu görülmektedir. Ayrıca ait olduğu dönemin beslenme, giyinme, yaşam tarzı ve geleneklerini gözler önüne serdiği için, bu özellikler eseri daha da önemli hale getirmektedir. Bu yüzden Dāstān-ı Müseyyeb Gāzī dil, folklor, dil özellikleri bakımından Türk Edebiyatına kazandırılan önemli bir eserdir.

Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı; Dāstān-ı Müseyyeb Gāzī'nin transkripsiyonunu yapmak, imlâ, ses bilgisi, şekil bilgisi özelliklerini tespit etmek ve bütün kelimeleri kapsayan dizini hazırlayarak söz varlığını ortaya koymaktır.

Araştırmanın Önemi

Dāstān-ı Müseyyeb Gāzī imlâ, ses bilgisi, şekil bilgisi ve zengin söz varlığı yönüyle önemli bir eserdir. Dil özellikleri arasında bugün kullanımdan düşmüş bazı eklerin bulunması (ola-vuz 33/458, bula-vuz 33/458, vèr-isersin 125/1837, çek-iser 51/724, başar-ayın 22/289, -gil, -vuz, -uban gibi) ve Türkiye Türkçesinde kullanımdan düşmüş kelimelerin bulunması (azğaş-“ çekişmek, didişmek” 64/928, bilesince “birlikte, beraber” 45/639, egin “sırt, arka” 123/1799, egleş- “beklemek, birlikte bekleşmek” 96/1407) eseri önemli hale getirmektedir.

Kapsam

Dāstān-ı Müseyyeb Gāzī'nin bilinen üç nüshası vardır. Çalışmamız Konya yazma Eserler kütüphanesinde By 1517 numarada kayıtlı olan nüshaya dayanmaktadır. Bu nüsha içinde bulunduğu mecmuanın 1b-130a varakları arasında yer alır. Eser manzum şeklinde yazılmıştır. Eserin her sayfasında 15 beyit bulunmaktadır.

Çalışmamız, Konya Yazma Eserler Kütüphanesi'ndeki nüshanın transkripsiyonlu metni, imlâ, ses bilgisi, şekil bilgisi ve dizinini kapsamaktadır.

Metot

Tezimiz Giriş, İnceleme, Metin, Dizin şeklinde sınıflandırılmıştır.

Girişte eserin amacı, önemi, yazarı, nüshaları gibi konular ele alınmıştır.

İnceleme bölümünde, imlâ özellikleri tespit edilip ses ve şekil bilgisi özellikleri incelenip örneklerle gösterilmiştir.

Metin bölümünde eserin transkripsiyonlu metni verilmiştir. Dizin bölümünde, metnin dizini oluşturulup kelimelerin anlamları da verilmiştir.

Tezimizde faydalandığımız kaynakları, tezin sonunda kaynakça başlığı altında verilmiştir.

DĀSTĀN-I MÜSEYYEB GĀZĪ

Yazarı ve Yazılış Tarihi

Dāstān-ı Müseyyeb Gāzī'nin yazarı tam olarak bilinmemektedir. Ancak eserdeki gazellerin mahlas beyitlerinde Nâ'ilî ismi geçmektedir.

göñül āgāz èt söze bismi'llāh ile
söz yemünde dil ğavvāşı yüze bismil'lāh ile
ķamerine vaşl u alup toplayasun incülerin
hāme-i ʿaşķa alup ele düze bismil'lāh ile
āl-i evlād-ı muħammed ğayreti varsa eger
sende durma ğeceyi ķan rüze bismil'lāh ile
ʿaskeri ğayret hücüm ède yezīdi üstüne
müseyyeb-veş taht u bahtın yüze bismil'lāh ile
intiķam nāmesidir şāh-ı ğüseyniņ Nā'ilī
sa'y kıl getürme ħ'ābı göze bismil'lāh ile

Bu beyitlerden yola çıkarak eserin Nâ'ilî mahlaslı biri tarafından yazıldığı söylenebilir. Eserin son sayfasında (s. 269) yazar tarafından 1862 tarihi atılmıştır. Bu tarihten yola çıkarak eserin 19. yüzyılda yaşayan Nâ'ilî mahlaslı bir şair tarafından yazıldığı söylenebilir. Bu dönemde yaşayan Hāfız Sālih Nā'ilī Efendi (Manastırlı Nā'ilī) (1823-1876), Mustafa Nā'ilī Paşa (1798-1871) adlı şairleri Nâ'ilî mahlasını kullanmıştır. Eseri yazan kişinin hangi Nâ'ilî olduğu tespit edilemedi; ancak bu Nâ'ilî'lerden birinin Dāstān-ı Müseyyeb Gāzī'yi yazmış olması ihtimallerimiz arasındadır.

Konusu

Dāstān-ı Müseyyeb Gāzī'nin başkahramanı olan Müseyyeb Gāzī'nin hayatı

hakkında kaynaklarda yeteri kadar bilgi bulunmamaktadır. Araştırdığımız kaynaklarda Müseyyeb Gâzînin adı İmamiye Şiası adlı eserde Müseyyeb b. Necebe el-Ferazî olarak tanıtılmaktadır.¹ Hadikatü's-Süedâ ise Müseyyeb-i Kâ'kâ'-i Huza'î olarak geçmektedir.²

Destan'da veya herhangi bir kaynakta Müseyyeb Gâzî'nin doğum tarihine rastlanılmamıştır. Kerbela Olayı 680 yılında olmuştur. Müseyyeb Gâzî bu tarihte ya doğmamış ya da çok küçüktür. Yani Müseyyeb Gâzî'nin 680 yılına yakın bir tarihte yaşadığı söylenilebilir.

Dāstān-ı Müseyyeb Gāzī'de Müseyyeb Gâzî, Kerbela Olayının intikamını alır. Destanın konusu özetle şöyledir :

Kerbela Olayı'ndan sonra Müseyyeb Gâzî, ailesi ve yakınlarıyla sürgüne gönderilir. Babası Muhtar, Hâricîler tarafından zindana atılır. Müseyyeb Gâzî ise dedesi Asfad ile bir köyde yaşamaktadır. Müseyyeb Gâzî küçükken Hâricîler ile aralarında bir olay yaşanır. Olay büyür ve Hâricîler Müseyyeb Gâzî'yi öldürmek isterler. Hazret-i Hızır, onu olay yerinden uzaklaştırır. Müseyyeb Gâzî büyüdüğünde babası Muhtar'ı zindandan kurtarır. Hz. Hüseyin'in şehit olduğunu öğrenince onun intikamını almak için yola çıkar. Daha sonra olaylar çeşitli yönlerde gelişir.

Eserin genelinde Hâricîler ile Müseyyeb Gâzî arasında geçen savaşlar anlatılır. Uzun süren savaşlardan sonra Müseyyeb Gâzî, Hâricîleri yenip intikamını alır. Müseyyeb Gâzî halifeliği İmam Zeynü'l-âbidîn'e bırakır. Kendisi Kudüs'e çekilip sakin bir hayat sürmeye başlar. Gelişen olaylardan sonra, Muaviye Kudüs'te

¹Edhem Ruhi Fığlalı, İmamiye Şiası, İstanbul, 1984, s. 114.

²Şeyma Güngör, Fuzulî-Hadikatü's-süedâ, Ankara, 1987, s. 81, 454.

Müseyyeb Gâzî'yi şehit edip halife olur.

Dil ve Şekil Özellikleri

Dāstān-ı Müseyyeb Gāzî mesnevi nazım şekliyle yazılmış bir destandır. Aruzun fā'ilātün, fā'ilātün, fā'ilün vezniyle yazılmıştır. Genel olarak her sayfada 15 beyit bulunmaktadır. Eserin 2 ile 130 sayfaları arasında 10 da gazel vardır.

Metnin sayfa numaralandırılması müllellif tarafından verildiği için tekrar numaralandırılma yapılmamıştır.

Dāstān-ı Müseyyeb Gāzî'de gazellerin olduğu beyitler dışındaki diğer beyitler sade bir dille yazılmıştır. Gazellerin yer aldığı beyitler ise Arapça ve Farsça terkip ve tamlamalarla yüklüdür.

Nüshaları

Dāstān-ı Müseyyeb Gāzî'nin bilinen 3 nüshası vardır.

1. Divriği Halk Kütüphanesi “Der-Beyan-ı Müseyyeb Gazi” c. 6086/37
2. Milli Kütüphane Koleksiyonu Yaz. A 8889
3. Konya Yazma Eserler Kütüphanesi “Dāstān-ı Müseyyeb Gāzî” By 1517

Mehmet Dursun Erdem, Müseyyeb-nāme adlı eserinde bir başka nüshadan şu şekilde bahsetmiştir. *“Emekli Öğretim Görevlisi Kutlu Özen tarafından Sivas'ın Kangal ilçesine bağlı Karanlık köyünde oturan Ali Ekber Özdemir adlı bir şahsın kitaplığında bulunmuştur. Kutlu Özen'in aldığı notlara göre yazma; “Haza Kitâb-ı Müseyyeb Gâzi” başlığını taşımakta olup 204 sayfadır. 1301 (1885-86) yılında istinsah edilmiştir. Müstensihî belli değildir”*.³ demiştir.

³ Mehmet Dursun ERDEM, MÜSEYYEB-NAME, Hece Yayınları, Ankara, 2007, s. 21

Divriği Halk Kütüphanesi ve Milli Kütüphane'deki eserler nesir şeklinde yazılmıştır. Konya Yazma Eserler Kütüphanesindeki eser ise manzum şeklinde yazılmıştır.

Çalışmamız Konya Yazma Eserler Kütüphanesinde BY 1517 numarada kayıtlı olan nüshaya dayanmaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

İNCELEME

1.1. YAZIM ÖZELLİKLERİ

19. yüzyıl Osmanlı Türkçesinin imlâ özelliklerini yansıtan Dāstān-ı Müseyyeb Gāzī genel olarak harekesiz yazılan manzum bir eserdir. Ancak bazı yerlerde yanlış okunmasın diye harekeli yazılan kelimeler de vardır.

Metnimizde aynı kelimenin standart bir şekilde yazıldığını söylemek mümkün değildir. Aynı kelimenin farklı yazılışlarıyla karşılaşmak mümkündür.

Metnimizde ünlülerin ve ünsüzlerin yazım özelliklerini şu şekilde sıralayabiliriz :

1.1.1. ÜNLÜLERİN YAZILIŞI

Metnimizde aynı kelimenin aynı ünlüsü bazen yazılmış bazen de yazılmamıştır. Bundanda anlaşılacağı üzere eserimizde ünlülerin yazılışında bir düzen yoktur.

1.1.1.1. /a/ ve /e/ Ünlülerinin Yazılışı

Ön seste /a/ ve /e/ ünlüsü elif (ا) ve zaman zamanda medli elif (آ) ile yazılmıştır :

eyledi (ايلدى) 18/232

evine (اوينه) 24/324

ağlamakla (اغمقلا) 23/303

aḡa (اكا) 28/378

Medli elif ile yazılan örneklerimiz şunlardır :

elinden (ألندن) 24/321

evine (أوينه) 27/372

anda (أنده) 24/323

aldılar (آدیلر) 24/324

Aynı kelimenin ünlüsü birinde elif (l) ile yazılmışken diğerinde ise medli elifle (ġ) yazılmıştır :

erenler (آرنلر) 29/392

erenler (ارنلر) 39/550

İç seste bazen elif (l) ile yazılmışken bazen de yazılmamıştır :

ayağına (ایاغنه) 42/598

varasın (واره سن) 43/601

yazup (يازوب) 43/601

olanlar (اولنلر) 47/664

yerinden (یرندن) 47/670

bağdı (بقدی) 47/671

Son seste /a/ ve /e/ ünlüleri bazen elif (l) ve güzel he (e) ile yazılmışken bazen de yazılmamıştır :

üzere (اوزره) 48/676

şonra (صكره) 48/687

yaña (يكا) 42/597

taşraya (طشرهيه) 58/832

diñle (دكلا) 59/846

dinler (ديكلر) 50/719

ağladı (آغلدى) 61/878

uğradı (اوغرمدى) 72/1036

1.1.1.2. /i/ ve /ı/ Ünlülerinin Yazılışı

Ön seste /i/ ve /ı/ ünlüleri bir kelimedede elif (l) diğerkelimelerde elif+ye (ى) ile gösterilmiştir.

Aşağıdaki örnekte /i/ ünlüsü başta elif (l) ile yazılmıştır :

işbu (اشبو) 29/399

Aşağıdaki örneklerde /i/ ünlüsü başta elif+ye (ى) ile yazılmıştır :

işidüp (ایشیدوب) 10/115

irişdi (ایریشدى) 10/116

iki (ایكى) 11/129

içek (ایچك) 24/321

Metnimizde /ı/ ile başlayan sadece bir kelime vardır :

ırmağıydı (ارماغیدى) 110/1606

İç seste /ı/ ve /i/ ünlüleri bazen ye (ى) ile yazılmış bazen de yazılmamıştır :

kıldı (قلدى) 40/557

kişilede (کشيلهده) 41/579

girdiler (گىردىلەر) 43/606

yine (يىنە) 45/631

biçdi (بىچدى) 51/724

kıziŋ (قىزىڭ) 87/1259

Yukarıdaki kelimelerde /ı/ ve /i/ ünlüsü ye (ى) ile yazılmamışken aşağıdaki kelimelerde yazılmıştır :

çıkdılar (چىقىدىلار) 45/641

girdiler (گىردىلەر) 42/596

biŋ (بىڭ) 52/748

Metnimizde aynı kelimenin aynı ünlüsü bazen yazılmışken bazen de yazılmamıştır :

kılalım (قىلالىم) 42/589

kıldı (قىلدى) 40/562

Son seste /ı/ ve /i/ ünlüleri bazen yazılmış bazen de yazılmamıştır :

içini (ايچىنى) 40/560

şimdi (شىمدى) 55/784

kıamusı (قىموسى) 55/789

acıyup (آجىوب) 111/1618

1.1.1.3. /o/ ve /ö/ Ünlülerinin Yazılışı

Ön seste /o/ ve /ö/ ünlüleri elif + vav (و) ile yazılmıştır.

Aşağıdaki örneklerde /o/ ve /ö/ ünlüsü başta elif + vav (و) ile yazılmıştır :

öldürüp (اولدوروب) 40/556

ol (اول) 40/557

oğlı (اوغلی) 43/604

öñüne (اوكونه) 45/638

oynadı (اويندی) 51/730

olsun (اولسون) 53/758

İç seste /o/ ve /ö/ ünlüleri bazen vav (و) ile yazılmış bazen de yazılmamıştır :

söylene (سويلنه) 40/557

kulağını (قولاغنی) 40/558

korkdı (قورقدی) 41/573

yola (يوله) 42/586

çok (چوق) 44/620

gördikim (كوردیکم) 46/655

Yukarıdaki kelimelerde /o/ ve /ö/ ünlüsü vav (و) ile yazılmışken aşağıdaki kelimelerde yazılmamıştır :

koyun (قيون) 53/753

şonra (صكره) 119/1749

bölük bölük (بلوكبلوك) 123/1795

dört (درت) 5/48

toprak (طوبراق) 80/1162

1.1.1.4. /u/ ve /ü/ Ünlülerinin Yazılışı

Ön seste /u/ ve /ü/ ünlüleri elif+ vav (و) ile yazılmıştır.

Aşağıdaki örneklerde /u/ ve /ü/ ünlüsü başta elif+ vav (و) ile yazılmıştır :

uş (اوش) 41/572

ufağı (اوافاغی) 43/610

uğradılar (اوغرمدیلر) 100/1461

urdu (اوردی) 102/1489

İç seste /u/ ve /ü/ ünlüleri bazen vav (و) ile yazılmış bazen de yazılmamıştır.

bunlar (بونلر) 42/595

burnı (بورنی) 31/421

ıurdı (طوردی) 30/406

çünkim (چونکم) 39/550

Yukarıdaki kelimelerde /u/ ve /ü/ ünlüsü vav (و) ile yazılmışken aşağıdaki kelimelerde yazılmamıştır :

cümlesi (جملهسی) 43/612

şavul (صاول) 102/1486

düşmānıη (دشمانك) 102/1493

buyurdu (بیوردی) 104/1523

Metnimizde “durur” kelimesi aynı mısırada iki farklı şekilde yazılmıştır :

ol dururken (اول دوررکن) bize küstāhlık durur (بزه کستاخلقدر) 55/781

Son seste /u/ ve /ü/ ünlüleri vav (و) ile yazılmıştır :

kendüye (کندویه) 41/572

ulu (ولو) 107/1568

karşu (قرشو) 104/1513

düyü (دیو) 108/1571

kapusına (قبوسنه) 108/1576

içerüye (ایچرویه) 108/1577

Son seste bazı kelimelerde /u/ ve /ü/ sesi vav + elif (وا) ile yazılmıştır :

kapılı (قابلوا) 46/647

içerü (ایچروا) 47/671

ilerü (ایلروا) 49/698

1.1.1.5. è Ünlüsününün Yazılışı

Metinde aynı kelimenin hem i’li hem de e’li şeklinin bulunması nedeniyle bazı dilciler her ikisini de bünyesinde toplayan kapalı e’nin (è) varlığını ispatlayacak bir işaret bulunmamaktadır diyerek; bazı dilciler “i” bazılarını da “e” olarak kabul etmişlerdir.

Dāstān-ı Müseyyeb Gāzī’de aynı kelimenin ilk hecesinde hem “i” hem de “e”li şekliyle karşımıza çıkmaktadır. Müellifin böyle bir ikiliğe girmesi ve bu ilk hecedeki sesleri tanımlamadaki tutarsızlığı bize bir kapalı e’nin (è) varlığını düşündürmektedir. Bu sebeple metinde “i” ve “e” sesi için kapalı e (è) kullanılmıştır.

demezdi 9/107, dèrlerdi 15/197, ètmege 22/299

1.1.2. ÜNSÜZLERİN YAZILIŞI

1.1.2.1. /p/ Ünsüzünün Yazılışı

Bu ünsüz bazen pe (پ) bazen de be (ب) ile yazılmıştır.

Aşağıdaki örneklerde /p/ ünsüzü (ب) ile yazılmıştır :

déyüp (ديوب) 18/240

olup (ولوب) 19/245

ip (ايب) 52/741

Aşağıdaki örneklerde /p/ ünsüzü (پ) ile yazılmıştır :

depdi (دیدی) 11/140

pek (پك) 12/144

köpekleri (كوپكلى) 25/334

1.1.2.2. /ç/ Ünsüzünün Yazılışı

Bu ünsüz bazen cim (ج) bazen de çim (چ) ile yazılmıştır.

Aşağıdaki örneklerde /ç/ ünsüzü çim (چ) ile yazılmıştır :

çekdi (چکدی) 11/128

çöze (چوزه) 15/189

gerçek (گرچك) 22/292

çıkıldı (چقدى) 27/367

Aşağıdaki örneklerde /ç/ ünsüzü cim (ج) ile yazılmıştır :

üç (وج) 11/131

koç (قوج) 11/142

geçdi (كجدى) 18 /234

aç (اج) 14/178

gördikçe (كورديكجه) 19/251

1.1.2.3. /ŋ/ Ünsüzünün Yazılışı

Arka damak ünsüzü n (ŋ) bazen kef (ك) bazen de üç noktalı kefle (ڭ) yazılmıştır.

Aşağıdaki örneklerde /ŋ/ ünsüzü kef (ك) ile yazılmıştır :

saŋa (سكا) 19/245

diŋle (دكله) 19/246

göŋülde (كوكلدن) 14/173

yaŋaya (يكايه) 27/363

yaŋlıŝ (ياكلش) 29/403

Aşağıdaki örneklerde /ŋ/ ünsüzü üç noktalı kefle (ڭ) ile yazılmıştır :

eliŋden (الكڭدن) 12/152

beŋziŋ (بڭزك) 13/165

süŋü (سكو) 93/1356

1.1.3. BİTİŞİK YAZILAN KELİMELER

Metinde geçen bazı kelimeler, kendinden önceki kelimelerle bazen bitişik bazen de ayrı yazılmıştır. Tespit ettiğimiz kelimeler şunlardır :

şoŋra

andan şoŋra (صكره اندن) 18/228

şimden-şoŋra (شمدنصكره) 20/263

kim (ki)

kaşd kıldı-kim (قصدقلاديكم) 22/288

kaıldı-kim (قالديكم) 39/555

meger kim (مكركم) 28/390

dédiler kim (ديديلركم) 41/583

daŋı

hem-daŋı (همدخی) 42/586

ben-daŋı (بندخی) 46/656

muhtār daŋı (مختاردخی) 48/686

anlar daŋı (انلردخی) 60/855

kağar

ne-kağar (نقدر) 15/193

aŋşāma kağar (اخشامهقدر) 110/1604

1.2. SES BİLGİSİ

1.2.1. ÜNLÜLER

1.2.1.1. Ünlü Uyumu

1.2.1.1.1. Kalınlık-İncelik Uyumu (Büyük Ünlü Uyumu)

Metnimizin genelini incelediğimizde kalınlık-incelik uyumu kök ve gövdelere gelen bazı ekler dışında uyum sağlamdır.

bir gün dediler 6/56, seni diler 6/62, tut kulağın dinle ne derim sarı 6/69, dostları 7/75, siz değil misiz 7/75.

Yukarıdaki örneklerden de anlaşılacağı üzere kalınlık-incelik uyumu metnimizde sağlamdır.

Metinde kalınlık-incelik uyumuna uymayan bazı ekler vardır. Bu ekler şunlardır;

Aitlik Eki -ki : -ki eki bazı örnekler dışında kalınlık-incelik uyumuna uyar.

halkdaki 91/1328, mektübdaki 18/238, andaki 85/1237.

Zarf-Fiil Eki -ken : yatur-ken 41/571, durur-ken 55/781, örneklerinde de görüldüğü gibi -ken eki kalınlık incelik uyumuna uymaz.

1.2.1.1.2. Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu (Küçük Ünlü Uyumu)

Dāstān-ı Müseyyeb Gāzī 19. yüzyılda yazılan bir eser olduğu için diğer yüzyıllardaki yazılan eserlere oranla düzlük-yuvarlaklık uyumu bakımından daha iyi olduğu söylenilebilir. Her ne kadar diğer yüzyıllardaki yazılan eserlere göre iyi olsada bu metnimizde de uyuma uymayan örneklerin olduğu söylenilebilir. Aşağıdaki kelimelerin bu uyuma uymadığı görülür.

karşusındaydı 5/47, yürü 10/121, söylesün 12/155, kendüsi 13/159, bulırsın 13/170, gülinin 14/181, olduğın 21/282, ol yüzi kara 22/296.

Kelimelerin Kök ve Gövdelerinde Yuvarlaklaşma

Eski Türkiye Türkçesinde korunan bazı kelimelerin sonundaki -ğ sesi metnimizde düşerek kendinden önceki ünlüyü yuvarlaklaştırırken bazı kelimelerde ise düzleştirmiştir.

ķamu < ķamağ; *ķamu* 46/647, *ķamusın* 48/684, *ķamusıyla* 56/807.

ķapu < ķapığ; dā'im ol *ķapuya* eyle iltimās 96/1395.

ayrı < ayru < adrığ; *ayrı ayrı* kırkı şaydırdı o dem 34/477.

ķatı < ķatığ; pek *ķatı* ķorķuya düşdi o la^ēin 36/496.

Kök ve gövdelerde yuvarlaklaşma olan diğerkelimeler şunlardır; **yavuz** < yabız (erhāmdan ziyāde ol *yavuz* idi 122/1784), **artuķ** (gitgide feryāda *artuķ* başladı 40/566), **ayruķ** (yoksa *ayruķ* biz şavaş edemeyiz 68/978), **ilerü** (pes yürüdiler bularda *ilerü* 49/698), **girü** (*girü* geldiler 53/756)

Metinde bazı kelimeler düzlük-yuvarlaklık bakımından iki şekilde karşımıza çıkmaktadır. Bunlar :

yürü/yürü : *yürü* var benden selām eyle aña 56/803, sünnilerde cümleten *yürüdiler* 76/1101.

içerü/içeri : *içerü* girdi 87/1268, çadırdan *içeri* 107/1569.

ķarşu/ķarşı : *ķarşu* vardı 108/1578, *ķarşma* 87/1266.

kendü/kendi : *kendü* 94/1368, *kendi* nāmına 4/26.

berü/beri : ol zamāndan *berü* 21/275, *beriden* 124/1818.

Eklerde Ünlüsü Yuvarlak Olanlar

Zarf-fiil eki **-Up**, **-UbAn** (şınup 130/3, işidüp 130/1908; kaldıruban 96/1397, işidüben 96/1400); **durur** (gitmiş durur 34/469); isimden isim yapım eki **+IU** (adlu 86/1254, yazılı 57/820, düzilü 57/820); emir 3. tekil şahıs eki **-sUn** (kılusun 92/1334, eylesün 4/30); fiilden fiil yapım eki **-Ur** (bitür-69/990, yetür-75/1081); 1. çokluk şahıs eki **-vUz** (olavuz 33/458, söyleyevüz 97/1415); 1. çokluk şahıs emir eki **-AlUm** (karşulayalum 101/1475, gidelüm 27/371); zarf-fiil eki **-U** (dèyü 91/1326, anlayu anlayu yaz 110/1612); geniş zaman eki **-Ur** (işlenür idi 58/825, teberrā kılurdu 16/205); fiilden isim yapım eki **-gU** (sevgüne 26/348); geniş zamanın 1. teklik şahıs eki **-UrUm** (bilürüm 120/1764, gelürüm 120/1764).

Eklerde Ünlüsü Düz Olanlar

İsimden isim yapım eki **+cI** (gözciler 68/980, kapucıda 44/629); iyelik 3. tekil şahıs **+(s)I** (üçide 44/629, gözini 47/674, kamusıyla 56/807, sünjüsü 70/1015); soru eki mı (çok mıdır 103/1500); isimden isim yapım eki **+ünci** (dördüncü 103/1497, üçüncü 120/1757); fiilden fiil yapım eki **-Uş** (irüşüp 34/476, çıkışalım 68/977); bilinen geçmiş zaman eki **-dI** (okudu 68/982, gördü 69/1000); 2. teklik şahıs emir eki **-ğil** (tutğil 56/799, söylegil 89/1301); zarf-fiil eki **-IcAk** (gelecek 51/721, olıcağ 113/1649).

1.2.1.2. Ünlü Türemesi

Metnimizde Arapça ve Farsça kelimelerde ünlü türemesine sıkça rastlanılmıştır.

kāmekār (<kām-kār) 119/1735

°aқılıñ (<°aқl + ıñ) 48/679

nāmedār (< nām-dār) 48/684

ömürlerini (< ömr + lerini) 66/948

zaḥim (< zaḥm) 112/1638

zulum (< zulm) 5/42

şehir (< şehir) 68/988

şükür (< şükr) 118/1722

vaḳit (< vaḳt) 59/845

1.2.1.3. Ünlü Düşmesi

gögsü (< gögüs) 71/1023

aytdı (< ayıt-dı) 38/540

bağrını (< bağır + ını) 57/816

boynun (< boyun + un) 69/999

burnı (< burun + ı) 75/1085

karnın (< karn + ın) 80/1163

oğlunuḡ (< oğul + unuḡ) 81/1169

üzre (< üzere + e) 118/1720

oynardı (< oyun + a-rdı) 16/209

uykuda (< uyu-ku + da) 50/708

beḡzer (< beḡiz + e-r) 106/1544

birbiriyle (< biribiri + yle) 112/1631

1.2.1.4. Ünlü Birleşmesi

böyle (< bu + ile) 113/1654

eyle- (< o + ile) 22/294

kendüz + (< kendü + öz) 47/674

nere (< ne + ara) 63/908

ora + (< ol + ara) 34/476

yoğsa (< yok + ise) 54/771

şol (< şu + ol) 80/1154

niçün (< ne + için) 91/1319

n'eyle- (< ne + eyle-) 24/323

n'işle- (< ne + işle-) 21/276

n'ol- (< ne + ol-) 38/531

n'éd- (< ne + éd-) 37/515

1.2.2. ÜNSÜZLER

1.2.2.1. Ünsüz Değişmeleri

ķ > ħ değişmesi

aħşām + ın (< aķşām + ın) 27/362

daħı (< taķı) 27/372

yoħsa (< yoķsa) 33/456

yaħşı (< yaķşı) 12/143

g > v değişmesi

dögüne dögüne (< dövüne dövüne) 61/877

dögdi (< dövdi) 80/1162

sögdi (< sövdi) 51/721

b > v değişmesi

Eski Türkçede “b” ile başlayan bazı kelimeler Eski Türkiye Türkçesinin başlarından itibaren “v” ye dönüşmüştür.

var- < bar- : emdi tırurıñ aña karşı *varalım* 104/1513.

var < bar : orda yārānlarımız *vardır* ʿayān 85/1234.

vēr- < ber- : ol zamān kim ʿaskere tertīb *vérüp* 105/1537.

ev < eb : asfadıñ *evine* heb cem ʿ oldılar 24/324.

yavuz < yabız : erhāmdan ziyāde ol *yavuz* idi 122/1784.

b > v değişimi 1. çokluk şahıs ekinde de görülür.

-vüz < -biz : ola- *vuz* 33/458, şād ède- *vüz* 41/585.

d > y değişmesi

Eski Türkçede “d” ünsüzü taşıyan bazı kelimeler metnimizde “y” ile yazılmıştır. Bu değişikliğin metnimizdeki örnekleri şunlardır :

eyü < edgü : eyü 109/1597.

ayruk < adruk : ayruk 23/312.

ķayġu < ķadġu : ķayġulu 95/1384.

ķ/t > d değişmesi

Eski Türkçede ince ünlülere sahip olan kelimelerde baştaki “t” sesi çoğunlukla metnimizde “d” ye dönüşmüştür.

demir 95/1385, depdi 125/1836, degdirüp 10/120, degin 27/362, delik 31/423, depelemişdi 41/578, degdi 47/674, degil 79/1148, düşdi 87/1262, düş 109/1592, düzüben 10/118, dün 27/364, dürlü 38/528, dört yüz rehbân 103/1498, dökdiler 127/1862, diler 6/62, dile 33/454, dedü 33/456, döşedi 92/1338, dirlik 6/65.

Kalın ünlülü kelimelerin başındaki “t” sesi genellikle korunmuştur.

tuy 19/246, tıramaz 22/301, tınların 27/362, tışrada 28/381, tığrı 32/448, tığmuş 47/672, tış 84/1218, tıñıdı 22/289, tımarlar 23/304, tıamından 90/1317, tığladılar 91/1330, tığlar 92/1339, tığılmağa 67/969, tıtdılar 67/969, tıtuşdı 91/1325, tıaldılar 51/731.

1.2.2.2. Ünsüz Türemesi

1.2.2.2.1. -y- Ünsüz Türemesi

-y- : leşiyle 51/732, ĩcāzet-nāmeyi 55/787, kũfeye 57/809.

1.2.2.2.2. İkişleşme

Metnimizde sadece şakķımak kelimesinde ikişleşmeye rastlanılmıştır.

şakķıdı 82/1194.

1.2.2.3. Ünsüz Düşmesi

çeri < çerig 106/1546

elli < ellig 113/1651

ķamu < ķamuğ 119/1744

ķapu < ķapığ 5/45

katı < katıĝ 7/81

ulu < uluĝ 41/571

adlu < adlıĝ 43/615

getür- < keltür- 48/683

otur- < oltur- 48/683

aĝla- < yıĝla- 49/702

1.2.2.4. Ünsüz Benzeşmesi

Metnimizde ünsüz benzeşmesi sadece iki örnekte karşımıza çıkmaktadır.

tarafıan 74/1075, işte 101/1469.

1.2.2.5. Ünsüz Yumuşaması

-k->-g-

beglik : beglig + in 4/35

erlik : erlig + e 14/172

kötülük : kötülüg + e 14/172

étmek : étmeg + e 38/526

büyük : büyü + i 55/780

yürek : yüreg + in 38/536

eşik : eşig + in de 60/859

bilek : bileg + inden 82/1189

dirsek : dirseg + ine 102/1489

-k->-g-

sanca**k** : sanca**ğ**+ı 120/1751

sağ**lık** : sağ**lı**ğ+ın 4/35

ku**lak** : ku**la**ğ+ın 6/69

aya**k** : aya**ğ**+a 10/126

orta**lık** : orta**lı**ğ+ı 11/137

şā**hlık** : şā**h**lı**ğ**+ına 8/91

kı**rma**k : kı**rma**ğ 13/156

ufa**k** : ufa**ğ**+ı 43/610

bıça**k** : bıça**ğ**+ıyla 72/1040

-ç/-c-

ku**luc** : ku**luc**ı 25/344

-p->-b-

kitā**p** : kitā**b**+ın 2/7

mektū**p** : mektū**b**+unda 18/237

d**ip** : d**ib**+inde 63/912

-t->-d-

uzat**-** : uzat**d**-ırsın 30/415

yig**it** : yig**id**+ın 33/451

ét**-** : ét**d**-erlerdi 33/463

uğrat- : uğrad-ırsın 41/580

gözet- : gözed-üp 60/855

yigit : yigid+ e 60/863

ağıt : ağıd-up 61/878

đanat : đanad+ ıyla 68/979

1.3. ŞEKİL BİLGİSİ

1.3.1. İSİM

1.3.1.1. Çokluk

+lAr

Türkçe'nin çokluk eki “+lar, +ler”dir. Eserde “+lar, +ler” ekleri kullanılmıştır.

sancağ + lar 5/42, şaff + lar 10/118, na^{ra} + lar 11/141, senā + lar 18/241, libās + lar 20/265, ton + lar 20/266, yara + lar 21/278, kara + lar 21/278, tamar + lar 23/304, dāğ + lar 49/702, şavaş + lar 52/742, baş + lar 54/778, ālāy + lar 64/916, bahādır + lar 64/920, oğ + lar 83/1204, cān + lara 87/1272, kuş + lar 92/1339, cüdā + lar 94/1378, tamar + lardan 110/1606, lāf + lar 113/1659, gam + lar 122/1789.

kīn + ler 3/15, kelb + ler 6/58, huṭbe + ler 4/28, iş + ler 4/30, türābī + ler 6/57, herze + ler 7/82, gönül + ler 8/91, köpek + ler 9/99, söz + ler 11/133, havāric + ler 13/168, muḥibb + ler 24/323, mü^{min} + ler 25/336, eren + ler 29/392, sünnī + ler 87/1265, şaḥābe + ler 87/1271, ḥāricī + ler 95/1387, türābī + ler 109/1595, ḥāme + ler 113/1648, söz + ler 124/1811.

1.3.1.2. İyelik Ekleri

1. Teklik Şahıs : +m, +(I)m, +(U)m

ciger-gūşe + m 17/227, ata + m 19/244, dede + m 20/271, baba + m 40/569, ana + ma 56/802.

himmet + im 6/65, cān + im 20/258, kat + ima 62/897, mü^{min} + im 70/1006, ben + im 76/1094, pāy + im 91/1320, ḥāl + im 91/1322, iş + im 110/1609, cān- bāz + im 128/1874, tāc + imı 6/57.

gönl + üm 20/260, göz + üm 25/338, düş + ümde 58/837, hürüc + um 62/891, kol + um 91/1322, oğl + um 112/1638.

2. Teklik Şahıs : +η, +(D)η, +(U)η

Eserde bu eklerin yardımcı ünlüsü genellikle dar ve düzdür.

ata + η 25/339, hālīfe + ηe 124/1811, baba + η 21/273.

beηz + iη 13/165, rahmet + iη 115/1683, ʿazamet + iη 115/1683, hāzret + iηe 116/1690, āgāz + iηı 2/6, teşrīf + iηle 7/79, nām + iη 19/247, zāt + iηa 28/386.

yüz + üη 13/165, leb + üη 12/155, ʿömr + üη 53/758, oğl + uη 24/320, boyn + uη 90/1307.

3. Teklik Şahıs : +I, +sI

Bu ek diğer dönemlerde ve eserlerde olduğu gibi bu eserde de ünlüleri düzdar şeklinde yazılmıştır.

baş + ını 3/19, ğavvāş + ı 2/1, evlād + ını 3/18, baĝr + ı 4/39, baĝt + ına 5/44, el + i 5/45, oğl + ı 6/55, taĝt + ına 54/777, pişer + i 55/789.

kendü + si 116/1695, kamu + sı 61/872, ata + sı 62/894, arĝa + sına 73/1056, ārzü + sın 76/1094, şadā + sı 92/1341, yara + sı 111/1620, cümle + sini 112/1642, cümle + si 119/1744.

1.Çokluk Şahıs : +ImIz, +UmUz

Ekteki yardımcı ünlü genellikle düz-dardır. Yuvarlak şekilleri de vardır.

devr + imiz 19/252, el + imizden 21/275, iş + imiz 25/338, ev + imizde 20/260, muĝibb + imiz 28/381, baş + ımıza 37/513, hāl + imizi 42/589, bir + imiz 56/797, dād + ımız 56/798, şaff + ımız 63/906.

ta^çallu^ğ + umuz 39/542, öz + ümüzi 104/1514, üst + ümüze 9/110,
cürm + ümüze 33/457.

2. Çokluk Şahıs : +İñİz, +UñUz

Eklerdeki ünlüler düz-dar şeklinde yazılmıştır.

ev + iñizde 18/229, göñl + iñiz 20/268, söz + iñiz 55/780, nesl + iñiz 55/793,
baş + iñiz 71/1025, cān + iñizi 104/1511, hāl + iñizi 105/1527, şāh + iñiz 118/1726.

destür + uñuz 20/263, ÷on + uñuz 50/714, üst + üñüze 101/1471.

Çokluk 3. Şahıs : +IArİ

baş + ların 4/31, dost + ları 7/75, yan + ları 25/344, duñān + ları 25/344,
yārān + ları 26/347, ÷amar + ları 51/730, sa^ğqā + ları 92/1345, ya^ğ + ları 102/1493,
biz + leri 105/1528, mu^hibb + leri 105/1538, hāricī + leri 106/1545, zehre + leri
122/1794, mest + leri 7/75.

1.3.1.3. İsim Tamlaması

İyelik ekiyle kelimeleri birbirine belli kurallar çerçevesinde bağlayan kelime grubudur. Belirtili ve belirtisiz isim tamlaması olarak ikiye ayrılır. Eserde her iki isim tamlamasına sıkça rastlanılmıştır.

1.3.1.3.1. Belirtili İsim Tamlaması

Tamlayanın ilgi hali eki, tamlananın da iyelik eki aldığı kelime grubuna denir. Eserde belirtili isim tamlamasına sıkça yer verilmiştir.

hūdā + nıñ dostlar + ı 7/75, cihān + ıñ şāh + ı 8/90, imām + ıñ söz + ini 8/93,
müseyyeb + ıñ bir dede + si 16/203, ma^zlūm + uñ dād + ını 19/249, kışsa + mızıñ mā-
cerā + sı 54/769, cihān + ıñ server + i 61/870, yigid + ıñ kat + ına 62/890, şerīh + ıñ

yan + ma 75/1079, at + ın boynu + na 102/1482, pādişāh + ın pāy + ma 102/1485, haqq + ın kudret + ini 109/1591, beg + ın ad + ı 120/1755.

1.3.1.3.2. Belirtisiz İsim Tamlaması

Tamlayanın ek almadığı tamlananın iyelik eki aldığı isim tamlamasıdır.

bu sözler + i 25/340, gönül ev + i 26/352, ol iş + i 4/34, rüm il + ine 5/41, cihān devlet + ine 8/86, şāh asker + ine 121/1779, bu söz + i 124/1810, bu heybet + i 124/1820, ceng yer + ine 125/1830.

Dāstān-ı Müseyyeb Gāzī’de sadece tamlanan ile ilgili kullanılmış örnek de vardır.

çü geldim (senin) kāt + ına elḥamdülillāh 28/387.

geldiler (onun) ev + ine étdiler ḥaber 31/422.

1.3.1.4. Hal Ekleri

1.3.1.4.1. İlgi Hali Eki

İlgi hali eki olan “ + *Iḥ*, + *Uḥ*, + *nIḥ*, + *nUḥ* ” eklerinin eserde genellikle düz şekillerine rastlanılmaktadır.

eşref + ın evinde 36/499, anlar + ın hāli 63/905, ḥaṭīb + ın hālını 31/432, yigid + ın cemālin 33/451, şehir + ın derūnunda 34/466, kenān + ın kanı 38/533, müseyyeb + ın başını 89/1302, pādişāh + ın pāyına 102/1485, şāh + ın çādırına 108/1570.

ledün + ün mestleri 7/75, gül + ün vaşlına 99/1443, mel’un + uḡ gözine 84/1220, ma’rūf + uḡ evine 35/487, mel’un + uḡ dili 126/1848.

medīne + niḡ bil begi 6/63, ḥudā + niḡ dostları 7/75, celī + niḡ aşkına 14/183,

mağāra + nıñ derūnunda 17/226, ĥudā + nıñ ʿaşķına 24/332, şalā + nıñ vaķtı 50/713, cūdā + nıñ ucu 65/931.

bu + nuñ ĥayreti 76/1099, kamu + nuñ bağrını 3/21, bu + nuñ ensebini 97/1414.

1.3.1.4.2. Belirtme Hal Eki

Eserde belirtme hal eki olarak “+I, +n” eklerine rastlanılmaktadır.

+I

ĥāb + ı 2/5, āgāzıñ + ı 2/6, cihān + ı 4/30, imām + ı 7/70, kenān + ı 37/524, atın + ı 39/551, ĥāşıl + ı 40/556, cān + ı 41/573, at + ı 57/823, aĥvālin + i 58/824, seyyīd + i 58/827, ĥüseyn + i 59/842, düş + i 60/854, peygamber + i 61/870.

+n

ķulađı + n 61/873, başı + n 62/886, sancağı + n 63/911, hüneri + n 64/922, atı + n 65/935, bağrı + n 67/959, nāmı + n 69/996, selāmı + n 70/1004, ķalkanı + n 71/1020, ķılıcı + n 82/1189, aĥvāli + n 85/1242, başı + n 95/1383.

Yukarıdaki iki belirtme ekine de metinde oldukça fazla rastlanılmıştır.

1.3.1.4.3. Yaklaşma Hal Eki

Metinde “+a, +e” ekleri olarak rastlanılmıştır.

meydān + a 3/12, ĥalk + a 3/17, diyār + a 3/23, at + a 18/232, feryād + a 40/566, evlād + a 41/583, ortalıđ + a 66/947, otađ + a 78/1126, şāh + a 81/1182, dūzaĥ + a 82/1186, emīr + e 82/1191, ĥāric + e 85/1229, ceng + e 85/1230, er + e 86/1251, güreş + e 94/1373, köy + e 103/1495, gün + e 103/1507, deyr + e 104/1513, ʿasker + e 105/1537, kelb + e 123/1809, resūl + e 130/1900.

1.3.1.4.4. Bulunma Hal Eki

Bu ek “+da, +de” şeklinde kullanılmıştır.

yol+da 9/99, cihān+da 13/170, dūzaḥ+da 33/456, mekān+da 43/610, kapucı+da 44/629, rü'yā+da 45/633, uyku+da 50/708, bur+da 63/909, meydān+da 64/924, āḥiret+de 75/1082, yer+de 83/1207, ḥāl+de 92/1335, gaflet+de 99/1439, ḥāl+de 104/1517, düş+de 108/1573, nāme+de 115/1689.

1.3.1.4.5. Ayrılma Hal Eki

Bu ek “+dan, +den” şeklinde kullanılmıştır.

ḫul+dan 34/473, sevāb+dan 41/584, nūr+dan 45/644, kıtāl+dan 52/743, Kerbelā+dan 56/807, toz+dan 66/947, ğazā+dan 67/962, taraf+dan 71/1030, at+dan 74/1065, it+den 77/1123, Kūfe+den 79/1140, göñül+den 83/1211, şehir+den 88/1277, ceng+den 89/1295, göñül+den 98/1433, cānib+den 103/1500, ḥāricī+den 128/1880.

1.3.1.4.6. Eşitlik Hal Eki

Metinde “+ca, +çe” ekleri şeklinde geçmektedir.

ne+çe 3/19.

bun+calayın 53/759, bun+ca 41/575, ne+ce 10/124.

1.3.1.4.7. Vasıta Hal Eki

Metinde “+la” şeklinde görülür.

Mervān+la 6/56, oğly+la 8/95, kaḫanıy+la 11/128, uşaḫlarıy+la 16/209, yaşıy+la 20/269, kemendiy+le 27/365, eşref+le 31/431, uğruluḫ+la 35/483, heybet+le 103/1501, ḫā'im+le 116/1701.

1.3.1.4.8. Yön Hal Eki

Eserde yön gösterme eki iki şekilde görülmektedir. Bunlar “+erü, +ra/+re” ekleridir.

taş + ra 34/470, iç + re 35/493, üze + re 123/1804.

iç + erü 33/451, iç + erüye 33/453.

1.3.1.5. Soru Eki

+mİ

Bu soru eklerinin ünlüsü metinde daima düz-dar şeklinde yazılmıştır.

lāyık mıyım 7/78, fā'ik miyim 7/78, münafık mıdır 30/413, lāyık mıdır 30/413, türābī misiz 39/547, h̄āricī mi 39/547, böyle mi 70/1010, değil mi 79/1148, h̄āricī misin 79/1150, muhibb mi h̄āricī midir 100/1453, mü'min miyiz 123/1806.

1.3.2. YAPIM EKLERİ

Eserdeki yapım eklerinin şekillerive özellikleri eski Türkiye Türkçesinin, imlā özelliklerine uymaktadır.

1.3.2.1. İsimden İsim Yapım Eki

+lIk, +lUk

bir + likde 32/444, şād + lıkdan 28/384, er + lik 64/922, ayrı + lıķ 54/774, küstāh + lıķ 55/781, siyāh + lıķ 55/781, pehlevān + lıķ 94/1365, mert + lik 45/633.

kül + lükde 31/421, çok + luķ 83/1206, silāhşor + luķ 18/228, dost + luķ 36/502.

+cİ

Bu eke metinde çok az rastlanılmıştır.

yardım + cı 20/258, kapu + cıda 44/629, zindān + cıya 116/1692, göz + ciler 68/980.

+II, +IU

Çok kullanılan yapım eklerinden biridir. Ayrıca olumlu sıfat yapar.

değ + lü 127/1863, korku + lu 20/258, yazı + lu 18/238, ad + lu 43/615, ev + lü 17/223, yer + lü 5/43, cevāhir + lü 5/45, sa'ādet + lü 6/55.

tağ + lı 22/301, kapu + lı 75/1084, yara + lı 56/796, kan + lı 102/1490, şadākat + li 108/1578, gayret + li 113/1654.

+ layın

Pek az kullanılan bir ektir.

bunca + layın 53/759.

+ daş

Bu ek isimlerden bağılık, ortaklık manasında isimler yapar.

kar + daşını 11/133, yol + daşı 30/414, yol + daşıdır 26/357, kar + daşı 30/414.

+ sIz

şübhe + siz 48/682, hayā + sız 70/1011, şifā + sız 8/87.

+ dUz

gün + düz 130/1906.

1.3.2.2. Fiilden İsim Yapım Eki

-mAk

Çok kullanılan eklerden biridir. Fiillere gelerek geçici hareket isimleri yapar.

uzat-mak 17/222, ağla-makla 23/303, var-mak 42/588, al-mak 46/659, yaz-mak 55/781, ét-mek 70/1009, sür-mek 104/1512, öldür-mek 113/1652.

-mA

oķu-maya 30/419, ķal-maya 5/53, ol-maya 26/356, öl-meye 35/483.

-Ik, -Uk

Dāstān-ı Müseyyeb Gāzī’de çok az kullanılan eklerden biridir.

del-ik 31/423.

ay(ı)r-uk 68/978, böl-ük 123/1795.

-IcI

al-ıcı + dır 86/1250, sev-ici + ler 28/383.

-U, -I

ķorķ-u + sundan 52/740, ķat-ı 106/1541.

-Um

öl-üm 128/1879.

-gU

sev-gü + ne 26/348.

-ġun

Genellikle tek heceli kelimelere gelir. Eserde örneklerine çok az

rastlanılmıştır.

tol-ğun 28/390.

1.3.2.3. İsimden Fiil Yapım Eki

+lA-

baş + la-sın 26/359, taş + la-sın 26/359, iğvā + la-dı 32/447, boş + la-maz 34/472, yol + la-dım 36/501, tağ + la-r 57/816, göz + le-r 117/1706, iş + le-di 21/276.

+lA-ř-

ağ + la-ř-dılar 22/302.

+lA-n-

ķayğū + la-n-dı 81/1176, yanķū + la-n-dı 81/1176, ğayğū + la-n-up 20/262, vesvese + le-n-di 35/484.

+A-

dil + e-di 125/1833, uz + a-t-maķ 17/222.

1.3.2.4. Fiilden Fiil Yapım Eki

-il, Ul-

dēn-il-ūr 32/439, yaz-ıl-dı 60/864, duy-ul-ur 122/1794, dut-ul-dı 126/1848, dōk-ül-üben 129/1889, gör-ül-di 84/1215.

-(I)t-

aķ-ıt-dı 3/19, diril-t-di 3/11.

-Ur-

řan-ur-dı 16/208, bit-ūr-ünj 69/990, yet-ūr-e 73/1058.

-dUr-

dön-dür-di 84/1218, öl-dür-di 84/1222, tol-dur-ayım 84/1218.

-(I)ş-

söyle-ş-ürler 117/1715, ir-iş-di 117/1716, tanı-ş-dı 22/289, yap-ış-dı 34/476,
bul-ış-dılar 41/579.

-Ar-

kop-ar-alar 43/614, çık-ar-dılar 81/1171.

-(I)n-

gizle-n-diler 3/20, sızla-n-dılar 3/20, oku-n-dı 4/27, sev-in-e 27/372, kıl-ın-dı
29/404, pārele-n-di 70/1015, çal-ın-dı 92/1340.

1.3.3. SIFAT

1.3.3.1. Niteleme Sıfatları

Nesnelerin durumlarını, biçimlerini, renklerini gösterir. Eserde niteleme sıfatı örneklerine sıkça rastlanılmıştır.

teşne şehīd 3/16, korkulu yerlere 20/258, hūb hūyun 16/209, yeşil ʿimāme
17/219, yek dil 61/872, tāze cān 67/966, pāye pāy naʿralar 67/967.

1.3.3.2. Belirtme Sıfatları

1.3.3.2.1. Sayı Sıfatları

Varlıkları sayıları bakımından belirten, niteleyen kelimelerdir.

Asıl Sayı Sıfatları

bir nāme 68/979, yedi iklīm 3/24, iki biḡ dört yüz selāḡin 5/48, biḡ iki yüz

mevālileri 5/50, beş güne 8/85, kırk biş er 8/97, üç nefere 11/131, on yedi er 74/1066, yedi biş havāric 77/1115.

1.3.3.2.2. İşaret Sıfatları

Eserde işaret sıfatları “o, ol, şol, bu, şu”dur. Varlıkları işaret yoluyla bildirir.

O : Eski Türkiye Türkçesinde “ol” olarak kullanılan kelime bu eserde “o” olarak birçok yerde karşımıza çıkmaktadır.

O dem 20/269, *o* gece 28/389, *o* demde 17/226, *o* gün 64/915.

Ol : *ol* yigidiş 33/451, *ol* iki murdārı 33/461, *ol* Yezīd 3/14, *ol* cān 52/740, *ol* zaman 57/809, *ol* gün 69/1001, *ol* yüzi kara 22/296, *ol* yerden 27/367, *ol* şahidler 38/527.

Bu : *bu* rütbe 69/1002, *bu* güne 70/1009, *bu* hāli 71/1028, *bu* dem 79/1150, *bu* sözi 97/1412, *bu* köy 100/1453.

Şu : *şu* vakit 32/450, *şu* kelbiş 15/197, *şu* haqqıñ 17/219.

Şol : *ol* gūşede 28/381, *şol* maşāff güninde 19/248, *şol* köpekler 9/99, *şol* emānetleri 47/668, *şol* murtādda 13/163.

1.3.3.2.3. Soru Sıfatları

Ne : *ne* iş 44/630, *ne* taḫsīr 21/276, *ne* şekil 30/415, *ne* cevāb 30/416, *ne* haber 41/574, *ne* reva 41/584.

kanğı : çok mıdır hem *kanğı* cānibden dedi 103/1500.

1.3.3.2.4. Belirsizlik Sıfatları

Varlıkların sayılarını, miktarlarını, özelliklerini belirsiz olarak bildiren sıfatlardır. Eserde şu belirsizlik sıfatlarına rastlanılmıştır :

Bir : *bir* şerer 3/17, *bir* er 14/172, *bir* mağaraya 17/226, *bir* vakt 18/235, *bir* pehlevān 45/636, *bir* pelīd 65/939, *bir* münāfīk 76/1095.

Birkaç : *birkaç* pehlevān 78/1135, *birkaç* kişi 123/1802, *birkaç* sünnī 43/606, *birkaç* gün 105/1532.

Cümle : *cümle* halk 29/404, *cümle* yārānı 54/775, *cümle* asker 71/1027, *cümle* sünnī 88/1284.

Her : *her* gönül 3/10, *her* diyara 3/23, *her* er 14/172, *her* iklīm 19/247, *her* ibādet 26/357, *her* nefes 57/814.

Her bir : *her bir* er 20/266.

Nice : *nice* bir sünbül 12/148, *nice* işler 23/311, *nice* giryān 12/148, *nice* yārānların 22/297.

Bir iki : *bir iki* müfsid 7/77, *bir iki* nefer 6/61, *bir iki* gün 31/429, *bir iki* ādem 30/420, *bir iki* cānları 43/605, *bir iki* pare 76/1097.

1.3.4. ZAMİR

1.3.4.1. Şahıs Zamirleri

Dāstān-ı Müseyyeb Gāzī'deki şahıs zamirleri şunlardır :

1. Teklik Şahıs Zamiri : ben

Dāstān-ı Müseyyeb Gāzī'de daha çok “*ben*” şekli kullanılmıştır. Ancak bazı yerlerde “*men*” şekline de rastlanılmıştır. Bu Dāstān-ı Müseyyeb Gāzī'de diğer ağız özelliklerine de yer verildiğini göstermektedir.

ben : *ben* hilāfet tahtına lāyīk mıyım 7/78, *ben* dağı bir iş edem 46/656, *ben* kabül etdim 60/865.

benim : *benim* o fārik nev-civān 76/1094, *benim* için 20/262.

beni : *beni* aldadılar 7/76, *beni* igvāladı 7/77, *beni* mu^cāf tutasınız siz hemīn 97/1416.

bende : *bende* haḫībim dedi 30/409, dēdikim *bende* daḫı böyle gidem 90/1310.

benden : dedi *benden* saḫa olsun yādigār 19/251, *benden* yaḫa 56/799, bī^cat al gel *benden* ey cānım dede 24/320.

baḫa : *baḫa* erlik ḫarām 23/308, siz *baḫa* muḫibb oluḫ dēdi bizi 33/456, *baḫa* baḫım 38/537, *baḫa* destūr ét bu dem ey pehlevān 98/1428.

men : ḫapunda *men* olayım ednā ḫulı 7/80, *men* muḫibb ḫandānım bī-riyā 28/379, aytdı *men* muḫibb evlādım belī 101/1467, daḫı ol şāḫib ḫurūca *men* hemān 101/1468, *men* yine kūfeye doḫrı gideyim 108/1584.

2.Teklik Şahıs Zamiri : sen

Dāstān-ı Müseyyeb Gāzī'de “*sen*” zamirine yönelme hal eki dışında gelen bütün ekler kökteki ünlüyü deḫiştirmemiştir.

sen : dēdi eşref neylediḫ *sen* ey dilīr 30/418, bu ḫuḫūşda eyle iḫnā^c *sen* beni 36/500, *baḫa* *sen* ey merd-i lāf-ı pür güzāf 90/1312.

seniḫ : var imiş eviḫde *seniḫ* bir civan 36/509, dēdi *baḫa* ol *seniḫ* geldiḫüḫni 58/838, gel cāniḫı alayım *seniḫ* daḫı 86/1250.

seni : şonra *seni* yukaruya çekeyim 90/1314, ḫaḫḫ *seni* maḫşūdına ḫılsun ḫarīn 92/1334.

sende : līk *sende* söyle kim dērler saḫa 58/835, *sende* yāver ol yürü étme abā 106/1550.

senden : dödiler kim var bugün *senden* ulu 55/ 782.

sağa : yohsa irişür *sağa* bir gün ecel 54/771, kim gelür  ömer ile *sağa* bir civan 59/849, ecel tiri irişür *sağa* zinhar 99/1439, dēdi la net *sağa* hem  alife e 124/1811.

3.Teklik Şahıs Zamiri : ol, a.

ol : *ol* imām 8/92, *ol* zü'l-vefā 10/115, yere düşüp pare pare oldı *ol* 11/136, dūza  i re cezasını buldı *ol* 11/136.

anı : *anı* sa arına 13/166, *anı* adına asfad d rler idi 16/203, kışsasın *anı* beyān eyleyelim 41/577, bu r tbe *anı* mehābetligini 69/1002,  oydılar g n l ne *anı*  uşşayı 100/1462, t rāb  öld rmek *anı* i sidir 113/1652.

anı : *anı* zindāndan  alāşın kılayım 23/310, t  sava a gide *anı* g zledi 27/369, *anı* mu t r  ayd   bend  tdi o dem 72/1035,  ıldı  ft de *anı* ol  altab n 73/1063.

anda : ne elerin *anda*  ake  aldılar 83/1203, m nhezim  ıldılar *anda* on iti 88/1282, r hat  tdi    g n *anda* a ik r 103/1496,   nci g n g r kim *anda* neyledi 120/1757.

andan : geldi sel m v r andan ne dedi 19/243, pes  a ı andan ziy fet eyledi 47/665, andan  onra d ndi r ma y n ni 107/1557, mu ammed i itdi andan bu s zi 124/1810.

ana : aytdı m seyyeb *ana* kim y   amir 59/841, *ana* t b   ldılar heb c mle n s 62/894, ne e g n lden *ana*  ef at ile 83/1211, d rdi mekt b  im m v rdi *ana* 116/1702.

1. okluk Şahıs Zamiri : biz

biz : *biz* anı  ıldı  i tiy r 119/1740, *biz* kelbler 6/58, uru alım *biz* bu dem 10/113.

bizim : devrimiz geçdi *bizim* şimdi ʿayān 19/252, gör *bizim* başımıza sen neylediñ 37/513, *bizim* feryadımız 56/798.

bizde : *bizde* bir eṣer koy 19/254, *bizde* çekelim resūlun sancağın 63/911, *bizde* bilevüz 75/1080.

bize : *bize* kalmaz vefa 26/355, *bize* bühtandır 37/520, *bize* küstāhlık dur-ur 55/781, *bize* eṣār eyledi 105/1527.

bizi : *bizi* seven 119/1740, *bizi* mesrūr kılasun 7/79, *bizi* zebūn eyledi 66/958.

2. Çokluk Şahıs Zamiri : siz

siz : *siz* degil misiz ħudāniñ dostları 7/75, *siz* eṣref evine varasız 32/440, dedi kimsiz *siz* ʿayān ediñ baña 55/793.

sizi : yoḥsa dūzaḥda yaqısar nār *sizi* 33/456.

siziñ : *siziñ* ile biz yār olavuz 33/458, katl édelüm *siziñ* ile ey fetā 33/459.

sizde : *sizde* ŧehādet kıluñ 35/489, *sizde* gerek kim aña tābi^c oluñ 60/865.

size : *size* imdād kılayım 97/1421, *size* selām étdi 118/1730.

3. Çokluk Şahıs Zamiri : anlar

anlar : ħāzır oldı gelmeğe *anlar* kamu 107/1559, dedi *anlar* bu yezīdiñ oğludur 109/1595.

anları : *anları* ŧeytān gibi iğvāladı 32/447, aldı *anları* müseyyeb nāmedār 48/684, da^cvet étdi *anları* telķīn ile 129/1896.

anlarıñ : *anlarıñ* sözini 32/444, *anlarıñ* ħāli 63/905, *anlarıñ* ta^crīfi 75/1084, *anlarıñ* oldı kamu mālı keṣīr 129/1893.

anlardan : yoḥsa sende söyle *anlardan* mısın 121/1767, dedi *anlardan* olur

aşlım benim 121/1768.

anlara : *anlara* feda 24/318, biz dağı türābivüz deyiş *anlara* 32/441, hālimiz *anlara* eyleyem beyan 85/1234.

1.3.4.2. İşaret Zamirleri

İşaret zamirleri şunlardır :

bu

bu : *bunuş* gibi 5/51, *bu* sözi 6/61, *bu* dünya 8/89, *bu* sözi 8/89.

bunlar : *bunlar* bu hāde ölürken ey hālef 40/568, birbirine oldılar *bunlar* zahīr 66/952.

bular : öyleye değın *bular* tıruşdılar 66/953, dēdi yüz biş kişi aldılar *bular* 68/983.

şu

şu : *şu* hādīşinde 126/1844, *şu* kelbiş 15/197.

şuğa : zihī utanmaz hele bağış *şuğa* 68/984, dēdi yer ne herzeler bağış *şuğa* 7/82.

O : *o* sevgüli kılı 10/123, *o* cāniş evine 27/372, *o* mīr 30/418.

Ol : *ol* kişiler 32/448, *ol* vaşī serverī 4/28, *ol* hüseyin oğlunı 6/58, *ol* Yezīdiş işi 9/112, *ol* hātib 32/443.

1.3.4.3. Dönüşlülük Zamirleri

kendü : *kendü* yerine gitdiler 83/1209, *kendü* gürziyle kıldı zebun 94/1368, *kendüleri* kılıc çaldılar 95/1386.

kendüz : albe urdı *kendüzini* āşikār 76/1103, *kendüzin* görürdi ol 5/52.

özi : görüp eşref anı āh tdi *özden* 29/397, aldı ā[ ]dā lekerine *özini* 66/946.

1.3.4.4. Soru Zamirleri

kim : alife *kimdir* baa eyle beyan 79/1147, aytdı müseyyeb dedem *kimdir* benim 20/271.

ne : ddiler tedbr ibhmı *nedir* / bunca del bize ibrmı *nedir* 31/435, ddi ol yezd aa adı *nedir* /ikār t al- bnydı *nedir* 86/1249.

anda : *anda* bir ric meln bulavuz 33/458, *anda* bir mmin bulursa ol yezd 33/465.

1.3.4.5. Belirsizlik Zamirleri

kim : bu *kim* ola aceb 34/467, *kim* helk ola elinden avm u k 50/715.

kimi : *kimi* dr bilmediler eski yeri 38/528, *kimi* dr babam *kimi* dr ardaım 40/569.

kimse : bu ii alını *kimse* bilmedi 35/492, ddi baa bunu *kimse* tmedi 40/567.

1.3.4.6. Balama Zamirleri

kim : ddiler *kim* nee aru gidelim 43/613, ol dururken syle *kim* lyk mıyız 55/783.

ki : *ki* atı bu ide ayret ilasuz 58/829, yazdı iine *ki* ey ol mmint 60/864.

1.3.5. ZARF

Fiillerden, sıfatlardan, zamirlerden nce gelerek bunların anlamlarını

etkileyen sözcüklerdir. Zarflar önüne geldikleri sözcüklerin anlamını zaman, ölçü, yer, nitelik ve soru kavramları bakımından etkiler.

1.3.5.1. Durum Zarfları

böyle : *böyle* dëyüp mihrini urdı aña 60/868, *böyle* dëyüp iki biçdi  antarı 71/1026.

şöyle : *şöyle* yazmış yā imāmü’l-müttaķin 7/73, urdı aña *şöyle* bir gürz-i girān 65/941.

hoş : huþbeyi *hoş* okuduñ ucdan uca 30/407,  izzeti ikrām ëdüp *hoş* göresün 59/850.

pare päre : yere düşüp *päre päre* oldu ol 11/136, *päre päre* kıldı murdār başını 84/1221.

şaff şaff : iki leşker *şaff şaff* olup durdılar 81/1179, birbirine karşı *şaff şaff* oldu heb 84/1216.

1.3.5.2. Zaman Zarfları

Dāstān-ı Müseyyeb Gāzī’de Türkçe ve yabancı birçok zaman zarfı kullanılmıştır. Dāstān-ı Müseyyeb Gāzī’de rastlanılan zaman zarfları şunlardır :

bu gün :  acebā kim hāzır oldu *bu güne* 92/1348, tā *bu güne* tārīf ëtdiñ anı sen 103/1507.

bu gece : *bu gece* düşümde ey kān u vefa 28/380, *bu gece* düşümde gördüm  alīyi 58/837.

bu dem : aytdı emīr cihān kimki *bu dem* 85/1233, dëdi  utbeyi getürün *bu demin* 95/1391.

dün : bu çarh *düne* étmez serfürü ol ʿārif-i dānā 8/88.

ol dem : geldiler *ol dem* o cānıñ evine 27/372, söylediler aña *ol dem* gör nece 61/879.

ol demde : aldı *ol demde* niķāya yüzini 66/946, giydiler *ol demde* bezmiñ hilʿatın 89/1296.

ol gün : *ol gün* haylice muħabbet dutdılar 117/1719, *ol gün* ol yerde bular anlaşdılar 121/1771.

ol zamān : ħaṭīb ṭurdıkim gide hem *ol zaman* 30/406, ġālib oldılar ħavāric *ol zaman* 66/955.

ol vaķit : līkin *ol vaķit* kani pek az idi 12/144, *ol vaķit* şāh-ı cihān almış idi 61/874.

yarın : ʿalī elinden *yarın* kevser içek 24/321, dēdi *yarın* nuşret eylerse ħudā 127/1866.

+e/+a dek : iki deryā aḥşāma *dek* kaynadı 83/1207.

+e/+a degin : aḥşāma *degin* kati ṭuruşdılar 89/1294, öyleye *degin* bular ṭuruşdılar 66/953.

+dan/+den berü : ol zamāndan *berü* maḥbūsdur babañ 21/275.

andan sonra : *andan sonra* cümle bīʿat edeler 27/361.

şimdi : *şimdi* bunlar kanda giderler dedi 44/630, giyelim biz *şimdi* şabrıñ cāmesin 48/687.

emdi : gel gidelüm eve *emdi* bu zamān 30/410, *emdi* istikbāl edüp çık anlara 87/1272.

dem be dem : gözlerinden yaş dökerdi *dem-be-dem* 3/2.

her dem : iki gözi yaş ile *her dem* tolu 49/699, bir yerden  utbe  eker *her dem* ğamın 83/1213.

her g n : v rirdi ma b slara *her g n* ta am 114/1669.

1.3.5.3. Yer ve Y n Zarfları

beri : *beriden* ken anın  heb h dimleri 35/491.

gir  : *gir * d n nce yolını azdı ol 57/812.

i er /i eri : ol zam n s rdi  ad rdan *i eri* 107/1569, girdi k im *i er * v rdi selam 118/1728.

iler  : pes y ridiler bularda *iler * 49/698.

yuk ru :  ekeyim *yuk ru* seni b -r h  91/1321.

a ağı : burcdan *a ağı* ol iti a dılar 75/1085.

1.3.5.4. Azlık- okluk Zarfları

katı : a  ama deġin *katı*  uru dılar 89/1294, *katı* n li  eyledi all hına 66/957.

 ok : g rdi * ok* adem k rılmı  b -  m r 107/1564.

 ok  ok : n mede * ok  ok* du alar s ylegil 115/1689.

az : l kin ol va it k nı pek *az* idi 12/144.

b l k b l k : *b l k b l k*  l y  l y geldiler 123/1795.

1.3.5.5. Soru Zarfları

k nı : *k nı* m nzir d y  bir bir s yledi 62/886.

ne : esen *ne*  ıkdı erlerin   n  66/950.

nice : nice işler édeyimki cān-sitān 23/311.

neçe : haber vérem kışşa neçe oldığın 61/883.

niçün : dédiler niçün kılırsın bu işi 61/880.

1.3.6. EDAT

*Edatlar, yalnız başlarına anlamları olmayan ad ve ad soylu kelime ve kelime gruplarından sonra gelerek anlam bakımından bunlarla sıkı sıkıya bağlı bulunan, gramer bakımından onlara hākim olan ve eklendikleri kelimeler ile cümlenin öteki kelimeleri arasında çeşitli anlam ilişkileri kuran görevli sözcüklerdir.*⁴Edatlar diğer kelimelerle birlikte cümle içinde görev alırlar.

1.3.6.1. Bağlama Edatları

Kelimeleri, kelime gruplarını ve cümleleri birbirine bağlayan yabancı ve Türkçe kökenli edatlara Dāstān-ı Müseyyeb Gāzī’de sıkça rastlanılmıştır.

1.3.6.1.1. Şart Bildirenler

Bu edatlar cümle içinde şart bildirirler.

eger : aytdı ey mel’ūn eger haqq hazreti 71/1024, dēdi eger eyler iseñ bu işi 90/1306, aytdı şan’ān pīr-i ‘acib durur eger 103/1502.

bārī : bārī ‘asker cem’ édüp ben varayım 112/1639, dēdi çıkağ bārī burc-ı yārāna 46/648.

1.3.6.1.2. Sebep Bildirenler

çün : çün şerihe dēdi anda cümle ten 47/667, çün müseyyeb tıydı ol dem bu sözi 49/703.

⁴ Zeynep KORKMAZ, TÜRKİYE TÜRKÇESİ GRAMERİ, TDK Yayınları, Ankara, 2009, s. 1052.

çünki : kûfe şehrin *çünki* feth eylediler 52/743, gördüm anı *çünki* men kıldım firar 62/895.

çü : tağlara düşdi kamu hem *çü* cünun 129/1892.

çünkim : kuluyuz kurbānyuz *çünkim* biz anı ey göñül 53/764.

zīrā : *zīrā* görse kesdirirdi kaltabān 4/31.

1.3.6.1.3. İstisna Bildiren

meger : cum^ʿa geçesiydi *meger* ol gece 50/712, *meger* ol cān kōrkusundan çatlamış 52/740.

ya^ʿnī : *ya^ʿnī* geçen kışşama pür gūşşayı 21/281, gördi çiftci ol *ya^ʿnī* bī-gümān 102/1482.

illā : *illā* eşrefiñ evindeki dedi 40/567.

1.3.6.1.4. Cümle Bağlayıcılar

ki : Dāstān-ı Müseyyeb Gāzī’de bu edata sıkça rastlanılmıştır. Bu edat, Uygur Türkçesi döneminde Türkçeye girmiş ve ondan sonraki dönemlerde sıkça kullanılmıştır.

yazdı içine *ki* ey ol mü^ʿmināt 60/864, çağırup *ki* katı feryād eyledi 91/1326.

kim : ol zamān *kim* kūfeye gelmiş idi 57/809, aytdı müseyyeb aña *kim* yā^ʿamir 59/841.

1.3.6.1.5. Atıf Edatı

ile : Dāstān-ı Müseyyeb Gāzī’de vasita durum eki görevini üstlenmiştir. Bu edat ayrı yazılmış olmasının yanısıra kelimeye bitişik yazılmış şekli de vardır.

eşref *ile* görüşdi 39/546, anı *ile* 42/590, bu yaña eşref *ile* kādīr baqdılar

45/641.

oğhyla 8/95, köy uşaklarıyla 16/209.

yā : elimizden ne gelür yā ne yapan 21/275, şāh aytdı yā bilürseñde niçün sen 126/1847.

yāhūd : vēr haber yāhūd o murdār bunda mı 100/1458.

yāhū : ħāb-ı ğafletden uyan durmaz geçer yāhū bugün 53/763.

u, ü : ħāş u ʿāmına 4/26, rüz ü şeb 49/702, kayd ü bend 76/1106.

ve : eşref ve muhtār 63/913, burnı ve dilin 75/1085, tağ ve şahrā 123/1795.

1.3.6.2. Son Çekim Edatları

gibi : kaynayup deryā gibi ʿasker gelür 122/1794, dedi ʿayb sen gibi bir pehlevān 123/1808.

içün : benim içün çekme ğam sen yā dede 41/581, bunlar içün āh-ı feryād etdiler 112/1635.

+a/+e degin : geldi tā maʿrūfuñ evine deĝin 39/553.

+a/+e dek : baʿde-zā medīneye dek gidelim 59/842, kaşdı anıñ şāma dek gelmek imiş 115/1678.

birle : bu ʿazamet birle ʿāzim oldılar 120/1753.

1.3.6.3. İşaret Edatları

uş : uş yezīd mervānla bir gün dediler 6/56 uş tamām oldı burada kışşamız 25/342.

iş bu : dedi men iş bu ħaṭībe söylerim 29/399.

1.3.6.4. Berkitme Edatları

daḥı : ikisini *daḥı* maḳtūl eyledi 39/548, asfada *daḥı* ḥaber gitdi o dem 43/608, bir *daḥı* girdi hemān gördi anı 69/1000.

1.3.6.5. Seslenme Edatları

ey : bu yaḡa ḳaḳı̄ yaturken *ey* ṣehā 42/597, dēdi ol kes aḡa *ey* ṣāh-ı cihan 104/1521.

yā : dēdi himmetiḡiz ile *yā* emīr 108/1581, *yā* ilāhī ʿaḡametiḡ ḥaḳḳiḳün 115/1683.

behey : ne kiṣisiḡ dēdi *behey* nā-bekār 126/1842, *behey* ḡāfil gözüḡ aç baḳ öziḡe 99/1446.

hey : dēdi ḥāzır ol bre *hey* nā-bekār 71/1019.

1.3.6.6. Ünlem Edatları

āh : iṣiden mü'minler ētdi cümle āh 118/1732, her seḡer feryāda gel āh eyle evlād ʿaṣḳına 130/1903

zihī : *zihī* utanmaz hele baḳıḡ ṣuḡa 68/984, dēdi *zihī* luṡf u iḡsān bizlere 118/1734.

hāy : āsümāna ḳıḳdı *hāy* hūy sözlere 76/1102.

vāy : dēdi muḡammed *vāy* mūr-ı mārıcı 124/1815.

1.3.7. FİİL

1.3.7.1. Olumsuzluk Eki

Fiillerin kök ve gövdelerine “-mA, -mAZ” eki getirilerek yapılmaktadır. Dāstān-ı Müseyyeb Gāzī’de olumsuzluk ekine sıkça rastlanılmıştır.

bağ-ma 126/1843, kı-l-ma 27/364, tır-ma 47/669, al-madı 70/1004, ét-medi 75/1084, gir-mediler 84/1224, git-medi 113/1659, yet-medi 125/1838.

añla-maz 5/54, ol-maz 10/113, tıt-maz 24/319, dur-maz 53/763, dè-mezdi 9/107, gel-mez i-se 75/1082.

1.3.7.2. Şahıs Ekleri

Dāstān-ı Müseyyeb Gāzī'de şahıs eklerinin ses uyumuna girildiği görülmektedir. Dāstān-ı Müseyyeb Gāzī 19. yüzyılda yazıldığı için şahıs ekleri günümüzde kullanılan eklerle benzerlik taşımaktadır.

1. Teklik Şahıs : -Im, -(A)m

éd-em 55/790, gel-di-m 19/245, gid-er-im 20/261, dè-r-im 25/334.

2. Teklik Şahıs : -ı, -İı

neyle-di-ı 53/755, éd-ıı 55/793.

3. Teklik Şahıs : Eksizdir.

başdır-dı 4/26, gel-di 9/109.

1.Çoğul Şahıs : -k, -Iz, -vUz

gel-di-k 69/992, bul-du-k 32/445, eyle-r-iz 55/779, bul-a-vuz 33/458, éd-e-vüz 41/585.

2. Çoğul Şahıs : -sİıIz, -UıUz, -İıIz :

tıt-a-sııız 97/1416, gid-er-sııız 109/1594, ur-uıuz 84/1226, éd-ııız 83/1200.

3. Çoğul Şahıs : -lAr

kıl-dı-lar 101/1474, azğaş-dı-lar 102/1487, gir-di-ler 103/1497, dè-di-ler

103/1503.

1.3.7.3. Fiil Çekimi

1.3.7.3.1. Basit Kipler

1.3.7.3.1.1. Haber Kipleri

1.3.7.3.1.1.1. Bilinen Geçmiş Zaman

Dāstān-ı Müseyyeb Gāzī'de en işlek olan kiptir.

1. Teklik Şahıs : -dUm, -dIm

ol-dum 34/479, tıy-dum 115/1680, gör-düm 58/837.

vér-dim 8/97, ét-dim 18/239, gel-dim 19/245, yolla-dım 36/501, kolla-dım 36/501, aňla-dım 37/521.

2. Teklik Şahıs : -dUñ, -dIñ

bul-duñ 74/1068, ol-duñ 17/227, oqu-duñ 30/407, öldür-dün 32/443, getir-dün 28/377, düz-dün 28/377.

bil-diñ 28/377, neyle-diñ 30/418, gel-diñ 47/662, kıl-dıñ 74/1068.

3. Teklik Şahıs : -dU, -dI

ol-du 66/951, duy-du 101/1478, git-dü 30/411, gör-dü 42/595.

dur-dı 65/934, dut-dı 72/1038, tıldur-dı 98/1434, dutul-dı 126/1848, ét-di 11/130, dè-di 28/378, git-di 30/406.

1. Çoğul Şahıs : -dUk, -dIk

bul-duk 32/445, tıt-duk 75/1079, ol-duk 105/1528, gör-dük 33/455.

gel-dik 69/992, ét-dik 105/1530, iriş-dik 105/1530, kıl-dık 119/1740.

2.Çoğul Şahıs : -dİñLz

gör-diñiz 38/532.

3. Çoğul şahıs : -dİlAr, -dUlAr

bulış-dılar 41/579, görüş-diler 41/579, koy-dılar 41/582, otur-dılar 43/610, kavuş-dılar 50/706, gör-diler 50/708, gel-diler 52/737.

ol-dular 55/ 782.

1.3.7.3.1.1.2.Öğrenilen Geçmiş Zaman

1.Teklik Şahıs : -mİşİm

gel-mişim 28/384, kıl-mişim 28/384.

3. Teklik Şahıs : -mİş, -mUş

eyle-miş 31/423, çatla-miş 52/740, gel-miş 73/1051, çık-miş 79/1148, ét-miş 114/1662, söyle-miş 119/1738.

ol-muş 124/1822, tut-muş 4/30, şol-muş 14/181, toğ-muş 47/672, düş-müş 102/1482.

3. Çoğul Şahıs : -mUşlAr

öldür-müşler 38/533.

1.3.7.3.1.1.3.Geniş Zaman

1. Teklik Şahıs : -rIm, -ArIm, -UrAm, -UrUm

kıl-uram 30/408, bil-ürem 126/1845, dè-rim 25/334, dile-rim 25/334, söyle-rim 29/399, gid-erim 20/261, néd-erim 20/261, sev-erim 22/290, bil-ürüm 120/1764, gel-ürüm 120/1764.

2. Teklik Şahıs : -ArsIn, -IrsIn

kı-l-arsın 61/880, kaç-arsın 102/1483, kı-l-arsın 124/1815, éd-ersin 125/1837, uzad-ırsın 30/415.

3. Teklik Şahıs : -r, -Ir -Ar, -Ur

dè-r 33/460, neyle-r 35/482, eyle-r 36/496, var-ır 108/1583, elvèr-ir 12/148, yat-ar 18/236, éd-er 31/427, kı-l-ur 32/439, gel-ür 122/1794.

1. Çoğul Şahıs : -ArIz, -UrUz

ol-uruz 111/1621, éd-eriz 33/457, gid-eriz 33/457.

2. Çoğul Şahıs : -UrsUz

dur-ursuz 83/1200, ol-ursuz 32/446.

3. Çoğul Şahıs : -rIAr, -ArIAr, -UrIAr

dè-rler 28/376, çek-erler 15/186, giy-erler 20/266, gid-erler 44/630, söyleş-ürler 117/1715.

1.3.7.3.1.1.4. Gelecek Zaman

Gelecek zaman eki olarak “-AcAk ve -IsAr” eki kullanılmıştır.

2. Teklik Şahıs : -IsArsIn

vèr-isersin 125/1837.

3. Teklik Şahıs : -IsAr, -AcAk

gel-iser 45/635, çek-iser 51/724, kı-l-ısar 5/54, yaq-ısar 33/456.

işid-ecek 41/570, éd-ecekmiş 114/1665.

1.3.7.3.1.1.5. Şimdiki Zaman

3.Teklik Şahıs : -yor

işli-yor 36/499, söyli-yor 4/33, ağılı-yor 12/152.

1.3.7.3.1.2. Dilek (Tasarlama) Kipleri

1.3.7.3.1.2.1. Emir

1. Teklik Şahıs : -AyIn, -AyIm

ol-ayım 19/254 kıl-ayım 23/308, bul-ayım 23/310, tıldur-ayım 84/1218, çık-ayım 90/1314, ur-ayım 112/1639, götür-eyim 116/1690, gör-eyim 123/1804, vèr-eyim 6/66, başar-ayım 22/289.

2. Teklik Şahıs : (Eksiz), -gIl

Dāstān-ı Müseyyeb Gāzī'de 2. teklik şahıs iki şekilde görülmüştür : eksiz ve gil şeklinde görülmüştür.

aşlı kudüsden idi sözi işit 15/194, imām aytdı yüri var meydāna gir 10/121, yaz-gıl 47/667, al-gıl 56/798, tut-gıl 56/799, söyle-gil 61/881, eyle-gil 61/881, diñle-gil 62/898, vèr-gil 99/1449.

3.Teklik Şahıs : -sIn, -sUn

söyle-sin 20/270, başla-sın 26/359, taşla-sın 26/359, baş-sın 121/1776, èt-sin 123/1797, ol-sun 27/375, yaz-sun 56/803, kıl-sun 92/1334, eyle-sün 4/30, söyle-sün 12/155.

1. Çokluk Şahıs : -AlIm, -AlUm

uruş-alım 10/113, koy-alım 24/331, çal-alım 24/332, var-alım 33/451, çağır-alım 46/650, giy-elim 48/687, gel-elim 58/824, èd-elim 59/842, bil-elim 63/905, kıl-alım 32/436, vèr-elüm 33/452, èd-elüm 33/459.

2. Çokluk Şahıs : -**ŋ**, -**ŋUz**, -**İŋİz**, -**UŋUz**

kağı-ŋ 29/398, de-ŋ 53/760, yürü-ŋüz 84/1226, ed-iŋiz 83/1200, ur-uŋuz 84/1226.

3. Çokluk Şahıs : -**sUnlAr**

Eserin incelenen bölümünde bu ekle ilgili herhangi bir kelimeye rastlanılmamıştır.

1.3.7.3.1.2.2. Şart

Türkiye Türkçesinde olduğu gibi şart eki olarak “-sa/-se” kullanılmıştır.

1. Teklik Şahıs : -**sAm**

gör-sem 6/59.

2. Teklik Şahıs : -**sAn**

vér-seŋ 30/416.

3. Teklik Şahıs : -**sA**

al-sa 42/600, tol-sa 45/637, tur-sa 124/1819, gör-se 3/19, kesil-se 102/1493.

1. Çoğul Şahıs : -**sAk**

ét-sek 37/523, nèt-sek 37/523, iç-sek 54/773, iriş-sek 99/1448.

3. Çoğul Şahıs : -**sAlAr**

var-salar 42/587, gel-seler 42/587.

1.3.7.3.1.2.3. Gereklilik

Gereklilik kipi için şu ekler kullanılmıştır :

-**mAlI** : şakla-malı 31/428, ét-meli 9/101.

-mAk gerek : nêt-mek gerek 40/556, êt-mek gerek 40/556, gir-mek gerek 47/668, tağıt-mağ gerek 68/986.

-sA gerek : vèr-señ gerek 30/416, êt-sek gerek 37/523, al-sa gerek 42/600.

1.3.7.3.1.2.4. İstek

Dāstān-ı Müseyyeb Gāzī’de istek kipi için “-a/-e” eki kullanılmıştır.

1. Teklik Şahıs : **-Am**

ol-am 10/114, kı-l-am 19/254, var-am 31/433, düş-em 61/882, bil-em 62/884, götür-em 89/1302.

2. Teklik Şahıs : **-AsIn**

ol-asın 96/1396, kı-l-asın 96/1396, al-asın 113/1657, ol-asın 122/1791, getir-esin 8/96, gel-esin 18/229.

3. Teklik Şahıs : **-A**

var-a 18/230, ol-a 18/241, nol-a 20/260, bul-a 25/345, éd-e 26/351, gir-e 27/365, ser-e 27/374.

1. Çoğul Şahıs : **-AvUz**

ol-avuz 33/458, bul-avuz 33/458, al-avuz 41/585, kı-l-avuz 75/1080, bil-evüz 75/1080, éd-evüz 41/585.

2. Çoğul Şahıs : **-AsIz**

tut-asız 44/624, var-asız 49/692, al-asız 55/785, tur-asız 59/839, bil-esiz 80/1158, gel-esiz 32/445, göster-esiz 49/692.

3. Çoğul Şahıs : **-AlAr**

murdārlaş-alar 52/744, bī^cat kı̄l-alar 60/863, çal-alar 80/1166, kı̄par-alar 112/1640, işid-eler 25/339, bī^cat éd-eler 25/339, sevin-eler 32/443.

1.3.7.3.2. Birleşik Kipler

1.3.7.3.2.1. Hikāye Birleşik Kipi

1.3.7.3.2.1.1. Öğrenilen Geçmiş Zamanın Hikāyesi

3. Teklik Şahıs : -mİş(i)dİ, -mUş(i)dİ

ķarār ét-miş i-di 15/196, depele-mişdi 41/578, kı̄l-mış i-di 57/809, ét-mişdi 100/1456, yaz-mış i-di 119/1739, dè-mişdi 126/1844, tūt-muş i-di 15/196, ol-muşdi 34/466, tūt-muş i-di 47/673, ur-muşdi 109/1589, dökül-müşdi 35/494, düş-müş i-di 109/1593.

3. Çoğul Şahıs : -mİşlArdİ, mUşlAr(i)Dı

ét-mişlerdi 76/1106, ol-muşlar i-di 129/1895, ol-muşlar i-di 129/1895.

1.3.7.3.2.1.2. Geniş Zamanın Hikāyesi

3. Tekil Şahıs : -r(i)dİ, -Ar(i)dİ, -Irdİ, -Ur(i)dİ

eyle-rdi 3/14, oyna-rdı 16/209, dè-r i-di 24/329, eyle-r i-di 49/700, ağla-r i-di 57/816, yan-ardı 40/570, töl-ardı 57/814, yar-ar i-di 80/1163, éd-er i-di 109/1588, kes-erdi 3/19, vèr-irdi 4/28, kesdir-irdi 4/31, vèr-irdi 114/1669, tolaş-ırdı 34/471, tūr-ırdı 49/699, ol-urdu 16/205, teberrā kı̄l-urdu 16/205, ol-ur i-di 19/243, gör-ürdi 5/52, inlen-ür i-di 58/825.

2.Çoğul Şahıs : -UrsUzdİ

buyur-ursuzdu 75/1080.

3. Çoğul Şahıs : -rlAR(i)dİ, -ArdİlAr, -UrlArdİ

ağla-rlar i-di 4/29, tağla-rlar i-di 4/29, dê-rler i-di 9/106, dê-rlerdi 15/197, söyle-rler i-di 114/1667, baq-ardılar 81/1171, gid-erlerdi 111/1625, éd-erlerdi 4/31, geçün-ürlerdi 5/50.

1.3.7.3.2.1.3. İsteğin Hikayesi

3. Tekil Şahıs : -AydI

çık-aydı 128/1877.

1.3.7.3.2.2. Rivayet Birleşik Kipi

1.3.7.3.2.2.1. Geniş Zamanın Rivayeti

3. Tekil Şahıs : -r(i)mIş

dê-r i-miş 115/1676.

3. Çoğul Şahıs : -rIAr(i)mIş

dê-rler i-miş 115/1679.

1.3.7.3.2.3. Şart Birleşik Kipi

1.3.7.3.2.3.1. Geniş Zamanın Şartı

2. Teklik Şahıs : -r(i)sAñ, -Ar(i)sAñ, -UrsAñ

eyle-rseñ 13/170, dile-rseñ 39/541, eyle-r i-señ 90/1306, sev-er i-señ 99/1438, bil-ürseñde 126/1847.

3. Tekil Şahıs : -r(i)sA, -Ar(i)sA, -IrsA, -Ur(i)sA

eyle-rse 127/1866, koy-ar i-se 60/866, sev-er i-se 60/866, düş-erse 97/1419, toқан-ırsa 25/345, yāver ol-ursa 25/346, bul-ursa 33/465, ol-ur i-se 71/1024, döndür-ürse 97/1419.

1.3.7.3.2.3.2. Görülen Geçmiş Zamanın Şartı

3.Teklik Şahıs : dİysA, -dİ i-se

ir-di i-se 81/1175, gel-diyse 112/1644.

1.3.7.4. Ek Fiil

Dāstān-ı Müseyyeb Gāzī'de “-idi, -imiş, -ise” ek fiillerine sıkça yer verilmiştir.

rüstem i-di 15/195, müseyyeb i-di 16/201, oğlu i-di 16/212, kenān i-di 33/464, zālim i-di 38/529, hāzret-i hıızır i-di 17/225, ʿabdullāh i-di 21/287.

dost i-miş 27/371, kelb i-miş 31/423, var i-miş 36/509, müseyyeb i-miş 79/1149, ol i-miş 114/1662, kimler i-miş 123/1804, gālib i-miş 17/222.

var i-se 24/318, mü'min i-señ 70/1006, öyle i-se 104/1512.

Yukarıdaki ek fiillerin yanı sıra metinde *-dİr/-dUr* ve *durur* eklerine rastlanılmıştır. “*i-* fiilinin geniş zamanın üçüncü şahıs çekimlerinde başka bir ek kullanılır. Bu ek de yine Eski Türkçedeki *tur-* yardımcı fiilinin geniş zaman çekiminden *tur-ur > dur-ur > -Dır/Dur* değişimine uğramış *-Dır/-Dur* ve *Dİr-İAr, -DUr-İAr (<-dur-ur-lar <-tur-ur-lar)* ekleridir.

Geniş zaman kipi aynı zamanda şimdiki zaman kavramını da içine aldığından bu eklerin yardımcı fiil kanalı ile adlarla birleşen çekimi, aynı zamanda şimdiki zamanı karşılayan birer bildirme eki niteliğindedir. Bundan dolayı adlara gelen kişi ekleri *bildirme ekleri* diye adlandırılmıştır.”⁵ Zeynep Korkmaz bu eke bildirme eki demiştir. Metinde bu eke geniş zamanın 3. tekil şahıs ekindeki örneklerine rastlanılmıştır.

⁵ Zeynep KORKMAZ, TÜRKİYE TÜRKÇESİ GRAMERİ, TDK Yayınları, Ankara, 2009, s. 621.

bu + dur 123/1801, meşhūr + dur 14/171, menfūr + dur 14/171, maḥbūs + dur 21/275, maḥkūl + dur 44/618, yok + dur 99/1445, gürbüz + dūr 123/1807, söz + dūr 124/1814, ne + dūr 45/640, mevsim-i gül + dūr 130/1909.

renc u ḥā'il + dir 8/87, mā'il + dir 8/88, ḥīle + dir 9/112, kim + dir 20/271, muḥtār + dır 21/273, var + dır 36/499, yār + dır 37/518, düşmān + dır 37/522, maḥbūbe + dir 87/1259.

Asfad *durur* 20/271, küstāhlık *durur* 55/781, siyāhlık *durur* 55/781, ḳā'im *durur* 115/1688, bir gitmiş *durur* 34/469.

1.3.7.5. Birleşik Fiiller

Dāstān-ı Müseyyeb Gāzī, fiiller açısından çok zengin bir yapıya sahiptir. Metinde rastlanılan birleşik fiiller şu gruplara ayrılmıştır :

1.3.7.5.1. Birinci Unsuru Fiil Olan Birleşik Fiiller

Asıl fiile bir zarf-fiil ekiyle bağlanan tasviri fiillerin metinde oldukça çok çeşidi vardır.

1.3.7.5.1.1. Süreklilik

gel- : Asıl fiile “-a/-e, -ı/-i, -u/-ü” zarf-fiil ekleriyle bağlanır.

çık-a gel-diler 60/856, coş-a gel-di 23/304, tur-ı gel-di 48/690, coş-a gel-üp 74/1076, tur-u gel 58/830.

1.3.7.5.1.2. Tezlik

vér- : Tezlik, acelecilik ifade eden bir yardımcı fiildir. Asıl fiile “-ı/-i, -u/-ü, vér-” zarf-fiil eki ve yardımcı fiiliyle bağlanır.

yürü-yüvér-di 17/221.

1.3.7.5.2. Birinci Unsuru İsim Olan Birleşik Fiiller

Dāstān-ı Müseyyeb Gāzī’de en fazla kullanılan yardımcı fiiller “-*ét, éyle-, kıl-, ol-*” fiilleridir. Yardımcı fiiller kendi temel anlamını kaybedip isimleri fiilleştirirler.

ét- : şehīd ét-di 3/16, ber-*taraf* ét-di 3/18, hāzır ét-di 6/64, iḥbār ét-diler 43/609.

ét- fiilinin *éd-* şekline de sıkça rastlanılmıştır.

şabr éd-emeyüp 49/704, yād éd-icek 53/752, taḫrīr éd-em 55/790.

eyle- : [‘]azm eyle-diler 61/872, feryād eyle-di 61/878, nāliš eyle-di 66/957.

kıl- : tekrīm kıl-dılar 67/973, ḫaṣd kıl-dı 71/1032, ḫavāle kıl-dı 72/1038.

ol- : muḫābil ol-up 73/1061, hāzır ol-a 75/1087.

Diğer yardımcı fiiller de şunlardır;

çık- : karşı çık-dılar 87/1273.

şal- : haber şal-dı 9/108.

al- : haber al-dı 67/963.

gir- : yola gir-diler 42/596, meydāna gir-üp 65/935.

ḫal- : az ḫal-dı 80/1166.

ṭut- : yüz ṭut-dılar 67/969, göz ṭut-dılar 96/1401.

vér- : haber vér-di 21/281, cevāb vér-seḡ 30/416, selām vér-di 69/1003.

düş- : ḫaste düş-di 110/1609, ḫorḫu düş-di 124/1821.

düz- : karşı karşı düz-diler 75/1090, şafflar düz-di 178/1127.

getür- : tekbîr getür-üp 83/1199, ta^cām getür-di 27/375.

göster- : hüner göster-di 65/935, baş göster-di 125/1827.

1.3.7.6. Fiilimsiler

1.3.7.6.1. İsim-Fiil

Dāstān-ı Müseyyeb Gāzī eserinde isim-fiil eki olarak “-mAk, -mA” eklerine rastlanılmıştır.

-mAk, -mAg : Bu ek eklendiği fiili isim yapar. Dāstān-ı Müseyyeb Gāzī’de en işlek olan eklerden biridir.

uzat-mak 17/222, tağıt-mak 68/986, ol-mak 105/1529, ét-mek 70/1009, sür-mek 104/1512, döğün-mek 13/156.

ķır-mağ 13/156, ét-mege 22/299, getür-mege 47/670, yetür-mege 47/670, söyle-mege 104/1516.

-mA : dol-maya 110/1607, ol-maya 110/1607, ét-meye 10/114.

1.3.7.6.2. Sıfat- Fiil

-An : ol-anlara 32/441, şal-an 36/510, doldur-an 37/516, kaç-an 41/576, tır-an 48/677, sev-en 98/1435, gel-en 100/1454, işid-en 118/1732.

-dik, -dig : kıl-dıkların 116/1699, şal-dıkların 116/1699, gönder-diklerin 111/1629.

sev-digi 21/277, giy-digimiz 21/278, dile-digim 22/298, öldür-digini 31/425, git-digi 33/457.

-miş : öl-miş 35/493, kesil-miş 40/565, yeşil ‘imāme şarın-mış 47/672, kapla-mış 79/1144.

-AcAk : işid-ecek 22/293, ḥalīfe éd-ecek 114/1666.

-maz : anla-maz 5/54, ol-maz işler 25/333, k̄ork-maz 70/1011, yetiş-mezse 80/1163, gör-mez misiñ ḥālim 91/1322.

-ası : néd-esi 19/257.

1.3.7.6.3. Zarf-Fiil

Dāstān-ı Müseyyeb Gāzī'de zarf-fiil eklerine çok fazla rastlanılmıştır.

-A : çık-a geldi 18/242, coş-a geldi 23/304, sür-e sür-e 57/821.

-I : tur-ı geldi 95/1393.

-U : yürü-yü verdi 17/221, dè-yü 91/1326, anla-yu anla-yu yaz 110/1612.

-UbAn : kaldır-uban 96/1397, işid-üben 96/1400, istikbāl éd-üben 104/1523, gir-üben 108/1577, ceng éd-üben 114/1664.

-IcAk : vākıf ol-ıcağ 121/1774, duy-ıcağ 39/544, vākıf ol-ıcağ 121/1774, işid-icek 19/255, gel-icek 29/395.

-mAdAn : çoğal-madan 68/986, cān al-madan 80/1158, iriş-meden 99/1440, ét-meden 26/350, gel-meden 26/353.

-(i)ken : çıkar i-ken 35/494, ölür-ken 40/568, yatur-ken 41/571, durur-ken 55/781.

-Up : Dāstān-ı Müseyyeb Gāzī'de en fazla kullanılan eklerdendir.

koy-up 57/810, yaz-up 59/850, ağıd-up 61/878, kaldır-up 63/903, çaldır-up 63/903, azğaş-up 72/1037, ʿaqlı gid-üp 72/1046, kaşd éd-üp 72/1046, mecrūḥ gör-üp 73/1052, dön-üp 78/1126.

-Inca : yıkıl-ınca 80/1164.

İKİNCİ BÖLÜM

METİN

(2)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

dāstān-ı müseyyeb gāzī ʿaleyhi-r raḥmetü'l-hādī

- 1 gönül āgāz ét söze bismi'llāh ile
söz yemünde dil gāvvası yüze bismil'lāh ile
kamerine vaşl u alup toplayasun incülerin
hāme-i ʿaşka alup ele düze bismil'lāh ile
āl-i evlād-ı muḥammed gayreti varsa eger
sende durma geceyi kan rüze bismil'lāh ile
ʿaskeri gayret hücum éde yezīdi üstüne
müseyyeb-veş taht u bahtın yüze bismil'lāh ile
- 5 intıkam nāmesidir şāh-ı hüseyniñ nā'ilī
sa'y kıl getürme h'ābı göze bismil'lāh ile
ey sübhāndan söze kıl āgāzını
nağme ét kıl kim müretteb sāzını
söz kitābın h'āceden var başlasın
kim diraht bīde tuffāh aşılasın
ey muḥāṭab söze zinhār bakma ḥor
sözden oldı cümle eşyāyı kuşūr
söz degil mi ʿārifi iḥyā eden
söz degil mi āḥir günde yazan

(3)

- 10 sözdür her gönül murādın cem' eder
nitekim ḥūr rūḥ ʿidādın cem' eder
söz ile ʿīsā diriltdi mürdeyi
zırh kıldı dāvud āhen-i ḥurdeyi
söz atın meydāna sözle düze gel
söze gelsen söze gelsen söze gel

rāvī-yi aḥbārındır gūş eyle gel
rāvī kavlin gūşe-i mengūş eyle gel

çün dımışqda otururdu ol yezīd
ḥilāfet daʿvāsın eylerdi pelīd

- 15 āl-i evlāda ne kīnler eyledi
naḡd-ı şāh-ı evliyāya n'eyledi
ol ḥasan ḥazretine içirtdi semm
şāh-ı ḥüseyni teşne şehīd étđi hem
ʿālemi zulm odına yaḡdı o ḥar
ol āteşden ḥalka düşdi bir şerer
ber-ḫaraf étđi ʿalī evlādını
ḥaydarıḡ evlādı pür emcādını
bir muḥibb görse keserdi başını
neçe mazlūmuḡ aḡıtdı yaşını

- 20 ser-te-ser muḥibb olan gizlendiler
bir arada derdiyle sızlandılar
gözlerinden yaş dökerdi dem-be-dem
ḫamunuḡ baḡrını yaḡdı bu sitem
āḫeri elden ne gelür baḡdılar
cübbe-i şabıra ḫamu baş çekdiler
bu yaḡadan ol yezīd nā-bekār
nāme yazı her diyāra āşikār
daʿvet étđi yedi iḡlīm beglerin
bīʿat étđirdi cehennem seglerin

(4)

- 25 çünki tecdīd-i ḥilāfet étđiler
böyle bir rāh-ı ḥilāfet gitdiler
sikkeyi başdırdı kendi nāmına
ʿazāb olsun cümle ḥaş u ʿāmına
hem oḡındı ḫuḫbe kendü ismine
ḫalīfe dedirdi murdār çeşmine
ḫuḫbeler düşnām vērirdi ḫaydara

ol vaṣī server-i peygambere

işiden mü'minler ağlarlar idi

cigerin bu nāre tağlarlar idi

30 fā'ide nedir ne işler eylesün
h̄āricī t̄utmuş cihānı n'eyesün

kendü başların éderlerdi nihān

zīrā görse kesdirirdi ҡaltabān

yedi iqlīm begleri çün geldiler

her birisi bī^c at andan aldılar

her biri cāndan ҡul oldılar aṇa

diṅle ne söz söyliyor dil saṇa

pes yezīdi rū-siyāh pür günāh

diṅle ne iş étdi ol işi tebāh

35 vèrdi mervāna dımışķıṅ begligin

dèdi gel ҡatımda otur saḡlıḡın

serḡası  azīze vèrdi ol zelīl

ol ḡarām-zāde yūzi ҡara rezīl

 ömrü  āṣa vèrdi vèrdin raḡtını

ve daḡı aḡmede baḡdād taḡtını

ḡorāsāna naṣr-ı seyyār oldu beg

ḡaḡṣisi ṣerīfe ziyād murdār seg

heb de ṣehrin vèrdi  oṣmāna yezīd

aldı berz  abdü'l-mālik baḡrı ḡadīd

(5)

40 niṣābūrī yūsuf-ı ḡaccāca ol

ṣāṣaṣiye ṣıfahānı oldu ҡul

rūm iline  ömrü naḡs oldu vezīr

nev ҡulı medīneye ҡıldı nazīr

bunlara vèrdi nece tuḡ-ı  ilim

neçe sancaḡlar nifāre ol zulum

her birin gönderdi yerlü yerine

ṡoldı  asker baḡriyle hem birine

kendisi dımişķda geçdi tahtına
la^cnet ét her dem o murdâr bahtına

- 45 ķapusında olurdu kırķ biñ ķulı
her biri tîĝ-i cevâhirlü eli
daĥı biñ zerrîn kemer-beste ĝulâm
her biri âhû çeşmi kesbüñ ĥırâm
gece gündüz karşıсындаydı bular
böyle böyle ^câleme nâmı tolar
iki biñ dört yüz selâfîni var idi
her biri ^caşırında şehir-yâr idi
yezîde bunlar nedîm u ĥâş idi
ĥaķķ ta^câlâya hem ^câķ u ^câş idi

- 50 biñ iki yüz mevâlîleri daĥı
geçünürlerdi ^culemâ ey âĥı
çün yezîd bunun gibi bir şâh idi
şâh degil bir segi rû-siyâh idi
hem çü fir^cavn kendüzin görürdi ol
dâ^cim evlâda eylerdi fuzûl
tâkim evlâd-ı ^calî hiç kıalmaya
kendüye çün kim mu^cârızın evliyâ
kendüye kıala ser-â-ser bu cihân
anlamaz çarĥ ne kılısar nâ-gehân

(6)

- 55 ol vaķt kim şâh-ı ĥüseyni
sa^câdetlü oĝlı zeynü'l-^câbidîn
zeyneb ile medînede idiler
uş yezîd mervânla bir ĝün dediler
olmasun kim türâbîler cem^c ola
tâcımı tahtımı almadan ala
ol ĥüseyn oĝlunu baş eyleyeler
gör bu biz kelbler ĥâlin n'eyleyeler
evvelâ görsem anıĥ tedârikin

- kaṭṭṭ edem anıṭ ser-i mübārekin
- 60 çün tedārikini anıyla görelüm
zeynü'l-ʿabāyı ala götürelüm
bu sözi dēdi o merdūd-i kefer
kaṭıma çağırdı bir iki nefer
gitdiler varḳa evine olar
dēdiler yezīd-i kelb seni diler
ol varḳa ibn-i nevaḳīl ki segi
hüküm ēderdi medīneniṭ bil begi
çün kıgırdı ḥāzır ētdi yanına
ʿazāb olsun hem deminiṭ cānına
- 65 dēdi yā varḳa medīneye var
himmetim ola dirlik saṅa yār
bir biti yazup vēreyim uş saṅa
yüri ʿazm ēt zeynü'l-ʿabādan yaṅa
aldı nāme-yi varḳa ol pelīd
bed-duʿāsın yarı kıldı ol yezīd
çıkıdı yola gitdi nece rüzgār
çün ʿazāb ēde aṅa perverd-gār
ʿazm kıldı çün medīneden yaṅa
tut kulağıṭ diṅle ne dērim saṅa

(7)

- 70 ērdi medīneye çün ol nām-ı bed
şordı imāmı bil ol ehl-i ḥased
vērdi nāme-yi imām ol zamān
dēdi selām ētdi yezīd ḳaltabān
aldı nāmeyi imām mefhūmuna
maṭlaṭ oldı anıṭ maẓmūnuna
şöyle yazmış yā imāmü'l-müttakīn
yaṅı kim imām-ı zeynü'l-ʿābidīn
sen degil misin muḥammed neslisin
sen degil mi kāʿinātıṭ aşlısın

75 siz degil misiz hüdāniñ dostları
bāde-i ʿilm-i ledünün mestleri
siz degilmi pīşvā-yı nā-ciyān
līk beni aldadılar fācirān
bir iki müfsid beni iğvāladı
dāğ-ı hālālete bağrım dağladı
ben hilāfet tahtına lāyık mıyım
bunda hāşā ben saña fāʿik miyim
luṭf-ı ihsān eyle bunda gelesün
teşrīfñle bizi mesrūr kılasun

80 taht-ı hilāfet seniñdir ey velī
ķapunda men olayım ednā ķulı
hāzret-i imām işitdi bu sözi
bir ķatı āh étدی göyüñdi özi
dédi yer ne herzeler baķıñ şuñā
bir iki firibiyle n'ede baña
baña gerekmez bu iş koyun beni
kendüñiñ olsun tamām dehr-i denī
babamı hīle ile étدی şehīd
şimdi dağı baña ķaşd eyler pelīd

(8)

85 şunda beş güne hilāfet ne gerek
köhne dünyaya ʿimāret ne gerek
her kim aldandı cihān devletine
oldı hem dem düşmeniñ kürbetine
cihāniñ raht-ı bahtı bir şifāsız renc u hāʿildir
neçün kim zehr-i şerbet şerbet-i pür zehr-i ķatildir
bu çarķ düne étmez ser-fürü ol ʿārif-i dānā
olur elbetde mağbün kimki bu dünyāya māʿildir
bu dünyā çünki bir cīfe aña řālib olan kelbdır
işitmediñ mi bu sözi muħammed nebī ķaʿildir

90 ne deñlü şāhib-i devlet cihāniñ şāhi olsada

o deñlü  arife ma nide ol muht ac-ı Őa ildir
kan at c bbesine  ekdi başın kimki n il 
g n ller ŐehriniŐ ŐaħlıĐına ol kimse n ildir

b yle d di var aya ol im m
geldi var a yezide ey h m m

s yledi bir bir im mıŐ s zini
lerze t tdi ħayli murd r  zini

ba de-z a merv nı get rtti o dem
geldi yezid  atına merv n c dem

- 95 d di merv na  l  askersin hem n
var ħuseyn oğlıyla uruş bu demin
ceng  d p anı t tup get resin
anıŐ dağı işini bit resin
b yle d y p kır  biş er  oŐdı aÇa
d di dağı ħır dı v rdim saŐa

(9)

er gibi ol d di g nd rdi rev n
medineden yaŐa anları hem n
 unki bunlar medineye gelmede
Şol k pekler gibi yolda yelmede

- 100 bu  arafdan oldu im ma ħaber
d diler merv n gel r ey mu teber
kır  biş er ile ħır dı bilece
emriŐiz ne Şimdi  tmeli nece
  n işitdi bu s zi zeyn 'l- ab 
ol ciger-g Şe ħuseyn kerbel 
istedi zeyneble bil l-i im m
ol mev l  rehberi Őaħib dev m
geldi zeyneble bil l-i ħabeŐi
m Ő vere  tdi bunlar bu işi

- 105 bil l aytdı  mer ibn-i mihl le sen
bir ħaber g nd r gele ey c n u men

medīneye yanına bir beg var idi
°ömer ibn-i mihlāl aña dërler idi
ki bahâdır kişi idi pehlevân
biñ er kişiye dëmezdi bil °ayân
haber şaldı aña zeynü'l-°ābidīn
dëdi gel mihlāl bize berāy-ı dīn
geldi mihlāl öpdi imāmın elin
gördi haqqat bâğının ol gülin

- 110 dëdi imām nece tedbīr êdelim
üstümüze geldi mervân n'êdelim
mihlāl aytdı ey imāmü'l- müslimīn
yeme aşlā böyle işlerin ğamın
haqq ta°ālā bizim ile biledir
ol yezīdin işi dā°im hīledir

(10)

karşu çıkup uruşalım biz bu dem
eyler °ināyet bize olmaz ve'l-kerem
ger °ināyet êtmeye olam şehīd
hāk-i pāyında seniñ nūrı vaşīd

- 115 bu cevābı işidüp zeynü'l-°abā
mihlāle kıldı du°ā ol zü'l-vefā
gördiler çün ceng yarağın ol zamān
bir ğubār kalkdı irişdi nā-gehān
kırk biñ er ile o mervân dīni yoğ
ol gözi kör nā-bekār haqq nebīyi yoğ
birbirin şafflar düzüben turdılar
ceyş-i mervân hayli zamān urdılar
kim gire meydāna dërken ey °ibād
depdi atın girdi meydāna hırād

- 120 kös-i harbī degdirüp er diledi
nece lāyık olmadık söz söyledi
mihlāl aytdı yā imām destūr vër

imām aytdı yūri var meydāna gir
at sürüp meydāna girdi ol emīn
dēdi ne herzeydin sen ey la^cīn
saña n'ētdi ʿābidīn ibn-i velī
hāzret-i hāḡḡıñ o sevgūli ḡulı
kendūki lāyıḡ nece söz söylediñ
öziñe hāḡḡı hā düşmān eylediñ

125 dēdi la^cnet saña ki yezīde de
eli yūzi hāḡḡ-i nā-bedīde de
iḡidüp hırādānı hem çekdi tīḡ
kim kese başdan ayāḡa bī-dirīḡ
ḡalḡanın vērdi berāber pehlevān
geldi ḡalḡana ḡoḡundı tīḡ hemān

(11)

çekdi ḡalḡanıyla tīḡi ol dilīr
çaldı hırādı o merdi tīre ḡīr
iki pāre eyledi tā eyere
lāḡe-i murdarı uḡ düşdi yere

130 du^cā ētdi görüp imām hāzreti
hāḡḡla yā rabb dēdi ol pāk ḡıyneti
yine mihlāl istedi meydāna er
pāye pāy üç nefere urdı ser-te-ser
bir ḡarındaḡı hırādıñ varidi
ki ḡaḡḡı bed-baḡt teni murdār idi
gördi ḡardaḡını feryād eyledi
mihlāle bī-hūde sözler söyledi
ḡaḡıdı mihlāl dutup ḡuḡaḡını
burdurdı diḡi ile ḡaḡaḡını

135 ḡortob ētdi ḡob miḡāli āḡikār
atdı hevāya anı ol kām-kār
yere düşüp pāre pāre oldı ol
dūzaḡ içre cezā³sını buldı ol

anı görüp bir uğurdan yürüdü
kelb çerisi ortalığı bürüdü
mihlālī orta araya aldılar
birbirin cümlesi hamle kıldılar
mihlāl urdu leşkere kendisini
yād ederdi her dem efendisini

- 140 çün imām hazreti gördi depdi at
zeyneb u bilāl ile ey pāk-şifāt
nāʿralar urdu bular birbirine
ceyş-i şūmı kındılar birbirine
ceng-i sulṭāmı olup tūruşdılar
çoç gibi birbirine urışdılar

(12)

ser-te-ser meydānı kan yaş étdiler
ol gün içre yahşī şavaş étdiler
müʿminleriñ her biri ser-bāz idi
līkin ol vaqit kanı pek az idi

- 145 hazret-i imāmı çün gördi anı
ortalığı bağladı kavm-i denī
yüzini tutdı hudā dergāhına
kanı nālīş eyledi ilāhına

haqq taʿālāya münācāt eyledi
ʿarż-ı hāl için bu şīʿri söyledi

elverir beytü'l-ḥüzünde bu nice giryān elverir
nice bir sünbül gibi olam perişān elverir
tut elim kaldır bu men düşkün garībi ey şamed
luṭfi édüp taḥlīşe gel bu bend-i zindān elverir

- 150 gūşe-i ğamda bu çile yetmedimi ğāyete
niçeye dek étmeye çeşmimi ḥandān elverir
dādımızı almağa kavm-i ḥavāricden ilāh
bir kişi gönder meded bunca şekībā elverir
dād elin den nāʿilī kan ağlıyor gör ey felek

bî-vefâsın bî-vefâ ey çarh-ı devrân elvêrir

çünkü tekmîl kıldı anda bu sözi

leşkeri havârice şaldı özi

çekdi kılıc hâke şaldı nicesin

başına teng êtdi gündüz gécesin

- 155 lebün kırk biñ leşkere ne söylesün
şunda birkaç kişi ey dil n'eyesün

(13)

olur kırmağ ile döğünmek muhâl
hem dağı kalmadı bunlarda mecâl

ol zamân mihlâli şehîd êtdiler

hâzret-i imâmı dağı tûtdılar

gördi anı şâz olur mervân la'în

medîne de nevfel oğlın kor hemîn

kendüsi imâmla zeynebi alup

°azm-i dımışk êtdiler revân olup

- 160 bu yañadan yezîde oldı haber
geldi işte dediler mervân-ı har

zeynebi °abidîni getürdiler

°alî nesliniñ işin bitürdiler

bu haberden şâz-ı handân oldı ol

mervâna istikbâl êdüp geldi ol

bu haberden buncalayın şâda bak

ol haqqıñ düşmânı şol murtâdda bak

çünkü mervân geldi görüşdi yezîd

hâli hâtırların şoruşdı yezîd

- 165 âferîn yüzün kara olsun dedi
şararup beñziñ betün şolsun dedi

bir iki güldi anıñ sağarına

şışdı katı bu itin vağârına

hâşılı imâmı habis êtdiler

°alî neslin ortadan arıtdılar

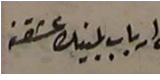
yeryüzün tıtdı havāricler tamām
pertevi mihri bütün örtüdi ğamām
çün yezīd bunda bütün şādān olur
étüdi a^ımāl cezā^ısını bulur

- 170 iyilik eylerseñ cihānda ey hoca
bulırsıñ étüdiñ evcden evce

(14)

kem édene kemlik bulur meşhūrdur
cümleñin ĩnde ol menfūrdur
göç ile erlige bir er kıazanur
kötülüğe bunda her er kıazanur
ey ki dīninde olan şāhib devām
deñ gönüldeñ eşşelātū ve's-selām
fī beyān-ı zūhūr müseyyeb ğāzī ^ıaleyh-i raḫmetü'l-hādi
gel ey dil başla bir destān-ı ğazāvāt müseyyebden
ola heb ehl-i ^ıaşq-ı mestān şabūḫāt müseyyebden

- 175 melāl görmeye kārīler çihil levninden ğāzīler
deği çün böyle rāvīler rivāyet-i müseyyebden
āl-i ^ıaşkıñ ḫāmesin alaki ^ıaşq ehlindir bile
getür bir kışşama dile ḫikāyāt müseyyebden
havāriclerden kıan ile bu ^ıaşqa tebreñ revān eyle
bu yolda bir nişān ile ^ıalāmāt-ı müseyyebden
yezīde laⁿ ve inkār ét bugün evlāda ikrār ét
dehāñıñ aç gel izhār ét kerāmet-i müseyyebden
bugün meclise teşrīf ét havāriclere taḫvīf ét
bize tefhīm ve ta^ırīf ét mehābet-ı müseyyebden

- 180 geçer rüz ile baķ leylā bunı tevzīn-i ^ıaql eyle
gel ey nā^ıilī naql ile zūhūr ét müseyyebden
söyle bülbül ğülşeni ^ıaşkıñ ğüliniñ ^ıaşkına
^ıaşkla şolmuş ol erbāb ^ıaşkına
tiğ-i aqvāli kıulağından çıkırın āmāde ol

çal yezīde naḳd-ı sulṭān-ı velīniḡ ʿaşḡına
nesl-i şūfiyāna o şūr ḡaṇcer-i müseyyeb tek yürü
seyyīd sıbṭeyin pāk nūr celīniḡ ʿaşḡına

(15)

nev-bahār oldı irişdi ḡül açılḡil ḡoncanıḡ
ʿarşın ḡüsñ ile n’olur cāñ bülbüliniḡ ʿaşḡına

185 nāʿilī āl-i ḡāme ʿaşḡıḡ beyāñ ét medḡini
aḡmed-i maḡmūd şāḡ-ı ḡaydar ʿalīniḡ ʿaşḡına

naḡmeye eyle āḡāz ey ʿandelīb
ḡoş elḡānıyla çekerler delib
nergisiḡ aḡıt ḡözünden yaşıñı
mest ḡıl benefşeniḡ eg başını
sūseniḡ ḡaṇcer elinde rakş éde
çün bahār ceyş-i şifāyı naḡş éde
çöze sünbül şaçını rāḡat ḡıla
ḡül ḡicābından ḡarāra ḡāḡ ḡüle

190 meclisi bŷy-ı ḡaranfil mest éde
lāleler reyḡāna ḡarşu dost éde
sözi uzatım yeter ey ḡoş nevā
vēr müseyyebden ḡaber étme abā
şöyle mervī étđi rāvīler sözin
kim ḡavārici tŷtdı cümle yeryüzin
ne ḡadar muḡıbb var ise ol zamāñ
cümlesi bir ḡüşede oldu nihāñ
varidi muḡtār atlu bir yigıt
aşlı ḡudüsden idi sözi işit

195 erlikde bir rüstem idi dāstāñ
ʿömr-ü meyye gibi ʿayyār-ı cihāñ
kŷfe içinde ḡarār étmiş idi
ḡüşe-i şabrı o cāñ tŷtmuş idi
ʿabdullāḡ dērlerdi kŷfe mīrine
baḡ şu kelbiḡ böyle bed tedbīrine

(16)

tutdı şaldı muhtârı zindânına
şoñı n'oldı baq ħudâ fermânına
muhtârıñ ta'allukât bildiler
kışşa-ı âñir ħurâ'a geldiler

- 200 bir oğul vèrmiş idi muhtâra ħaqq
gör ne eyler ħikmet-i yezdâna baq
ism-i muhtârı u müseyyeb idi
hem şecâ'atde o sırr-ı âb idi
babası zindânda oldığı zamân
üç yaşındaydı müseyyeb pehlevân
müseyyebiñ bir dedesi var idi
anıñ adına asfad dèrler idi
anıñ bir oğlı var idi kâmkâr
adına 'afvân dènürdi nâmdâr

- 205 ol ħurâ'a köyinde olurdı olar
ħârice teberrâ kılurdı bular
vèrdi asfad mektebe müseyyebi
başladı oqumağa rüz ü şebi
az zamânda 'ilim taşşıl eyledi
on yaşına çünki sinnî böyledi
yigirmi yaşında şanurdı gören
tekmîl ètdi oldı ħâfızu'l-ħur'ân
köy uşaklarıyla oynardı oyun
diñle vaşfın söyleyin ol ħüb ħüyun

- 210 yine çıkdı bir gün oyun yerine
oyun èderlerdi biri birine
nâ-gehân urdı müseyyeb birini
yarup ağlatdı bir oğlan serini
ol çocuk bir ħâricî oğlı idi
qalb buğz ve âl ile tolu idi

(17)

gördi bir kimse bu hâli ol zamân
kağıdı müseyyebe urdı hemân

gördi anı n'êtdi müseyyeb civân
yere çaldı vêrdi cânın kıaltabân

215 anı görüp her yañadan üşdiler
müseyyeb ğâzî ile uruşdılar

kimi ağac ile kimi taş ile
oyna dèdiler anda cân u baş ile

müseyyeb geleni eylerdi helâk
neçesiniñ başına hem örttdi hâk

âkıbeti oldu zebûn nev-civân
bir yeşil atlu irişdi nâ-gehân

şarınmış yeşil imâme başına
bak şu haqqıñ hikmetine işine

220 berķ-ı hâtıf gibi geldi ol kişi
kağıdı müseyyebi kalma teşvîşi

yürüyü vêrdi yine tağdan yaña
bu işe halk cümle oldılar taña

dèdiler bunlar ricâl ğâlib imiş
dil uzatmak bunlara pek ayb imiş

hele ölenlerini defn êtdiler
her kişi evlü evine gitdiler

bu yaña geldik müseyyeb ğâzîye
gitmiş idiler bular bir yazıya

225 ol kişi bil hâzret-i hıızır idi
buñ günü her yerlere hâzır idi

bir mağāraya o demde girdiler
mağāranıñ derünunda tırdılar

dèdi kórķma ey ciger-güşem bu dem
ba'd-ezîn halâş olduñ çekme ğam

(18)

silâhşorluk ümni ta'lîm edem

andan sonra bu mağaradan gidem

aḥṣām aḥṣām evinizde olasın
şabāḥ şabāḥ bu maḳāma gelesin

230 her kemālâtımı taḥṣîl êdesin

ba^çde-zâ vara işiḡe gidesin

aḥṣāma dek çün o yerde ḳaldı o
aḥṣām oldı evlerine geldi o

şabāḥ oldı yine civān n'eyledi

bindi ata kûfe dek^çazm eyledi

tekmîl êtdi az zamānda pehlevān

silāḥşorluḡ ^çilmini işit ^çayān

geçdi bunuḡ üzerine nece gün

yine bir gün geldi ol şāḥib fūnūn

235 gördi yoḡ ol gün mağaradan ḥızır

bir vaḳt oldı mağārada nazîr

kim gele yanına şāḥib pîşede

gördi bir mektûb yatar bir gūşede

aldı eline anı ḳıldı nāzır

diḡle ḥızır mektûbunda ne yazar

yazılı mektûbdaki ey nev-civān

görüşmeye yoḡ îcāzın pehlevān

ta^çlîm êtdim saḡa naşîb olanı

kim dirîḡ êtmedim elden geleni

240 böyle dēyüp tekmîl êtmiş sözini

müseyyebde ḥaḳḳa dutdı yüzünü

ḥaḳḳa ḥamd êtdi şenālar ol emîn

ḥaḳḳ ta^çālā ola ol şāḥa mu^çayyin

çün eve gelür iken ol nāmdār

ḳarşusından çıḳa geldi bir süvār

(19)

yüzini gören vehm olur idi

geldi selām vēr andan ne dēdi

dédi benim kerb-i gārı bā-aşūl
atam  omr-i ma d-i aşh b-ı res l

245 d di o ev ş f n  h z r uş ba a
t  ki m şt k olup geldim ben sa a
d di andan t y m seyyeb bu s z m
di le sa a ne d yem iki g z m
seni  eli den nece iş gelir
n mi  her i l m i ine t y r
imdi ol k l y  m seyyeb er gibi
şol maş ff g ninde ş r-i ner gibi
mazl mu  d d n  z limlerden al
h rice d n  aşkına şemş r  al

250 b yle d y p elin şold  beline
şund  bir han er  ıkartd  eline
d di benden sa a olsun y dig r
bun  g rdik e du a k l k mek r
devrimiz ge di bizim şimdi  ay n
şimdi seni dir bu devr n pehlev n
bu s zi d di hem n tevdi  k lar
g r m seyyeb pehlev n  ne diler
d di bizde bir eşer koy ey fet 
miy n besti  olay m k lam du a

255 b yle işidicek kerb g z  pehlev n
h lk  ge  rdi k lağına hem n
andan sonra ge di gitdi bir ya a
k ld  m seyyeb bu a v le ta a
s r p evlerine geldi n' desi
g r ne a a d di asfad dedesi

(20)

d di c n m korkulu yerlere  ok
varma burda bizlere yardımcı yok
her g n şab h a ş ma dek nirdesin

bilmiyorum ki  aceb ne yerdesin

260 biraz otur evimizde h a n'ola
ola ki g n l m seni le  az ola
d di ben her g n  ik ra giderim
korkulu yerlere varmam n'ederim
benim i in mu la a sen  ekme gam
gaygulanup gu şalanma p r elem
 imden  onra dest runuz gitmeyem
b yle k st hl ği dağı  tmeyem
bunun  zerine ge di bir zam n
oldı bayram g ni geldi bil  ay n

265 giydiler f hir lib slar her biri
 avreti ve oğlanı ve  evheri
l k mu ibbler kara tonlar giyerler
h zret-i h seyiniğ i in her bir er
g rdi m seyyeb bu h li n'eyledi
dayısı  afv na bunu s yledi
d di  alem halkı h rrem c mle  ad
g nliğiz siziğ ne  nd r n -mur d
 in i itdi anda  afv n bu s zi
yaşıyla  oldı o dem iki g zi

270 d di gidelim gel ey c nım c nı
dedemiğ katında s ylesin bunu
aytdı m seyyeb dedem kimdir benim
d di  afv n asfad durur z 'l-kerem
aytdı m seyyeb babam kimdir d gil
bunda m şkillerimi h ll eylegil

(21)

 afv n aytdı ey ciger-g şem seniğ
babağ mu t rdır begim başığ seniğ
k fe begi  abdull h aldı anı
zind n i ine o h r  aldı anı

275 ol zamāndan berü maḥbūsdur babañ
elimizden ne gelür yā ne yapan
dédi müseyyeb babam yā n'ışledi
yā ne cürm yā ne ṭaksīr işledi
dédi sevdiği için ol ḥaydarı
koydı zindān içine ol serveri
ol ḥüseyn için çekerde yaralar
anıñ için giydigimiz kıyafetler
böyle dedi aldı getürdi anı
asfadiñ kıyatına ey cānım cānı

280 asfada aḥvāli dedi ser-te-ser
nevḥa kıldı yaş akıtdı açdı ser
ḥaber vürdi müseyyebe kışşayı
ya^ñ geçen kışşama pür gūşşayı
ibn-i süfyānıñ ḥalīfe olduğın
ibn-i mülcem şāhı şehīd kıldığın
ḥazret-i ḥasana semm vürdiklerin
ḥüseyni teşne şehīd étdiklerin
andan zeynü'l-ābidīnle zeynebi
zindāna koydı o bī-dīn ādabı

285 aytdı müseyyeb aña cānım dede
ḥüseyni yezīd neçün şehīd éde
asfad aytdı diñle ey cānım oğul
sever idi bir zeni yezīd-i gül
bir şaḥābe ^çavreti idi ^çayān
nāmı ^çabdullāh idi diñle beyān

(22)

kaşd kıldıkim erinden bu şerde
^çavretiyle ola ol bir gūşede
bu sözi mervān ile tanışdı ol
başarayım dedi bu işi fuzūl

290 vardı ^çabdullāh yanına nā-bekār

dēdi seni severim bil āşikār

kızımı saña véreyim bī-gümān

līkin ʿavretiñi boşa ey civān

gerçek şandı bu sözini ol dañı

ʿavretini boşadı bil ey āñı

geldi andan istedi mervān kızın

işidecek çevirdi mervān yüzün

gördi ʿabdullāh hıyānet eyledi

geldi hüseyne şikāyet eyledi

295 ʿavretin vērdi yine hüseyñ aña
oldı düşmān ol yezīd rağmen buña

kerbelāda āñiri kıldı şehīd

ol yüzi kara rezīl murdār pelīd

müslimiñ dañı iki oğlanların

kırdı hüseyniñ nice yārānların

ol zamān zeynü'l-ʿabāyıda dañı

şehīd éde diledigim ol şakķı

ķomadılar şehīd étmege anı

āñeri ħabse götürtdi ol denī

300 babañ muñtārı dañı ħabs étdiler
gör ħavāricler cihānda n'édiler

kūfede тұramaz olduķ bizde hem

bunda geldik bağrı tağlı pür elem

böyle déyüp nevhalar kılışdılar

gözleri yaşla tolup ağlaşdılar

(23)

ağlamakla cihānı teng étdiler

giryeye bu deñlü āheng étdiler

çün müseyyeb тұydı bu ħaberleri

coşa geldi ol erlik tamarlar

305 aytdı yā dede yezīde ne revā
bunuñ gibi iş éde ol pür cefā

ben varup babamı édeyim hālāş
āferīn diye işiden ʿām u hāş
hem elem al muḥammed dādını
sögeyim hāricīleriñ bünyādını
ola étmezsem baña erlik hārām
inşāllāh böyle kılayım ey hümām
ne yezīdi ve ne mervānı koyam
hāricīlerden cihānı heb yuyam

310 şāh-ı zeynü'l-ʿābidīni bulayım
anı zindāndan hālāşın kılayım
nice işler édeyimki cān-sitān
ʿālem içinde olam bir dāsitān
asfad aytdı cānım étme bu sözi
yoğsa göremezsın ayruğ sen bizi
bu gibi sen iddiʿāyı eyleme
bunuğ gibi bī-hūde söz söyleme
müseyyeb işitdi bunı ey āhı
dédi dede çār çemensin sen dağı

315 hāricī isen eger sende bu dem
başını kesem seniñde ey dedem
asfad aytdı ey yüzi gül hoş dīdār
ʿazāb olsun hāricīye şad hezār
men muḥibb-i āl-i evlādım bugün
bende-i ḥağğ pīr-i irşādım bugün

(24)

biğ cānım var ise anlara fedā
ḥavf kılmam hiç yezīdin ey fetā
dédi müseyyeb ki ḥavf étmez ise
bu ḥuşūşda ḥavf yolun tutmaz

320 bīʿat al gel benden ey cānım dede
görki bu oğluğ müseyyeb ne éde
ḥandānıñ ʿaşkına seren gerçek

°alī elinden yarın kevser içek
asfad işitdi bu kulı ol demin
geldi bī°at êtdi ol sâ°at hemīn
anıñ °aķabince °afvān eyledi
işidüp anda muħibbler n'eyledi
asfadıñ evine heb cem° oldılar
her birisi tāmme bī°at aldılar

325 olur idi yedi kişi orada
aldı bī°at baķ şu ehl-i ħırāda
adlarını saŗa ta°dād êdeyim
göñlüñü ey cān seniñ şād êdeyim
biri muħammed biri sa°īd idi
yüzlerinden sa°adet nevīd idi
biri saķī ibn-i şabān ercmend
biri ibrāhīm ve aşfer gāvı bend
birine de dēr idi selīm řabāķ
her birisi pehlevān şāħib yaraķ

330 bunlar müseyyebe taħsīn êtdiler
tāki bī°at êdüp elden şutdılar
aytdı bularda müseyyeb pehlevān
dêdi ķoyalım bu yola baŗ u cān
çalalım ħaņçer ħudāniñ °aşķına
dād olalım ol velīniñ °aşķına

(25)

ehl-i beytiñ intikamın alayım
ħāricīye olmaz işler kılayım
ne yezīdi ne mervānı şur dērim
bu köpekleri neçe bir ur dilerim

335 aytdı bulara müseyyeb pehlevān
dêdi ķoyalım bu yola baŗ u cān
taħtına geçe imām zeynü'l-°abād

işiden mü'minler ola cümle şād
étdiler anlar ki evvel pehlevān
atañı kırtar ħabisden var hemān
ol ħalāş olıcağ işimiz bizim
pek katı kolay olur iki gözüm
alıratañ ħalāşın işideler
cümle mü'min gelüp bī'at édeler

340 çün bu sözleri müseyyeb kıldı gūş
rāzī oldı pehlevān bu kıla uş
çün bu ittifākı böyle étdiler
her biri pes evlerine gitdiler
uş tamām oldı burada kışşamız
āşıkā ne kışşa pür-i ħişşemiz
nār dūzaħdan emīn ol pāk-ı şıfāt
vēr muħammed muştafāya şalavāt

müseyyeb gāzī babası muħtārı ħalāş étdigi

al söz kılıcını ele taħrīb édem her yanları
berbād édüp vérem yele bunca bevād duħānları

345 tīg-i zebānım ħançeri bula yezīdden bir çeri
kim toķanırsa ħançeri ħāke şaça ilkāları
çün eyledikde ber-ťaraf ħāricī ey ħayrū'l-ħalef
yāver olursa şāh necef sürüñ dem u duranları

(26)

bu yolda bir ad édeyim yezīdi berbād édeyim
muħıbb dilen şād édeyim sevindirem yārānları

nā'ilī ne kārın seniñ bu der-kār müstaħ seniñ
sevgüne kırbān édelim cānları

söze bidāyet yine ey cān bülbüli
gel düşür cān iline bir gülgülü

350 kim bahār-ı eyyām étmeden güzār
vuşlat-ı maşşūka iriş ey hezār

çün yarım éde çî-sûd rûz-ı şîâ
âlemi başdan başa sermâ tuta
dostı mihmân eylemek düşvâr olur
kim gönül evi bütün selc qar olur
âklını cem eyle başa ey gönül
gelmeden vaqt-i şîâ yârini bul
gayreti elden bırakma ey civân
ömriñe irişmeden bād-ı hazân

- 355 yoksa bu dünyâ bize kalmaz vefâ
yelme ardınca bunun çekme cefâ
her işiñde kıl tevekkül bâriyye
olmaya ki seni âher mâriye
hubb-i dünyâ mûr-ı mâr yoldaşdır
terk-i dünyâ her ibâdet başdır
sözi derâz étme bunda kıl karar
meclise gel vërme beter intizâr
yine söze müseyyebden başlasın
tañe taşıyla yezîdi taşlasın

- 360 çün müseyyeb kıldı bu peymânıyla
étدی ahdı yedi pehlevânıyla

(27)

kim atasını halâş éde ol er
andan şonra cümle bîat édeler
bir gün aḥşâma degin şabr eyleyüp
aḥşâmın şîr-âne tonların giyüp
hâzret-i haḥḥa tevekkül étدی ol
kûfe yolından yaḥaya gitdi ol
kûfeye irişdi ol dün yarısı
pâs-bân heb kılma burc bârûsı

- 365 tolaşuben geldi bir halvet yere
kim kemendiyle çıka şehre gire
atdı kemendini burcı bedene

kim kemendin tuta yāver idine
°ankebūd mişāli çıķdı burca ol
buldı ol yerden müseyyeb şehre yol
yüridi şehriñ içine pehlevān
ķarşudan bir kişi gelür nā-gehān
kendüsin bir gūşe içre gizledi
tā şavaşa gide anı gözledi

- 370** gördi toğrı geldi ol er yanına
düşdi ol demde müseyyeb yanına
dēdi gel eve gidelüm yā emir
dost imiş çün anı gördi ol dilīr
geldiler ol dem o cānıñ evine
ikisi dağı sevine sevine
gördi müseyyeb müferrih bir maķām
ser-te-ser harīd düşünmüş tamām
geldi müseyyeb oturdı ol yere
gitdi ol kişi ki bir şofra sere
- 375** çün ta°ām getürdi ol eri diler
şükr ü hāmd olsun hūdāya dēdiler

(28)

pes müseyyeb dēdi kim dērler size
mā-cerāñı toğrıca dēgil bize
beni ne bildiñ getürdüñ buraya
benide düzdüñ gönüldeñ şarāya
dēdi ol kişi aña ey şīri ner
dērler eşref adıma bil mu°teber
men muhibb hāndānım bī-riyā
cānu gönüldeñ severim ey fetā

- 380** bu gece düşünme ey kān u vefā
geldi hāzret-i muhammed muştafā
dēdi baña çık yā eşref taşrada
var muhibbimiz getür şol gūşede

adına dêrler müseyyeb nâmedâr
yürü er anıñ ile ol yâr-ı ğâr
geldi ciger-güşemiñ dâdı için
seviciler gönünün şâdı için
böyle déyecek o yanı gelmişim
şâdlıqdan  aqlı yârî kılmışım

- 385 taşra geldim hâzretiñi bulmağa
cânımı yolunğa yârî kılmğa
irişdim zâtına elhamdülillâh
bu nûr şifâtına elhamdülillâh
çü geldim atına elhamdülillâh
beni dîdârına ir gördi allâh
cihânda bunca deñlü hâricî çok
hâşimden sonra aşlâ havfımız yok
şabâha dek konuşdılar o gece
şabâh n'ola buların ħâli neçe
- 390 meger kim cum a günü idi ol gün
olurdu mescidin derûnı olğun

(29)

şabâh oldu amusı geldiler heb
çü cāmî  içine cem  oldılar heb
müseyyeb dahı geldi eşref ile
erenler şâhı gör anda ne kıla
edâ eylediler sünneti ol dem
haîb minbere ıkdı açdı hem fem
hudâya evvelâ hamd eyledi ol
resûle pes naît söyledi ol

- 395 eb bekir  omer  oşmân oudı
 alîye gelicek mel un aıdı
 alîye eyledi buĝz ile ol k n
neçe herze bedi magb n b -d n

görüp eşref anı āh étđi özden
şakalı üzre yaş akıtdı gözden
haṭībe söğdi göñlünde kaķıdı
gördi müseyyeb kime kaķıñ dēdi
dēdi men iş bu haṭībe söylerim
aṇa göñlümden ʿadāvet eylerim

- 400 dēdi müseyyeb süküt ét çekme ğam
işbu dem gör men aṇa ne eyleyem
inşāllāh bitüreyim işini
kelbe yedirem o murdār leşini
ögredeyim huṭbeyi oķumađı
ol erenler şāhına kaķımađı
huṭbeyi bir dağı yañlış dēmesün
yalañ yañlış böyle herze yemesün
çün namāz kılındı tekmīl étđiler
cümle ḥalk yerlü yerine gitdiler
- 405 haṭīb kaķıldı cāmiʿ içinde hemān
belāsınca birkaç kişiyile ʿayān

(30)

haṭīb ṭurdıkim gide hem ol zamān
belāsınca gitdi ğāzī pehlevān
pehlevān aytdı aṇa kim ey ḥoca
huṭbeyi ḥoş oķuduñ ucdan uca
ol nüşhayı hemen eylersiñ bize
bir faķīrim duʿā kıluram size
dēdi sende haṭīb misin ey edīb
niʿme bende haṭībim dēdi ḥabīb

- 410 dēdi aṇa nesme oda dēr ʿayān
gel gidelüm eve emdi bu zamān
belāsınca gitdü anıñ nāmedār
geldi bir maḥfī maķāma āşikār
ḥançerin eline aldı nev-civān

dédi haydar saña n'êtdi kaltabân
bunuñ gibi herze déyiñ lâyıķ mıdır
hâşâ ki sen gibi münâfık mıdır
hâzret-i peygamberiñ cân kıardaşı
her gazâvât içre yârı yoldaşı

415 lahmıñ lahmı démedi mi resûl
ne şekil dil uzadırsın ey fuzûl
hâķķın arslânı degil mi bu türâb
ne cevâb vèrseñ gerek yevmül'-hisâb
böyle déyüp hâñçeri aşķ eyledi
iki biçdi tenini şakķ eyledi
döndi eşref evine geldi o mîr
dédi eşref n'eylediñ sen ey dilîr
dédi müseyyeb ki and vèrdim bu dem
bir dahı böyle oķumaya o kim

420 bu yaña hâķîb ki gördi dūzahı
bir iki âdem gelürdi ey âhı

(31)

gördiler hâķîbi bu kıluķda yatar
burnı küllükde bütün nece batar
geldiler evine êtdiler haber
egnenür küllüyüñ içinde o hâr
bir kışı katl eylemiş biliñ anı
kelb imiş delik olmuş yanı
işidecek âh-ı efġân êtdiler
nūha nâlezâr-ı giryân êtdiler

425 bilmediler kimiñ öldürdiğini
êtdi vâķıf hâle kûfe begini
çünki münzir oldı bu hâle vuķûf
oldı ġâyetde bu ihbârdan maķûf
aytdı bu işi türâbîler éder
türâbîden ġayrı bu işi n'éder

dédi bundan ğāfil olmamağ gerek
kişi cānın şaqlamalı qatı pek
geçdi bunuğ üzerine ey hümām
bir iki gün diqlledim bir peyām

430 var idi kūfe içinde bir kişi
adı ma^crūf meger idi dā'im işi
bu işi işidecek ol nā-bekār
dédi eşrefle gezer bir nāmedār
var ise bu işi ol cān eyledi
gör haṭībīñ ḥālını kim n'eyledi
varam bu işi ^cayān edem dēdi
iki kes buldı o mel^cūn ebedī
dédi beg qatında maqbūl olasız
boynum tedbīrimi tā kılasız

435 dēdiler tedbīr ibhāmıñ nedir
bunca deñlü bize ibrāmıñ nedir

(32)

söyle merāmıñı biz de bilelüm
elimizden gelür ise kılalum
dédi eşref evinde var bir kişi
şübhe yok ol étmiş ola bu işi
eşref ile elbir éttiler bular
kūfe içinde görek kim ne kılar
zīrā eşrefde türābī dēnilür
bunu türābīden ğayru kim kıılır

440 emdi siz eşref evine varasız
ta^czīm edüp qarşusunda tūrasuz
biz daḥı türābīvüz dēyiñ anlara
eşrefiñ evindeki olanlara
çünki vāqıf olasıñ serlerine
söyleşür lā-büdd ki birbirlerine
qanı ol haṭīb dēyü üğüneler

anı öldürdün d y  sevineler

siz dağı birlikde anda olasız

anların s zini ezber kılasız

- 445 gelesiz m nzire taqr r  desiz
haşmı bulduğ d y  tebşir  desiz
beg katında h ş olursuz b -g m n
dedigim gibi edin siz bu zam n
her birin bir va de ile aldadı
anları şeyt n gibi iğv ladı
ol kişiler bu s zi işitdiler
toğrı eşrefin evine gitdiler
 unki kapu  nj ne irişdiler
bir zam n şabr eyley p  uruşdılar

- 450  n kapuyı d gdiler ol iki it
ııkdı eşref dedi n'eylek şu vağit

(33)

dediler hele i er  varalım

ol yigidiğ cem lin g relim

pes haber v rel m ağv li tam m

redd kıлма bizleri sen ey h m m

b yle d y p i er ye girdiler

ta z m  d p ayak  zre  urdılar

oturuğ d ndi o dem o urdılar

kışsayı ol dem dile get rdiler

- 455 dediler biz v q  a g rd k bu dem
geldi ş h-1 enbiy  ol z 'l-himem
siz bağa muhibb oluğ dedi bizi
yoğsa d zağda yağısar n r sizi
imdi c rm m ze tevbe  deriz
sizlerin gitdigi yola gideriz
t  ki sizin ile biz y r olavuz
kanda bir h ric  mel n bulavuz

katl edelüm sizin ile ey fetā
ola cān u başımız size fedā

460 eşref aytdı hayr ola güzel dēdi
ġanī dēr hudā-yı lem-yezel dēdi
līk müseyyeb bu hoş gelmedi
ol iki murdārı gönli almadı
bir iki gün geçdi ortadan şehā
bir haber vèrem kulaġın tut baġa
bir gèce şöhet ederlerdi bile
geldi kapu önüne bir hāzele
bir münāfiġ adı hem kenān idi
dīni yok īmānı bī-inşāf idi

465 ġanda bir mümin bulursa ol yezīd
vèrmeyüp amān eylerdi şehīd

(34)

şehre asas başı olmuşdı o ġar
her gèce şehriġ derūnunda gezer
dēdi müseyyeb bu kim ola aceb
bu vaġt gelmeklige nedir sebep
dēdi eşref asas başıdır bu it
adı kenān la netu'llāhdır işit
neçe sūnnīler şehīd étmiş durur
pāyeni bu yolda bir gitmiş durur

470 bunu duyduġda müseyyeb nev-civān
çıktdı taşra o dem ġāzī pehlevān
düşdi anıġ ardına şāh-ı cihān
tolaşırdı ardı şıra bil pehlevān
boşlamaz idi yaġasını anıġ
kim işini bitüre ol kenānıġ
vāķī oldu ġazā-i hācet aġa
yönünü döndirdi bir ġuldan yaġa
dēdi gel atımı bekle burada

koymuğum titredeyim men Şurada

475 geldi kul bekleği atı kendüsi
gitdi bir vîrâneye efendisi
gördi müseyyeb oraya girdi tek
irüşüp boğazına yapışdı pek
gör müseyyeb n'etdi aña zü'l-kerem
ayrı ayrı kırkı Şaydırdı o dem
ŐeŐdi mel'un Őoluma döndi 'ayân
diũle Őaňa deýeyim bir hoŐ beyân
eşref evindeki ol iki yezîd
ol araya oldum oldılar bedîd

480 ol iki kesleri gördi nev-civân
deği ken'anı gömüũ siz bu zamân

(35)

gömdiler ken'an anlar ol yere
irte ahvâli yaňa haber vére
gitdiler evlerine çün ol zamân
birbirin n'eyler müseyyeb pehlevân
deđi bunlar ölmeye cäsüs ola
Őoran uğruluğla râzımız bile
hâşılı vesveselendi ol kemmiyet
döndi ol dem girüye geldi işit

485 ken'anı çıkarır andan gör n'eder
yerine bir kelb anda važ' eder
ken'anı başka yere gömer ol er
yine eşref evine girü döner
bu yaňa ol iki mel'un n'eyledi
ma'rûfuũ evine dek 'azm eyledi
ol iki ma'rûf katına geldiler
kâme iriŐdik deýü Őâd oldılar
ma'rûf aytdı yarına hâzır oluũ
Őöyleyin ben sizde Őehâdet kıluũ

490 bu söz ile çün şabāha yüridiler
kim gide sarāya üçü turdılar
beriden ken^ānıñ heb hādimleri
gözlediler bir vaqt ādemleri
gördiler ken^ānı anlar gelmedi
bu işiñ aşlını kimse bilmedi
bunlar ol vīrāne içre girdiler
ken^ānı ölmüş o demde gördiler
zīrā kim çıkar iken cānı anıñ
çok dökülmüşdi yere kanı anıñ

495 münzire dēdiler ol dem kışşayı
cānına qodılar o dem guşşayı

(36)

pek katı kōrkuya düşdi o la^ān
dēdi bunı kimler eyler bu demin
hāzır idi anda ma^rrūf bī-hayā
ayağ üzre kākup eyledi du^ā
dēdi ken^ānıñ işitdim katilin
kim ne güne ētdiler anıñ hālın
eşrefiñ evinde vardır bir yigit
bu işi ol işliyor yahşi işit

500 dēdi münzirsin neden bildiñ bunı
bu huşūşda eyle iknā^ā sen beni
dēdi ma^rrūf iki kişi yolladım
gece gündüz anıñ ardın kōlladım
āhīr esrārına vāqıf oldılar
anlar ile çünki dostluk kıldılar
cümle ētdüğünü bir bir söyledi
müseyyeble ol iki kes n'eyledi
ol vaqt münzir işitdi bu sözi
fāsı pūr-hūn oldu her iki gözi

505 emr ēdüp eşref evine varalar

eşrefi müseyyebi getüreler
eşrefiñ evine çünki vardılar
toğrı odası içine girdiler
oldı melül ki çatı eşref o dem
dedi müseyyeb aña kim çekme ğam
aldılar münzir katına geldiler
bunlar ahvāl n'édügüni bildiler
münzir ayıtdı eşref yā pehlevān
var imiş eviñde seniñ bir civān

510 işleyen ol imiş imdi bu işi
şehr içine şalan böyle teşvīşi

(37)

eşref aytdı hāşā ki ol işleye
bir ğarībdır böyle işi n'ışleye
ma^çrūf aytdı eyleme inkār bunı
iki kişim var éder izhār bunı
sen dañı anıñla elbir eylediñ
gör bizim başımıza sen n'eylediñ
şāh dedi bu kişiniñ mihmānı men
n'édüp eylersiñ bize bühtān sen

515 ol kişi n'étدی bize kim édelim
biz anuñ kanına girüp n'édelim
belki sensiñ yine anı öldüren
şehr içine böyle gülgül dolduran
bağdı münzir müseyyeb cemāline
hayrān oldı anıñ bu kemāline
aytdı ma^çrūf şāhidim vardır benim
devlet-i bahtım yaña yārdır benim
emr édüp münzir getürtdi anları
gelüp işbāt étdiler olanları

520 hāşā ben öldürmedim dēr pehlevān
bize bühtāndır bu işi biliñ ^çayān

añladım bunlar édüpdür bu işi
étdiler bize ki bir ġarīb kişi
hem dağı eşref düřmāndır bular
adüüv olduğı için bunı kılar
yoğsa biz bu işi mi étsek gerek
bir ġarīb kişileriz n'étsek gerek
münzir aytdı hele kenānı alıñ
çıkarıñ andan bu araya geliñ

525 bu sözi işidicek heb giydiler
münzirin dedigi gibi étdiler

(38)

ol biri étmege hāzır durdılar
açdılar bir kelb-i murdār gördiler
halk gülüşdiler katı pek bu işe
şaldı ol şāhidler özin teşvīşe
söylediler dürlü sözler her biri
kimi dēr bilmediler eski yeri
kimi dēr kenānı bir zālīm idi
haqq taālā şüreti kelbe kodı

530 böyle déyüp pek katına geldiler
münziri bu hāle vākıf kıldılar
işidüp münzir bunı hayrān olur
diñle emdi hāli bunlarıñ n'olur
işidicek ayağ üzre tırdılar
gördiñiz mi kanımıza girdiler
bunlar öldürmüşler kenānı dedi
iflāh étmez kenānıñ kanı dedi
bunları işkence ile toğrısı
bu imiş bildiñ ki şehriñ uğrısı

535 diledi münzir kim işkence éde
ma'rūfuñ şāhitleri gör kim n'ède
ma'rūf oldum feryād étdi ağladı

yüregin feryād odıyla tağladı
aytdı sulţānım meded başa bākın
bunlarıñ mekrine aldanma şaķın
bir iki gün vēr bu dem mühlet başa
bildirem haķīķati kārı saņa
rāzī oldı bu ķula münzir şaķī
vērdi maʿrūfa o dem ruḥşat daķı

540 döndi müseyyebe aytdı yā yigit
niredensiñ ķanda gidersiñ di git

(39)

döndi bilmek dilerseñ neslim dēdi
ķudsī şerīfden olur aşlım dēdi
şimdiki hāl şām ilinden olurum
bunda taʿalluķumuz var gelürüm
yine dönüp şām iline giderün
tā varup yezīde ḥizmet ēderin
yezīd adın duyıcak münzir hemān
iki ķul bir at bağışladı ʿayān

545 döndi müseyyeb vedāʿ ētdi bege
ol gülāb ibn-i gülāb ala sege
çıkđı eşref ile görüşdi daķı
geldi şürdan taşra ol şāḥib saķī
aytdı ķullarına türābī misiz
ḥāricī mi dēyiñ bu dem siz yanasız
yezīdi yüz dēyü bunlar söyledi
ikisini daķı maķtül eyledi
aḥşāma dek gezdi anda nāmedār
ol müseyyeb ġāzī şāh-ı kāmekār
550 çünkim aḥşām oldı n'eyledi işit
ol erenler serveri şāh-bāz yigit
atını şaldı yābāna pehlevān
kendüsi şehre bunaldı ol zamān

geceye dek şabır kıldı nâmedâr
gece oldu çıkdı burca âşikâr
şehre yol buldı o demde ol emîn
geldi tâ ma^çrûfuş evine degin
girdi dîvâr üzerinden içeri
gördi ma^çrûf kelbi anda rû-be-rû

555 pek yapışdı boğazın şıkdı anıñ
az kaldı kim çıka cānı mel^çûnuş

(40)

dédi bunı öldürüp n'êtmek gerek
hâşılı buña bir iş êtmek gerek
söylene ^çâlemde dèdi ol emîr
gör ki ma^çrûfa ne kıldı zerre şîr
burnunu kulağını kesdi işit
kaşşâb-hâne kelbine döndi ol it
çün müseyyeb aytdı bu işe hemân
döndi ol dem taşraya oldu revân

560 gezdi şehriñ içini ucdan uca
kesdi yetmiş kişi başın ol gece
her biriniñ adı bellü kelb idi
bir akçeye yaramazlar kalp idi
geçdi andan ^çazm kıldı köyüne
çün irişdi ol hurâ^ça sevine
tut kulağını ne dèyeyim saña
ma^çrûfuş kışşasını işit bu yaña
ma^çrûf evinde olanlara gör ger
gördi ma^çrûf anda yatur bî-haber

565 burnı kulağı kesilmiş kan akar
âh feryâdı anıñ ^çarşa çıkar
acısı tâ cigerine işledi
gitgide feryâda artuğ başladı
dédi baña bunı kimse êtmedi

illā eşrefiñ evindeki dēdi
bunlar bu hālde ölürken ey hālef
koydı feryād şeh̄r içinden her taraf
kimi dēr babam kimi dēr qardaşım
kimi dēr begim kimi dēr yoldaşım

570 şeh̄r içi tōldi fiğānı zārıyla
her kişi yanardı kendü nārıyla

(41)

bu yaña münzir yaturken ey ulu
şeh̄re bir ejder hemān ētdi ğulu
kendüye düşde göründi çün bu hāl
qalmadı cisminde uş aşlā mecāl
geldi bu hāletden ol dem yanı
qorqdı bu vaqʿadan ğāyet cānı
hem işidecek bu feryādı o har
dēdi qullarına kim bu ne haber

575 şeh̄r içine bunca ğūka doldıĝın
dēdiler vaqʿanı ne oldıĝın
işidecek havfa düşdi ol qaçan
rāhatın selb ētdi tenden bīm u cān
bu yaña müseyyebi söyleyelim
kışşasın anıñ beyān eyleyelim
geldi müseyyeb hurāʿa ol gece
çünki hāric depelemişdi neçe
dedesi dayısıyla bulışdılar
ol yedi kişiyle de görüşdiler

580 dēdi asfad neçe gönder nirdesin
başımızı uğradırsın dardasın
dēdi şikārda idim men yā dede
benim için çekme ğam sen yā dede
dēdiler ol yedi kişi birbirin
qoydılar müseyyeb öñüne serin

dédiler kim olalım âmāde biz
vêrelim cān u baş evlāda biz
neçe bir éden tekāsül ne revā
olalım bu neçe şevābdan bī-nevā

585 hāricīlerden alavuz dādını
şād édevüz ol hüseyñ evlādını

(42)

hem daħı muhtārı taħlīş édelim
bu yola cān vèrmeyekde n'édelim
asfad aytdı kim imāma varsalar
bir icāzet-nāme alup gelseler
dédiler varmağ aña düşvār olur
şām zindānında anı kim bulur
līkin o şerīh kađīdan alalım
hālimizi aña i'lam kılalım

590 kūfede bir kađī ol dem var idi
anıñ ile hubb haydar-ı yār idi
hāzret-i peygamberiñ nevāsını
hāzret-i ömeriñ hem turāsını
osmāniñ hamā'ilini ol demin
şāh-ı merdāniñ o tiğ-i gamgamın
hamzanıñ kös neğgāresi daħı
hāzīnesinde tururdu ey āhı
ayıtdı alalım emānetleri dér
işte müseyyeb münāsib yeridir

595 gördü yarağlarını oldılar hāzır
geceye dek oldı bunlar muntazır
çün gece oldu yerinden turdılar
kūfeden yağalı yola girdiler
bu yağa kađī yaturken ey şehā
geldi düşde aña şāh-ı enbiyā
ayağına düşdi kađī aħmediñ

iki cihān serveri muḥammediñ
dédi şerīḥe muḥammed muştafā
yā şerīḥ yarın gelür bir er saña

600 dādını alsa gerek evlādımıñ
ya^εnī şıfat-ı pāk pür emcādımıñ

(43)

tīz ṭur ol cāna karşı varasın
hem icāzet-nāme yazup vèresin
böyle dërken kađī bīdār oldu uş
aşkıyla kılı derūnı cūşa cūş
gördi ol içimi münevver kamu
şabḥa degin kıldı tāt ey^εamū
kađīnıñ hem iki oğlı varidi
ḥarīme ṭarīk aña dërler idi

605 yanına çağırdı kađī anları
dédi getürin bir iki cānları
ḥarīme ṭarīk bunı iştdiler
birkaç sünnī çağırmağa gıtdiler
eşrefe ḥanīfeye söylediler
şāliḥe mīre ḥaber eylediler
ibn-i seyyārı ve seyyārı da hem
asfada daḥı ḥaber gitdi o dem
yūsuf-ı abbasa iḥbār ètdiler
bunları fi-l-cümle iḥzār ètdiler

610 geçübün oturdılar her birisi
ol mekānda ufağı ve irisi
kađī gördiki düşe naql eyledi
anda olanlara bir bir söyledi
işidüben cümlesi şād oldılar
ḥazret-i ḥakḫa şükürler kıldılar
dédiler kim neçe karşı gidelim
bu ḥuşūşda neçe tedbīr èdelim

olmaya h̄āricī bizi göreler
ara yerde bir fesād kıparalar

615 varidi hem k̄ādir adlu bir kişi
dēdi şerihe kim ētmek teşvişi

(44)

eşref ile men o řāhı bulavuz
oğluğ t̄ārikı da bile alavuz

üçimiz ol cāna karşı varalım
h̄āzretihe aluben götürelim

cümle maḳūldur dēyüp gönderdiler
kıamu yārānlarsız o er gördiler

eşref ayıtdı beni alup gitmeñiz
bu huşuşda baņa ikdām ētmeñiz

620 zīrā ol cānıyla çok iş eyledik
kūfeniñ içine gör kim n'eyledik

kesdi kenān h̄ātibini başını
neçe kelblerin akıtdı yaşını

benim ümmede olurdı ol zamān
h̄āricī baņa ēderlerdi gümān

olmaya siziñle beni göreler
toğrı münziriñ kıatına varalar

nā-gehān kıopara anlar fesād
beni maḳzūr kıutasız ey hoş nihād

625 kıadı ayıtdı kıorkıma yā eşref bu dem
bizim ile bile rabb-ı zü'l-kerem

gördi eşref kıadı ibrām eyledi
kıamu yārānlara ikdām eyledi

üçü revān oldılar ol dem yola
aldılar üçü dahı hem el ele

gün ğurūba gelmiř idi ol demin
kıara güne h̄āzır olmuşdı zemīn

taşra kııkdılar şehirden üçide

gördi buları o dem kapucıda

630 şimdi bunlar kanda giderler dedi
aḥṣām oldı ne iş ederler dedi

(45)

yine dedi belki var bir işleri
eksik olmaz kişiniñ teşvîşleri

döndi geldi yine eski yerine
aç gözün baḡ allāhıñ taḡdîrine

ol gece rü'yāda şāh-ı kamberi
gördi mertlik şāh-ı merdān ḥaydarı

ayıtdı yā eslem gerekdir geçesin
kılma kapusını varup açasın

635 dostlarımızdan bizim bir neçe er
çık kapu önüne şimdi geliser

daḡı var bir pehlevān kāmekār
adına derler müseyyeb nāmedār

ḥāriciden dādımız alsa gerek
āleme nāmı bütün talsa gerek

böyle deyüp o yanı geldi o kes
turuben geldi kapu önüne pes

bu yaḡa gelürdi müseyyeb emîr
bilesince var idi yetmiş dilîr her

640 karşıdan üç kişi geldi gördiler
nedür deyü birbirine şordılar

bu yaḡa eşref ile kâdir baḡdılar
karşıdan bir püşte üzere çıkdılar

gördi gelür bir cemāat ey ulu
heybetiyle olmuş ālem toptolu

yanlarınca bir neçe ḥalk var idi
her birisi yeşil tonlular idi

ellerinde nürdan ḥarbeleri var
çünkü bu üslûbda bunlar geldiler

645 geldi eşref toğrı řāhıñ yanına
düşdiler üçide ol dem pāyına

(46)

çün görüşüp şehre doğrı gitdiler
şehriñ ol dem kapusına yetdiler
gördi bāb şehri maḥākım yapılu
her tarafı kamu bağlu kapılı
dédi çıkak bārī burc-ı yārāna
söyleyiñ kim ğayrı bundan çāre ne
bir kişi dádi ederim men gümān
ġālibā kapucı sünnī müslimān

650 çağırılım bu kişiyi bu demin
ola ki kapuyı aça ol hemīn
böyle dēyüp eslem çağırdılar
aç kapuyı dēyü hem kığırdılar
eslem ayıtdı kimsiñiz edek dádi
ba^çde-zā açam varıñ gidiñ dádi
anlar ayıtdı aça kapuyı dēyelim
va^çayı saña heb söyleyelim
rāzī oldı açdı eslem kapuyı
geçdi müseyyeb ve hem pey-der-peyi

655 gördikim çokluğ cemā^çatdır hemīn
gider öñlerince dağı bir emīn
dédi kimlersiñiz imdi dek bu dem
aña göre ben dağı bir iş edem
dédiler ey dāide-bān-ı ber burūc
şimdi zāhir oldı bir řāhib ħurūc
dérler hem adına müseyyeb emir
babasıñıñ adı muḥtār nerre-şīr
āl-i evlād dādını almak için
cümle mervānileri kıрмаğ için

660 kaçdı budur uş dēdim birbir saña

duydı eslem dēdi ŧıddık murtaẓā

(47)

böyle dēyüp geldi ŧāhıñ yanına

gözlerini sürdi ħāk-i pāyına

dēdi hoş geldiñ āsā hem merĥabā

mest-i mendāne yine hem merĥabā

söyledi rü'yāyı ħāli bildiler

pes o dem қаđī evine geldiler

anda olanlar ile görüşdiler

cümle ħāl ħātırların ŧoruşdılar

665 pes қаđī andan ziyāfet eyledi

cümle yārānları birbir toyladı

bağdı müseyyebe қаđī ol zamān

gördi bir heybetlü erdir nev-civān

çün ŧerīĥe dēdi anda cümle ten

emdi yazğıl bir ĩcāzet-nāme sen

қаđī dēr ĥazīneye girmek gerek

şol emānetleri de vērnek gerek

anlar ayıtdı pek münāsib ŧurma sen

ol emānetleri al gel bī fiten

670 ŧurdu yerinden anı getürmege

ĥazret-i müseyyebe yetürmege

açdı қаpuyı bağdı içeri

gördi yeşil ŧonlu bir er rü-be-rü

yeşil ĩmāme ŧarınmuş serine

şanki ŧoğmuş māh-ı tābān yerine

tutmuş idi elde tīg-i ħamğamın

bī-hūş oldu gördi қаđī ol demin

tez yine cem eyledi kendüzine

degdi olerden yañaya gözini

675 geldi ol er vērdu tīgi eline

taşra çıkdı қаđī görkim ħāline

(48)

rāvīler bunda rivāyet eyledi
dört avl üzere hikāyet eyledi
biri d r ol uran er haydar idi
seyy di salar d n-i server idi
biri d r mazl m h seyn-i kerbel 
 retini g rdi ad  ho li 
biri d r m slim  aılı  retin
g rdi y zin ad  ol p k ıynetin

680 l kin ol ibn-i men zil ne d di
h crede olan o m seyyeb idi
avl-i aa bu d diler ey aı
ad  g rdi bu ker meti daı
bildigim  hib-i h r cdur bu kii
ılısardır  bhesisiz bu her ii
 n get rdi ad  ol em neti
oturur g rdi o  hib-i diy neti
 n ne koydı amusin  ik r
aldı anları m seyyeb n med r

685 pes  c zet-n meyi istediler
ol ii daı bit rgil d diler
ad  d r size d rim ey  am u h 
evvel  muht r daı olsun hal 
onra yazalım  c zet-n mesin
giyelim biz imdi abri c mesin
c mlesi bu ula r z  oldılar
k fede olanda b at ıldılar
aytdı m seyyeb h d  olsun mu  in
atamı urtarırım men bu demin

690 urı geldi bu s zi ol dem d y p
alkdı hem  r- ne onların giy p

(49)

hançerin miyânına şaldı emîr
gördi қаdî hâzır oldı nerre-şîr

dédi birkaç kişi ile varasız
pehlevâna zindânı gösteresiz

işidicek ʿabdü'l-қādir bu sözi
yelesine aldı iki gürbüzi

biri aḥmed biri asfad idi hem
geldiler қатına ol şāhib kerem

695 üçide yoldaş oluben gitdiler
ol vaқitde ʿazm-i zindān étdiler

geldiler zindāna ol dem gördiler
elli kişi var girüce тұrdılar

ḥaққ taʿālā nʿeyledi gör bunlara
vérdi bir ḡaflet ziyāde anlara

pes yürüdiler bularda ilerü
girdi қādir ile emîr içerü

beriden muḥtār тұrırdı ey ulu
iki gözi yaş ile her dem тоlu

700 ḥaққ taʿālāya niyāz eyler idi
nevḥaya dāʿim āḡāz eyler idi

déridi yārabb cānım al öleyim
neçeye dek bend-i zindān olayım

böyle déyüp dāʿim aḡlar rûz ü şeb
nār-ı hücre sine dāḡlar rûz ü şeb

çün müseyyeb тұydı ol dem bu sözi
yaş ile тоldı hemān iki gözi

şabr édemeyüp ilerü yürüdi
her қademedé allāh allāh dér idi

705 selām vérüp dádi ey cānım baba
cān u dilden saḡa olsun merḥabā

(50)

iki ḥasretler o dem қavuşdılar

sîne-der-sîne hemân şoruşdılar
‘abdü’l-kâdir êtdigim ey şîri ner
bura şöhet yeri degil kıl hâzer
çün üçide ol zamân taşra çıkup
gördiler uykuda her yana bakup
cümlesi bu hâle hurrem oldılar
hâşılı kağî evine geldiler

710 gördiler muhtâr-ı yârân ol zamân
güzeliniñ yaşları oldu revân
görüşüp hâl hâtırın şoruşdılar
şabha degin şöbete duruşdılar
cum‘a gècesiydi meger ol gece
irte ahvâle nâzır kıl gör nice
irte oldu cümle hâzır durdılar
çün şalânıñ vaqti geldi gördiler
dedi müseyyeb ki ey kavm-i felâh
tonuñuz altında kuşanıñ silâh

715 ol vaqt cümlesi oldu pür yarağ
kim helâk ola elinden kavm u ‘âk
herbirisi câmi‘ye cem‘ oldılar
geldiler birer birer heb doldılar
beriden münzir ile ma‘rûf dağı
geldi ‘abdullâh kelbde ey âhı
mihrâbıñ qarinde êtdiler qarâr
kibriyle memlû olunmuş pür-vağâr
hâşılı minbere çıkıdı bir pelîd
diñler idi müseyyebi nev-resîd

720 evvelâ allâha ol hamd eyledi
şâniyen resûle şenâ söyledi

(51)

çâr-yârdan üçi medh êtdi ‘ayân
gelicek haydara söğdi bir gümân

çün işidicek müseyyeb nāmedār
dēdi kes diliḡi mel'ūn nā-bekār
aluben eline tīḡ-i ḡamḡamın
şıçradı minbere çıçdı ol demin
iki biçdi anda ol bed-tıyneti
āḡiretde çoç çekiser zahmeti

725 gördiler çün ḡalç bu ḡālī ey ulu
cāmī'niḡ içine düşdi bir ḡulu
aḡlı gidüp her biriniḡ düşdiler
beriden mü'minler iki bişdiler
bu yaḡa müseyyeb-i şāḡ-ı cihān
kaşđ kıldı münzire daḡı hemān
münzir anı gördi eyledi firār
ērdi çaldı tīḡ-i şāḡ-ı kāmekār
iki biçdi münziri çün ol dilīr
gördi bu aḡvālī muḡtār nerre-şīr

730 ol şecā'at ḡamarları kaynadı
aldı ḡaḡçer baş u cānla oynadı
neçe kişiler helāka şaldılar
ol ādem deryāsı içre ḡaldılar
ḡoldı cāmī' içi murdār leşiyle
belki belki dest u pāy başıyla
ḡan revān oldı aḡar ceyḡūn gibi
ḡaldı cenge her biri mecnun gibi
gördi ma'rūf kelb bu ḡālī ol zamān
aldı oḡlun oldı dımışka revān

735 pes o dem cāmī' içinden çıçdılar
şehre girdiler neçe ev yaçdılar

(52)

ma'rūfi aradılar bulmadılar
nire gitdigini hiç bilmediler
geldiler evini tārāc ētdiler

beter tārāca bil āmāc étdiler
geldiler münzir sarāyına daḥı
kıldı yaġmā anıda kān-ı saḥī
şonra  abdullāh evine geldiler
gördiler ḥāl n'édüġünü bildiler

740 meger ol cān qorqusundan qatlamış
bilini ol dem nüzul dört qatlamış
evi öġünde yatur ol ecnebī
ip taqup sūretlediler it gibi
kūfeniġ içini qan yař étdiler
üç gün üç gece şavaşlar tutdılar
uş kıtāldan fāriġ oldılar bular
kūfe şehrin çünki fetḥ eylediler
emr kıldı pes o şehriġ erine
dedi murdārlaşalar heb erine

745 mücebi emrince heb pāk étdiler
şonra ol cāmi  içine gitdiler
cāmi  içinde tahāret kıldılar
şer -i aḥmedi ḥıyānet kıldılar
yine geldi cum a günü ey ulu
oldı yine cāmi  içi toptolu
yedi biġ sünnī o demde varidi
cümlesi müseyyebe bil yār idi
pes müseyyeb çıqdı ol dem minbere
ḥalkı teřmīm étdi bŷy-1  anbere

750 evvelā allāhı yād étdi o dem
sāniyen resŷulunu zikr étdi hem

(53)

çār-yāriġ medḥin étdi ol imām
her biriniġ vaşfı ḥālin bā-iltimām
şāh ḥasan ḥüseyni yād étdi daḥı
yād édicek yaş aqıtdı ey āḥı

cümle halk anı görüp ağlaştılar
derdiyle koyun gibi inleştiler
toldı feryād ile koydı bir figān
verdiler rûze kıyāmetden nişān

755 dēdiler heb āh hüseyni vāh hüseyn
n'eylediñ zeynü'l-^cabāyı şāh hüseyn

her biri bu rütbe nevha kıldılar
pes kılup cum^caya girü geldiler

her biri geldi müseyyeb yanına
düşdiler cümlesi taht u pāyına

dēdiler olsun begim ^cömrünj mezīd
devlet tahtınj müdām olsun sa^cīd

neçe buncalayın ētdiler du^cā
cümle ol yerde olan bāy u gedā

760 kışşamız hatm oldı burda ey hümām
dēñ bi'l ihdās halāşü'l-şalavātü-selām

Müseyyebiñ zü'l-cenāh ve baba ^camir ile mülākī olup ve icāzet-nāme aldıgıdır

tırma yaşla yine gel şol dāsitanınj ey gönül
irmeden ^cömere āli bād-ı hazānıñ ey gönül

ğayretiñ ceysin gönüller kalmasında bir görüp
tır yezīde karşı al tīg-i zebānıñ ey gönül

h^cāb-ı gāfletden uyan durmaz geçer yāhū bugün
şöyle vaşfın gel bize şāh-ı cihānıñ ey gönül

hazret-i şāh-ı şehīdiñ dādına almağ gerek
kıluyuz kurbānıyuz çünkim biz anıñ ey gönül

(54)

765 nā^cilī ey hāme-i ^caşkıñ yine tanzīme gel
^caşkına mazlūm hüseyn-i kerbelānıñ ey gönül

ey gönüllüler bülbülü feryāda gel
tīg-i ^caşkıñ el ele āmāde gel

cür^ca-i pīrhāna nūş ēdüp
rındı ^caşkı cümle heb bī-hūş ēdüp

al eline yine söz ʔanbūresin
ġam bāʔın ara yerden durasın

kıŝşamızıñ mācerāsı yād olup
bu kelām ŝirīnine ferhād olup

770 dil yine ʔaġını her ibhām iŝiñ
göster andan öte olan cünbüŝüñ
yoħsa irişür saña bir gün ecel
bī-hūde mühmel ʔalur bu neçe emel
bu cihāniñ yoġ vefāsı ey göñül
isteme rencdir ŝifāsı ey göñül
ʕaġıbet cām u ecel içsek gerek
bir gün ölüŕ buradan göçsen gerek
aç dehāniñ gel bu ilden göçmeden
ayrılıġ köprisini sen geçmeden

775 yine müseyyeb sözini söyle gel
cümle yārāni ŝafādār ile gel
çünki kūfe ŝehrini feth étdiler
hāriciden ol yeri aratdılar
geçdi münzir tahtına ol nīk u nām
geldiler huzūrına heb hāŝ u ʕām
birġacı ŝeriħe başlar ʔodılar
bir ĩcāzet-nāme yazġıl dediler

(55)

cümlemiz ʔatıñda eyleriz niyāz
pehlevāna bir ĩcāzet-nāme yaz

780 ʔađı aytdı söziñiz ġaġġdır belī
daħı benden büyüġi vardır velī
ol dururken bize küstāħlıġ durur
nāme yazmaġ rüyı siyāhlıġ durur
işidicek oldular heb ʔayġulu
dediler kim var bugün senden ulu
ʔađı der ümmü seleme anamız

ol dururken söyle kim lâıyık mıyız
şimdi medīnede durur ol  ayan
ol yaņaya gitmel siz siz bu  n

785 alasız andan  c zet-n mesin
gidesiz andan bir himmet c mesin
duydı em r Őer he tıtdı y zi
dedi m vecceh dediņ sen bu s zi
hem  c zet-n meyi almak gerek
hem ziy ret-i res l kılmak gerek
bu s zi d y p s k net  tdiler
her kişi ulu evine gitdiler
h ab u r hata  amusı girdiler
pişeri b d r  c mle durdılar

790 vaķ a g rdi m seyyeb ol gece
saņa takr r  dem ol d şi nece
geldi d şde yanına iki civ n
y zlerinden n r alur Şems u cih n
biriniņ  onu kızıl zerddir biri
p r ziy  eyler oturduğı yeri
dedi kimsiz siz  ayan  diņ baņa
aşlu nesliņiz bey n  diņ baņa

(56)

s zimi redd  tmek all h  ařķına
n r-ı h tim res lu'll h  ařķına

795 dediler biz Ş r-i yezd n oğluyuz
n r-ı aħmed Ő h-ı merd n oğluyuz
birimiz zehriyle  eker p reli
birimiz t riyle s ne yaralı
birimiz d r Ő h-ı hasan m cteb 
birimiz mazl m h seyn-i kerbel 
y  m seyyeb emdi alđıl d dımız
kes yeter ğayrı bizim fery dımız

şāh hüseyn aytdı müseyyebden yaña
dédi tutgıl gūşını benden yaña

800  ömr-ü meyye kabrim üstünde turur
zü'l-cenāh atım o yerlerde yürür
atıma binüp silāhım alasin
 ömr-ü meyyeyi orada bulasin
ümmü seleme anama varasin
hidmet  düp karşıusunda turasin
yürü var benden selām eyle aña
bir  cāzet-nāme tā yazsun saña
böyle d yüp g ib oldılar o dem
o yanı geldi müseyyeb dağı hem

805 gördi n r ile m nevver ol yeri
secde-i ş kre o dem kodı seri
 ün şabāh oldu oturdı yerine
vaq ayı heb d di y r nına
pes ved   tdi k musıyla hem n
kerbel dan c nibe oldu rev n
r v ler eyler riv yet bu yaña
ol ciger-g şe  aliyy 'l-murta  

(57)

ol zam n kim k feye gelmiş idi
k feliyle c mle  ahd k lmış idi

810 k fe halkı naq z-ı peym n  tdiler
tek şeh  ş h  koyup gitdiler
ol zam n  amir muhammed hanefe
birle gitmiş idi diy r şerefeye
gir  d n nce yolını azdı ol
on yedi yıl tağ başında gezdi ol
şonra geldi  rdi  ayy r-ı cih n
g rdi h seyni şeh d olmuş hem n
nev alar k ldı d gindi taşıyla

her nefes olardı gözi yaşıyla

815 āheri vardı mezārı üstüne
anda otırdı mücāvır postuna
gece gündüz zārıyla ağlar idi
bağrını bu nār ile ağlar idi
bu yaņa geldi müseyyeb ol yere
tā ki baba ʿamir ile ata ire
ol mekānda kıldı ʿālī bir şadā
aytdı gel yā zū'l-cenāh dēyü nidā
oldı fi'l-ḥāl anda zāhir bir ğubār
geldi ol dem zū'l-cenāh at āşikār

820 üzerinde heb silāhı düzilü
ḥüseyn ibn-i ʿalī dēyü yazılı
pes hemān dem dizini çökdi yere
geldi yanına yüzün süre süre
gözlerinden yaş akıtdı derdiyle
iñledi ol dem bir āh-ı serdiyle
sildi müseyyeb eliyle yüzlerin
koçdı atı öpdı iki gözlerin

(58)

bu yaņa biz baba ʿamire gelelim
aın aḥvālını taqrīr kılalım

825 gece gündüz anda eglenür idi
gāhı ağlar gāhı iñlenür idi
bir gece vaḳʿa gördi ol ʿayān
vaḳʿasın édeyim bir bir beyān
gördikim ol ḥāce-i kamber gelür
hāşimīler seyyīdi ḥaydar gelür
dédi yā ʿömer étdiler ḥüseynime
bu işi gör n'étdiler ḥüseynime
emdi gerek dādımızı alasız
ki katı bu işde ğayret kılasuz

- 830 ʈuru gel ʃahrāya ʈıķ eyle nazār
bir civān geldi o yerlerde gezer
var anıñla yār-ı ġār ol ķıl ġazā
kim cezā'sın bulasın rüz-ı cezā'
uyķudan geldi o yanı ol zamān
ʃıçradı ʈaşraya ʈıķdı ol hemān
ʈıķdı bir püŃte ʿayyār-ı cihān
ġördi Ńāhıñ atı ile bir civān
geldi selām vèrdi emīre işit
ne ķiŃisiñ dèdi söyle yā yigit
- 835 aytdı Ńāh dèrler müseyyeb bil baña
līk sende söyle kim dèrler saña
dèdi ʿömr-ü meyyeyim ben āŃikār
hem Ńāħābeyim bilesin nāmedār
bu ġece düŃümde ġördüm ʿalīyi
ol keremķār-ı saħāvet velīyi
dèdi baña ol seniñ ġeldüġüñi
bu aralarda seniñ olduġunu

(59)

hem dèdigim medīneye varasız
ümmü seleme ķatında ʈurasız

- 840 bir ġcāzet-nāme alasız o dem
böyle dedi baña ol kār-ı kerem
aytdı müseyyeb aña kim yā ʿamir
meŃhed-i ġüseyniydi pāk-ı zamīr
ġün ġüseyni biz ziyāret èdelim
baʿde-zā medīneye dek gidelim
böyle dèyüp ol mekāna ġeldiler
anda ġüseyni ziyāret ķıldılar
ġün ziyāret ķıldılar ol ġazreti
dökdiler ġözden ol āb u ġazreti
- 845 ġün tamām oldı ziyāret ġitdiler

ol vaķit  azm-i med ine  tdiler
gelelim  mm  selemeden yaŗa
tut kulađıŗ dıŗle ne d yem saŗa
bir gece d ŗ nde g rdi aŗmedi
ol all hıŗ ŗab bi muŗammed
g rdi d ŗde geldi ol k n-ı vef 
d  cih n faŗrı muŗammed muŗtafa
dedi ey  mm  seleme bil  ay n
kim gel r  mer ile saŗa bir civ n

850 bir  c zet-n me yazup v resin
 zzeti ikr m  d p hoŗ g res n
ŗalŗayı  beydi koŗasın bile
ol civ n-ı  v re ere g z  kıla
b yle d y p n -bed d oldu ŗab b
ol ŗamu renc lere ŗ zık ŗab b
 mm  seleme uyandı bu yaŗa
g rdiği vaŗ aya ŗaldı ŗaŗa

(60)

ŗalŗaya  beyde d ŗi s yledi
anlarada bir bir  l m eyledi

855 anlar daŗı yol g zed p ŗurdılar
bir g n oldu koçdı bir toz g rdiler
n -geh n  mer ile  ıŗa geldiler
birbiriyle muŗ faŗa ŗıldılar
geldiler  mm  seleme yanına
d ŗdiler ol dem eline p yına
g zlerinden  pdi seleme anıŗ
dedi oğul all h ola mu ayyiniŗ
nuŗretiŗ ziy de eyles n ŗud 
eŗigiŗde ŗul ola b y u ged 

860 ciger-g ŗem  bid ni de daŗı
ŗıl ŗal ŗ zind n i inden ey saŗı

böyle déyüp eyledi çok çok du^{ca}
döndi yüzün dedi ^camir ol yaña

dédi ey ana gerekdir kim bu dem
bir ^cicâzet-nâme yaz eyle himem

tâ ki mü³minler görüben geleler
bu yigide cümle bî^cat kıllalar

pes ^cicâzet-nâme yazıldı ^cayân
yazdı içine ki ey ol mü³minât

865 bu kişiyi ben ^cabûl étdim bilin
sizde gerek kim aña tâbi^c oluñ

her ki ^chandânımız sever ise
^chandân ugrına baş koyar ise

çün mu³ti^c olsun müseyyebe bu dem
tâ ki ^cukbâda şefâ^catler édem

böyle déyüp mihrini urdı aña
dutdı ulu ^catın müseyyebden yaña

(61)

eline aldı o mektûbı civân
düşdi pâyına selemeni hemân

870 pes ziyâret kıldılar peygamberi
ol ^chabîbi dü cihânıñ serveri

pes ^cabîd ibn-i cerâh talha bile
ol erenler şâhı baba ^camir ile

küfeye ^cazm eylediler ol zamân
yek cihet yek dil ^camusı hem ^cinân

kışşamız ma^crûfa geldi bu yaña
tut ^culağın dinle ne ^cerim saña

ol va^cit şâh-ı cihân almış idi
küfe şehrin ^culgula ^calmış idi

875 ol zamân ma^crûf ki étmışdi firâr
şâma dek tâ étmeyüp a^clâ ^carâr

oğlı ile geldi bir gün şâma ol

cān u dil ne ağlayarak ol fuzūl
geldi yezīdīn sarāy öñüne
turdı taş ile dögüne dögüne
geldi feryād eyledi çok ağladı
gözlerinden yaş akıdup çağladı
geldi yezīd kullarından bir neçe
söylediler aña ol dem gör neçe

880 dēdiler niçün kılarısm bu işi
ey şāfiī kelbi yapılu kişi
kimden eylersiñ şikāyet söylegil
hālını gel bize beyān eylegil
dēdi maʿrūf kim hālīfe yanına
getürüñ kim düşem hāk-i pāyına
haber vèrem kışsa neçe oldıgın
şehr içine böyle āfet doldıgın

(62)

haber ētdiler yezīde kışşayı
dēdi getürüñ bilem ol guşşayı

885 aldılar maʿrūfı anda geldiler
oğlıyla maʿrūf şikāyet kıldılar
açdı başın āh-ı feryād eyledi
kanı münzir dēyü bir bir söyledi
aytdı yezīd neçe oldı vèr haber
söylegil ahvāli emdi ser-te-ser
dēdi maʿrūf gitdi elden memleket
tebdīl oldı mezellete saltanat
kūfe yanında bir köy vardır hurāʿ
münzir ʿabdullāh ile kıldı nizāʿ

890 türābīler ol yigidiñ katına
geldiler cemʿ oldılar rāyātına
şāhib-i hurūcum dēyü daʿvā ēder
kıldı kūfe ilini cümle heder

bu neçe kişilerin kesdi başını
atdı şokaşlara bütin leşini
kesdi yetmiş adı bellü pehlevān
zīr-i ĥākda her biri oldu nihān
atası muĥtārı ol étدی ĥalāř
aņa tābi^c oldılar heb cümle nās

- 895 gördüm anı çünki men kıldım firār
bu yaņaya toğrı étmedim qarār
cümlesin naql eyledi bir bir ^cayān
beņizini kesdi yezīdiņ bīm u cān
^cutbeye aytdı yürü al yüz biņ er
al getir şatıma heb birer birer
yezīdin varidi yedi oğlı bil
adların takrīr edem sen diņlegil

(63)

biri ^cutbe birisi ředīd idi
biri ředdād birisi velīd idi

- 900 biri ibrahīm biri ařnām ve ĥar
her biri gör yüz erdir mu^cteber
^cutbe leşker aldı ol ředdād ile
aldı hem dağı ol ařnāmı bile
aldı yanına hem iki pehlevān
biri rüstem biri ^cantar řaltabān
yüz biņ er ile ^calemler çaldırup
kös-i neđđärelerini çaldırup
kūfeden yaņa bular ^cazm éttiler
çün türābīler déyü ben gitdiler
- 905 bu yaņa mü³minlere biz gelelim
anların ĥāli ne olur bilelim
ĥaber oldu bir gün ol mü³minlere
dédiler düşmen gelür şaffımız yine
çün işitdiler bu sözi ey ^camū

geldiler қаdī yanına er қamu
dédiler söyle ne tedbīr édelim
ište düşmān geldi nere gidelim
burda yoқа hem ol müseyyeb şāh daһı
kim bitüre bu işi kān saһī

- 910 қаdī aytdı çıxuben ceng édelim
dünyāyı başlarına teng édelim
һаққ ta‘ālā bizlere ola mu‘īn
bizde çekelim resūlun sancаğın
yedi biḡ sünnī o dem cem‘ oldılar
sancаğın dibinde cümle doldılar
eşref ve muhtār aḡa olup nāzır
oldı yezīd leşkerine muntazır

(64)

bu yaḡa ceşş yezīd göründiler
gelüp kūfeniḡ öḡüne қondılar

- 915 rāḡat étdiler o gün oturdılar
rāḡat uyқusunda heb yaturdılar
çün şabāḡ oldı ālāylar baḡlayup
turdılar deryā mişāli çağlayup
beri tarafdan yedi biḡ er daһı
pür silāḡ oldı қamusı ey āḡı
sevgüsine ḡazret-i şīr-i ḡudā
ḡandān uḡrına baş édüp fedā
sedd-i iskender mişāli turdılar
ḡayme-i ḡavḡāyı anda қurdılar

- 920 қарşu a‘dāya bular şaff döndiler
bahādırlar ceşş öḡünde gezdiler
kösü negḡārelerin çaldırdılar
‘ālemi āvāz ile doldırdılar
dér iken meydāna āyā kim gire
nāmu erlik hünerin kim göstere

böyle dëyüp tırur iken nā-gehān
hāriciden geldi bir kelb kıaltabān
at sürüp meydānda cevlān eyledi
lāyık olmak neçe söz söyledi

- 925 işidicek anı eşref nāmedār
at dëyüp geldi dëdi ey nā-bekār
hem ādabsız neçe bir herze yediñ
bu naşıl bir söz êdekim sen dëdiñ
la^cnet ola cism ü ten murdārına
şad teberrā ola zişt güftārına
böyle dëyüp birbirin azğaşdılar
birbiriñ kıanlarını şaçdılar

(65)

eşref eyledi havāle bir cüdā
aytdı yā allāh dëyü bir kez nidā

- 930 vërdi kıalkānın berāber nā-bekār
olmadı kıalkānı aña pāye-dār
arkasından çıkdı cüdānıñ ucu
atdı hevāya getirüben güci
iner iken çaldı ol şemşir ile
düşdi ol oldu berāber yeriyle
iki ^casker āferin^c êtdi aña
çıkdı meydān içre eşref bu yaña
geldi yerinde kıarār êtdi dilir
durdı teferrüce ol pāk-ı zamir

- 935 mesrük adlu bir dilir atın sürüp
çok hüner gösterdi meydāna girüp
eyledi pes ol dil-āver er taleb
geldi enşār dımışkı bī-edeb
gördi mesrük gelür meydāna bir it
gizledi elde bir ok atdı yigit
girüp ağzından öteden çıkdı ok

girü maḳāmına yöneldi mesrûḳ

girdi meydān içre ḥor oḒlu saʿīd
geldi muḳābil saʿīde bir pelīd

- 940 saʿīde süñü ḥavāle eyledi
kendüye münāsib herze söyledi
cümlesin redd étđi saʿīd nev-civān
urđı aña şöyle bir gürz-i girān
beynini ḥaṣḥāṣ gibi saçdı yere
açdı ḳanad uçdı cānı saḳara
ḥāricīler gördiler bu heybeti
étđiler ḡāyetde ḥavf u ḥaṣyeti

(66)

bir uğurdan cümlesi yürüdiler
ḳamu meydān içini bürüdiler

- 945 gördi saʿīd geldi āʿdā leṣkeri
tertīb étđi leṣker her birini
aldı ol demde niḳāya yüzini
şaldı āʿdā leṣkerine özini
sünnīler daḡı yürüdiler o dem
ortalıḡa düşđi tozdan bir ḡamam
iki leṣker birbirine girdiler
defteri ʿömürlerini dürdiler
ḥāke düşürdiler neḡe gör yüzi
toz hevāya ḳalkdı görmez göz gözi

- 950 esen ne çıḳdı erleriñ öñi
şanki ol dem irdi ḳıyāmet günü
seyl gibi ādem ḳanı oldu revān
sīneler yardı neḡe tūr-i ḡümān
sünnīleriñ herbiri bir nerre-şīr
birbirine oldılar bunlar zaḥīr
öyleye degin bular ṫuruşdılar
yüz çevirmeyüp müdām uruşdılar

lîk neçe baş êde yüz biñ ere
yedi biñ kişi ile yüz biñ nere

- 955 gâlib oldılar havâric ol zamân
sünnîler gâyet zebûn oldu ol ân
gördi muhtâr pehlevân çün bu hâli
kalmadı aşlâ teninde mecâli
yüzini dutdı hudâ dergâhına
katı nâliş eyledi allâhına
dédi yâ rabbî ʿinâyet eyle gel
bizi zebûn eyledi kavm-i zalal

(67)

yüzini yerlere sürüp ağladı
âteş-i hicrâna bağrın dağladı

- 960 bu münâcâtı ederken nâ-gehân
zâhir oldu bir gubâr ol dem hemân
toz içinden çıkdı beş biñ er ile
ʿabdü'l-vehhâb gâzî nerre-şîr ile
meger gazâdan gelür idi ol er
yolları kûfeye érdi bî-haber
gördiler kim bir kıtâl var âşikâr
haber aldı birisinden nâmedâr
kışşayı bilüp hemân girişdiler
ceng-i arslanlar gibi öñrüşdiler

- 965 beş biñ er hâricîlere girdiler
şafflarını birbirine urdılar
gördiler mü'minler anı ol zamân
olmuş iken buldılar heb tâze cân
pâye pây nâralar urdı her biri
üniyle taldı o dem meydân yeri
hâricîler gördiler bu heybeti
dédiler neçe çekek bu zağmeti
her biri tağılmağa yüz ttdılar

herbiri kaçma yarağın étdiler

- 970 ʿutbe bu hāli görüp emr eyledi
tabl āsāyiş çalıñ déyü söyledi
çünkü emri üzre anı çaldılar
iki ʿasker cengden fāriğ oldılar
çünkü cengden iki ʿasker döndiler
gelüben yerlü yerine kōndılar
ʿabdü'l-vehhāb ġāzīyi hem aldılar
ʿizzetü taʿzīm ü tekrīm kıldılar

(68)

bu yağa ʿutbe ile şeddād laʿīn
müšāvere étdiler anlar hemīn

- 975 dēdiler imdādıcı geldi hem dahı
bunlar ile başa çıkılmaz āhı
nāme yazup dımışka göndürelim
hālimizi yezīde bildirelim
göndüre ʿasker bize tokušalım
tā ki bunlarla başa çıkuşalım
yoğsa ayruğ biz şavaş édemeyiz
aşlā bunlar ile baş édemeyiz
böyle déyüp yazdı bunlar bir nāme
gönderdiler kuş kanadıyla şāma
- 980 oldı kuş toğrı dımışka revān
gözciler gördükde ol kuşa hemān
aldılar mektūbı uş getürdiler
yezīd kelb huzūrına yetürdiler
açdı nāmeyi yezīd har okudı
bildi ahvāli katı pek kağadı
dēdi yüz biñ kişi aldılar bular
birkaç ādemden şikāyetler kılar
zihī utanmaz hele bağıñ şuğa
bunlarıñ bu işine kıldım tağa

985 böyle d y p beglerin cem  eyledi
bunlara bu h li birbir s yledi
beglerine  tdigim n' tmek gerek
d di  o almadan  a ıtma  gerek
yez di  yanında on bi  var idi
her biri c fe-yi murd r idi
 imir u z l-c   u a   ehir begi
h  ek-i behmen ile  em n segi

(69)

da ı h d n ile nu m n u re id
bilesince aydı ka  id u pel d

990 her birine v rdi onar bi  ki i
d di varı  t z bit r n  bu i i
ma r fi ol dem  il vuz aldılar
k fe yoluna rev ne oldılar
bu ya a geldik biz ol s nn lere
merd u meyd n u  av -i d nlere
irtesi oldu da  ur   eyledi
iki dery   askeri c   eyledi
geldiler at ar asına her biri
toldı at  n nden ol meyd n yeri

995 k s ne  are ceng  arb   aldılar
ellere  l t-ı cengi aldılar
 aceb  meyd na d rken kim gire
erlik n m n kim  azana kim s re
 aric den depdi at bir n -bek r
 rdi a a  abd 'l-vehh b n med r
 abd 'l-vehh ba  av le kıldı t  
kim kese ol pehlev nı b -dir  
 abd 'l-vehh b t tdi  olundan anı 
aldı t  in kesdi boynun mel un 

1000 bir da ı girdi hem n g rdi anı

mülhax̄ ètdi bu dahı aña cānı
hāşılı ol gün o merd-i kāmekār
yetmiş it depeldi bil āşikār
gördiler ʿasker şecāʿatlığını
bu rütbe anıñ mehābetliğini
қақıdı sürdi atın ʿantar laʿīn
geldi selām vèrdi aña ol demin

(70)

almadı selāmın anıñ ey hümām
dèdi ʿantar niçün almadıñ selām

1005 dèdi kendüzime ğaflet kılmazım
münkir olanıñ selāmın almazım
ʿantar aytdı müʾminim men bī-ğalaṭ
dèdi müʾmin iseñ getür şalavāt
allāhümme şalli ʿalā muḥammedin
dèyüp egdi ism-i muḥtārı aḥmedin
āl-i muḥammed dèmedi ol kefer
ʿabdü'l-vehhāb aytdı ey murdār ḥar
sedd gibi ètmek bu güne sözime
қақıdı tükürdi iki yüzine

1010 dèdi muḥammed böyle mi söyledi
sizlere böyle mi taʿrīf eyledi
қорқ bihī қорқmaz ḥayāsız bī-vefā
n'ètdi sizlere dī āl-i muştafā
ʿantarıñ dili tutuldı ol zamān
dèdi çok söyleme ḥamle kııl hemān
ʿabdü'l-vehhāb ğāzī aytdı ey laʿīn
evvelā ḥamle seniñdir bu demin
қақıdı ʿantar süñü aldı ele
tā anı bir ḥamlede maʿdüm kııla

1015 қалқанın çarbdı süñüsüne anıñ
pārelendi süñüsi ol melʿūnuñ

bil otuz batmān ʿamūdı varidi
katı ol gürzi mehābet dārydı
kağıdı anıñla hamle eyledi
ʿabdü'l-vehhāba çok herze söyledi
amda redd eyledi ol kāmerān
geldi nöbet kendüsine ol zamān

(71)

aldı gürzin eline ol nāmedār
dédi hāzır ol bre hey nā-bekār

1020 atdı gürzin allāh adın dērdi ol
kağkanın gürze berāber vērđi ol
kağkanı olmadı anıñ pāye-dār
oldı kağkanı hemān dem pāre pār
depesine ètdi gürzi pehlevān
yardı depesin revāne oldı kan
gözleri qarardı yıkıldı yere
çıkdı vehhāb gāzī gögsü üzere
aytdı ey melʿūn eger haqq hazreti
olur ise baña yāver nuşreti

1025 şöyle bil kim be-haqqı bār-i hūdā
teniñizden başıñız èdem cüdā
böyle dēyüp iki biçdi ʿantarı
gördi bu aḥvāli ʿutbe leşkeri
bir uğurdan cümle ʿasker geldiler
ʿabdü'l-vehhābı araya aldılar
bu yaña sünnī bu ḥāli gördiler
tekbīr èdüp bir uğurdan girdiler
bir yaña muhtār büzer-şaf bir yaña
bir yaña kādır u eşref bir yaña

1030 bir taraftan asfad eylerdi hücüm
tozdan bākır tās gibi şāh-ı nücüm
vèrdiler bu resme çün cenge tarāb

uğradı muhtāra rüstem bî-edeb
kaşd kıldı kim çala muhtār ol
ol la^{cin} bed nihād ol kavm-i gül
aldı muhtār eline bir kara seng
atdı rüstemiñ o dem gögsüne dek

(72)

rüstemiñ ^{ca}aklı serāsime olur
at üzerinden hemān dem yıkılır

1035 anı muhtār kayd ü bend étدی o dem
emr édüp getürdi anı bir hadem
bir yerden eşref dağı gider iken
aşnāma uğradı ceng éder iken
azgaşup birbiriyle ceng étdiler
dünyāyı başlarına teng étdiler
bir bıçağ havāle kıldı bed gümān
dutdı kalkān karşı eşref nev-civān
eşrefiñ kalkānını yardı o dem
uyluğına bir zaħm urdı o dem

1040 yine bıçağıyla urdı eşrefi
ol harām-zāde safī ibn-i safī
eşref ^{ca}amūdını vèrdi berāber
^{ca}amūda olmadı bıçağ kārger
geldi nöbet eşrefe gör n'eyledi
aldı gürzin ele hamle eyledi
vèrdi kalkānın berāber gürzine
eşrefi aldırmağı hiç gözine
indi gürz kalkānın étدی tār ü mār
olmadı kalkānı anıñ pāye-dār

1045 başına toğandı ol gürz-i girān
yardı başın oldı ol dem kan revān
düşdi atından yere ^{ca}aklı gidüp
geldi başın kese eşref kaşd édüp

gördi şeddād ol işe irişdi tîz
eşref ile étđi ol müdbir sitîz
eşrefe bir hamle kıldı ol cüzām
hamlesin redd étđi eşref nîknām

(73)

eşref dağı tîğiyle çaldı anı
iki biçdi hāke hem şaldı anı

1050 döndi eşref şehre geldi ey hümām
şardılar zahmın bula tā iltiyām
bu yaña  utbe işitdi bu işi
kim gelmiş gördi şeddādın başı
hem dađı aşnāmı ol mecrūh görüp
döndi tablî āsāyiş çaldırup
iki  askerler şavaşdan döndiler
her biri yerlü yerine kondılar
bu yaña aşnām zahmın şardılar
biñ ādem koşup dımışka şaldılar

1055 bu yaña üç gün oturağ étđiler
dördünci gün cenge āheng tutdılar
cümle at arķasına oldu süvār
ad meydān oldu her yer bir hişār
 utbe emr eyledi ser-leşkerine
kim nidā eylediler  askerine
her ki bir baş köp ala getüre
neçe biñ aķçe özine yetüre
böyle dēyüp şaff bağlayup durdılar
açılup meydānı ol dem gördiler

1060 cānibî hāriciden girdi  uķūl
lāf urdı meydānda biraz ol fuzūl
sünnilerden ol siyāh oğlı gelüp
hamle kıldı aña muķābil olup
redd kıldı  uķūl anıñ hamlesin

yine hamle kıldı redd ol cümlesin
geldi nöbet ʿuḳūla çün ol zamān
kıldı üftāde anı ol ʿalṭabān

(74)

ibn-i dāvud ol dem bu hāli görüp
ʿazm-i meydān eyledi atın sürüp

1065 anı daḫı yaḳdı atdan ol it
anı görüp ḫafī ʿerdi iṣit
anı daḫı eyledi ol ser-nigūn
on yedi er nāmūsın şıydı o gün
anı görüp ʿabdü'l-ḳādir nāmedār
girdi meydāna dēdi ey nā-bekār
hālimi bulduḡ bugün meydānı sen
ālet kıldıḡ buncalayın cānı sen
saḡa miḳdārıḡı şimdi bildirem
cismiḡi dūnyā yüzünden ʿaldıram

1070 böyle dēyüp bir gürz urdı pehlevān
vērdi ʿalḳanım berāber ol ḫizān
ʿalḳanı ṭāḳat getürmedi anıḡ
kırdı ʿalḳanını ol gürz melʿūnuḡ
gögsüne ʿtdikde hemān ol ʿamūd
kıldı mevcūd cisini tā bī-vücūd
gördi ʿutbe emir kıldı ʿaskere
cümlesi meydāna heb birden vara
çünki leşker ile cümle ḡulu
oldı ol debdebeden ʿālem ṭolu

1075 bu taraftan sünnīlerden irdiler
tekbīr ʿdüp cenge birden girdiler
iki deryā coşa gelüp ḳaynadı
oḳ ḳılıc sünjü arada oynadı
o gün daḫı bir ʿazīm ceng ʿtdiler
ḫarbe bugüne bil āheng ʿtdiler

çünkü aḥṣām oldı fāriğ oldılar
her biri ulu evine doldılar

(75)

mü'minler geldi şerīhiñ yanına
dédiler bir ḥāricī tutduḡ yine

1080 ne buyurursuzdı bizde bilevüz
anıñ ḥaḳḳında ol işi kılavuz
ḳaḏī aytdı bunda getirüñ
evvel islām telḳīnini yetürüñ
gelmez ise vérelim cezā'sını
āḫiretde çeke ol ezāsını

pes mü'minler getürdi rüstemi
dédiler yezīde la'net ḳıl hemi
bu sözi rüstem ḳapulı étmedi
anlarıñ ta'rifī üzre gitmedi

1085 burnı ve dilin ḳulaḡın kesdiler
burcdan aṣaḡı ol iti aṣdılar
ʿutbe mel'ūn anı görüp ḳaḳıdı
cümle beglerin ḳatına oḳudı
dédi tīz ʿaskere déyiñ ḥāzır ola
bu türābīlerle yine ceng ḳıla
cümlesi çādır be-çādır gezdiler
ʿaskeri at üzerine düzdiler
birbirin çün cenge ḫarbi çaldılar
işidüp mü'min bu ḫāli bildiler

1090 mü'minlerde oldılar cümle süvār
ḳarṣu ḳarṣu düzdiler ṣaff āṣikār
ʿacebā meydāna bugün kim gire
dér iken erlik ṣafāsın kim süre
sünnīlerden girdi ṫarīḳ pehlevān
biraz cevlān étدی pes açdı dehān
ṣāh-ı merdānı biraz medḡ eyledi

yezīde laʿnet sözini söyledi

(76)

étدی kim benim o ʿarīḳ nev-civān
ölüm ārzūsın kılan gelüven hemān

1095 böyle dərken ḥāricīlerden yaḡa
bir münāfīḳ oldu muḳābil aḡa

birbiriyle azḡaşup ḳaḳışdılar
ḳoç gibi ol ikisi ṭoḳuşdılar

ʿarīḳ ol dem ḡazaba geldi işit
çaldı tīḡbir iki pāre oldu it

anı görüp geldi bir ḥāric daḡı
anı daḡı depeledi ey āḡı

ʿutbe ʿarīḳdan görüp bu heybeti
aldı kendüsini bunun ḡayreti

1100 emir kıldı leşkerine ol zamān
bir uğurdan ḡamle kıldılar ʿayān

sünnīlerde cümleten yürüdiler
gökyüzünü toz ile yürüdiler

bāḳır étدی şems-i yerin tozları
āsümāna çıḳdı ḡāy ḡūy sözleri

ceng éderken pīr-i muḡtār nāmedār
ḳalbe urdı kendüzünü āşīḳār

ṭoḡrı ʿalem-dāra dikdi gözünü
şaldı deryā içine ol özünü

1105 ʿutbe emr eyledi kemend atdılar
o dem muḡtārı giriftār étdiler

ḡāzır étmişlerdi yigirmi kemend
kıldılar muḡtārı ol dem ḳayd ü bend

gördi muḡtār baḡladılar kendüsün
egdi şadāḳat ile efendisün

yüzünü ṭutdı ḡudā dergāḡına
ki ḳatı yalvardı ol allāḡına

(77)

ḥaqq taʿālā vèrdi bir kuvvet aña
kırdı atdı cümle bendin bir yaña

1110 toğrı ʿalem-dāra ḥamle eyledi
ʿalem-dār gördi o dem gör n'eyledi
bıraḫup ʿalemi eyledi firār
ʿutbe dağı gördi étmedi ḫarār
ʿutbeniñ ḫaçduđını çün gördiler
cümle ʿasker ceng firāşın dürdiler
şındılar ol dem ḫavāric leşkeri
ğālib oldılar muḫibbiñ ʿaskeri
kimin helāk édüp kimin tutdılar
māl ḡanāʿimi yađmā étdiler

1115 ol gün yedi biñ ḫavāric kesdiler
üç yüz biñ tutsaḫ édüben başdılar
şād u ḫurrem girü şehre döndiler
her biri yerlü yerine ḫondılar
bu yaña ol ʿaskeriñ mā-bāḫīsi
ādem ođlanlarıñ heb şaḫīsi
gider iken bir yañaya ol şinān
gördiler bir toz ḫopdı nā-gehān
toz içinde on ʿalem peydā olur
her ʿalem dibinde bir dilīr gelür

1120 her biri onar biñ ʿaskerler ile
neçe ʿalem peleng peykerler ile
ol araya çıḫa geldi āşikār
gördi ʿutbe ʿaskeri heb tār ü mār
meger o gece kelān ol maʿrūf seg
aydı dedı bu ne ḫāl yā ʿutbe beg
aytdı gör türābī n'eyledi dedı
bizi itden beter eyledi dedı

(78)

dağı kötü ol dēyüp maṛūf aṇa
vērdi tesellīleri andan yaṇa

1125 geldiler ol on yigitlerde o dem
tükürdiler ʿutbeniṇ eline hem
yine dönüp şehre toḡrı sürdiler
geldiler otaḡa çādır kırdılar
şabāha dek karaḡollar gezdiler
şabāh oldı yine şafflar düzdiler
bu yaṇa müʾminler gördiler dağı
dédiler hāric yine gelmiş āhi
cümlesi at arkasına geldiler
ceng yerinde yine hāzır oldılar

1130 seyyīdü'l-kevseyn-i sulṭān ʿaşkına
ḡaydar-ı kerrār-ı merdān ʿaşkına
cān u boşdan ol gün içre geçdiler
cümlesi erlik libāsın biçdiler
bir uğurdan birbirine girdiler
neçe pehlevānı başup kırdılar
līk yüz elli biṇ ere n'eylesün
yedi biṇ kişi ne işler eylesün
ḡāricīler ḡālib oldılar ogün
müʾminler ḡāyet zebūn oldı zebūn

1135 cümlesi taḡladılar bil ol zamān
ḡaldı meydān içre birkaç pehlevān
ḡaḡḡ taʿālāya tevekkül ṭurdılar
ḡāricīniṇ leşkerine girdiler
bu yaṇa tāzeliyem rivāyeti
geldi burda müseyyeb ḡikāyeti
ol zamān çün ki müseyyeb ḡazreti
medīneye kılmışidi riḡleti

(79)

ḡazret-i ümmü selemeden ʿayān

bir icāzet-nāme almağa hemān

1140 çünki nāmeyi alup ʿazm étdiler
kūfeden yaña yolu tođrutdılar
geldiler kūfeye ol demde yakın
aytdı yā ʿömer ilerü gitsen hemīn
cümle yārānlarıma eyle selām
hāl u hāṭırlarını şor hāş u ʿām
ʿömer dağı kaldırup ol dem tābān
kūfeye tođrı hemān oldu revān
geldi şehriñ öñüne ol kāmekār
gördi kaplamış cihānı bir ğubār

1145 tīz bir ādem bulup aña söyledi
şordı ana bu ne ğavķadır dēdi
aytdı ḫalīfe cünūdı ceng éder
tūrābīlere cihānı teng éder
dēdi ol dem aña ʿayyār-ı cihān
ḫalīfe kimdir baña eyle beyān
dēdi yezīd kelb degil mi şāh bugün
bir oğlan çıķmış anuğ çün bu düğün
adı müseyyeb imiş bir nāmedār
şāhib-i ħurūcum dēyü daʿvā éder

1150 dēdi ol kişiyē ʿömer zū'l-himem
tūrābī mi ḫāricī misin bu dem
men yezīdiyim dēdi ol dem o kes
iki biçdi baba ʿamir anı pes
döndi müseyyeb ķatına gitdi ol
bir nefes içinde aña yetdi ol
ķışşayı bir bir ḫaber vērđi aña
dēdi tīz ir yürü kūfeden yaña

(80)

çünki işitdi müseyyeb bu sözi
ṫās-ı pür-ḫūn oldu şol iki gözi

1155 beter urdı zü'l-cenāhıñ mehmūzın
na^ʿra urdı pāye pāy ol üç kezın
erenler şāh-bāzı müseyyeb gāzı
benim āgāh olañ merd-i hicāzı
öñümde bir durur tağ ile yazı
halāş olmaz elimde kelb boğazı
cān almadan kanda halāş kılasız
bugün kerbelā günidir bilesiz
āl-i evlādın alayım dādını
keseyim siz kelbleriñ bünyādını

1160 böyle dēyüp çekdi tīğ-i gamgamın
birbirine koydı yezīd merdümin
bu yaña ol baba ʿamirde dañı
aldı şapanın eline ey āñı
neçe kişiler beynini döğdi ol
neçeniñ gözine toprak egdi ol
boyı yetişmezse ʿayyār-ı cihān
atınıñ karnın yarar idi hemān
yıkılınca keser idi başını
ayağ atına atardı leşini

1165 beriden sünnīler hāli gördiler
şınmış idi girü cenge girdiler
az kaldı kim havāric tağladılar
emir kıldı tabl-ı ārām çalalar
tabl āsāyiş çalup girü döndiler
her biri hayme-gāhına kondılar
sünnīlerde şehir içine girdiler
her biri yerlü yerince tırdılar

(81)

geldi muhtār öpdi oğlunuñ gözin
müseyyebiñ yüzine sürdi yüzün

1170 geldiler kağı ile görüşdiler

cümlesiyle hāl hātır şoruşdılar
pes icāzet-nāmeyi çıkardılar
cümle muhibbler o dem baқardılar
oқuyup mefhūmunı çün bildiler
cümlesi tecdīd bīat kıldılar
bu yaņa ıtbe oturdı tahtına
cemī kıldı beglerini қatına
beglerine söyledikim bu ne hāl
iki kişi bizi kıldı pür-melāl

1175 bir köse irişdi pür-āteş şaçar
her kime irdi ise iki bī-çār
böyle dēyüp қayғulandı beglerini
kendiniң pek yanқulandı cigeri
çün şabāha böyle dāhil oldılar
şabāh oldu ceng yaraғın kıldılar
ceng-i harbīler çalındı birbirin
kös anı taldırdı bahriyle berīn
iki leşker şaff şaff olup durdılar
meydāna kim gire dērken gördiler

1180 girdi meydāna öteden bir süvār
adına dērlerdi reşīd nā-bekār
kıldı meydāna o hāric er taleb
girdi meydāna müseyyeb bā-edeb
baғladı reşīdiñ o gün ol hümām
hamle kıldı şāha ol қavm-i zalām
aldı elinden müseyyeb nāmedār
yaқdı ol pelīdi kıldı hāksār

(82)

şemūn ile gördi çün anı hūşek
girdi meydāna iki murdār eşek

1185 gördi uş anı müseyyeb şāh-ı dīn
atdı şemūna bir oқ ol dem hemīn

ciger-gāhına yer étدی çünkü yeter
cānını dūzaḥa gönderdi emīr
gördi bu aḥvāli hūšek irdi tīz
müseyyeb şāhıyla eyledi sitīz
emīr cihāna ol dem çekdi tīg
kim çala başdan başa ol bī-dirīg
bileginden dutdı çekdi pehlevān
aldı kılıcın elinden ol zamān

1190 çaldı iki pāre kıldı hūşeki
ol pelīd murdārı ḳalbi pūr şekki
ḳaşd-ı baḡdādı o dem anı görüp
geldi berāber emīre at sürüp
aldı gürz eline ḥamle kıldı ol
çaldı gürzin gürzine şāh pūr uşul
çıkdı ḳaşdıḡ gürzi elinden hemān
şöyle kim hevāya kıldı ḫayerān
ḳaşdı anı gördi ḳatı pek ḳaḳıdı
bir elmās kılıc çıkardı şaḳkıdı

1195 ey türābī al bunı daḡı dedı
çarpdı şāh anı daḡı men^c eyledi
bu kezin sūkūt çāreydi ol pelīd
aldı sünüşin elinden ol mecīd
kendi sünüşüyle urdı kendine
irdi sünüşü çünkü sīne-bendine
yardı sīnesini şāh-ı nācī çün
arḳasından çıkdı sünüşü ucı çün

(83)

pehlevānı sūnnīler anı görüp
éttiler taḥsīn-i tekbīr getirüp

1200 ^cutbe aytdı ne durursuz cümleñiz
bir uğurdan yürü ḥamle édiñiz
işidicek anı leşker yürüdi

bir uğurdan ortalığı büridi
sünniler dağı o dem irişdiler
iki deryā ol zamān qarışdılar
birbirine nīze kılıc çaldılar
neçelerin anda hāke şaldılar
gökyüzinde oğlar uçurdılar
kime irse dünyādan göçürdiler

1205 kan içinde balık gibi başları
toldı ortalığa murdār leşleri
öyle çokluğ oldu anda küşteler
küştelerden oldu şanki püşte
iki deryā aḥşāma dek kaynadı
orta yerde neçe cān baş oynadı
oldı kıyāmet gününden bir nişān
ellerinde gürzleri āteş fütān
çünkü aḥşām oldu ārām étdiler
her kişi kendü yerine gitdiler

1210 asfad u muhtāru neçeler gelüp
aldılar müseyyebi qarşulayup
götürdiler sarāya izzet ile
neçe göñülden aḥa şefkat ile
oturup neçe muḥabbet kıldılar
vardılar çün hābe rāḥat oldılar
bir yerden ıtbe çeker her dem ğamın
tutdı olan beglerinin mātemin

(84)

çün şabāḥ oldu hemān tāb-ı güneş
kulle-i kāfdan yine gösterdi baş

1215 yine kös neğgāreler urladı
yine kavğa yarağları görüldi
birbirine qarşu şaff şaff oldu heb
girdi bir er meydāna kıldı tarāb

adına d erlerdi kem n-keş sel m
g sterdi neçe h ner anda delim
y n ni d nd rdi  d  ceşine
dedi gel taş  oldurayım dişine
işidicek bir m n fık at dep p
geldi sel m muķ bil t z  apup

1220  ekdi kem nını sel m y zine
bir oķ atdı o mel unuń g zine
p re p re  ıldı murd r başını
bir daķı atdı bit rdi işini
anıń ardınca iriřdi bir řaķ 
 ld rdi sel m  ayv n anı daķı
 aşılı ol g n sel m-i n med r
atmış     h ric   ıldı t r   m r
sel miń cengine   n varmadılar
 orķdılar hi   kimse bil girmediler

1225  utbe g r p anı ol dem  aķıdı
bińbařıları  atına oķıdı
dedi c mle  asker ile y r n z
meyd n daķı n -bek rı uruńuz
işitdiler begleri bu s zi uş
bir uĝurdan eylediler y r y ş
iki dery larına  arışdılar
birbiriyle g rz kılıc uruşdılar

(85)

şafflarını t r   m r eylediler
 alemi h rice t r eylediler

1230 aĝř ma dek cenge iķd m  tdiler
  nki aĝř m oldu  r m  tdiler
geldi sar ya m seyyeb nev-civ n
bilesince c mle g z  pehlev n
bir arada cem  olup oturdılar

açdılar fem dile söz getürdiler
aytdı emîr cihân kimki bu dem
gide mekke-i mükerremeye hem
orda yârânlarımız vardır ʿayân
hâlimiz anlara eyleyem beyân

1235 anlar dağı gele édeler ğazâ
bu şevâbdan olmaya anlar cezâ
işidicek étđi ʿayyâr-ı cihân
men gideyim n'ola şâh-ı nâ-ciyân
pek münâsibdir dédiler ey ʿamû
ser-te-ser andaki olanlar kamu
böyle dendi yazdı bir mektûb emîr
nâmeyi aldı o dem baba ʿamir
çünkü aldı nâmeyi peyk-i resûl
mekkeye ʿazm eyledi ol pür uşûl

1240 bir gün oldu mekkeye irişdi ol
anda olanlar ile görüşdi ol
nâmeyi çıkardı vèrdi anlara
dağı selâm söyledi ol cânlara
kışşayı bir bir bulara söyledi
kûfe aḥvâlin hikâyet eyledi
anlar dağı bunu maḳbûl dutdılar
kûfeye gitme yarağın étđiler

(86)

biri talḥa biri ʿabdullâh idi
ʿabdu'r-raḥmân kim ğulâm şâh idi

1245 kûfeye ʿazm eylediler ol zamân
dördide kûfeye oldılar revân
bu yağa leşker şabâḥa irdiler
yine ceng yerine cümle tûrdılar
şaffların bağladılar iki taraf
girdi meydâna o dem bir nâ-ḥâlef

sünnilerden dağı girdi bir dilîr
oldı muqâbil aña mânend-i şîr
dédi ol yezîd aña adıñ nedir
şikâr ét aşl-ı bünyâdıñ nedir

1250 cân alıcıdır âdem bil ey şakî
gel cânıñı alayım seniñ dağı
kağıyuben süñü atdı ol ere
gâzûb-âne hamle kıldı servere
aldı süñüsin elinden ol civân
şokdı bağırına ağıtdı kân revân
mü'minler heb allâh allâh dediler
cân u dilden yâ muhammed dediler
bunu gördiler o dem kavm-i yezîd
êrdi rây oğlan adlu bir pelîd

1255 beriden gördi o şâh-ı gâziyân
kim kelân gâyetle gör yüz pehlevân
hâzır olup geldi anlara yakın
cümle kıldı çün hayvâna ol la'în
tutdı kalkanın berâber âşikâr
leyk kalkan olmadı bil pâyedâr
geldi başına toğandı gürzi hem
burkâ^cı düşdi açıldı yüzi hem

(87)

gördi müseyyeb ki bir maħbūbedir
ol kızıñ adı biliñ kim şeybedir

1260 geldi rây oğlanıñın katına şâh
dédi yere nâ-bekâr rû-siyâh
cân almadan kanda halâş edesin
vara it gibi öñüne gidesin
böyle dëyüp atdı gürzin ol ere
düşdi gürz nâ-bekârıñ hem yere
êrdi şâh bir depme urdı âşikâr

düşdi yere oldı başı tār ü mār
anı görüp bir uğurdan geldiler
müseyyebe cümle hamle kıldılar

1265 bu yaña sünniler anı gördiler
tekbîr édüp bir uğurdan girdiler
çünki yine karşıma ceng étdiler
cihānı başlarına teng étdiler
çünki aḥşām oldı döndiler girü
girdi sünnî şehre toğrı içerü
gelüp oturdı müseyyeb ol zamān
bir kişi içerü girdi nā-gehān
dédi müjde geldi ʿamir yā emîr
böyle dērken geldi ol pāk-ı zamîr

1270 cümle yārānlar ile görüşdiler
birbiriyle ḥāl ḥātır soruşdılar
dédi ʿamir müseyyebe ey hümām
geliyorlar ol şaḥābeler tamām
emdi istikbāl édüp çık anlara
ʿizzet ikrām eyleyek o cānlara
böyle déyüp karşı çıkdılar kamu
aldılar getürdiler bil ey ʿamū

(88)

cümle ḥātırın ele aldılar
alup ikrāmıyla şehre geldiler

1275 anlar daḥı eyleyüp niyyetlerin
aldılar şāhdan o dem bîʿatların
tābiʿ oldılar müseyyeb ḥāzrete
oldılar meşgūl o demde şoḥbete
çün gece geçdi yine oldı şabāḥ
çıkdı şehirden kamu kavm-i felāḥ
kös neğgāre ceng ḥarbi dögdiler

mervāna yezīde cümle sögdiler
beriden gördi havāricler daḥı
geldiler meydāna heb kavm u şaķī

1280 geldiler meydāna çün iki taraf
turdılar çün ikiside şaff-be-şaff
on piyāde girdi hāriciden işit
sünnīdende girdi ol dem on yigit
birbiriyle kırdılar kavga katı
münhezim kıldılar anda on iti
èrdi yigirmi piyāde daḥı
hamle kıldılar bulara ey āḥı
cümle sünnī kılıcdan geçürdiler
şerbeti ecelden heb içürdiler

1285 kırk piyāde daḥı ol dem geldiler
bir uğurdan cümle hamle kıldılar
birbirine neçe tīgler urdılar
kırkımda daḥı ol dem kırdılar
anı görüp hāriciler kıldı cūş
kaynadı deryā gibi étdi ḥurūş
sünnīlerde gördiler bu ḥāli uş
bir uğurdan kıldı cümle yürüyüş

(89)

karışdılar ol iki deryā yine
toķuşdılar koç gibi birbirine

1290 yer gubāri göklere oldı direk
görmemişdi öyle cengi ne felek
her biri erenleriḡ bir ejdehā
kim düşer pençesine bulmaz rehā
gökyüzi bākır şasa döndi o gün
hiç işidilmiş degildir ol düğün
kim kızıl kan étdiler  abāların
farķ edemezdi oğul babaların

aḥṣāma deġin ḳatı ṭuruṣdılar
birbirine ġürz ḳılıc uruṣdılar

1295 aḥṣām oldu yine ṭabıl çaldılar
iṣidüp cengden ferāġat ḳıldılar
çıḳardılar cümle rezmiñ sıḳletın
giydiler ol demde bezmiñ ḥil^ˆatın
bu yaña tebdīl-i ^ˆayyār-ı cihān
ḥāricī ḥaymesine oldu revān
ṭoġrı ^ˆutbe çādırına geldi ol
bir ġüşecik ol arada buldı ol
gördikim ol ^ˆutbe mel^ˆün oturur
ma^ˆrūf oġlı kelbiyle anda ṭurur

1300 dēdi ma^ˆrūf ^ˆutbeye ey ḳaltabān
bir iṣ ēdem sünnīlere bu zamān
dēdi ^ˆutbe ne iṣ eylek söylegil
andan ṣoñra iṣe ṣürü^ˆ eylegil
dēdi ṣehre ṭoġrı ayak ġötürem
ol müseyyebiñ başını ġetürem
burnumuñ ḳulaġımıñ öcin alam
pes ḥalīfe ētme armaġān ḳılam

(90)

dēdi gelmez seniñ eliñden bu iṣ
bī-hūde ol ṣuya eyleme reviṣ

1305 dēdi daḥı beterin eylerim
kizbi yoḳ ḥāli vuḳū^ˆya söyleyirim
dēdi eger eyler iseñ bu iṣi
babam yanında ēdem ulu ḳiṣi
līkin ^ˆamirden ḳatı ile ḥazer
yoḳsa bir sile ile boynuñ uzar
ma^ˆrūf aytdı niyyetim anıda ḥī
keseyim başını ey ṣāh-ı saḳai
diñler idi bu ḥaberleri ^ˆayān

içerüye girdi ʿayyār-ı cihān

1310 dēdikim bende daḥı böyle gidem
bu işi seniñ ile böyle edem
maʿrūf daḥı aluben ʿamiri bile
ikiside hem ʿadem düşdi yola
ʿömer aytdı ki şaḫın etme ḥilāf
baña sen ey merdi lāf-ı pür güzāf
geldiler çün burcı bārū dibine
müşāvere kıldı biri birine
dēdi ʿamir men kemendle çıkayım
şonra seni yukaruya çekeyim

1315 böyle dēyüp çıqdı ḥişār başına
atdı kemend ucunı yoldaşına
dutdı kemendiñ ucundan nā-bekār
çıqdı ḥişār yarusına āşikār
şaluben düşürdi ol bī-edebi
bāzār tamından köpek düşer gibi
taşa geldi kolu kırıldı hemān
düşüp ʿaqlı gitdi yatdı bir zamān

(91)

ʿaqlı geldi ʿamire dönderdi yöni
dēdi niçün ilin öldürdün beni

1320 ʿamir aytdı kıydı pāyım ḥişāra
bir iş oldu saña şimdi kazārā
aytdı ʿamir emdi yapış bir daḥı
çekeyim yukaru seni bī-rāḥı
dēdi maʿrūf ki görmez misin ḥālim
kolom kırıldı kalmadı mecālim
gördi gelmedi pelīdi bī-īmān
bir şīşe neft aldı ʿayyār-ı cihān
şaçdı maʿrūfuñ üzerine o dem
saç şaḫal kalmadı oldu bir cerem

1325 yer yerin tutuşdı yandı nāre ol
āteşi neftiyle yūzi kara ol
çağırup ki katı feryād eyledi
kurtarıñ merd dèyü söz söyledi
tıydılar eṭrāfda olan irdiler
biri yerde yuvalanur gördiler
°amir gördi halkdaki endīşeyi
aldı enbāndan yine bir şīşeyi
şaçdı halkın üzerine āşikār
āteş ètdi halkı anda tār ü mār

1330 her biri cān baş koyup oldılar
girü geldiki yere tağladılar
ma°rūf daḥı anda kalçup düşerek
irdi çādırına yanup pişerek
seyr kıldı baba °amir bir zamān
geldi ol dem katına şāh-ı cihān
söyledi kışsayı başdan ayağa
kim neler eyledi ma°rūf burāga

(92)

cümlesi ètdiler anda āferīn
ḥaqq seni maqşūdına kılsun qarīn

1335 çünki ol gece bu hālde kaldılar
her biri kan uyqusuna daldılar
çün şabāḥ oldu yine ey talibān
eyledi tulū° o ḥurşīd-i cihān
kulle-i kāfdan oluben ser-nümā
°ālem-i mevcūdı kıldı pür ziyā
döşedi bir yüzine atlās ḥarīr
göz kamaşur şanki sulṭān-ı serīr
tāc zerrīn urdı tağlar başına
tağda kuşlar medḥ okur naqqāşına

1340 kös-i ḥarbīler çalındı ol zamān

iki deryā mevce geldi nā-gehān
kös şadāsı tağlara işlemedi
erleriñ atlarının kişnemesi
ālemi vērđi o dem zelzeleye
tağ u şahrā gitdi bir velveleye
geldiler ol dem yine ceng yerine
turdı muķābil hemān birbirine
ol iki deryā hemān dem çağladı
birbirine karşı şafflar bağladı

1345 orta yere ulu meydān açdılar
geldiler sakķaları şu şaçdılar
çünki meydan yerini pāk ētdiler
dönüp girü yerlerine gitdiler
cümlesi meydāna nazar şaldılar
iki tarafa nigerān oldılar
ācebā kim hāzır oldı bu güne
erlik nāmın kazana kim o güne

(93)

böyle dērken hemān emīr-i cihān
at şayup meydāna kıldı cevelān

1350 naʿra urdı baʿde kul kıldırup
kös-i harbīler şadāsın degdirüp
çağırup meydāna kıldı er taleb
girdi meydanına bī-edeb
hamle kıldı pehlevāna ol şakī
redd kıldı hamlesini şāh dağı
geldi nöbet çün emīre çekdi tīg
iki biçdi ol pelīdi bī-dirīg
sünnīler tekbīr getürdiler görüp
şāha duʿā ētdiler el kıldırup

1355 anı gördi çünki behmen zişt şıfāt
girdi meydāna hemān dem sürdi at

çekdi süñü şāha hamle eyledi
redd kıldı hamlesin gör n'eyledi
şāh daḥı süñüsin urdı behmene
şakī-i murtāddı ol berehmene
karşu kalkan tutdı behmen nā-bekār
kalkanı olmadı līkin pāye-dār
düşdi yere ser-nigün oldu hemān
indi çıkdı gögsüne şāh-ı cihān

1360 hançer ile yardı anıñ sīnesin
çāk kıldı sīneye pür kīnesin
tekbīr étđi handānıñ dostları
bāde-i segü mazlūm mestleri
pes yine er da'vet étđi yanına
la'netu'llāh dēdi yezīd cānına
kābūs adlu girdi bir kes nā-gehān
pek katı zūr-bāz idi ol pehlevān

(94)

geldi müseyyebe gürz orda ol it
n'eyledi gör şāh-ı nāciyi işit

1365 karşu vērđi gürze eli āyāsın
añladılar pehlevānlık pāyesin
gürz inerken tutdı gürzi ey āḥı
çekdi gürzin kendüye kābūs daḥı
bir zamān arada keşākeş olup
āḥeri aldı emīr gayret kılup
urdı kendü gürziyle kıldı zebūn
çün atı yıkıldı oldu ser-nigün
yine gayret eyledi ol dem la'īn
kalkdı ayağı üzerine hemīn

1370 şāh daḥı atından indi yere uş
birbiriyle yayak étđiler dögüş
kābūs aytdı gel güreş eyleyelim

güreşçiler tek savaş eyleyelim
rāzī oldu şāh daḥı bu kuluna
şundılar el birbiriniñ beline
çünki güreşe bular turuşdılar
yeryüzinde bir zamān sürüşdiler
birbirini alamadılar ʿayān
kağıdı ol dem müseyyeb pehlevān

1375 zor édüp kaldırdı yā allāh dēyüp
yere çaldı bir kezin yā şāh dēyüp
tekbīr étđi heb müseyyeb ḥandān
allāh āvāzıyla töldi āsümān
ʿutbe emr étđi yürüdi cümleler
bir uğurdan şāha kıldı ḥamleler
ol zamān şāhı araya aldılar
her biri gürzi cüdālar şaldılar

(95)

bu yaña çün gördi sünnī erleri
yürüdi birden civān pīrleri

1380 pes müseyyeb kalbe urdı özini
ʿutbeye dönderdi toğrı yüzini
ʿutbe komañ aytdı heb at depdiler
ol otuz biñ emīre tīz sepdiler
ʿaynına almadı oğları emīr
yürüdi kükredi şol mānend şīr
gördi ʿutbe geldi ser-bāz-ı cihān
at başın çevirdi kaçdı tīz hemān
atdı gürz ardınca anıñ ey ulu
düşdi yüzi üzerine kaygulu

1385 tīz irişdi ol zamān baba ʿamir
eline ayagına urdı demir
şehre gönderdiler ḥabse şaldılar
yine kendüleri kılc çaldılar

h̄āricīler gördiler bu h̄āleti
yere koyup kaçdılar heb rāyeti
orduıyı zābıta étđi sünnīler kamu
aldılar mālī tavarın ey ʿamū
müseyyeb h̄āzretine getürdiler
tapusına cümlesin yetürdiler

1390 şāh dahı ḡāzīlere bahş étđi heb
h̄abbesin kendüsi étmedi taleb
tahtına geçüp karar étđi hemīn
dédi ʿutbeyi getürün bu demin
getürdiler ʿutbeyi kıldı karar
siyāset meydānı içre āşikār
tırı geldi şāh o dem kaldırdı baş
düşdi cisim ʿutbeye bir irtifāş

(96)

dédi h̄andāna muhibb ol bu dem
bu ölümden seni bil azād edem

1395 h̄āzret-i ʿalīye kıлма imtirās
dāʿim ol kapuya eyle iltimās
nār-ı dūzaḥdan selāmet olasın
cennet-i ʿadn içre rāḥat kılasın
ʿutbe başın kaldıruban étđi āh
kıldı felek āyinesine pür-siyāh
dédikim ey rūsitā ođlı saḡa
lāyıķ mıdır pend vèresin sen baḡa
neçe bunun gibi herzeydi ol
neçe neçe yāve kelām dedi ol

1400 işidüben anı şāh-ı şīrimān
dédi kesin başını bunun hemān
böyle dēyüp ʿamire teslīm étđiler
seyre durup ʿamire heb göz tıtdılar
baba ʿamir bıçak aldı eline

çaladı burnı kulağıyla diline
kesdi heb yidirdi zoriyla aña
seyr edenler cümlesi kıldı taña
bu resmiyle ʿutbe cān vèrdi ʿayān
toğrı nār-ı dūzaħa oldı revān

1405 çünki ʿutbeniñ başını kesdiler
serini burc üzerinden aşdılar
esīrleri getürdiler ol zamān
kimi öldi kimi oldı müslimān
ortalığı pāk édüp aratdılar
egleşüp biraz da rāħat étdiler
neçe gün geçdi bunuñ üzerine
bir gün şāhıñ geldiler nazarına

(97)

dédiler böyle ʿuravuz n'édelim
emr kıldı tā şāma deñlü gidelim

1410 haħķ taʿālā vèrdi nuşret-i cüyüş
lāzım oldı bize ğazā étmek uş
ħazret-i imāmı édelim ħalāş
şād ola cümle muħibbler ʿām u ħāş
bu sözi işitdi emīr ħazreti
kıldı zāʿid anlara muħabbeti
ʿamiri çağırdı katına ol zamān
dédi vèr ʿaskere tertīb ey cenān
étđi bunuñ ensebini bulalım
emdi muħtārı ser-ʿasker kılalım

1415 söyleyevüz cümle ħāş u ʿām biz
gidelim pes toğrıca ol şāma biz
aytdı muħtār bir söz édem bu demin
beni muʿāf ʿütasınız siz hemīn
çünki ol vaķitki mazlūm şehīd
şehīd étdirdikde mervān u yezīd

ol zamān men ʿahd kıldım ey hümām
ḥabl-i ḥakka eyledim pek iʿtişām

ger düşerse bir zamān fırsat baña
döndürürse yüzün ol devlet baña

1420 yalın ayak baş açık ceng édeyim
ḥārīce bu resme āheng édeyim

kimse bilmeye belürsüz olayım
buḡ gününde size imdād kılayım

böyle déyüp étđi ḳamula vedāʿ
uş ḫapan ḳaldırdı kıldı ʿazm-i ḫaḡ

bu yaña aytdı müseyyeb ol emīr
dédi vēr ʿasker niḫāmın yā ʿamir

(98)

dédi ʿamir emdi ʿabdü'l-ḳādiri
eyle ser-leşker o mişli nā-derri

1425 aḫmedi eyle ʿalem-dār yā emīr
eyle ʿabdü'l-vehhābı ālāya mīr

men daḫı eḫrāf-ı diyāra gideyim
sünnīlerin cümlesin cemʿ édeyim

cümlesini getüreyim ḳatıña
ir görem ḳamusını ḫazretiñe

baña destūr ét bu dem ey pehlevān
dédi destūr vērdim ʿayyār-ı cihān

çün ʿamir aldı īcāzet sözini
ḫurı geldi rāhı kıldı özini

1430 bu yaña şāh ʿaskerin kıldı ḫisāb
cemʿ olundı yedi biḡ er şeyḫ u şābb

kös neḡḡāre çaldıruben gitdiler
yola girüp şāma dek ʿazm étđiler

kim ḫavāricde nārıda dünyāyı
ora muḫibbden cihāna bünyeyi

meclisimiz burada oldı tamām

déyiñ gönülden eşşelavātü ve's-selām

hazret-i imām-ı zeynü'l-^çabā şāha icāzet-nāme göndürüp şāh dağı şimiri münhezim
édüp ^çömr-ü ^çaşı helāk étdigidir

başladı bülbül yine bir hoş edā ey gönül
toldurdu dil bāğına hazīn şad ey gönül

1435 nevhada gonca seven sīnene durañ aç dehen
tā vère pīr-i muğnī cām şifāyı ey gönül
ölmeyi nūş édesin ^çaşğ ile cūş édesin
sözimi gūş édesin étme hebāyı gönül

(99)

açıla bāb қалup yezīde hāmle қılıp
hançeri ^çaşğı alup eyle gāzāyı gönül
şimir kaçā mātem ola müseyyebi āl bile
sever iseñ cānıyla zeynü'l-^çabāyı gönül
öziñ gāfletde қoyam ey hevādār
ecel tīri irişür saña zinhār

1440 irişmeden yürü sa^çy eyle ^çaşık
ki sa^çy ile bulunur vaşl-ı dil-dār
seherde ^çandelīb eyler fiğānı
neçün kim gül dalında heb tiken var
yürü tikenin at zār étme zīrā
o mir^çātdır öziñdedir seniñ hār
irişirseñ gülün vaşlına bülbül
gönülden gidicek heb cümle ağıyār
ikilikden gelür ağıyār huşūla
ikilikden geçüp birlige ol yār

1445 kamu birdir kamu birdir kamu bir
ki yoқdur dil onda gāyr-ı deyyār
behey gāfil gözün aç baқ öziñe
neçe gāfletde gezersin nigün-sār
irem déyiñ nā^çilī yāre öziñden
haber-dār ol haber-dār ol haber-dār

yine yaşla gönül bir dāsītāne
irişsek dil hezārı bu sitāne
yine vèrgil müseyyebden haberler
ala ʿārifler andan çok ʿiberler

(100)

1450 ol zamānda kim o şāhı nā-ciyān
ʿutbe melʿūnı helāk étđi ʿayān
ʿamir eṭrāflara gönderdi idi
gitdi yönün şāma dönderdi idi
gider iken bir köye iriştiler
ol arada eglenüp ʧuruştılar
anda yārānlara aytdı müseyyeb
muḥibb mi ḥāricī midir bu köy ʿaceb
böyle dərken ʧıka geldi bir kişi
şordılar gelen kişiden bu işi

1455 dèdi ol kişiyi ey şāh-ı emīr
ciftlik étmişdir bu köyi kelb şimir
ol zamān ḥüseyni étmişdi şehīd
bu köy vèrdi aḡa o dem yezīd
işidicek pür-ḡāzab oldı hemān
her tüyi bir tiken oldı bilʿayān
dèdi şāh kim ol yezīd yanında mı
vèr haber yāḡūd o murdār bunda mı
dèdi ʧıkmış kūfede bir nev-civān
şāhib-i ḡurūc imiş ol pehlevān

1460 yezīd oḡlı ʿutbeyi kılmış helāk
kılmış aşnāmı daḡı ol zaḡm-nāk
biḡ kişi ile ol aşnām pelīd
bu araya uğradılar ey mecīd
haber vèrdiler şimire kışşayı
koydılar gönlüne anıḡ ḡuşşayı
koyuben yerine bir kārīm-makām

étdiler kendileri hem  azm-i Őām
döndi aña d di Őāh-ı n k-nām
h ric  midir bu k y c mle tamām

(101)

1465 d di h ric  midir heb c mlesi
aytdı s nn  ba zı h ric  bes 
Őāh aytdı sen de m slim n mısın
n c  ehli z mre  m nı mısın
aytdı men muhibb evl dım bel 
ey erenler Őāhı ser-d r  vel 
dahı ol Őāhib h r ca men hem n
c ndan ol dem muntazır u niger n
d di Őāh k y halkına var s yle sen
işte ol Őāhib h r c d digi men

1470 iŐid p ol çiftci Őāhdan bu s zi
toğrı k yden yaña d nderdi y zi
d di ey halk durmaņuz ev nize
geldi ol Őāhib-i h r c  st n ze
emdi d rmek c mleņiz bu dem gidek
erenler Őāhına istikb l  dek
b yle d y p geldi bindi atına
varmağa Őāh-ı m seyyeb katına
bu yaña k y halkı geldi bir yere
birbiriyle kıldılar m Ő vere

1475 Őāhı biz karşulayalum d diler
andan olan h ric  kavmidiler
birbirine  n muh lif d Ődiler
ol zam n i re hem n d g Ődiler
depelediler hav rici kamu
meskenin anlarıņ  tdiler tamu
duydu Őimriņ vek li bu haberi
d g n p  orudı cisminde feru

şıçradı ol demde cānı başına
geldi düşdi atıñ eyer қаşına

(102)

1480 sürdi atın étmedi ašlā қарār
ol aradan қıldı ol demde firār
düşünürken n'olduğın hāricīye
nā-gehān yol uğradı ol ciftciye
gördi ciftci ol ya^cnī bī-gümān
düşmüş atıñ boynuna қаçar hemān
geldi o gün aldı aytdı ey la^cīn
nire қаçarsın ҳaber vēr bu demin
dédi ol šāhib hūrūc geldi bura
tur қаçam konuşmağa degil şıra

1485 ciftci aytdı gel varalım yanına
düşelim ol pādišāhiñ pāyına
işidicek bu cevābı қақıdı
turma öñümde bu dem şavul dēdi
ciftci dağı gitmedi azğaşdılar
birbirine oldılar hāmle қılar
çekdi tīgin hāmle қıldı nā-bekār
aldı bir taş yerden ol er āşikār
dirsegine urdı ol taş қıra
düşdi қılıcı hemān elden yire

1490 çaldı kesdi ol la^cīniñ başını
yere saçdı kızıl қanlı yaşını
atına bindi silāhın aldı heb
gitdi ol hīl^catların қıldı тарāb
aldı başı geldi šāhiñ yanına
sürdi yüzin gözin hāk-i pāyına
dédi düşmāniñ hemīše başları
kesilse dinmeye gözi yaşları
böyle dēyüp šāha eyledi du^cā

elli altun řāh dağı vėrđi cezā

(103)

1495 pes o dem köy ĥalkı cümle geldiler
köye řāhı kamu da^cvet kıldılar
řāh dağı köye gelüp kıldı karar
rāhat ėtđi üç gün anda āřikār
dördünci gün yine yola girdiler
anda giderken bir deyre irdiler
deyr içinde dört yüz rehbān varidi
cümlesi incīl oğurlar idi
gördi ol dem řāhı rāhibiđ biri
ulularına dėdi bu ĥaberi

1500 ulularınığ adı şan^cān idi
çok mıdır hem şangı cānibden dėdi
dėdi kūfe řarafından geliyor
ālemi heybetle mađlūb kılıyor
aytdı şan^cān pīr-i ācib durur eger
degilse řāĥib ĥurūc ol mu^cteber
dėdiler řāĥib-i ĥurūc ĥākim ola
bunca āsker cem^c ėdüp kime gele
aytdı řan^cān kūfede bir nev-civān
zāhir olmuşdur belī bir pehlevān

1505 nām-ı řāh-bāz-ı müseyyeb gāzīdir
merd-i meydān erenler ser-bāzıdır
ĥāzret-i mazlūm ĥüseyniđ dādını
ala yezīdden kese bünyādını
anlar aytdı ne bilürsün bunı sen
tā bu güne ta^crīf ėtđiđ anı sen
dėdi budur bu cevābım delīl
geldi bu şeb bağa ibrāĥīm ĥalīl
cümle ĥaber vėrđi bağa ol nebī
anığile kıldım iĥyā bu şebi

(104)

1510 hem dağı dèdiki deyre getürün
karşulayın izzet-i ikrām yetürün
hem anıñla bile ğazā eyleñiz
bu şevābdan cānıñızı toylañız
öyle ise vācib oldı bizlerin
gözine sürmek ayağı tozların
emdi tūruñ aña karşı varalım
anı deyre alalım getürelim
özümüzi aña bende edelim
anıñ ile hem ğazāya gidelim

1515 böyle dèyüp cümle taşra geldiler
varup müseyyebi karşıladılar
getürdiler şāha ol demde taām
başladılar söylemege pes kelām
bunlar bu hālde iken gör nā-gehān
bir kişi geldi içerüden hemān
dèdi geldi biñ kişi erhām ile
yanısıra qardaşı irġām bile
hāzretiñe geldiler imdāda bil
ceng yarağı cümleniñ āmāde bil

1520 aytdı ne tā'ifedir şāh hāzreti
çekdi bunlar bezm içün zaḥmeti
dèdi ol kes aña ey şāh-ı cihān
benī isrā'īl qavmidir ayān
çünkü işitdi müseyyeb bu sözi
şād-ı hürrem oldı sevindi özi
buyurdu askeri karşı şaldılar
cümle istikbāl edüben geldiler
qamusı birbiriyle görüşdiler
müseyyebiñ ayağına düşdiler

(105)

- 1525 dēdi müseyyeb olara ol zamān
sīne kim dēdi beni eylek beyān
dēdi anlar bize ey merd-i uşūl
vaḳada geldi ḥazret-i resūl
geldi rūyāmızda iḥbār eyledi
ḥālīnizi bize eşar eyledi
bizleri eyledi ol dem müslimān
ḥazretiḡe geldik olduḡ nā-ciyān
dēdi ḡul olmaḡ aḡa size sezā
anıḡ ile bile hem eylek ḡazā
- 1530 ol sebebden ārzū ētdik zātıḡa
şükr-ü ḡamd olsun irişdik ḡatıḡa
çün işitdi şāh bunı şükr eyledi
ḡaḡḡ taālānıḡ işin fikr eyledi
aytdı anlara ziyāfet şāh daḡı
birḡac ḡün oturdı bunlar ey āḡı
ol arada muntaḡır oldı emīr
tā gele irişe hem baba amir
pes buyurdı leşker olundı ḡisāb
on biḡ er cem olmuş anda şeyḡ u şābb
- 1535 işidüben cümlesi şād oldılar
her biri ḡazāya āmāde oldılar
ḡışşayı tāzeleyelim bu yaḡa
baba amiriḡ ḡālīni dēyem saḡa
ol zamān kim askere tertīb vērüp
kendüsi gitmiş idi yola girüp
kim biraz muḡibbleri cem ētmege
böyle niyyet ētmişidi gitmege
mālik oḡlı ḡārīse ol ibtidā
geldi cem oldı o dem bāy u gedā

(106)

- 1540 dēdi ey biliḡ aḡada oluḡ

işidicek cümleñiz bir rāh oluñ
kūfe yanında yetişdi bir civān
katı zūr-bāz u bahādır pehlevān
adına dērler müseyyeb nāmedār
aña tābi^c oldı hālkı gerdi ger
görmemiş nazīrini duran anıñ
heybetine durmadı bir cān anıñ
heybetiyle beñzer ol cān haydara
pek müşābihdir bu er ol servere

1545 kūfeyi fetḥ eyledi başdan başa
çaldı hāricīleri taşdan taşā
iki def'a şaldı yezīd kelb çeri
yüzdi kan içinde çeriler seri
kesdi ikisini yezīd oğlunuñ
leşkerini münhezim kıldı anıñ
kaşdı budur kim irişe şāma ol
çala kılıc ana hāş u āma ol
şāmı fetḥ édüp yezīdi öldüre
hāricīleri aradan kaldıra

1550 tahta çıka kırtulup zeynü'l-^cabā
sende yāver ol yürü étme abā
böyle déyüp şandı mektūbı hemān
aluben okudı hāriş pehlevān
duydı mefhūmun ^cale'r-re³si dedi
çünki hāriş cānıyla muḥibb idi
pes vedā^c édüp yola oldı revān
irdi yemene bil ^cayyār-ı cihān
mu^cāz ibn-i cebel oğlanlarına
haber vèrdi muḥibb olanlarına

(107)

1555 geldi andan şonra ibn-i kähire

ismi gibi ol vücūdı

haber vèrdi meşgūl oldı yaraça
cümleside oldı hāzır burāqa

andan sonra döndi rūma yönünü
étđi ihbār ʿabdü’ş-şems oğlunu

geldi andan mağribe ol nīknām
gezdi her etrāfi hāşıl-ı kelām

cümlesi kıldı itāʿat ey ʿamū
hāzır oldı gelmege anlar kamu

1560 kendüsi tırmadı kaldırdı tapan
kūfeye ʿazm étđi ʿayyār-ı cihān
bir gün oldı kūfeye irişdi ol
kūfede olan ile görüşdi ol
dèdi kangı şuya gitdi ol emīr
dédiler dımışka gitdi yā ʿamir
işidicek ʿazm-i dımışk eyledi
giderken şimrin köyüne uğradı
gördi çok ādem kırılmış bī-şümār
lāşeleri orta yerde āşikār

1565 anda dağı suʿāl étđi ol zamān
şāma gitdi dèdiler ol pehlevān
bilicek aḥvāli ʿayyār-ı cihān
yine tapan kaldırup oldı revān
geldi bir püşte öñüne āşikār
çıkdı püşte üzerine kāmekār
gördi bir şahrā nihāyetde ulu
ʿaskeriyle ol ere olmuş tolu
dèdi kim şāhındır işte bu çeri
ol zamān sürdi çādırdan içeri

(108)

1570 toğrı şāhı çādırına girdi ol

bulamadı şāhı anda gördi ol
dédi nirededir em̄ir dēdiler
deyre gitdi dēyü haber vērdiler
dédi vardır deyr içinde ne işi
dédi rāhib kamu mü'min kişi
düşde görür biri hal̄il peygamberi
söyler ol nebī em̄irden haberi
anıñ katında olur ol müslimān
cümle rāhiblerede eyler beyān

1575 bunlar em̄iri istikbāl ētdiler
da'vet ēdüp alup deyre gitdiler
işidicek bunu 'ayyār-ı cihān
geldi deyrin çapısına ol zamān
gördikim şöhet ēderler ey hümām
içerüye girüben vērde selām
gördi şāh kalkdı ayağı üstüne
karşu vardı şadākatli dostuna
aldı ol dem yanına getürdi çün
geldi 'amir katına oturdı çün

1580 dēdi yā 'amir beyān ēt n'eylediñ
'askeriñ cem'in ne güne eylediñ
dēdi himmetiñiz ile yā em̄ir
geldi vücūda ol ey pāk-ı zam̄ir
cümlesi da'vetiñi ētdi kabūl
şāha bir bir dēdi ol peyk resūl
birkaç gün eglendi 'ayyār-ı cihān
dēdi bir gün şāha ey varır cihān
men yine kūfeye dođrı gideyim
geleni buraya irsāl ēdeyim

(109)

1585 gördi ma'kül bu cevābı şāh dağı
gönderdi kūfeye 'amiri ey āhı

çün irişdi kûfe şehrine  amir
oldı  asker gelmesine muntazır
bu yağa diğle d yem bir kışsayı
ağla ol kışşa içinden hişşeyi
ol zam n kim  utbe ceng  der idi
h rici işi m d m keder idi
ceng  derken unki eşref pehlev n
aşn ma urmuşdı zağmi b ger n

1590  utbe dağı yarasın şarmış idi
biğ kişiyle ş ma  n şalmış idi
gider iken g r haęęię ęudretini
fehm-i idr k eylegil hikmetini
ķ hir ibn-i t hire d ş oldılar
t hiri g rdikde b -h ş oldılar
yardıma gel rdi t hir ş ha bil
ol sebebden d şm ş idi r ha bil
d di t hir kim nire gidersiğiz
ne k r u h ner y  ne iş  dersiğiz

1595 d di anlar bu yezidiğ oğludur
t r biler yaraladı bağludur
unki t hir bu cev bı işid p
h rem oldu g ğ l evini işid p
d di bundan ey  hiç olmaz ęaz 
bunlara şev bdır eylemek ez 
emir kıldı y r di ol c mleler
bir uğurdan eylediler h mleler
c mlesin bir demde ęalup t r   m r
rağt u sağtın eylediler h k-s r

(110)

1600  r-n - r ķadı aşn m r -siy h
ķıldılar bir depe iini pen h
ma r f ile ol yere gizlendiler

yaraları açup sızlandılar
beriden t̄ahir alup m̄allarını
düşürüp h̄ake neçe kullarını
kendisi yine revān oldu hemān
ma^ḥrūf daḥı aldı aşnāmı ^ḥayān
bir gün aḥşāma kadar yol gitdiler
bir ağac dibine anda yetdiler

1605 ol ağacıñ dibine çün k̄ondılar
ikisi atlarından indiler
inicek boşandı aḥdı ḥayli k̄an
ṭamarlardan aḥan ırmaḡıydı san
ma^ḥrūf aytdı olmayaki olmaya
vara ne dek başına ḥāk dolmaya
böyle d̄eyüp bir gün varidi yakın
vardı köy ḥalkına d̄edi ol la^ḥīn
ey cemā^ḥat varidi bir yoldaşım
ḥaste düşdi teşvīşe k̄oydı işim

1610 emdi gelek ġarbīler bīmārına
ḥaḥḥ için baḥıñ anıñ tīmārına
sizlere iḥsān ēdeyim bī-şümār
böyle d̄eyüp geldi ḥalk her kimki var
gördiler kızıl k̄ara ġarḥ olmuş ol
aḥlayu aḥlayu yaz ol fuzūl
d̄ediler ma^ḥrūfa ki behey kişi
kimler ētdi bu kişiye bu işi
d̄edi ma^ḥrūf bu kişi tācir idi
rū-siyāḥ kelb ibn-i kelb fācir idi

(111)

1615 çıkdı öñüne ḥarāmī bī-şümār
mālını yaḡmaladılar tār ü mār
kendisini böyle mecrūḥ başdılar
benimde burnum k̄ulaḡım kesdiler

bu işi çün böyle anlar étdiler
bıraqup tenhāda bizi gitdiler

bu sözi köy halkı gerçek şandılar
bunlara gāyet acıyup yandılar
aluben köyelerine getürdiler
aşnāmın yaralarını şardılar

1620 kaldılar bu köyde bunlar bir zamān
yarası hoş oldu aşnāmın ʿayān
maʿrūf aytdı turmaq olmaz burada
yoḥsa helāk oluruz biz arada
gidelim baban katına varalım
kışsanın aña haberin vérelim
böyle déyüp yola oldılar revān
yolda giderken irişdi nā-gehān
geldi ol şimr ibn-i zū'l-cūşa o dem
ciftci öldürdigi nāʿib oğlu hem

1625 şāma giderlerdi rāst geldiler
birbirinin kim idügin bildiler
dédiler ḫalīfe kelbe gidelim
aña daḫı ḫāli ḫaber édelim
böyle déyüp toḡrı yola girdiler
bir gün oldu şehir-i şāma irdiler
toḡrı yezīd kelb yanına geldiler
baş açup feryād nevḫa kıldılar
dédiler ʿutbe kanı şeddād kanı
bu neçe gönderdiklerin murtādd kanı

(112)

1630 étdiler türābīlerden elamān
yanqulandı büsbütün yandı cihān
böyle déyüp zār ile ağlaşdılar
birbiriyle derdiyle inleşdiler
çün yezīd irdi o dem bu ḫabere

atdı t̄acın urdı ol mel̄ūn yere
beglerin cem̄ eyledi t̄iz katına
irdiler heb cümle murdār zātına
her biri yezīd ile giryān olup
derd odıyla cigeri biryān olup

1635 mātemi ʿutbe ve şeddād étdiler
bunlar için āh-ı feryād étdiler
yine baş kaldırdı yezīd nā-bekār
dédi ne nāmūs kaldı yā ne ʿār
iki yol gönderdim ʿasker bī-ḥesāb
her birisi pehlevānı merd-i şābb
iki oğlum bile öldi münhezim
birinide kıldılar uş pür zahim
bārī ʿasker cem̄ édüp ben varayım
ilini ceşşini oda urayım

1640 yoḥsa bu kavm türābīler mebād
ḳoparalar il içinde bir fesād
begler aytdı yā ḥalīfe kelb aḡa
varmaḳlık lāyık degildir hiç saḡa
sen buyur biz ḳullarıḡ heb varalım
ḡayret édüp cümlesini kıralım
dédi yezīd bu işi siz édemez
aḡa ḳarşu siz bir adım gidemez
yine ben gitmek gerekdir bu işe
görülür lā-büdd ne geldiyse başa

(113)

1645 mervān aytdı yā ḥalīfe kelb laʿīn
niçün ʿacele édersiḡ bu demin
ʿaskeriḡ degil seniḡ şınmaḳ ʿaybı
ḡāvi bende ḳarşu sen ḳonmaḳ ʿaybı
yüzini dönderdi mervāna yezīd
dédi neçe édem ey mervān pelīd

mervān aytdı her diyāra nāmeler
yazıyla aluben ele hāmeler

cem^c olıcağ cümle ^casker varalım
türābīleriñ kāmusun kıralım

1650 aytdı yezīd ^casker cem^c olana dek
türk alur bizi hebā olur emek

mervān aytdı şimdi bu şimir hari
gönder anı bile elli biñ çeri

şimri bilmek mi bahādır kişidir
türābī öldürmek anıñ işidir

eyledi mazlūm hüseyni ol şehīd
ol harām-zāde hem ol bağr-ı hadīd

böyle işler anıñ elinden gelür
böyle işlerde o gayretli olur

1655 işidicek bu sözi yezīd o dem
katına okudı şimri o zulem

dédi yā şimir kulağın tut başa
elli biñ ^casker kuşayım ben sağa

^cömr-ü ^cāşı ^cömr-ü naḥsı alasın
bunlarıñ işin ber-ṭaraf kılasın

aldı şimir elli biñ çeri hemān
^cömrü ^cāşı naḥsıyla oldı revān

işte bunlar şāha doğrı gitmedi
her birisi neçe lāflar étmedi

(114)

1660 beriden ^cutbe helākın ol zamān
şehr içinde söyler idi her lisān
dérler idi kūfede bir nev-civān
zāhir olmuş fetā gör yüz pehlevān

kūfeyi hāricīden étmiş pīr ü pāk
münziri dağı ol imiş helāk

^cutbe-i şeddād kelbi öldürüp

°aleme böyle bir heybeti doldurup
kaşd budur ki dımişka gele ol
ceng édüben şām şehrin ala ol

1665 ħalīfe kelbi yezīdi öldüre
ħāricīleri cihāndan kaldıra
zeynü'l-°ābidīni hem çıkarup ol
ħalīfe édecek imiş ol uşul
böyle söylerler idi çarşu bāzār
cümle ħalk gerek °avām oğur yazar
anda bir kişi var idi ki ħalīm
adına dērler idi °abdü'l-kerīm
ol kişi zindāna girdi müdām
vērirdi maħbūslara her gün ta°ām

1670 vaqt vaqt hem imāmın yanına
gelüben düşerdi ħāk-ipāyına
ħātırını ele alurdu o cān
imāmın ħālını bilürdi o cān
yine bir gün geldi çün ol cān hemīn
dédi ol dem yā imāmü'l-müslimīn
inşāallāh miħnet āher oldı bil
gitdi kürbet şād-ı vuşlat geldi bil
dédi ne ecelden ey °abdü'l-kerīm
söylediñ bu sözi baña ey selīm

(115)

1675 dēdi çıkmış küfede bil bir kişi
eylemiş küfede ol neçe işi
şāhib ħurūcum dēr imiş ol civān
dērler aña hem muħibb-i ħandān
yezīdiñ oğlanların kılmış helāk
neçe yaqaları eylemiş o çāk
kaşdı anıñ şāma dek gelmek imiş
yezīdi mervānı öldürem demiş

tutdı ʿabdü'l-kerîme yüzün imâm
dédi ne dêrler imiş ʿaceb aña nâm

1680 dedı tıydumki müseyyeb nâmedâr

babasıda dağı muhtâr kâmekâr

çün işitdi bunı hazret-i imâm

dédi şükr olsun hudâ-yı lâ-yenâm

eyledi çün şâha duʿâ-yı ʿazîm

ʿarz-ı niyâz eyledi haqqâ delim

dédi yâ rahmân rahmetiñ haqqıçün

yâ ilâhî ʿazametiñ haqqıçün

her murâdına müyesser kıl anı

düşmene manşür muzaffer kıl anı

1685 böyle böyle çok duʿâlar eyledi

döndi ol ʿabdü'l-kerîme söyledi

dédi yazam bir icâzet-nâme men

göndürem bu dem o nîk-nâme men

dédi ʿabdü'l-kerîme aña yâ imâm

bunda vardır bir muhibb dilli gulâm

ol gulâmıñ adı bil kâ'im durur

nâmı tek hizmetige kâ'im durur

anıñ ile yazup irsâl eylegil

nâmede çok çok duʿâlar söylegil

(116)

1690 emdi oğlum kâ'imi men varayım

aluben hazretiñe götürüyüm

böyle dëyüp kalkdı gitdi evine

bu ahvâle ol sevine sevine

beriden ol hazret-i imâm o dem

çağırdı zindâncıya ol zü'l-kerem

dédi luţf ét baña bir kâğıd ile

n'ola yürü bir divit getür bile

gitdi zindâncı o dem getürmege

ol imām ḥazretine yetürmege

1695 çünki getürdi imāma vèrdi ol
kendüsi çekildi girü durdı ol
imām daḥı alup ele ḥāmesin
ibtidā étđi bu resme nāmesin
evvelā allāha ol şükr eyledi
sāniyen resūlını zıkr eyledi
atası aḥvālını hem kıldı yād
kendüniñ kıldığın yetim nā-murād
ḥandāna ihānet kıldıkların
kendüy zindāna hem şaldıkların

1700 nāmesinde söyledi bir bir imām
nāme işin eyledi çünkim tamām
geldi ‘abdü’l-kerīm anda ol zamān
oğlı kâ’imle bile ol cān hemān
dördi mektūbı imām vèrdi aḡa
dèdi var git turma kūfeden yaḡa
kâ’im daḥı aldı mektūbı ‘ayān
öpdi imāmın elin oldı revān
āzīn cānib gelemiz biz bu yaḡa
söyleyelim müseyyeb şāhdan saḡa

(117)

1705 ol vaḡtkim ol müseyyeb nāmedār
deyr öñünde eylemiş idi qarār
imdāda gelenleri gözler idi
rūz ü şeb ol cānları özler idi
bir gün otururđı geldi bir kişi
dèdi şāha çekme ḡayrı teşvīşi
geldi kâhir ibn-i řāhir nerre-şīr
bilesince daḥı var on biñ dilīr
duydı müseyyeb ki qarşu vardılar
görüşüp birbiri kucaḡ şardılar

1710 şāh anı kıldı ziyāfet ey hümām
çün ziyāfet işi uş oldı tamām
oturup neçe muḥabbet étdiler
birbiriyle ḥayli şoḥbet étdiler
fāhir aşnāmıñ işini söyledi
anda cümlesini ḥandān eyledi
pes o dem begler müseyyeb yanına
cem^c olup durdılar heb dīvānına
dédiler neçe duralım yā emīr
cümle istekli gāzāya heb dilīr

1715 böyle söyleşürler iken nā-gehān
içerüye girdi ʿayyār-ı cihān
dédi şāha ey kerem-kānı saḥī
ḥāriş ibn-i mālīk irişdi daḥı
cümle begler dédi şāha baḳalım
buyur cümle istikbāle çıkalım
n'ola dēyüp şāh daḥı karşıladı
tekrīm étdi ḥārişi ululadı
getürüp anı ziyāfet étdiler
ol gün ḥaylice muḥabbet dutdılar

(118)

1720 ol gün anda rāḥat üzre durdılar
şāma gitmek ḳaydını hem gördiler
emir kıldı leşker olundı ḥisāb
cem^c olunmuş yetmiş üç biñ merd-i şābb
bunı gelüp şāha ʿarż eylediler
ḥaḳḳ taʿālāya şükür söylediler
āzin cānib bu yaña ḳāʿim daḥı
yola girüp gelür idi ey āḥı
bir gün gelüp deyr öñüne irdi ol
bu ḥaymeler kimiñ dēyü şordı ol

1725 dédiler şāḥib ḥurūcuñdur bular

kaşdı hāriciyle ğazālar kılar
dēdi şāhınız katına getürün
meni ol şāh hāzretine yetürün
işidicek kâ'imi çün aldılar
müseyyeb şāhın katına geldiler
girdi kâ'im içerü vērdi selām
neçesi ta'zīm edüp kıldı kıyām
geldi yā şāh dēdi şāmdan gelürüm
zeynü'l-^cabā bendesinden olurum

1730 size selām étđi zeynü'l-^cābidīn
şaldı bir mektüb imāmü'l-müslimīn
böyle dēyüp koydı mektübü yere
du'ālar étđi müseyyeb servere
işidicek ayak üzre kalkdı şāh
işiden mü'minler étđi cümle āh
indi tahtından aşağıya emīr
yaş ağıtdı gözden ol pāk-ı zamīr
dēdi zihī luḡ u ihsān bizlere
nāme göndüre o sulṭān bizlere

(119)

1735 oluben nāme-i şāh kāme-kār
açuben oğudı anı āşikār
evvelā allāha ol şükr eylemiş
hem daḡı resūlunı zıkr eylemiş
atası şāhı şehīdiñ hālını
ehl-i beytiñ çekdiği melālını
kerbelā kışşasını heb söylemiş
düşmen-i evlāda la^cnet eylemiş
āherinde şāh-ı nīk u nāme ol
yazmışıdı bir icāzet-nāme ol

1740 dēmiş ki biz anı kıldık ihtiyār

bizi seven aña olsun yār-ı ğār
rūz-ı maḥşer ṭālībī ğufrān olan
ceddi büzürġ vārıma mihmān olan
anıñ ile ehl-i beyt ğayretin
bile kılsun bulsun uḥrā devletin
böyle dēyüp sözini kılmış tamām
naḳd-ı mazlūm-ı ḥüseyni ol imām
işiden mü³min ḳamu řād oldılar
cümlesi tecdīd bī^cat kıldılar

1745 řāh buyurdı cümle leşker bindiler
řāma doĒrı cümlesi de döndiler
oldı asfad on biñ er ile revān
anıñ ^caḳabince eşref pehlevān
ardı şıra aḥmedi asfad daḫı
pes ol yūsuf ile ol aḥmed daḫı
andan ṭalḫa ğöçdi neçe er ile
şonra ^cabdu'r-raḥmān ol zebīr ile
andan ^cabdü'l-vehhāb ğāzī pehlevān
geçdi andan řonra řūfiyān ruhbān

(120)

1750 andan şonra geçdi řāh-ı ğāzīyān
bilesince idi ^cayyār-ı cihān
ḫāriř u ṭāhir ve ṭoḳī bile
aḥmediñ meymūna sancadı ile
^cabdü'l-ḳādir almış anı eline
tevḫīdi tekbīr getürmiş diline
bu ^cażamet birle ^cāzim oldılar
^caskeriyle ol yazıya doldılar
bir ğün müşul şehrine irişdiler
geldi müşul řāhı hem ğörüşdiler

1755 ol begiñ adı umāri'd-dīn idi
farḳ eğerdi ḫaḳḳı ḫudā-bīn idi

karşulayup şāhı anda aldılar
toğrı anıñ sarāyına geldiler
iki gün şāhı ziyāfet eyledi
üçünci gün gör kim anda n'eyledi
üçünci gün otururdu nā-gehān
dēdi yā şāh gelür şimir kıaltabān
ömrü naḥs hem de ömrü aşıyla
elli biñ güzīde leşkerler bile

1760 gāfil olma geldiler işine yakın
şām tarafından buraya ol la'ın
şāh daḥı emr ētdi asker bindiler
mūşuldan kıanturiye döndiler
çünki kıanturiyeye hem geldiler
emr kıldı şāh bir ādem buldılar
şordı şāh yezīdiñ askerin
dēdi bilgimi otağı leşkerin
dēdi nişābūra geldi bilürüm
yoğ kılāfım ol tarafından gelürüm

(121)

1765 elli biñ erdir güzīde pehlevān
anlarıñ ser-dārıdır üç kıaltabān
biri şimir biri ömrü aş la'ın
biri ömrü naḥs mel'ündür hemin
dēdi şāh aña ki muḥibb cān mısın
yoğsa sende söyle anlardan mısın
dēdi anlardan olur aşlım benim
ḥāricīye çıkar hem neslim benim
şāh aña bir ḥaylice pend eyledi
çāre olmaz āḥeri bend eyledi

1770 dikdiler bir dārı ber-dār ētdiler
cān atın dūzaḥa ilğār ētdiler
ol gün ol yerde bular anlaşıldılar

istirāhat eyleyüp dinleşdiler
āzin cānib şimire haber oldu bil
dédiler işte türābī geldi bil
neçe ʿasker var başında bīgerān
her birisi bir bahādır pehlevān
vāqıf olıcağ şimir bu habere
begleriyle kıldı ol müşāvere

1775 dédiler bir karaqol göndürelim
türābīden haber alsun görelim
bir gece başsın şebi hūn eylesün
sünnīler hālin diger gün eylesün
böyle dēyüp bir bahādır var idi
adına ʿatrān hem dērler idi
neçe biñ kişiyle gönderdi anı
sünnīden yaña o dönderdi yöni
geldiler şāh ʿaskerine irdiler
hāzır olmağa bir yerde durdılar

(122)

1780 bu yaña erhām ile irgāmı şāh
karaqol haqq bindirmiş idi ol āgāh
ol araya çıka geldiler bular
neçe düşmān vardır anda gördiler
birbiriyle oldu muqābil hemān
ol arada kıldılar kavğa ʿayān
cengde ʿatrān oldu ol erhām düş
birbiriyle kıldılar ol dem dögüş
līkin ʿatrān bahādır gürbüz idi
erhāmdan ziyāde ol yavuz idi

1785 fakat getüremedi erhām aña
seyr éderdi girüden irgām buña
gördi zebūn oldu çün kardaşını
ʿatrāna çevirdi atıñ başını

ʿaşk ile çaldı aña şemşirini
yudı melʿūnuñ cihāndan gīrini
leşkeri tağladılar anı görüp
şimre toğrı kaçdılar atlar sürüp
geldiler şimire hāli dēdiler
ʿatrān için hayli ğamlar yediler

1790 beriden emr eyledi çün şāh daħı
nişābūra geldiler bil ey āħı
şimre haber oldu sünnīler kamu
geldi niçün olasın bī-ķayġulu
işidicek beglerin şimir o dem
aluben bir püşteye başdı ķadem
ol arada seyre bunlar tırdılar
bir ġubār peydā olupdır gördiler
ķaynayup deryā gibi ʿasker gelür
görse duyulur zehreleri çāk olur

(123)

1795 bölük bölük ālāy ālāy geldiler
tağ ve şahrā yazulara tıldılar
andan sonra zāhir oldu bir ʿalem
hāricīler görüben çekdi elem
hāzret-i sultānı ġünün ētsin
ʿabdü'l-ķādir ele almış rāyetin
sancaķ altında müseyyeb kāme-kār
tīġ-i ġam ġamı elinde āşikār
hāzreti mazlūm hüseyniñ cübbesi
eginine almış oķur medħin besī

1800 baba ʿamir baş ucunda pür edā
şavt-ı aʿlā ile eyler kim nidā
budur ol ser-dār ķavm-i nā-ciyān
budur ol ġüşende-i yezīd ʿayān
çünkü bu resme gelüben irdiler

püştede birkaç kişi var gördiler
geldi muḥammed dēdi kim yā emīr
baḅa destūr vēr bu dem ey nerre-şīr
izniḅ ile püşte üzere varayım
kimler imiş bu tūranlar göreyim

1805 şāh-ı cihān vēr di çün destūr aḅa
erhām irgāmıyla gitdi ol yaḅa
geldiler çün şimriḅ oldığı yere
dēdi mü'min miyiz ol tūranlara
gördi şimir kim muḥammedir bu er
katı gürbüzdür bahādır şīri ner
dēdi ʿayb sen gibi bir pehlevān
gāv-i bende olasın bir bende-gān
yezīd gibi kelbe karşı tūrasın
ḅalīfeye kılıc çeküp urasın

(124)

1810 muḥammed işitdi andan bu sözi
tās-ı pür-ḅūn oldı ol iki gözi
dēdi laʿnet saḅa hem ḅalīfeḅe
bu sözler şıḅmaz seniḅ vażīfeḅe
ḅalīfe zeynü'l-ʿabādır bī-gümān
āl-i evlādı muḥammedir ʿayān
bunı tūydi ʿömrü ʿāş u kaltabān
muḥammede urdı bir yumruḅ hemān
aytdı muḥammede bire nā-bekār
ḅalīfeye bu ne sözdür yāve dār

1815 dēdi muḥammed vāy mūr-ı mārīci
ne kılarısn bire murdār ḅāricī
dēdi urdı muşta yardı kellesin
bārī şimdiden şoḅra aḅzın bellesin
ʿāşī kulları aluben kaşdılar
toḅrı şehriḅ yanına tarduşdılar

beriden şimir üzerine vardılar
kollarının birazını kırdılar
gördi şimir tursa cān elden gider
kaçdı ol daḥı velī kıldı keder

1820   mr-   aşıḡ yarasını şardılar
bu heybeti ḥāric ler g rdiler
içlerine korku d şdi pek katı
oldılar şan her biri bir meyyiti
d diler bu pādişāh olmuş hele
mālik olmuş g rsene bu neçe kula
  mr-   aş aytdı hele ey nā-temām
başımın yarası bulsun iltiyām
ne m seyyeb ne muḥammed koyayım
her birinin g zlerini oyayım

(125)

1825 b yle d y p urdı neçe neçe lāf
ḥaddin aşdı neçe lāf p r-i g z f
iki leşker iki g n kıldı ārām
ç n  ç nci g n irişdi ey h mām
g neş baş g sterdi kaftan  aleme
zulmet aldı n r şaçdı ādeme
n r ile oldu m nevver bu cihān
oldı tezy n n r ile g n-i mekān
iki  asker k s neġġare çaldılar
her taraftan at  st ne geldiler

1830 iki cānib geldiler ceng yerine
karşu şafflar baġladı birbirine
açdılar meydānı kıldılar nazar
d diler kim gide  aceb kim kızar
b yle d rken   mr-   aş zışt-i şıfāt
s rdi meydān içine ol demde at
er diledi s nn lerden o demin

girdi anıñ cengine bir er hem̄in
hamle kıldı ʿömr-ü ʿāşa ol yigit
leyki şavdı hamlesin murdār it

1835 hamle kıldı bu kezin ol nā-bekār
bağdı atdan kıldı anı hāk-sār
gördi anı biri dahı depdi at
geldi ol dem dēdi ey haqqā şunāt
buğz ēdersin ele haqqane cevāb
vērisersin ey pelīd yevmü'l-ḥisāb
kağıdı ʿāş hamle kıldı ol ere
güci yetmedi anıñ düşdi yere
anı görüp geldi biri ey ahı
kıldı ālūde o dem āyende hī

(126)

1840 hāşılı ol günde neçe ʿarşın yağar
yağdı meydānda tamām on yedi er
anı görüp pür ğāzab oldı emīr
zū'l-cenāhı sürdi ol dem nerre-şīr
geldi meydān içine çün nāmedār
ne kişisiñ dēdi behey nā-bekār
dēdi aşhāb-ı resūl-ı aḥmedim
baña ḥor bağma kamudan emcedim
dēdi şāh şu ḥadīşinde muḥammed
ne dēmişdi behey fi'n-nār-ı müʿebbed

1845 dēdi ki ʿömrü ʿāş belī bilürem
dilimde fikr-i zikrini kıluram
zaʿīfe yardım ét dēyü buyurdı
esirgeyiñ yetīm dēyü doyurdı
şāh aytdı yā bilürsenñde niçün sen
güc eylediñ yetīme ey pür fiten
arada bunca çün kıl u kal oldı
dutuldı melʿūnuñ dili lāl oldı

kılıc çaldı emîre ol gâzab-nāk
ki anıñ sînesini eyleye çāk

1850 vèrdi kalkanın berāber ol emîn
kār-ger olmadı şemşîr o demin
anı görüp bu kezin çekdi kemān
müseyyeb kıldı bir tîrin revān
anı dağı redd kıldı pehlevān
geldi nöbet kendüsine ol zamān
bir oğ atdı aña yā allāh dèyüp
cān u dilden yā resūlu'llāh dèyüp
men^{ine} āş neçe gayret görsede
deldi kalkanın berāber vèrsede

(127)

1855 geldi ağzına dokundu tîr-i şāh
öte geçdi kafāsından ol āgāh
bir oğ dağı atdı mazlūm-ı imām
aşkına şāh-ı müseyyeb ey hümām
sînesinden öte geçdi oğ ayān
düşdi atından türābe vèrdi cān
çün anı gördi şimir murdār laⁱⁿ
emr kıldı yürüdi leşker hemîn
hamle kıldılar müseyyeb gāzîye
şāhda mahmūz urdı esb-i taziye

1860 çekdi tîg gamgamını yürüdi
hāricî üstünü heybet bürüdi
sünnîler dağı beriden ey amū
hamle kıldılar havārice kamu
neçe baş kesildi kanlar dökdiler
neçe tamarlar ilikler sökdiler
ahşāma derlü azîm ceng êtdiler
çün bu resme cenge āheng êtdiler
ahşām oldı döndi cümle aşikār

yerlerinde eyledi bunlar karar

- 1865 hazret-i şah müseyyeb ol zamān
emir kıldı geldi cümle pehlevān
dedi yarın nuşret eylerse hudā
hāricī başın edem tenden cüdā
leşkerini eyleyelim tār ü mār
heb ʿalemlerini edem hāk-sār
siz dahı gayret kuşagın kuşanıñ
bir uğurdan er gibi heb bu şānıñ
böyle déyüp çün şabāha irdiler
çıkdı hurşīd yerlerinden durdılar

(128)

- 1870 yetmiş üç biñ mü'mini pāk i'tikād
cümlesiniñ cānı hurrem göñli şād
hārice karşı ālāylar kırdılar
hāşılı meydān yerine tırdılar
hāricīler dahı nā-çār geldiler
ceyş-i şāha karşı şafflar kıldılar
kim gire meydāna dērken ol zamān
urdu bir kez na'ra şāh-ı nā-ciyān
dedi kim biliñ müseyyeb gāzīyim
merd-i meydān déyeni haqq cān-bāzım

- 1875 kaçdım oldur ki yezīdi öldürem
hāricīleri cihānda kaldıram
naqd-ı şāh-ı şāh hüseyñ kerbelā
oğlı şāh-ı hazret-i zeynü'l-ʿabā
tahta çıkaydı iklīme o şāh
şübhesiz ola biliñ ol pādişāh
çün fütühāt bābını haqqdan açam
cümleñiziñ kanına-hāke saçam
gele meydānıma bir er var ise
ölüm ol kişi ārzü eder ise

1880 anı gördi hāriciden bir la^cin
depdi atın geldi meydāna hemīn
hamle kıldı hāzret-i şāha ol it
çaldı başın şāh anıñ n'oldı işit
önüne düşdi yuvalandı başı
hāke alur oldı ol murdār leşi
anı görüp geldi birisi dağı
anıda ma^cdūm kıldı ey āhı
biri dağı geldi ol dem ey hūmām
kesdi başını anıñ da bi't-tammām

(129)

1885 hāşılı ol günde bil öldürdi şāh
elli altı hāricī bī-iştibāh
gördiler bu heybeti korıdı kamu
girmedi meydāna hiç kes ey ^camū
gördi şāh yürüdi koydı şaff-şaffa
düşdi hāric ceyşine bir kafa
irdi sūnniler dağı gayret eyleye
kalbe urdı özlerin şavlet eyle
her taraftan dökülübən kan u baş
étdiler ol günde bu resme şavaş

1890 ^calem-dāra toğrı vardı pehlevān
kesdi sancağ-dārı şāh-ı nā-ciyān
anı gördi şimir zū'l-cūş-ı la^cin
kaçdı ol dem ^cömrü naşısıyla hemīn
çünkü sancağları oldı ser-nigūn
tağlara düşdi kamu hem çü cünūn
kırdılar kemānı kıldılar esīr
anlarıñ oldı kamu mālı keşīr
şāh müseyyeb şimriñ ol emvālini
^caskere taqsīm kıldı mālını

1895 on yedi bellü be-nām kes var idi

cümlesi tutsak olmuşlar idi
da'vet etti anları telkîn ile
neçe sözler söyledi telyîn ile
étmediler hiç biriside kabûl
yolların azdırmış ol kavm-i cehûl
şâh buyurdu cümle ber-dâr étdiler
dūzah içre kârların zâr étdiler
şâh buyurdu 'ömrü 'aşın başını
burca aşdı kelbe vèrdi lâşeni

(130)

1900 bu arada kışşamız buldı hitâm
resûle olsun şalâtiyle selâm
ey işiden meclis içre mü'minât
rûh-ı pāk-ı muştafâya şalavât

şimir mel'ûnuñ ikinci def'a şınup 'ömr-ü naḥs ve ma'rûf seğniñ helâkıdır

ey gönüller bülbüli ḥayrâna siyek baqarıñ
söyle dâdı nâmesin mestane siyek baqarıñ
her seher feryâda gel âh eyle evlâd 'aşkına
cânıñı odlara yaq pervane siyek baqarıñ
bu gönüller şehrine sende müseyyeb ol yürü
sür çıkar ḥâricîleri merdane siyek baqarıñ

1905 tîg o şehri ḥâricîlere mazlûm ḥüseyniñ dâdı için
câna başa baqan var qurbâna siyek baqarıñ
intikamı nâmesi çün nâ'ilî al ḥâmeñi
gece gündüz durma yaz dîvâna siyek baqarıñ
gelberü ey bülbül cân gelberü
bizleri kıl yine mestân gelberü
sâza alur başla bir hoş dâsitân
işidüp mest ola vardı bostân
mevsim-i güldür tavâfi güle gel
vuşlatın ile tazarru' dile gel

1910 her seher āh  t yağıl ders odına
yā ne her g ren der nığ d dına
g z yaşıyla cān iline seyle v r
var lāfıyla yağmalayup heb yile v r
vaşl g l sağa m yesser ola tek
neçe derd bu yolda sen  ekmek gerek

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

DİZİN

A

- ʿābidīn : < Ar. İbadet edenler, inanmışlar.
ʿā. + i 13/161, 60/860
[=2]
- ʿām : < Ar. Umumi, genel, herkese ait.
ʿā. ʿā. u ḥāṣ 23/306, 48/686, 97/1411
[=8]
- ʿār : < Ar. Utanma.
ʿā. 112/1636
- ʿārif : < Ar. Bilen, bilgili, irfan sahibi.
ʿā. + e 8/90
ʿā. + i 2/9
ʿā. + ler 99/1449
ʿā. dānā 8/88
[=4]
- ʿāṣī : < Ar. Karşı gelen.
ʿā. 124/1817
- ʿāṣıḳ : < Ar. Birine, bir şeye tutkun.
ʿā. 99/1440
ʿā. + a 25/342
[=2]
- ʿāzim : < Ar. Niyetli, kesin karar veren.
ʿā. 120/1753
- ʿabdullāh : < Ar. Müseyyeb Gazi'nin babasını esir alan Kufe şehrinin beyidir.
ʿa. 15/197, 21/274, 21/287, 22/290, 22/294, 50/717, 52/739, 62/889,
86/1244
[=9]
- ʿabdu'r-rahmān : < Ar. Müseyyeb Gazi'nin tarafında olan bir zat.
ʿa. 119/1748, 86/1244
[=2]
- ʿabdü'l-ḳādir : < Ar. Müseyyeb Gazi'nin yanında olan sahabelerden bir zat.
ʿa. 120/1752, 123/1797, 49/693, 50/707, 74/1067

- °a. + i 98/1424
[= 6]
- °abdü'l-kerīm : < Ar. Müseyyeb Gazi'nin yanında olan sahabelerden bir zat.
°a. 114/1674, 116/1701
°a. + e 115/1679, 115/1685, 115/1687
[= 5]
- °abdü'l-mālik : < Ar. Sahabelerden bir zat.
°a. 4/39
- °abdü'l-vehhāb : Müseyyeb Gazi'in yanında olup Haricilere karşı savaşan bir zat.
°a. 119/1749, 67/961, 67/973, 69/997, 69/999, 70/1008, 70/1013
°a. + a 69/998, 70/1017
°a. + ı 71/1027, 98/1425
[= 11]
- °abīd : < Ar. Kullar, köleler.
°a. 61/871
- °aceb : < Ar. Acaba, hayret, gariplik.
°a. 100/1453, 115/1679, 125/1831, 20/259, 34/467
[= 5]
- °acebā : < Ar. Şüphe ve tereddüt bildiren edat, acaba.
°a. 69/996, 75/1091, 92/1348
[= 3]
- °acele : < Ar. Çabuk, çabukluk.
°a. 113/1645
- °acib : < Ar. Şaşılacak şey.
°a. 103/1502
- °adāvet : < Ar. Düşmanlık, yağılık.
°a. 29/399
- °adn : < Ar. İkametgah.
°a. 96/1396
- °adüüv : < Ar. Düşman, hasım.
°a. 37/522
- °afvān : Müseyyeb Gazi'nin amcası.
°a. 16/204, 20/269, 20/271, 21/273, 24/323
°a. + a 20/267
[= 6]
- °ahd : < Ar. Söz verme.
°a. 57/809, 97/1418

- °a. + ı 26/360
[=3]
- °ak**abince** : < Ar. Arkasınca, ardınca.
°a. 119/1746, 24/323
[=2]
- °ak**ıbet** : < Ar. Nihayet, son.
°a. 54/773
°ā. + i 17/218
[=2]
- °ak**(ı)l** : < Ar. Akıl, us.
°a. 14/180
°a. + ı 51/726, 72/1034, 72/1046, 90/1318, 91/1319, 28/384
°a. + ıı 48/679
°a. + ııı 26/353
[=9]
- °al**āmāt** : < Ar. İzler, nişanlar.
°a. + müseyyebden 14/177
- °al**em** : < Ar. Nişan, alamet.
°a. 123/1796, 77/1119, 77/1119, 77/1120
°a. + i 77/1111
°a. + ler 63/903
°a. + lerini 127/1867
[=7]
- °ā**lem** : < Ar. Dünya, cihan.
°ā. 20/268, 23/311, 45/642, 74/1074
°ā. + de 40/557
°ā. + e 114/1663, 125/1827, 45/637, 5/47
°ā. + i 103/1501, 26/351, 3/17, 64/921, 85/1229, 92/1342
°ā.-i mevcūd 92/1337
[=16]
- °al**em-dār** : < Ar. + < Far. Bayrak taşıyan.
°a. 77/1110, 98/1425
°a. + a 129/1890, 76/1104, 77/1110
[=5]
- °al**er-re's** : < Ar. Baş üstüne, hemen, derhal.
°a. + i 106/1552

°aleyhi-r rahmetü'l-hādī : <Ar.Hidayet eden Allah'ın rahmeti onun üzerine olsun

manasında bir söz.

°a. 2/1

°alī : <Ar. Hz. Ali. (599-661). Hz. Muhammed'in amcasının oğlu ve damadı. Dördüncü halife (656-661).

°a. 13/161, 13/167, 24/321, 3/18, 5/53, 57/820

°a. + niņ 15/185

°a. + ye 29/395, 29/396, 96/1395

°a. + yi 58/837

[= 11]

°ālī : <Ar. Yüce, ulu

°ā. 57/818

°aliyyül-murtażā : <Ar. Hz. Ali'nin lakabı.

°a. 56/808

°amir : Müseyyeb Gazi'nin yanında savaşan bir pehlivan.

°a. 100/1451, 107/1562, 108/1579, 108/1580, 109/1586, 123/1800,
53/11, 57/811, 57/817, 59/841, 60/861, 61/871, 79/1151, 87/1269,
87/1271, 90/1314, 91/1320, 91/1321, 91/1328, 91/1332, 95/1385,
96/1402, 97/1423, 98/1424, 98/1429

°a. + de 80/1161

°a. + den 90/1307

°a. + e 58/824, 91/1319, 96/141, 96/141

°a. + i 109/1585, 90/1311, 97/1413

°a. + iņ 105/1536

[= 36]

°amū : <Ar. Amca.

°a. 107/1559, 127/1861, 129/1886, 43/603, 63/907, 85/1237, 87/1273,
95/1388

[= 8]

°amūd : <Ar. Direk, sütun.

°a. 74/1072

°a. + a 72/1041

°a. + ı 70/1016

°a. + mı 72/1041

- [=4]
- ʿanber : < Ar. Güzel koku.
ʿa. + e 52/749
- ʿandelīb : < Ar. Bülbül.
ʿa. 15/186, 99/1441
- [=2]
- ʿankebūd : < Ar. Örümcek.
ʿa. 27/367
- ʿantar : Yezid'inin pehlivanlarından birisi.
ʿa. 63/902, 69/1003, 70/1004, 70/1006, 70/1014
ʿa. + ı 71/1026
ʿa. + ıı 70/1012
- [=7]
- ʿarş : < Ar. Yıldırımlı gök gürültüsü.
ʿa. + m 15/184, 126/1840
- [=2]
- ʿarş : < Ar. Dokuzuncu gök.
ʿa. + a 40/565
- ʿarz : < Ar. Bir büyüğe sunma, gösterme, bildirme.
ʿa. 118/1722
ʿa. niyāz 115/1682
- [=2]
- ʿarz-ı hāl : < Ar. Ne halde olduğunu bildirme, dilekçe.
ʿa. 12/147
- ʿaşr : < Ar. Yüzyıl.
ʿa. + ında 5/48
- ʿasʿas : ? “şehre ʿasʿas başı olmuşdı o har” 34/466
ʿa. 34/466, 34/468
- [=2]
- ʿasker : < Ar. Er.
ʿa. 103/1503, 109/1586, 112/1637, 112/1639, 113/1649, 113/1650,
113/1656, 120/1761, 121/1773, 122/1794, 125/1829, 5/43, 65/933,
67/971, 67/972, 68/977, 69/1002, 71/1027, 77/1112, 84/1226, 97/1423
ʿa. + e 105/1537, 129/1894, 74/1073, 75/1087, 97/1413

°a. + i 104/1523, 2/4, 69/993, 75/1088, 77/1113, 77/1121

°a. + in 120/1763, 98/1430

°a. + iñ 108/1580, 113/1646, 77/1117

°a. + ine 121/1779, 73/1057

°a. + iyle 107/1568, 120/1753

°a. + ler 73/1053, 77/1120

°a. + sin 8/95

[=44]

°aşk : < Ar. Sevgi.

°a. 122/1787, 14/176, 30/417, 98/1436

°a. + a 14/177, 2/2

°a. + ı 54/767, 99/1437, 14/174

°a. + ıñ 14/176, 14/181, 15/185, 54/765, 54/766

°a. + ma 127/1856, 130/1903, 14/181, 14/181, 14/182, 14/183, 15/184, 15/185, 19/249, 24/321, 24/332, 24/332, 54/765, 56/794, 56/794, 78/1130, 78/1130

°a. + ıyla 43/602

°a. + la 14/181

[=33]

°atrān : Yezid'in pehlivanlarından birisi.

°a. 121/1777, 122/1783, 122/1784, 122/1789

°a. + a 122/1786

[=5]

°avām : < Ar. Yıllar, seneler.

°a. 114/1667

°avret : < Ar. Kadın; zevce, avrat.

°a. + i 20/265, 21/287

°a. + in 22/295

°a. + iñi 22/291

°a. + ini 22/292

°a. + iyle 22/288

[=6]

°ayān : < Ar. Belli, açık, meydanda.

°a. 100/1450, 100/1457, 104/1521, 110/1603, 111/1620, 116/1703, 122/1782, 123/1801, 124/1812, 127/1857, 18/233, 19/252, 20/264,

21/287, 29/405, 30/410, 31/433, 34/478, 37/520, 39/544, 51/721,
55/784, 55/793, 58/826, 59/849, 60/864, 62/896, 76/1100, 79/1139,
85/1234, 9/107, 90/1309, 94/1374, 96/1404

[=34]

°ayb : < Ar. Utanılacak şey, kusur, ayıp, leke.

°a. 123/1808, 17/222

°a. + ı 113/1646, 113/1646

[=4]

°ayn : < Ar. Bir şeyin eşi, tıpkısı.

°a. + ma 95/1382

°ayyār : < Ar. Hilekar, dolandırıcı.

°a. cihān 107/1560, 107/1566, 108/1576, 108/1583, 117/1715, 120/1750,
15/195, 57/813, 58/833, 79/1147, 80/1163, 85/1236, 89/1297, 90/1309,
91/1323, 98/1428, 106/1553

[=17]

°azāb : < Ar. İşkence, keder.

°a. 23/316, 6/68, 4/26, 6/64

[=4]

°azamet : < Ar. Büyüklük, ululuk.

°a. 120/1753

°a + iñ 115/1683

[=2]

°azīm : < Ar. Büyük, ulu, iri.

°a. 115/1682, 127/1863, 74/1077

[=3]

°azīze : < Ar. Muhterem, sayın.

°a. 4/36

°azm : < Ar. Kasıt, niyet, karar.

°a. 107/1560, 18/232, 35/487, 40/562, 6/66, 6/69, 61/872, 63/904,
79/1140, 85/1239, 86/1245, 98/1431

°a. şām 100/1463

°a. dımışk 107/1563, 13/159

°a. zindān 49/695

°a. medīne 59/845

°a. meydān 74/1064

°a.  ağ 97/1422

[= 19]

°isā : < Ar. Dört b y k peygamberlerden biri olup kendisine vahiy yoluyla
İncil nazil olmuştur.
°i. 3/11

°ibād : < Ar. Abidler, kullar.
i. 10/119

°ibādet : < Ar. Allah'ın emirlerini yerine getirme, tapma tapınma.
°i. 26/357

°iber : < Ar. İbretler, alınan k t  dersler.
°i. + ler 99/1449

°idād : < Ar. Sayı, hesap.
°i. + m 3/10

°il(i)m : < Ar. Bilme, biliş.
°i. 16/207, 5/42
°i. + ini 18/233
°i. led n n 7/75
[= 4]

°imāme : < Ar. Sarık.
°i. 47/672, 17/219
[= 2]

°imāret : < Ar. Umran, bayındırlık.
°i. 8/85

°inān : < Ar. İdare etme, y r tme.
°i. 61/872

°ināyet : < Ar. Lutuf, ihsan, iyilik.
°i. 10/113, 10/114, 66/958
[= 3]

°ind : < Ar. Yanında, g re, d ş ncesine g re.
°i. + e 14/171

°izzet : < Ar. Değer, kıymet, y celik, ululuk.
°i. 83/1211, 87/1272
°i. + i 59/850

°i. + ü 67/973
°i. ikrām 104/1510
[= 5]

°oṣmān : < Ar. Hz. Osman. Üçüncü halife.
°o. 29/395
°o. + a 4/39
°o. + ıñ 42/592
[= 3]

°ömer : < Ar. Hz. Ömer. İkinci halife.
°ö. 29/395, 58/828, 59/849, 60/856, 79/1141, 79/1143, 79/1150,
90/1312, 9/105, 9/106
°ö. + e 53/761
°ö. + ıñ 42/591
[= 12]

°ömr-ü naḥs: Yezid'inin üç komutanından birisi.
°a. 130/3, 120/1759, 121/1766, 5/41
°a. + ı 113/1657
°a. + ıyla 129/1891
[= 6]

°ömr-ü °aṣ : Yezid'inin üç komutanından birisi.
°a. 121/1766, 124/1813, 124/1823, 125/1832, 126/1845
°a. + a 125/1834, 4/37
°a. + ı 113/1657, 98/11, 113/1658
°a. + ıñ 124/1820, 129/1899
°a. + ıyla 120/1759
[= 12]

°ömr-ü meyye : Özel ad.
°ö. 56/800, 15/195
°ö. + yi 56/801,
°ö. + yim 58/836
[= 4]

°öm(ü)r : < Ar. Ömür, yaşama, hayat.
°ö. + lerini 66/948
°ö. + üñ 53/758
°ö. + iñe 26/354
[= 3]

ʿubeyd : Müseyyeb Gazi'nin yanında yer alan bir zat.

ʿu. + e 60/854

ʿu. + i 59/851

[=2]

ʿuḳbā : < Ar. Ahiret, öbür dünya.

ʿu. + da 60/867

ʿuḳūl : < Ar. Akıllar, zihinler, uslar.

ʿu. 73/1060, 73/1062

ʿu. + a 73/1063

[=3]

ʿulemā : < Ar. Alimler, ilim sahipleri.

ʿu. 5/50

ʿutbe : Yezid'in oğlu.

ʿu. 100/1450, 109/1588, 109/1590, 111/1629, 112/1635, 114/1660,
63/899, 63/901, 67/970, 68/974, 71/1026, 73/1051, 73/1057, 74/1073,
75/1086, 76/1099, 76/1105, 77/1111, 77/1121, 77/1122, 81/1173,
83/1200, 83/1213, 84/1225, 89/1298, 89/1299, 89/1301, 94/1377,
95/1381, 95/1383, 96/1397, 96/1404

ʿu. + niḳ 77/1112, 78/1125, 96/1405

ʿu. + ye 62/897, 89/1300, 95/1380, 95/1393

ʿu. + yi 100/1460, 95/1391, 95/1392

ʿu. ṣeddād 114/1663

[=43]

A

a : O (Üçüncü tekil şahıs zamiri)

a. + ḩa 100/1456, 100/1464, 104/1513, 104/1514, 104/1521, 105/1529,
106/1542, 111/1622, 111/1626, 112/1641, 112/1643, 115/1676,
115/1679, 115/1687, 116/1702, 119/1740, 121/1767, 121/1769,
122/1785, 122/1787, 123/1805, 126/1853, 19/257, 21/285, 22/295,
28/378, 29/399, 29/400, 30/407, 30/410, 34/473, 34/477, 36/507, 4/33,
42/588, 42/589, 42/597, 43/604, 46/656, 56/803, 59/841, 6/68, 60/865,
60/868, 61/879, 62/894, 63/913, 65/930, 65/933, 65/941, 69/1000,
69/1003, 69/997, 73/1061, 76/1095, 77/1109, 78/1124, 79/1145,
79/1147, 79/1152, 79/1153, 8/89, 8/97, 83/1211, 86/1248, 86/1249,
9/106, 9/108, 96/1403,

a. + ğın 58/824

a. + na 106/1548, 79/1145

a. + nda 100/1453, 103/1496, 103/1497, 105/1534, 107/1565, 108/1570, 110/1604, 114/1668, 116/1701, 117/1712, 118/1720, 12/153, 120/1756, 120/1757, 122/1781, 17/216, 20/269, 24/323, 29/392, 32/444, 35/485, 36/497, 39/549, 39/554, 40/564, 43/611, 47/664, 47/667, 51/724, 57/815, 57/819, 58/825, 59/843, 62/885, 64/919, 83/1203, 83/1206, 84/1217, 85/1237, 85/1240, 88/1282, 89/1299, 91/1329, 91/1331, 92/1334

a. + ndan 101/1475, 107/1555, 107/1557, 107/1558, 119/1748, 119/1749, 119/1749, 120/1750, 123/1796, 124/1810, 18/228, 19/243, 19/246, 19/256, 21/284, 22/293, 27/361, 35/485, 37/524, 4/32, 40/562, 47/665, 54/770, 55/785, 55/785, 78/1124, 89/1301, 99/1449

a. + nı 103/1507, 104/1513, 11/135, 11/137, 113/1651, 115/1684, 115/1684, 117/1710, 117/1719, 119/1735, 119/1740, 12/145, 120/1752, 121/1778, 122/1788, 125/1835, 125/1836, 125/1839, 126/1841, 126/1851, 126/1852, 127/1858, 128/1880, 128/1883, 129/1891, 13/158, 17/214, 17/215, 18/237, 21/274, 21/274, 21/279, 22/299, 23/310, 27/369, 27/371, 29/397, 31/423, 32/443, 37/516, 42/588, 47/670, 51/728, 53/753, 62/895, 64/925, 67/966, 67/971, 69/1000, 70/1014, 72/1035, 72/1035, 73/1049, 73/1049, 73/1063, 74/1065, 74/1065, 74/1066, 74/1067, 75/1086, 76/1098, 76/1098, 79/1151, 8/96, 81/1178, 82/1184, 82/1185, 82/1191, 82/1194, 82/1195, 83/1199, 83/1201, 84/1222, 84/1225, 87/1264, 87/1265, 88/1287, 93/1355, 96/1400

a. + nıda 128/1883, 52/738, 70/1018, 90/1308

a. + nıñ 100/1462, 103/1509, 104/1511, 104/1514, 105/1529, 106/1543, 106/1543, 106/1547, 108/1574, 110/1610, 113/1652, 113/1654, 115/1678, 115/1689, 119/1742, 119/1746, 120/1756, 125/1833, 125/1838, 126/1849, 128/1881, 128/1884, 13/166, 16/203, 16/204, 21/278, 24/323, 28/382, 30/411, 34/471, 34/472, 35/494, 35/494, 36/498, 36/501, 37/517, 39/555, 40/565, 41/577, 42/590, 53/764, 6/59, 6/59, 60/858, 69/1002, 69/999, 7/72, 70/1004, 70/1015, 70/1017, 71/1021, 72/1044, 73/1062, 74/1071, 75/1080, 8/96, 84/1222, 93/1360, 95/1384

a. + nıñla 37/513, 58/831

a. + nıyla 6/60

a. + nılar 103/1507, 105/1526, 107/1559, 109/1595, 111/1617, 25/337,

35/481, 35/492, 36/502, 44/624, 46/653, 47/669, 60/855, 68/974,
85/1235, 85/1235, 85/1243, 88/1275

a. + nlara 105/1532, 24/318, 32/441, 49/697, 85/1234, 85/1241, 86/1256,
87/1272, 97/1412

a. + nlarada 60/854

a. + nlardan 121/1767, 121/1768

a. + nları 129/1896, 32/447, 37/519, 43/605, 48/684, 9/98

a. + nlarıñ 101/1477, 121/1765, 129/1893, 32/444, 63/905, 75/1084

a. + nuñ 37/515, 79/1148

a. + ñada 106/1540

[= 335]

ā`dā : < Ar. Düşmanlar, yağılar.

a. 66/945, 66/946, 84/1218

[= 3]

ā`lām : < Ar. Bayraklar, sancaklar.

a. 60/854

āb : < Far. Su.

a. 16/201, 59/844

[= 2]

ādab : < Ar. Terbiyeler, utanmalar.

a. + ı 21/284

ādabsız : < Ar. Terbiyesiz.

a. 64/926

ādem : < Ar. İnsan, insanoğlu, adam.

a. 107/1564, 120/1762, 30/420, 51/731, 66/951, 73/1054, 77/1117,
79/1145, 86/1250

a. + den 68/983

a. + e 125/1827

a. + leri 35/491

[= 12]

āferīn : < Far. Beğenme, alkış, yaşı, bravo.

a. 13/165, 23/306, 65/933, 92/1334

[= 4]

āfet : < Ar. Büyük felaket, bela.

- a. 61/883
- āgāz** : < Far. Başlama.
a. 15/186, 2/1, 49/700
a. + ıñı 2/6
[= 4]
- āgāh** : < Far. Bilgili, haberli, uyanık.
a. 122/1780, 127/1855, 80/1156
[= 3]
- āh** : < Far. Ah, yazık.
a. 118/1732, 130/1903, 130/1910, 29/397, 40/565, 53/755, 7/81, 96/1397
a. feryād 112/1635, 62/886
a. efgān 31/424
a. serdiyle 57/822
[= 12]
- āher** : < Ar. Başka, diğer, gayrı.
a. 114/1673, 26/356
a. + i 121/1769, 22/299, 3/22, 57/815, 94/1367
a. + inde 119/1739
[= 8]
- āhı** : ?
a. 105/1532, 109/1585, 118/1723, 122/1790, 125/1839, 128/1883,
22/292, 23/314, 30/420, 42/593, 5/50, 50/717, 53/752, 64/917, 68/975,
76/1098, 78/1128, 80/1161, 88/1283, 94/1366, 48/681
[= 21]
- āhır** : < Ar. Son, sonraki, en son.
a. 16/199, 2/9, 36/502
a. + i 22/296
[= 4]
- āhıret** : < Ar. Öbür dünya, öteki dünya.
a. + de 51/724, 75/1082
[= 2]
- āheng** : < Far. Uygunluk, düzen.
a. 127/1863, 23/303, 73/1055, 74/1077, 97/1420
[= 5]

- āhen** : < Far. Demir, zincir, kılıc.
a. ħurdeyi 3/11
- āhū** : < Far. Ceylan, güzellerin gözü.
a. 5/46
- āl** : Kırmızı.
a. 16/212, 8/95, 99/1438
[= 3]
- ālāt-ı ceng** : < Ar. + < Far. Savaş aletleri.
a. i 69/995
- ālāy** : < Far. alay, ordu birliği, bölük, çok kalabalık.
a. 123/1795, 123/1795
a. + a 98/1425
a. + lar 128/1871, 64/916
[= 5]
- ālet** : < Ar. Vasıta, avadanlık, makine.
a. 74/1068
- ālūde** : < Far. Bulaşmış, bulaşık.
a. 125/1839
- āl** : < Ar. Aile, evlat, sülale.
a. evlādı 124/1812, 2/3, 23/317, 3/15, 46/659, 80/1159
a. °aşkıñ 14/176
a. bād 53/761
a. ħāme 15/185
a. muħammed 70/1008
a. muştafā 70/1011
[= 11]
- āmāc** : < Far. Nişan tahtası, hedef.
a. 52/737
- āmāde** : < Far. Hazır, hazırlanmış.
a. 104/1519, 105/1535, 14/182, 41/583, 54/766
[= 5]
- ān** : < Ar. Lahza, pek az bir zaman.
a. 55/784, 66/955
[= 2]

- ārām** : < Far. Durma, eğlenme, dinlenme.
a. 125/1826, 80/1166, 83/1209, 85/1230
[= 4]
- ārzū** : < Far. İstek, heves.
a. 105/1530, 128/1879
a. + sını 76/1094
[= 3]
- āsāyiş** : < Far. Rahat, huzur, güvenlik.
a. 67/970, 73/1052, 80/1167
[= 3]
- āsümān** : < Far. Gök, sema.
a. 94/1376
a. + a 76/1102
[= 2]
- āşikār** : < Far. Belli, açık, meydanda.
a. 102/1488, 103/1496, 107/1564, 107/1567, 11/135, 119/1735,
123/1798, 127/1864, 22/290, 3/23, 30/411, 39/552, 48/684, 57/819,
58/836, 67/963, 69/1001, 75/1090, 76/1103, 77/1121, 86/1257, 87/1263,
90/1316, 91/1329, 95/1392
[= 25]
- āteş** : < Far. Od, hararet, kızgınlık.
a. 83/1208, 91/1329
a. + den 3/17
a. + i 91/1325
a. hicrāna 67/959
[= 5]
- āvāz** : < Far. Ses, seda.
a. 64/921
a. + ıyla 94/1376
[= 2]
- āyā** : < Far. Şüphe ve tereddüt bildiren edat.
a. 64/922
- āyende** : < Far. Gelen, gelici.
a. 125/1839

- āyine** : < Far. Ayna.
a. + sine 96/1397
- āzīn** : < Far. Süs, ziynet, donanma, kanun.
a. 116/1704, 118/1723, 121/1772
[=3]
- a^ˆdā** : < Ar. Düşmanlar, yağılar.
a. + ya 64/920
- a^ˆlā** : < Ar. Daha yüksek, en yüksek, pek yüksek.
a. 123/1800
- ˆalā** : < Ar. Rütbece yükseklik, büyüklük, şeref, şan.
ˆa. 70/1007
- a^ˆmāl** : < Ar. İşler.
a. 13/169
- abā** : < Ar. Babalar.
a. 106/1550, 15/191
[=2]
- ˆabā** : < Ar. Yün kumaştan yapılmış bol, geniş giyecek.
ˆa. + ların 89/1293
- acı** : Tat alma organında bazı maddelerin bıraktığı yakıcı durum.
a. + sı 40/566
- acı-** : Acımak.
a.-yup 111/1618
- aç-** : Açmak.
a. 14/178, 45/632, 46/651, 54/774, 98/1435, 99/1446
a.-a 46/650, 46/653
a.-am 128/1878, 46/652
a.-asın 45/634
a.-dı 21/280, 29/393, 46/654, 47/671, 62/886, 65/942, 68/982, 75/1092
a.-dılar 125/1831, 38/526, 85/1232, 92/1345
a.-uben 119/1735
a.-up 110/1601, 111/1628
[=26]
- açık** : Kapalı olmayan.

- a. 97/1420
- açıl-** : Açılmak.
a.-a 99/1437
a.-dı 86/1258
a.-gil 15/184
a.-up 73/1059
[= 4]
- ad** : İsim, ad, unvan.
a. 26/347, 73/1056
a. + ı 103/1500, 115/1688, 31/430, 33/464, 34/468, 40/561, 46/658,
62/893, 79/1149, 87/1259, 120/1755
a. + ım 112/1643
a. + ıma 28/378
a. + ın 39/544, 71/1020
a. + ın 86/1249
a. + ına 114/1668, 121/1777, 16/203, 16/204, 28/382, 45/636, 46/658,
81/1180, 106/1542 84/1217
a. + larım 62/898
a. + larımı 24/326
[= 30]
- ağac** : Ağaç.
a. 110/1604, 17/216
a. + ın 110/1605
[= 3]
- ağla-** : Ağlamak.
a.-dı 38/536, 61/878, 67/959
a.-r 49/702, 57/816, 58/825
a.-rlar 4/29
a.-yarak 61/876
[= 8]
- ağlamak** : Ağlamak.
a. + la 23/303
- ağlaş-** : Birlikte ağlamak.
a.-dılar 112/1631, 22/302, 53/753
[= 3]

- ağyār** : < Ar. Gayrılar, başkalar, yabancılar.
a. 99/1443, 99/1444
[= 2]
- ağz** : Ağız.
a. + ın 124/1816
a. + ına 127/1855
a. + ından 65/938
[= 3]
- aḥmed** : Özel ad.
a. 119/1747, 49/694, 56/795
a. + e 4/37
a. + i 119/1747, 52/746, 59/847, 98/1425
a. + im 126/1843
a. + iñ 120/1751, 42/598, 70/1007
a. maḥmūd 15/185
[= 13]
- aḥvāl** : < Ar. Oluşlar, bulunuşlar, durumlar.
a. 36/508
a. + e 116/1691, 19/256, 50/712
a. + i 107/1566, 21/280, 33/452, 35/481, 51/729, 62/887, 68/982,
71/1026, 82/1187
a. + in 85/1242
a. + ini 116/1698, 58/824
[= 16]
- aḥbār** : < Ar. Haber, ortada dönen söylentiler.
a. + ındır 3/13
- aḥ(k)şām** : Gündüzün son ve gecenin ilk saatleri.
a. 127/1864, 18/229, 18/229, 18/231, 39/550, 44/630, 74/1078, 83/1209,
85/1230, 87/1267, 89/1295
a. + a 110/1604, 127/1863, 18/231, 27/362, 39/549, 83/1207, 85/1230,
89/1294, 20/259
a. + ın 27/362
[= 20]
- aḥ** : Ak, beyaz.
a. 68/988

- aķ-** : Akmak
a.-an 110/1606
a.-ar 40/565, 51/733
a.-dı 110/1606
[= 4]
- aķçe** : Madeni para, aķçe.
a. 73/1058
a. + ye 40/561
[= 2]
- aķıt(d)-** : Akıtmak, dökme.
a. 15/187
a.-up 61/878
a.-dı 118/1733, 21/280, 29/397, 3/19, 44/621, 53/752, 57/822, 86/1252
[= 10]
- aķvāl** : < Ar. Sözlere, lakırdılar.
a. + i 14/182
- al-** : Almak.
a. 130/1906, 19/249, 23/307, 24/320, 25/344, 47/669, 49/701, 53/762, 54/768, 62/897, 62/897, 82/1195
a.-a 103/1506, 114/1664, 39/545, 6/57, 6/60, 73/1058, 99/1449
a.-aki 14/176
a.-alım 104/1513, 42/589, 42/594
a.-am 89/1303
a.-amadılar 94/1374
a.-asın 113/1657, 56/801
a.-asız 55/785, 58/829, 59/840
a.-avuz 41/585, 44/616
a.-ayım 25/333, 80/1159, 86/1250
a.-dı 102/1483, 102/1488, 102/1491, 102/1492, 108/1579, 110/1603, 113/1658, 116/1703, 125/1827, 18/237, 21/274, 21/279, 24/325, 30/412, 4/39, 48/684, 49/693, 51/730, 51/734, 6/67, 61/869, 63/901, 63/901, 63/902, 66/946, 67/963, 69/999, 7/72, 70/1014, 71/1019, 71/1033, 72/1042, 76/1099, 80/1161, 81/1183, 82/1189, 82/1192, 82/1196, 85/1238, 85/1239, 86/1252, 91/1323, 91/1328, 94/1367, 96/1402, 98/1429
a.-dıdır 53/11

a.-dılar 11/138, 118/1727, 120/1756, 24/324, 36/508, 4/32, 44/627, 62/885, 67/973, 68/981, 68/983, 69/991, 69/995, 71/1027, 83/1210, 87/1273, 88/1274, 88/1275, 94/1378, 95/1388
a.-ğıl 56/798
a.-ıñ 37/524
a.-ır 25/339
a.-madan 6/57, 80/1158, 87/1261
a.-madı 33/461, 70/1004, 95/1382
a.-madıñ 70/1004
a.-mazım 70/1005
a.-miş 120/1752, 123/1797, 123/1799, 61/874
a.-sa 42/600, 45/637
a.-sun 121/1775
a.-uben 106/1551, 111/1619, 113/1648, 116/1690, 122/1792, 124/1817, 44/617, 51/723, 90/1311
a.-up 108/1575, 110/1602, 116/1696, 13/159, 2/2, 2/2, 42/587, 44/619, 79/1140, 88/1274, 99/1437
a.-ur 113/1650, 128/1882, 130/1908, 55/791
a.-urdu 114/1671
[= 145]

alda- : Aldatmak.

a.-dı 32/447

a.-dılar 7/76

[= 2]

aldan- : İnanmak, kanmak.

a.-dı 8/86

a.-ma 38/537

[= 2]

aldır- : Aldırmak.

a.-madı 72/1043

allāh : < Ar. Allah, Tanrı.

a. 126/1853, 28/387, 49/704, 49/704, 56/794, 60/858, 65/929, 71/1020, 86/1253, 86/1253, 94/1375, 94/1376

a. + a 116/1697, 119/1736, 50/720

a. + ı 52/750

a. + ıñ 45/632, 59/847

- a. + ma 66/957, 76/1108
[= 20]
- allāhümme şalli ʿalā muḥammedin** : Allah'ım Muhammed aleyhisselam'a salat et.
a. 70/1007
- almak(ğ)** : Almak.
a. 46/659, 53/764, 55/787
a. + a 12/151, 79/1139
[= 5]
- alt** : Alt, aşığıda.
a. + ında 123/1798, 50/714
[= 2]
- altı** : Altı (sayısı).
a. 129/1885
- altun** : Altın madeni, bu madenden yapılmış.
a. 102/1494
- amān** : < Ar. Eminlik korkusuzluk.
a. 33/465
- aḡla-** : Anlamak, idrak etmek.
a. 109/1587
a.-dılar 94/1365
a.-dım 37/521
a.-maz 5/54
a.-yu 110/1612, 110/1612
[= 6]
- aḡlaş-** : Anlaşmak.
a.-dılar 121/1771
- ana** : Anne, ana.
a. 60/862
a. + ma 56/802
a. + mız 55/783
[= 3]
- and** : Yemin.
a. 30/419
- ara** : Arada, zamanda.

- a. 43/614, 54/768
a. + da 100/1452, 105/1533, 111/1621, 122/1782, 122/1793, 126/1848,
130/1900, 3/20, 74/1076, 85/1232, 89/1298, 94/1367
a. + dan 102/1480, 106/1549
a. + larda 58/838
a. + ya 100/1461, 11/138, 122/1781, 34/479, 37/524, 71/1027, 77/1121,
94/1378
[= 25]
- ara-** : Aramak.
a.-dılar 52/736
- ard** : Ard, sıra, arka.
a. + ı 119/1747, 34/471
a. + ın 36/501
a. + ına 34/471
a. + ınca 26/355, 84/1222, 95/1384
[= 7]
- arıd(t)-** : Arıtmak, temizlemek.
a.-a 98/1432
a.-dılar 13/167
[= 2]
- arğa** : Arka, sırt.
a. + sına 69/994, 73/1056, 78/1129
a. + sından 65/931, 82/1198
[= 5]
- armağān** : Hediye.
a. 89/1303
- arslān** : Afrika ve Asyada yaşayan vahşi bir hayvan.
a. + ı 30/416
a. + lar 67/964
[= 2]
- aş-** : Asmak.
a.-dı 129/1899
a.-dılar 75/1085, 96/1405
[= 3]
- aşfer** : < Ar. Sarı, uçuk, soluk benizli.

- a. 24/328
- aşhâb-ı resûl** : <Ar. Hz. Muhammed'i gören ve sohbetine katılan kişiler, sahabeler.
- a. 126/1843, 19/244
[=2]
- aşl** : <Ar. Asıl, kök, dip, kütük, temel.
- a. +ı 15/194
a. +ım 121/1768, 39/541
a. +ımı 35/492
a. +ısın 7/74
a. +u 55/793
a. bünyâdıñ 86/1249
[=7]
- aşlâ** : <Ar. Hiç bir vakit.
- a. 102/1480, 28/388, 41/572, 61/875, 66/956, 68/978, 9/111
[=7]
- aşnâm** : <Ar. Yezid'in oğullarından birisi.
- a. 100/1461, 110/1600, 63/900, 73/1054
a. + a 109/1589, 72/1036
a. + ı 100/1460, 110/1603, 63/901, 73/1052
a. + ıñ 111/1619, 111/1620, 117/1712
[=13]
- asfad** : Destan kahramanı Müseyyeb'in dedesi.
- a. 119/1746, 119/1747, 16/203, 16/206, 19/257, 21/286, 23/312, 23/316, 24/322, 41/580, 42/587, 49/694, 71/1030, 83/1210
a. + a 21/280, 43/608
a. + durur 20/271
a. + ıñ 21/279, 24/324
[=19]
- aş-** : Geçmek, bitmek.
- a.-dı 125/1825
- aşağı** : Aşağı.
- a. 75/1085
a. + ya 118/1733
[=2]

aşıla- : Aşı yapmak.
a.-sın 2/7

at : At.

a. 10/122, 11/140, 125/1829, 125/1832, 125/1836, 39/544, 57/819,
64/924, 64/925, 69/994, 69/994, 69/997, 72/1034, 73/1056, 75/1088,
78/1129, 82/1191, 84/1219, 93/1349, 93/1355, 95/1383, 99/1442, ayt-dı

:

a. + a 18/232, 57/817

a. + dan 125/1835, 74/1065

a. + ı 34/475, 57/823, 58/833, 94/1368

a. + ım 56/800

a. + ıma 56/801

a. + ımı 34/474

a. + ın 10/119, 102/1480, 121/1770, 128/1880, 3/12, 65/935, 69/1003,
74/1064

a. + ın 101/1479, 102/1482, 122/1786

a. + ına 101/1473, 102/1491, 80/1164

a. + ından 127/1857, 72/1046, 94/1370

a. + ımı 39/551

a. + ını 80/1163

a. + lar 122/1788

a. + larından 110/1605

a. + larını 92/1341

[= 56]

aşlās : < Ar. Eskitmeler, mahvetmeler.

a. 92/1338

at- : Atmak.

a.-ardı 80/1164

a.-dı 11/135, 112/1632, 126/1853, 127/1856, 27/366, 62/892, 65/931,
65/937, 71/1020, 71/1033, 77/1109, 82/1185, 84/1220, 84/1221,
86/1251, 87/1262, 90/1315, 95/1384

a.-dılar 76/1105

[= 20]

ata : Ata, baba, büyük baba.

a. + m 19/244

- a. + η 25/339
a. + η₁ 25/337
a. + sı 116/1698, 119/1737, 62/894
a. + sını 27/361
a. + mı 48/689
[= 8]
- atlu** : Atı olan, süvari.
a. 15/194, 17/218
[= 2]
- āvāre** : < Far. Serseri, boş gezen, işsiz güçsüz.
a. 59/851
- ay-** : Söylemek.
a.-dı 69/989, 77/1122
[= 2]
- āyā** : < Far. Şüphe ve tereddüt bildiren edat.
a. + sın 94/1365
- ayağ(k)** : Ayak.
a. 36/497, 38/532, 118/1732, 33/453, 80/1164, 89/1302, 97/1420
a. + a 10/126, 91/1333
a. + ı 104/1512, 108/1578, 94/1369
a. + ma 104/1524, 42/598, 95/1385
[= 15]
- ayrı** : Başka.
a. 34/477, 34/477
[= 2]
- ayrılık** : Uzak kalma, ayrılık.
a. 54/774
- ayruk** : Başkası, başkaları, bundan sonra.
a. 23/312, 68/978
[= 2]
- ay(ı)t-** : Söylemek.
a.-dı 10/121, 10/121, 100/1453, 101/1465, 101/1466, 101/1467,
102/1483, 102/1485, 103/1502, 103/1504, 103/1507, 104/1520,
105/1532, 110/1607, 111/1621, 112/1641, 113/1645, 113/1648,

113/1650, 113/1651, 124/1814, 124/1823, 126/1847, 20/271, 20/272, 21/273, 21/285, 21/286, 23/305, 23/312, 23/316, 24/331, 25/335, 30/407, 31/427, 33/460, 35/489, 37/511, 37/512, 37/518, 37/524, 38/537, 38/540, 39/547, 40/559, 48/689, 55/780, 56/799, 57/818, 58/835, 59/841, 62/887, 62/897, 63/910, 65/929, 70/1006, 70/1008, 70/1013, 71/1024, 75/1081, 77/1123, 79/1141, 79/1146, 83/1200, 85/1233, 9/105, 9/111, 90/1308, 90/1312, 91/1320, 91/1321, 94/1371, 97/1416, 97/1423, 36/509, 42/594, 44/619, 44/625, 45/634, 46/652, 46/653, 47/669

a.-dıkim 42/587

[=83]

az : Alışılmış olandan, umulandan veya gerekenden eksik.

a. 12/144, 16/207, 18/233, 39/555, 80/1166

[=5]

az- : Yoldan çıkmak, şaşırarak.

a.-dı 57/812

azād : < Far. Kurtulmuş, serbest olan.

a. 96/1394

azdır- : Değiştirmek, yoldan çıkarmak.

a.-mı 129/1897

azğaş- : Çekişmek, didişmek, öfkelenmek, parlamak.

a.-dılar 102/1487, 64/928

a.-up 72/1037, 76/1096

[=4]

B

bā : < Far. İle,li.

b. 53/751

bāb : < Ar. Kapı.

b. 46/647, 99/1437

b. + mı 128/1878

[=3]

bāde : < Ar. Şarap, içki.

b. 'ilm 7/75

- bād-ı ḥazān** : < Far. Sonbahar rüzgarı.
b. 26/354
b. + ıñ 53/761
[= 2]
- bākır** : Kızıl renkli bir maden.
b. 71/1030, 76/1102, 89/1292
[= 3]
- bārī** : < Far. Hiç olmazsa, bir kere.
b. 112/1639, 124/1816, 46/648
[= 3]
- bāriyye** : < Ar. Hasır.
b. 26/356
- bārū** : < Far. Kale duvarı, hisar burcu, sur.
b. 90/1313
b. + sı 27/364
[= 2]
- bār-i ḥūdā** : < Far. Tanrı.
b. 71/1025
- bāṭın** : < Ar. İç, gizli, görünmeyen nesne.
b. 54/768
- bā-edeb** : < Far. + Ar. Terbiyeli.
b. 81/1181
- bāy** : Zengin.
b. 105/1539, 53/759, 60/859
[= 3]
- bāzār** : < Far. Pazar, çarşı.
b. 114/1667, 90/1317
[= 2]
- ba^cde** : < Ar. Sonra.
b. 93/1350
- ba^cde-zā** : < Ar. Ondan sonra.
b. 18/230, 46/652, 59/842, 8/94
[= 4]
- ba^cd-ezīn** : < Ar. Bundan sonra, bundan böyle.
b. 17/227

- ba^ʿzı** : < Ar. Birazı, bir kısmı.
b. 101/1465
- baba** : Çocuğu olmuş erkek.
b. 49/705
b. + ların 89/1293
b. + m 20/272, 21/276, 40/569, 90/1306
b. + mı 23/306, 7/84
b. + ı 111/1622, 21/273, 21/275, 22/300
b. + sı 16/202
b. + sıda 115/1680
b. + sını 46/658
[= 15]
- baba ʿamir** : Müseyyeb Gazi'nin yanında yer alan bir zat.
b. 85/1238, 105/1533, 123/1800, 53/11, 57/817, 61/871, 79/1151,
91/1332, 95/1385, 96/1402
b. + i 105/1536
b. + e 58/824
b. + de 80/1161
[= 13]
- bāğ** : < Far. Bağ, büyük bahçe.
b. + ına 98/1434
b. + ını 9/109
[= 2]
- bağdād** : < Ar. Bağdat şehri.
b. 4/37
b. + ı 82/1191
[= 2]
- bağışla-** : Bağışlamak.
b.-dı 39/544
- bağla-** : Bağlamak.
b.-dı 12/145, 125/1830, 81/1182, 92/1344
b.-dılar 76/1107, 86/1247
b.-yup 64/916, 73/1059
[= 8]
- bağr** : Göğüs.

b. + ı 22/301, 4/39

b. + ım 7/77

b. + ın 67/959

b. + ına 86/1252

b. + ımı 3/21, 57/816

b. ḥadīd 113/1653

[= 8]

baḥr : < Ar. Deniz, büyük göl veya nehir.

b. + iyle 5/43, 81/1178

[= 2]

baḥş : < Far. Bağış, ihsan.

b. 95/1390

baḥt : < Far. Talih, kader, kısmet.

b. + ı 8/87

b. + ım 37/518

b. + ın 2/4

b. + ına 5/44

[= 4]

bahādir : < Far. Cesur, yiğit.

b. 106/1541, 113/1652, 121/1773, 121/1777, 122/1784, 123/1807, 9/107

b. + lar 64/920

[= 8]

bahār : < Far. Bahar mevsimi.

b. 15/188

b. eyyām 26/350

[= 2]

baḳ- : Bakmak, bakışı bir şeyin üzerine çevirmek.

b. 13/163, 13/163, 14/180, 15/197, 16/198, 16/200, 17/219, 24/325,
45/632, 99/1446

b.-alım 117/1717

b.-an 130/1905

b.-ardılar 81/1171

b.-arıḡ 130/1906

b.-dı 125/1835, 37/517, 47/666, 47/671

b.-dılar 3/22, 45/641

b.-ın 38/537
b.-ıñ 110/1610, 68/984, 7/82
b.-ma 126/1843, 2/8
b.-up 50/708
[=27]

baķar : Bakmak.
b. + ıñ 130/1902, 130/1902, 130/1903, 130/1904, 130/1905
[=5]

balık : Balık.
b. 83/1205

baña : Bana (1. teklik şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış şekli.)
b. 103/1508, 103/1509, 113/1656, 114/1674, 116/1693, 123/1803,
126/1843, 19/245, 23/308, 28/381, 33/456, 33/462, 38/537, 38/538,
40/567, 44/619, 44/622, 55/793, 55/793, 58/835, 58/838, 59/840, 7/82,
7/83, 7/84, 71/1024, 79/1147, 90/1312, 96/1398, 97/1419, 97/1419,
98/1428
[=32]

baş- : Basmak.
b.-dı 122/1792
b.-dılar 111/1616, 77/1115
b.-sın 121/1776
b.-up 78/1132
[=5]

başdır- : Bastırmak.
b.-dı 4/26

baş : Baş, kafa, başlangıç.
b. 111/1628, 112/1636, 123/1800, 125/1827, 127/1862, 129/1889,
17/216, 24/331, 25/335, 3/22, 41/583, 51/730, 6/58, 60/866, 64/918,
66/954, 68/978, 73/1058, 83/1207, 84/1214, 91/1330, 95/1393, 97/1420
b. + a 106/1545, 112/1644, 130/1905, 26/351, 26/353, 68/975, 68/977,
82/1188
b. + dan 10/126, 106/1545, 26/351, 82/1188, 91/1333
b. + ı 102/1492, 128/1882, 34/466, 73/1051, 87/1263
b. + ıdır 26/357, 34/468
b. + ım 21/273

b. + ımıñ 124/1823
b. + ımız 33/459
b. + ımıza 37/513
b. + ımız 41/580
b. + ın 127/1866, 128/1881, 40/560, 62/886, 72/1045, 72/1046, 8/91,
95/1383, 96/1397
b. + ıñı 23/315
b. + ıñız 71/1025
b. + ına 101/1479, 110/1607, 12/154, 17/217, 17/219, 72/1045, 86/1258,
90/1315, 92/1339
b. + ında 121/1773, 57/812
b. + ımı 102/1490, 122/1786, 128/1884, 129/1899, 15/187, 3/19, 44/621,
62/892, 80/1164, 84/1221, 89/1302, 90/1308, 96/1400, 96/1405
b. + ıyla 51/732
b. + lar 54/778
b. + ları 102/1493, 83/1205
b. + ların 4/31
b. + larına 63/910, 72/1037, 87/1266
[= 92]

başar- : Bir şeyi başarmak, üstesinden gelmek.

b.-ayın 22/289

başka : Bilinenden ayrı, farklı.

b. 35/486

başla- : Başlamak.

b. 130/1908, 14/174

b.-dı 16/206, 40/566, 98/1434

b.-dılar 104/1516

b.-sın 2/7, 26/359

[= 8]

bat- : Batmak.

b.-ar 31/421

bayram : Milli ve dini bakımından önemi olan ve kutlanan günler.

b. 20/264

bed : <Far. Fena, yaramaz, çirkin, kötülük.

b. 15/197, 7/70, 71/1032, 72/1038

- b. + i 29/396
[=5]
- beden** : < Ar. Gövde, vücut, cisim.
b. + e 27/366
- bedīd** : < Far. Meşhur, görünür, açık, meydanda.
b. 34/479
- bed-baht** : < Far. bahtsız, bahtı kara, kara bahtlı, talihsiz.
b. 11/132
- bed-du^ḥā** : < Far. + Ar. İnkisar, ilenç.
b. + sın 6/67
- bed-ıynet** : < Far. + Ar. Yaratılışı tabiatı fena olan, soyu bozuk, bayağı adam.
b. + i 51/724
- beg** : Bey.
b. 31/434, 32/446, 4/38, 77/1122, 9/106
b. + e 39/545
b. + i 21/274, 6/63, 68/988
b. + im 21/273, 40/569, 53/758
b. + iñ 120/1755
b. + ini 31/425
b. + ler 112/1641, 117/1713, 117/1717
b. + leri 4/32, 84/1227
b. + lerin 112/1633, 122/1792, 3/24, 68/985, 75/1086
b. + lerine 68/986, 81/1174
b. + lerini 81/1173, 81/1176
b. + leriniñ 83/1213
b. + leriyle 121/1774
b. + ligin 4/35
[=31]
- behey** : Azarlama, çıkışma bildiren bir ünlem.
b. 110/1613, 126/1842, 126/1844, 99/1446
[=4]
- behmen** : < Far. Zeki, anlayışlı, kavrayışlı.
b. 68/988, 93/1355, 93/1358
b. + e 93/1357
[=4]

- bekle-** : Beklemek.
b. 34/474
b.-di 34/475
[=2]
- bel** : Bel.
b. + ine 19/250, 94/1372
[=2]
- belā** : < Ar. Gam, keder, musibet.
b. + sinca 29/405, 30/406, 30/411
[=3]
- belī** : < Far. Evet.
b. 101/1467, 103/1504, 126/1845, 55/780
[=4]
- belki** : < Far. İhtimal, umulur, olabilir.
b. 37/516, 45/631, 51/732, 51/732
[=4]
- belle-** : Ezberlemek.
b.-sin 124/1816
- bellü** : Belli.
b. 129/1895, 40/561, 62/893
[=3]
- belürsüz** : Belirli olmayan.
b. 97/1421
- ben** : Ben (Birinci tekil şahıs zamiri.)
b. 112/1639, 112/1644, 113/1656, 19/245, 20/261, 23/306, 35/489,
37/520, 46/656, 58/836, 60/865, 63/904, 7/78, 7/78
b. + de 104/1514, 113/1646, 30/409, 90/1310
b. + den 19/251, 24/320, 55/780, 56/799, 56/803
b. + i 105/1525, 28/377, 28/387, 36/500, 44/619, 44/623, 44/624, 7/76,
7/77, 7/83, 91/1319, 97/1416
b. + ide 28/377
b. + im 121/1768, 121/1768, 19/244, 20/262, 20/271, 37/518, 37/518,
41/581, 44/622, 76/1094, 80/1156
b. + imde 111/1616
[=48]

- beṅ(i)z** : Yüz, çehre, yüz rengi.
b. + ini 62/896
b. + iṅ 13/165
[= 2]
- beṅzer** : Sanırım, güya, galiba, sanki.
b. 106/1544
- be-nām** : < Far. Namlı, ünlü, meşhur.
b. 129/1895
- bend** : < Far. Bağ, yular, rabıta, bağlama.
b. 121/1769, 72/1035, 76/1106
b. + in 77/1109
b. zindān 12/149, 49/701
[= 6]
- bende** : < Far. Kul, köle, bağlı.
b. 123/1808
b. + sinden 118/1729
b. ḥaḫḫ 23/317
[= 3]
- bende-gān** : < Far. Kullar, köleler.
b. 123/1808
- benefşe** : < Far. Menekşe, mor.
b. + niṅ 15/187
- benī** : < Ar. Oğullar.
b. 104/1521
- ber** : < Far. Üzere.
b.-burūc 46/657
- berāber** : < Far. Birlikte bulunan, bir arada, bir hizada.
b. 10/127, 126/1850, 126/1854, 65/930, 65/932, 71/1020, 72/1041,
72/1043, 74/1070, 82/1191, 86/1257
[= 11]
- berāy-ı dīn** : < Far. + Ar. Din için.
b. 9/108
- ber-bād** : < Far. perişan, harap, viran.
b. 25/344, 26/347
[= 2]

- berehmen** : < Far. Puta tapan.
b. + e 93/1357
- beri** : Beri.
b. 64/917
b. + den 110/1602, 114/1660, 116/1692, 122/1790, 124/1818, 127/1861,
35/491, 49/699, 50/717, 51/726, 80/1165, 86/1255, 88/1279
[= 14]
- berīn** : < Far. Pek yüksek, en yüce.
b. 81/1178
- berķ-ı hātıf** : < Ar. Göz kamaştırın şimşek.
b. 17/220
- berü** : Berü.
b. 21/275
- ber-dār** : < Far. Salbedilmiş, asılmış.
b. 121/1770, 129/1898
[= 2]
- ber-țaraf** : < Far. + Ar. Bir yana atılan, şöyle dursun, lazım değil, ne ise ne.
b. 113/1657, 25/346, 3/18
[= 3]
- berz** : < Far. Ziraat, ekim.
b. 4/39
- besī** : < Far. Çokluk, ziyadelik, fazlalık.
b. 101/1465, 123/1799
[= 2]
- best** : < Far. Düğüm.
b. + iņ 19/254
- beş** : Beş (sayısı).
b. 67/961, 67/965, 8/85
[= 3]
- bet** : Yüz, surat.
b. + ün 13/165
- beter** : < Far. Daha fena, çok çirkin.
b. 26/358, 52/737, 77/1123, 80/1155
b. + in 90/1305

- [= 5]
- be-çadır** : < Far. Çadıra kadar.
b. 75/1088
- be-hakkı** : < Far. + Ar. Hakkı için.
b. 71/1025
- beyān** : < Ar. Anlatma, açık söyleme, bildirme.
b. 105/1525, 108/1574, 108/1580, 15/185, 21/287, 34/478, 41/577,
55/793, 58/826, 61/881, 79/1147, 85/1234
[= 12]
- beyn** : Kafa tasının içindeki organ.
b. + ini 65/942, 80/1162
[= 2]
- beyt** : < Ar. Mesken, hane, ev, oda.
b. 119/1742
b. + iñ 119/1737, 25/333
[= 3]
- beytül-hüzün** : < Ar. Hüzünlü, gamlı, kederli ev.
b. + da 12/148
- bezm** : < Far. İçkili, eğlenceli meclis, dernek.
b. 104/1520
b. + iñ 89/1296
[= 2]
- bıçak(ğ)** : Bıçak.
b. + ıyla 72/1040
b. 72/1038, 72/1041, 96/1402
[= 4]
- bırak-** : Bırakmak, koyu vermek.
b.-ma 26/354
b.-up 111/1617, 77/1111
[= 3]
- bī'at** : < Ar. Kabul ve tasdik muamelesi.
b. 119/1744, 24/320, 24/322, 24/324, 24/325, 24/330, 25/339, 27/361,
3/24, 4/32, 48/688, 60/863, 81/1172
b. + ların 88/1275
[= 14]

- bīd** : < Far. Söğüt ağacı.
b. + e 2/7
- bīdār** : < Far. Uyanık, uyumayan, uykusuz.
b. 43/602
b. + ı 55/789
[= 2]
- bīgerān** : < Far. Nihayetsiz, uçsuz, bucaksız.
b. 109/1589, 121/1773
[= 2]
- bi'l-ihdās halāşül-şalavātü-selām** : < Ar. Salat ve salam yollayıp bitirmek anlamında
Arapça söz.
h. 53/760
- bīm** : < Far. Korku, tehlike.
b. 41/576, 62/896
[= 2]
- bī-çār** : < Far. Çaresiz, zavallı.
b. 81/1175
- bī-dīn** : < Far. + Ar. Dinsiz, acımasız, merhametsiz.
b. 21/284, 29/396
[= 2]
- bī-dirīg** : < Far. Esirgenmeyen, esirgemeyen, elinden geleni yapan.
b. 10/126, 69/998, 82/1188, 93/1353
[= 4]
- bī-edeb** : < Far. + Ar. Edepsiz, terbiyesiz.
b. 65/936, 71/1031, 93/1351
b. + i 90/1317
[= 4]
- bī-galat** : < Far. + Ar. Yanlıssız, yanılmasız.
b. 70/1006
- bī-gümān** : < Far. Zansız.
b. 102/1482, 124/1812, 22/291, 32/446
[= 4]
- bī-ḥayā** : < Far. + Ar. Hayasız.
b. 36/497
- bī-hisāb** : < Far. + Ar. Hesapsız, sayısız.

- b. 112/1637
- bī-ḥaber** : < Far. + Ar. Habersiz, bilgisiz.
b. 40/564, 67/962
[=2]
- bī-hūṣ** : < Far. Şaşkın, deli.
b. 47/673, 54/767
[=2]
- bī-hūde** : < Far. Boşuna, boş yere, beyhude.
b. 11/133, 23/313, 54/771, 90/1304
[=4]
- bī-īmān** : < Far. + Ar. İmansız.
b. 91/1323
- bī-inṣāf** : < Far. + Ar. İnsafsız, acımasız.
b. 33/464
- bī-iṣtibāh** : < Far. + Ar. Şüphesiz.
b. 129/1885
- bīmār** : < Far. Hasta, sayrı.
b. + ma 110/1610
- bī-nevā** : < Far. Nasipsiz, çaresiz, zavallı.
b. 41/584
- bī-riyā** : < Far. + Ar. Riyasız, yalansız.
b. 28/379
- bī-şümār** : < Far. Hadsiz, sayısız, pek çok.
b. 107/1564, 110/1611, 111/1615
[=3]
- bī-vefā** : < Far. + Ar. Vefasız, hayırsız.
b. 12/152, 70/1011
b. + sin 12/152
[=3]
- bī-vücūd** : < Far. + Ar. Vücutsuz.
b. 74/1072
- biç-** : Biçmek, kesmek.
b.-di 30/417, 51/724, 51/729, 71/1026, 73/1049, 79/1151, 93/1353
b.-diler 78/1131
[=8]

- bidāyet** : < Ar. Başlama, başlangıç.
b. 26/349
- bihī** : < Far. İyilik, üstünlük.
b. 70/1011
- bil** : Bel.
b. 100/1457, 106/1553, 114/1673, 114/1673, 115/1675, 115/1688,
121/1772, 121/1772, 122/1790, 129/1885, 17/225, 20/264, 22/290,
22/292, 28/378, 34/471, 52/737, 52/748, 58/835, 59/849, 6/63, 62/898,
69/1001, 70/1016, 71/1025, 74/1077, 78/1135, 84/1224, 86/1250,
86/1257, 87/1273, 9/107, 96/1394
b. + ini 52/740
[=39]
- bil-** : Bir şeyi anlamış ve öğrenmiş bulunmak.
b. 104/1519, 104/1519, 109/1593, 109/1593, 7/70
b.-di 68/982
b.-digim 48/682
b.-diler 111/1625, 16/199, 36/508, 47/663, 52/739, 75/1089, 81/1172
b.-diñ 28/377, 36/500, 38/534
b.-direm 38/538, 74/1069
b.-elim 63/905
b.-elüm 32/436
b.-em 62/884
b.-esin 58/836
b.-esiz 80/1158
b.-evüz 75/1080
b.-icek 107/1566
b.-iñ 106/1540, 128/1874, 128/1877, 31/423, 37/520, 60/865, 87/1259
b.-medi 35/492
b.-mediler 31/425, 38/528, 52/736
b.-meye 97/1421
b.-miyorum 20/259
b.-üp 67/964
b.-ürdi 114/1671
b.-ürem 126/1845
b.-ürseñde 126/1847
b.-ürsün 103/1507

- b.-ürüm 120/1764
[=40]
- bilāl** : Bilāl-i ḥabeşī'dir.
b. 11/140, 9/105
b. imām 9/103
[=2]
- bilāl-i ḥabeşī** : İlk Müslüman olan altı kişiden biri.
b. 9/104
- bildir-** : Herhangi bir şeyi haber vermek.
b.-elim 68/976
- bile** : Birlikte, beraber, ile.
b. 104/1511, 104/1518, 105/1529, 112/1638, 113/1651, 116/1693,
116/1701, 119/1742, 120/1751, 120/1759, 14/176, 33/463, 35/483,
44/616, 44/625, 59/851, 61/871, 63/901, 90/1311, 99/1438
b. + dir 9/112
[=21]
- bilece** : Birlikte, beraber, dahi.
b. 9/101
- bileg** : Bilek.
b. + inden 82/1189
- bilesince** : Birlikte, beraber.
b. 117/1708, 120/1750, 45/639, 69/989, 85/1231
[=5]
- bilgi** : İnsan aklının erebileceği olgu, malumat.
b. + mi 120/1763
- bilmek** : Bir şeyi anlamış ve öğrenmiş bulunmak.
b. 113/1652, 39/541
[=2]
- biḡ** : Bin (sayısı).
b. 10/117, 100/1461, 104/1518, 105/1534, 109/1590, 113/1651,
113/1656, 113/1658, 117/1708, 118/1721, 119/1746, 12/155, 120/1759,
121/1765, 121/1778, 128/1870, 24/318, 5/45, 5/46, 5/48, 5/50, 52/748,
62/897, 63/903, 63/912, 64/917, 66/954, 66/954, 66/954, 67/961,
67/965, 68/983, 68/987, 69/990, 73/1054, 73/1058, 77/1115, 77/1115,

77/1120, 78/1133, 78/1133, 8/97, 9/101, 9/107, 98/1430, ayt-dı :
[=46]

biñbaşı : Binbaşı.
b. + ları 84/1225

bin- : Binmek, çıkmak.
b.-di 101/1473, 102/1491, 18/232
b.-diler 119/1745, 120/1761
b.-üp 56/801
[=6]

bindir- : Bindirmek.
b.-miş 122/1780

bir : Bir (sayısı).
b. 10/116, 100/1452, 100/1454, 100/1457, 100/1459, 100/1463,
101/1474, 102/1488, 103/1497, 103/1504, 103/1504, 104/1517,
106/1540, 106/1541, 106/1543, 107/1561, 107/1567, 107/1568,
108/1582, 108/1582, 108/1583, 109/1587, 109/1598, 109/1599, 11/132,
11/137, 110/1600, 110/1604, 110/1604, 110/1608, 110/1609, 111/1620,
111/1627, 112/1640, 112/1643, 114/1661, 114/1663, 114/1668,
114/1672, 115/1675, 115/1686, 115/1687, 116/1693, 116/1693,
116/1700, 116/1700, 117/1707, 117/1707, 118/1724, 118/1730,
119/1739, 12/148, 12/151, 120/1754, 120/1762, 121/1769, 121/1770,
121/1773, 121/1775, 121/1776, 121/1777, 121/1779, 122/1792,
122/1793, 123/1796, 123/1808, 123/1808, 124/1813, 124/1821,
125/1833, 126/1851, 126/1853, 127/1856, 127/1868, 128/1873,
128/1879, 128/1880, 129/1887, 13/166, 130/1908, 14/172, 14/174,
14/176, 14/177, 15/193, 15/194, 15/195, 16/200, 16/203, 16/204,
16/210, 16/211, 16/212, 17/213, 17/218, 17/224, 17/226, 18/234,
18/235, 18/236, 18/236, 18/242, 19/250, 19/254, 19/256, 20/264,
20/266, 21/286, 21/287, 22/288, 23/311, 25/334, 25/345, 26/347,
26/349, 27/362, 27/365, 27/368, 27/369, 27/373, 27/374, 29/403, 3/17,
3/19, 3/20, 30/408, 30/411, 30/419, 30/420, 31/423, 31/429, 31/429,
31/430, 31/431, 32/437, 32/447, 32/449, 33/458, 33/462, 33/462,
33/463, 33/463, 33/464, 33/465, 34/469, 34/473, 34/475, 34/478,
35/485, 35/491, 36/499, 36/503, 36/503, 36/509, 37/511, 37/521,
37/523, 38/526, 38/529, 38/538, 39/544, 4/25, 40/556, 40/561, 41/571,
41/584, 42/587, 42/590, 42/599, 43/605, 43/611, 43/611, 43/614,

43/615, 45/631, 45/635, 45/636, 45/641, 45/642, 45/643, 46/649, 46/655, 46/656, 46/657, 47/666, 47/667, 47/671, 49/697, 5/51, 5/51, 50/719, 51/721, 51/725, 53/754, 53/762, 54/771, 54/773, 54/778, 55/779, 55/785, 56/803, 57/818, 57/819, 57/822, 58/826, 58/826, 58/826, 58/830, 58/833, 58/833, 59/840, 59/847, 59/849, 59/850, 6/56, 6/61, 6/66, 60/854, 60/854, 60/855, 60/855, 60/862, 61/876, 61/879, 62/886, 62/886, 62/889, 62/896, 62/896, 63/906, 64/923, 64/926, 64/926, 65/929, 65/929, 65/935, 65/937, 65/937, 65/939, 65/941, 66/944, 66/947, 66/952, 67/960, 67/963, 68/979, 69/1000, 69/997, 7/77, 7/81, 7/82, 70/1014, 71/1027, 71/1028, 71/1029, 71/1029, 71/1029, 71/1029, 71/1030, 71/1033, 72/1035, 72/1036, 72/1038, 72/1039, 72/1048, 73/1056, 73/1058, 74/1070, 74/1077, 75/1079, 76/1095, 76/1098, 76/1100, 77/1109, 77/1109, 77/1118, 77/1118, 77/1119, 78/1132, 79/1139, 79/1144, 79/1145, 79/1148, 79/1149, 79/1152, 79/1153, 79/1153, 8/87, 8/89, 8/93, 8/93, 80/1157, 81/1175, 81/1180, 82/1185, 82/1194, 83/1200, 83/1201, 83/1208, 83/1213, 84/1216, 84/1219, 84/1220, 84/1221, 84/1222, 84/1227, 85/1232, 85/1238, 85/1240, 85/1242, 85/1242, 86/1247, 86/1248, 86/1254, 87/1259, 87/1263, 87/1264, 87/1265, 87/1268, 88/1285, 88/1288, 89/1291, 89/1298, 89/1300, 9/105, 9/106, 90/1307, 90/1318, 91/1320, 91/1321, 91/1323, 91/1324, 91/1328, 91/1332, 92/1338, 92/1342, 93/1363, 94/1367, 94/1373, 94/1375, 94/1377, 95/1393, 96/1408, 97/1416, 97/1419, 98/1434, 99/1445, 99/1448

b. + den 74/1073, 74/1075, 95/1379

b. + dir 99/1445, 99/1445

b. + er 50/716, 50/716, 62/897, 62/897

b. + i 103/1499, 105/1535, 108/1573, 112/1634, 12/144, 121/1766, 121/1766, 121/1766, 124/1821, 125/1836, 125/1839, 128/1884, 16/210, 20/265, 24/327, 24/327, 24/328, 24/328, 25/341, 38/526, 38/528, 4/33, 48/677, 48/678, 48/679, 49/694, 49/694, 5/45, 5/46, 5/48, 51/733, 53/756, 53/757, 55/792, 62/893, 63/899, 63/899, 63/900, 63/900, 63/900, 63/902, 63/902, 66/952, 67/967, 67/969, 67/969, 68/987, 69/994, 73/1053, 74/1078, 77/1116, 77/1120, 80/1167, 80/1168, 86/1244, 86/1244, 89/1291, 90/1313, 91/1327, 91/1330, 92/1335, 94/1378

b. + imiz 56/796, 56/796, 56/797, 56/797

b. + in 32/447, 5/43

b. + ine 16/210, 5/43, 69/990, 90/1313
b. + inede 24/329
b. + ini 16/211, 66/945
b. + inide 112/1638
b. + iniş 124/1824, 40/561, 51/726, 53/751, 55/792
b. + isi 112/1637, 113/1659, 121/1773, 128/1883, 24/324, 24/329, 4/32,
43/610, 45/643, 50/716, 63/899, 63/899
b. + iside 129/1897
b. + isinden 67/963
[= 452]

biraz : Biraz, azıcık.
b. 105/1538, 20/260, 73/1060, 75/1092, 75/1093, 96/1407
b. + mı 124/1818
[= 7]

birbir : Birer birer.
b. 46/660, 47/665, 68/985
b. + i 117/1709
b. + in 10/118, 11/138, 35/482, 41/582, 64/928, 75/1089, 81/1178
b. + iş 64/928
b. + ine 101/1476, 102/1487, 11/141, 11/141, 11/142, 125/1830, 45/640,
66/948, 66/952, 67/965, 78/1132, 80/1160, 83/1203, 84/1216, 88/1286,
89/1289, 89/1294, 92/1343, 92/1344
b. + ini 94/1374
b. + iniş 111/1625, 94/1372
b. + iyle 101/1474, 104/1524, 112/1631, 117/1711, 122/1782, 122/1783,
60/856, 72/1037, 76/1096, 84/1228, 87/1270, 88/1282, 94/1370
b. + lerine 32/442
[= 48]

bire : Hey, ey, be, aman.
b. 124/1814, 124/1815
[= 2]

birkaç : Birkaç, bazı, biraz, az.
b. 105/1532, 108/1583, 12/155, 123/1802, 29/405, 43/606, 49/692,
68/983, 78/1135
b. + ı 54/778
[= 10]

- birle** : İle.
b. 120/1753, 57/811
[= 2]
- birlik(k)** : Bir ve tek olma.
b. + e 99/1444
b. + de 32/444
[= 2]
- biryān** : <Far. Tava, tepsi gibi şeylerde susuz veya az suda pişirildikten sonra kızartılan et kebabı.
b. 112/1634
- bismillāh** : <Ar. Besmele, başlangıç.
b. 2/1, 2/1, 2/2, 2/3, 2/4, 2/5
[= 6]
- biş** : Beş (sayısı).
b. + diler 51/726
- biti** : Mektup, yazı.
b. 6/66
- bitür-** : Bitirmek.
b.-di 84/1221
b.-diler 13/161
b.-e 34/472, 63/909
b.-esin 8/96
b.-eyim 29/401
b.-gil 48/685
b.-ünj 69/990
[= 8]
- bit-tammām** : <Ar. Tamamıyla.
b. 128/1884
- biz** : Biz (Birinci çokluk şahıs zamiri).
b. 10/113, 101/1475, 111/1621, 112/1642, 116/1704, 119/1740, 32/436, 32/441, 33/455, 33/458, 37/515, 37/523, 41/583, 41/583, 48/687, 53/764, 56/795, 58/824, 59/842, 6/58, 63/905, 68/978, 69/992, 97/1415, 97/1415
b. + de 19/254, 22/301, 63/911, 75/1080
b. + e 10/113, 105/1526, 105/1527, 14/179, 26/355, 28/376, 30/408,

31/435, 37/514, 37/515, 37/520, 37/521, 53/763, 55/781, 61/881,
68/977, 9/108, 97/1410

b. + i 111/1617, 113/1650, 119/1740, 23/312, 33/456, 43/614, 66/958,
7/79, 77/1123, 81/1174

b. + im 19/252, 25/338, 37/513, 44/625, 45/635, 56/798, 9/112

b. + lere 118/1734, 118/1734, 20/258, 63/911

b. + leri 105/1528, 130/1907, 33/452

b. + lerin 104/1512

[= 72]

boğaz : Boğaz.

b. + ı 80/1157

b. + m 39/555

b. + ma 34/476

[= 3]

bostān : < Far. Sebze bahçesi.

b. 130/1908

boş : Boş, serbest, özgür.

b. + a 22/291

b. + dan 78/1131

[= 2]

boşa- : Karısını ayırmak.

b.-dı 22/292

boşan- : Serbest kalmak, kurtulmak.

b.-dı 110/1606

boşla- : Boşlamak.

b.-maz 34/472

boy : Uzunluk.

b. + ı 80/1163

boyn : Gövdenin başla omuz arasında kalan bölgesi.

b. + um 31/434

b. + un 69/999

b. + uñ 90/1307

b. + una 102/1482

[= 4]

büzürg : < Far. Kebir, azim, büyük, ulu.

b. 119/1741

bölük : Bölünmüş, parçalanmış.

b. 123/1795, 123/1795

[=2]

böyle : Bunun gibi.

b. 100/1454, 101/1473, 102/1494, 104/1515, 105/1538, 106/1551, 110/1608, 110/1611, 111/1616, 111/1617, 111/1623, 111/1627, 112/1631, 113/1654, 113/1654, 114/1663, 114/1667, 115/1685, 115/1685, 116/1691, 117/1715, 118/1731, 119/1743, 121/1777, 125/1825, 125/1832, 127/1869, 14/175, 15/197, 18/240, 19/250, 19/255, 20/263, 21/279, 22/302, 23/308, 25/341, 28/384, 29/403, 30/417, 30/419, 33/453, 36/510, 37/511, 37/516, 38/530, 4/25, 43/602, 45/638, 46/651, 47/661, 49/702, 5/47, 5/47, 56/804, 59/840, 59/843, 59/852, 60/861, 60/868, 61/883, 64/923, 64/928, 68/979, 68/985, 70/1010, 70/1010, 71/1026, 73/1059, 74/1070, 76/1095, 8/92, 8/97, 80/1160, 81/1176, 81/1177, 85/1238, 87/1262, 87/1269, 87/1273, 9/111, 90/1310, 90/1310, 90/1315, 93/1349, 96/141, 97/1409, 97/1422

b. + di 16/207

[=89]

bu : Bu.

b. 10/113, 10/115, 100/1453, 100/1454, 100/1455, 100/1456, 100/1461, 100/1464, 101/1470, 101/1472, 101/1474, 101/1478, 102/1483, 102/1486, 102/1486, 103/1499, 103/1507, 103/1508, 103/1508, 103/1509, 104/1511, 104/1517, 104/1522, 105/1536, 106/1544, 107/1569, 109/1585, 109/1587, 109/1595, 109/1596, 110/1613, 110/1613, 110/1614, 111/1617, 111/1618, 111/1620, 111/1629, 112/1632, 112/1640, 112/1643, 112/1644, 113/1645, 113/1651, 113/1655, 114/1674, 115/1686, 116/1691, 116/1696, 116/1704, 118/1723, 118/1724, 12/147, 12/148, 12/149, 12/149, 12/150, 12/153, 120/1753, 121/1774, 122/1780, 123/1802, 123/1803, 123/1804, 123/1807, 124/1810, 124/1811, 124/1814, 124/1820, 124/1822, 124/1822, 125/1828, 125/1835, 126/1851, 127/1863, 127/1868, 129/1886, 129/1889, 13/160, 13/162, 13/163, 13/166, 130/1900, 130/1904, 130/1912, 14/177, 14/177, 17/213, 17/221, 17/224, 17/227, 18/228, 18/229, 19/246, 19/252, 19/253, 19/256, 20/267, 20/269,

22/288, 22/289, 22/289, 22/292, 23/303, 23/304, 23/312, 23/313,
 23/315, 24/319, 24/320, 24/322, 24/331, 25/334, 25/335, 25/340,
 25/340, 25/341, 26/347, 26/348, 26/355, 26/360, 28/380, 28/386,
 29/399, 29/400, 3/21, 3/23, 30/410, 30/416, 30/419, 30/420, 31/421,
 31/426, 31/426, 31/427, 31/427, 31/431, 31/432, 31/433, 32/437,
 32/446, 32/448, 33/455, 33/461, 34/467, 34/467, 34/468, 34/469,
 34/480, 35/487, 35/490, 35/492, 36/496, 36/499, 36/500, 36/504,
 36/510, 37/514, 37/517, 37/520, 37/521, 37/523, 37/524, 37/525,
 38/527, 38/530, 38/534, 38/538, 38/539, 39/547, 4/29, 40/559, 40/563,
 40/568, 41/571, 41/572, 41/573, 41/573, 41/574, 41/574, 41/577,
 41/584, 42/586, 42/597, 43/613, 44/619, 44/625, 45/639, 45/641,
 45/644, 46/650, 46/650, 46/656, 48/681, 48/681, 48/682, 48/682,
 48/688, 48/689, 48/690, 49/693, 49/703, 5/54, 50/709, 51/725, 51/727,
 51/729, 51/734, 53/756, 54/769, 54/771, 54/772, 54/774, 55/784,
 55/786, 55/788, 56/808, 57/816, 57/817, 58/824, 58/828, 58/829,
 58/837, 58/838, 59/853, 6/58, 6/61, 60/862, 60/863, 60/865, 60/867,
 61/873, 61/880, 62/892, 62/895, 63/905, 63/907, 63/909, 64/914,
 64/926, 65/933, 65/943, 66/956, 67/960, 67/968, 67/968, 67/970,
 68/974, 68/984, 68/985, 69/1000, 69/1002, 69/990, 69/992, 7/81, 7/83,
 70/1009, 70/1013, 71/1026, 71/1028, 71/1028, 71/1031, 73/1051,
 73/1051, 73/1054, 73/1055, 74/1064, 74/1075, 75/1084, 75/1087,
 75/1089, 76/1099, 77/1117, 77/1122, 78/1128, 78/1137, 79/1145,
 79/1148, 79/1150, 8/88, 8/88, 8/89, 8/89, 8/95, 80/1154, 80/1161,
 81/1173, 81/1174, 82/1187, 82/1196, 84/1227, 85/1233, 85/1235,
 86/1246, 87/1265, 88/1288, 89/1297, 89/1300, 9/100, 9/102, 9/104,
 90/1304, 90/1306, 90/1309, 90/1310, 92/1335, 92/1348, 94/1372,
 95/1379, 95/1387, 95/1391, 96/1394, 96/1394, 96/1404, 97/1412,
 97/1416, 97/1420, 97/1423, 98/1428, 98/1430, 99/1448
 b. + dur 103/1508, 106/1548, 114/1664, 123/1801, 123/1801, 46/660
 b. + lar 11/141, 118/1725, 121/1771, 122/1781, 16/205, 17/224, 32/438,
 37/522, 5/47, 52/743, 63/904, 64/920, 66/953, 68/983, 94/1373
 b. + lara 25/335, 85/1242, 88/1283
 b. + larda 24/331, 49/698
 b. + ları 44/629
 b. + larıñ 28/389
 b. + ña 122/1785, 22/295, 40/556
 b. + nca 103/1503, 12/151, 126/1848, 25/344, 28/388, 31/435, 41/575

b. + ncalayın 13/163, 53/759, 74/1068
b. + nda 100/1458, 115/1687, 13/169, 14/172, 20/272, 22/301, 26/358,
39/542, 48/676, 7/78, 7/79, 75/1081
b. + ndan 109/1597, 31/428, 46/648
b. + nı 103/1507, 105/1531, 108/1576, 115/1681, 118/1722, 124/1813,
14/180, 19/251, 20/267, 20/270, 23/314, 32/439, 34/470, 36/496,
36/500, 37/512, 37/512, 37/522, 38/531, 40/556, 40/567, 43/606,
82/1195, 85/1243, 86/1254
b. + nlar 104/1517, 104/1520, 105/1532, 108/1575, 111/1620, 112/1635,
113/1659, 122/1793, 127/1864, 17/222, 24/330, 35/483, 35/493, 36/508,
37/521, 38/533, 39/548, 40/568, 42/595, 44/630, 45/644, 5/49, 66/952,
68/975, 68/978, 68/979, 9/104, 9/99
b. + nlara 109/1597, 111/1618, 17/222, 49/697, 5/42, 68/985
b. + nlarda 13/156
b. + nları 38/534, 43/609
b. + nlarıñ 113/1657, 38/531, 38/537, 68/984
b. + nlarla 68/977
b. + nuñ 18/234, 20/264, 23/305, 23/313, 26/355, 30/413, 31/429, 5/51,
76/1099, 96/1399, 96/1400, 96/1408, 97/1414
[=456]

būy : < Far. Koku.
b. қаранfil 15/190
b.-ı ʿanbere 52/749
[=2]

buğz : < Ar. Kin, nefret, sevmeme.
b. 125/1837, 16/212, 29/396
[=3]

bugün : Bugün
b. 14/178, 14/179, 23/317, 23/317, 53/763, 55/, 74/1068, 75/1091,
79/1148, 80/1158
b. + e 74/1077
[=11]

bul- : Bulmak.
b. 26/353
b.-a 25/345, 73/1050
b.-alım 97/1414

b.-amadı 108/1570
b.-asın 56/801, 58/831
b.-avuz 33/458, 44/616
b.-ayım 23/310
b.-dı 11/136, 130/1900, 27/367, 31/433, 39/553, 89/1298
b.-dılar 120/1762, 67/966
b.-duğ 32/445
b.-duğ 74/1068
b.-ırsıñ 13/170
b.-maz 89/1291
b.-sun 119/1742, 124/1823
b.-up 79/1145
b.-ur 13/169, 14/171, 42/588
b.-ursa 33/465
[= 29]

buluş- : Buluşmak, bir araya gelmek.
b.-dılar 41/579

bulma- : Bulmak
b.-dılar 52/736

bulmağ : Bulmak.
b. + a 28/385

bulun- : Bulmak işine konu olmak.
b.-ur 99/1440

buğ : Sıkıntı.
b. 17/225, 97/1421
[= 2]

bunal- : Soluk alması güçleşmek.
b.-dı 39/551

burda : Bu yerde.
b. 20/258, 53/760, 63/909, 78/1137
[= 4]

bura : Bu yer.
b. 102/1484, 50/707
b. + da 111/1621, 25/342, 34/474, 98/1433

- b. + dan 54/773
b. + ya 108/1584, 120/1760, 28/377
[= 10]
- burāk(ġ)** : < Ar. Hz. Muhammed'in Miraç'ta bindiği binek.
b. + a 107/1556, 91/1333
[= 2]
- burc** : < Ar. Kale, hisar çıkıntısı, kule.
b. 27/364, 96/1405
b. + a 129/1899, 27/367, 39/552
b. + dan 75/1085
b. + ı 27/366, 90/1313
b. yārāna 46/648
[= 9]
- burdur-** : Burdurmak.
b.-dı 11/134
- burkāf** : Metinde başa geçirilen tas biçiminde nesne.
b. + ı 86/1258
- burn** : Burun.
b. + ı 31/421, 40/565, 75/1085, 96/1402
b. + um 111/1616
b. + umuḡ 89/1303
b. + unı 40/558
[= 7]
- buyur-** : Buyurmak.
b. 112/1642, 117/1717
b.-dı 104/1523, 105/1534, 119/1745, 126/1846, 129/1898, 129/1899
b.-ursuzdı 75/1080
[= 9]
- bühtān** : < Ar. Yalan, iftira.
b. 37/514
b. + dır 37/520
[= 2]
- bülbül** : < Ar. Güzel öten maruf kuş.
b. 130/1907, 14/181, 98/1434, 99/1443
b. + i 130/1902, 26/349

- b. + iniş 15/184
b. + ü 54/766
[= 8]
- bünyād** : < Far. Asıl, esas, temel.
b. + ıñ 86/1249
b. + ını 103/1506, 23/307, 80/1159
[= 4]
- bünye** : < Ar. Beden, vücut.
b. + yi 98/1432
- büri-** : Bürümek, örtmek.
b.-di 11/137, 127/1860, 83/1201
b.-diler 66/944
[= 4]
- büsbütn** : Dağılmamış, eksiksiz, bölünmemiş.
b. 112/1630
- bütün** : Tam, eksiksiz, tam manasıyla.
b. 13/168, 13/169, 26/352, 31/421, 45/637, 62/892
[= 6]
- büyüg** : Büyük.
b. + i 55/780
- C
- cām** : < Far. Cam, bardak, kadeh.
c. 54/773, 98/1435
[= 2]
- cāme** : < Far. Elbise, çamaşır.
c. + sin 48/687, 55/785
[= 2]
- cāmi^c** : < Ar. İçinde namaz kılınan ibadet yeri.
c. 29/391, 29/405, 51/732, 51/735, 52/745, 52/746, 52/747
c. + niş 51/725
c. + ye 50/716
[= 9]
- cān** : < Far. Can, ruh, gönül.

c. 106/1543, 106/1544, 114/1671, 114/1671, 114/1672, 116/1701, 121/1767, 121/1770, 124/1819, 126/1853, 127/1857, 130/1907, 130/1911, 15/184, 15/196, 17/216, 24/326, 24/331, 25/335, 26/349, 26/349, 30/414, 31/432, 33/459, 41/576, 41/583, 42/586, 49/705, 52/740, 61/876, 62/896, 67/966, 78/1131, 80/1158, 83/1207, 86/1250, 86/1253, 87/1261, 9/105, 91/1330, 96/1404

c. + a 130/1905, 43/601, 44/617

c. + dan 101/1468, 4/33

c. + ı 101/1479, 128/1870, 20/270, 21/279, 35/494, 39/555, 41/573, 65/942, 69/1000, 74/1068, 86/1250

c. + ım 20/258, 20/270, 21/279, 21/285, 21/286, 23/312, 24/318, 24/320, 49/701, 49/705

c. + ımı 28/385

c. + ın 17/214, 31/428

c. + ınj 27/372

c. + ını 130/1903

c. + ınızı 104/1511

c. + ına 35/495, 6/64, 93/1362

c. + ını 82/1186

c. + ıyla 106/1552, 44/620, 99/1438

c. + la 51/730

c. + lara 85/1241, 87/1272

c. + ları 117/1706, 26/348, 43/605

c. + u 28/379

[=87]

cānib : < Ar. Taraf, cihet, yan.

c. 116/1704, 118/1723, 121/1772, 125/1830

c. + den 103/1500

c. + e 56/807

[=6]

cānibī : < Ar. Yana ait, yanda olan, yana düşen.

c. 73/1060

cān-bāz : < Far. Can ile oynayan, canını tehlikeye koyan, canbaz.

c. + ım 128/1874

cān-sitān : < Far. Ruh alıcı, can çıkarıcı.

c. 23/311

- cāsūs** : < Ar. Hafiyе, gizli haberler öğrenerek veya sırları çözerек haber veren.
c. 35/483
- cebel** : < Ar. Dağ.
c. 106/1554
- cedd-i büzürg-vār** : < Ar. Hatırlı, soylu sayılan kişi.
c.-ıma 119/1741
- cefā** : < Ar. Ezіyet, incitme.
c. 23/305, 26/355
[=2]
- cehennem** : < Ar. Ahirette, günahkar kulların gideceği azap yeri, tamu.
c. 3/24
- cehül** : < Ar. Pek, dahil.
c. 129/1897
- celī** : < Ar. Aşık, meydanda, belli.
c. + niş 14/183
- cem^c** : < Ar. Toplama, yığma.
c. 103/1503, 105/1534, 105/1538, 105/1539, 112/1633, 112/1639, 113/1649, 113/1650, 117/1713, 118/1721, 24/324, 26/353, 29/391, 3/10, 3/10, 47/674, 50/716, 6/57, 62/890, 63/912, 68/985, 98/1426, 98/1430
c. + in 108/1580
[=24]
- cem^cī** : < Ar. Cemiyete ait, cemiyetle ilgili.
c. 81/1173
- cem^c ol-** : < Ar. Toplanmak, bir araya gelmek.
c.-up 85/1232
- cemā^cat** : < Ar. İnsan topluluğu.
c. 110/1609, 45/642
c. + dir 46/655
[=3]
- cemāl** : < Ar. Yüz güzelliği.
c. + in 33/451
c. + ine 37/517
[=2]

- cenān** : < Ar. Kalp, yürek, gönül.
c. 97/1413
- ceng** : < Far. Savaş, vuruşma.
c. 10/116, 104/1519, 109/1588, 109/1589, 114/1664, 125/1830,
127/1863, 63/910, 69/995, 72/1036, 72/1037, 74/1077, 75/1087,
76/1103, 77/1112, 78/1129, 79/1146, 8/96, 81/1177, 86/1246, 87/1266,
88/1278, 92/1343, 97/1420
c. + de 122/1783
c. + den 67/971, 67/972, 89/1295
c. + e 127/1863, 51/733, 71/1031, 73/1055, 74/1075, 75/1089, 85/1230,
80/1165
c. + i 67/964, 69/995, 89/1290
c. + ine 125/1833, 84/1224
c. sultānı 11/142
c. ħarbīler 81/1178
[=43]
- cennet-i ʿadn** : < Ar. Cennet bahçesi.
c. 96/1396
- cerem** : < Ar. Gnah, cinayet, hata.
c. 91/1324
- cevāb** : < Ar. Sorulan şeye verilen karşılık.
c. 125/1837, 30/416
c. + ı 10/115, 102/1486, 109/1585, 109/1596
c. + ım 103/1508
[=7]
- cevāhir** : < Ar. Cevherler, elmaslar, kıymetli taşlar.
c. + l 5/45
- cevelān** : < Ar. Dolaşma, dolanma, gezinme.
c. 93/1349
- cevlān** : < Ar. Dolaşma, dolanma, gezinme.
c. 75/1092, 64/924
[=2]
- ceyhn** : < Ar. Irmak, nehir.
c. 51/733
- ceyş** : < Ar. Asker, ordu.

- c. 64/914, 64/920
c. + in 53/762
c. + ine 129/1887, 84/1218
c. + ini 112/1639
c. mervān 10/118
c. şūmı 11/141
c. şāha 128/1872
c. şifā 15/188
[= 10]
- cezā**³ : < Ar. Ceza, karşılık, azap.
c. 102/1494, 58/831, 85/1235
c. + sın 58/831
c. + sını 11/136, 13/169, 75/1082
[= 7]
- cīfe** : < Ar. Laşe, leş.
c. 8/89
c. murdār 68/987
[= 2]
- ciftci** : Geçimini toprağı ekip biçerek sağlayan kimse.
c. 101/1470, 102/1482, 102/1485, 102/1487, 111/1624
c. + ye 102/1481
[= 6]
- ciftlik** : Üzerinde tarım yapılan, hayvan yetiştirilen ve çalışanların oturması, türlü işlerin görülmesi için yapılar bulunan geniş toprak.
c. 100/1455
- ciger** : < Far. Ciğer, bağır.
c. + i 112/1634, 81/1176
c. + in 4/29
c. + ine 40/566
[= 4]
- ciger-gāh** : < Far. Ciğerin bulunduğu yer.
c. + ma 82/1186
- ciger-gūşe** : < Far. Evlat, sevgili.
c. 56/808, 9/102

c. + m 17/227, 21/273, 60/860

c. + miñ 28/383

[=6]

cihān : <Far. Dünya, alem.

c. 104/1521, 106/1553, 107/1560, 107/1566, 108/1576, 108/1583, 108/1583, 112/1630, 117/1715, 120/1750, 123/1805, 125/1828, 15/195, 34/471, 42/598, 5/54, 51/727, 55/791, 57/813, 58/833, 59/848, 61/874, 79/1147, 8/86, 80/1163, 85/1233, 85/1236, 89/1297, 90/1309, 91/1323, 91/1332, 92/1336, 93/1349, 93/1359, 95/1383, 98/1428

c. + a 82/1188, 98/1432

c. + da 128/1875, 13/170, 22/300, 28/388

c. + dan 114/1665, 122/1787

c. + ı 23/303, 23/309, 4/30, 79/1144, 79/1146, 87/1266

c. + iñ 53/763, 54/772, 61/870, 8/87, 8/90

[=55]

cihet : <Ar. Yan, yön, taraf.

c. 61/872

cis(i)m : <Ar. Beden, gövde.

c. 95/1393, 64/927

c. + iñi 74/1069

c. + inde 101/1478, 41/572

c. + ini 74/1072

[=6]

civān : <Far. Genç.

c.106/1541, 115/1676, 17/214, 18/232, 22/291, 26/354, 36/509, 55/791, 58/830, 58/833, 59/849, 61/869, 86/1252, 95/1379

c. avāre 59/851

[=15]

coş- : Coşmak.

c.-a 23/304, 74/1076

[=2]

cū : <Far. Arama, araştırma.

c. 8/94

cūş : <Far. Coşma, kaynama.

c. 69/993, 88/1287, 98/1436, 43/602

- c. + a 43/602
[=5]
- cum^ḥa** : < Ar. Perşembeden sonra gelen gün.
c. 28/390, 50/712, 52/747
c. + ya 53/756
[=4]
- cür^ḥa-i pīrḥān** : ?
c. 54/767
- cübbe** : < Ar. Sarıklı din adamlarıyla bazı yaşlı kimselerin giydikleri uzun üstlük.
c. + si 123/1799
c. + sine 8/91
c. şabıra 3/22
[=3]
- cüdā** : < Far. Ayrı, ayrı düşmüş, ayrılmış.
c. 127/1866, 71/1025, 65/929
c. + lar 94/1378
c. + nıñ 65/931
[=5]
- cümle** : < Ar. Bütün, hep.
c. 100/1464, 103/1495, 103/1509, 104/1515, 104/1523, 108/1574, 112/1633, 113/1649, 114/1667, 117/1714, 117/1717, 117/1717, 118/1732, 119/1745, 127/1864, 127/1865, 129/1898, 15/192, 17/221, 2/8, 20/268, 25/336, 25/339, 27/361, 29/404, 36/503, 4/26, 44/618, 46/659, 47/664, 47/665, 47/667, 50/713, 53/753, 53/759, 54/767, 54/775, 55/789, 57/809, 60/863, 62/891, 62/894, 63/912, 71/1027, 73/1056, 74/1074, 75/1086, 75/1090, 77/1109, 77/1112, 79/1142, 81/1171, 84/1226, 85/1231, 86/1246, 86/1256, 87/1264, 87/1270, 88/1274, 88/1278, 88/1284, 88/1285, 88/1288, 89/1296, 97/1411, 97/1415, 99/1443
c. + ler 109/1598, 94/1377
c. + miz 55/779
c. + ñiz 101/1472, 106/1540, 83/1200
c. + ñiziñ 128/1878
c. + nin 14/171
c. + niñ 104/1519

c. + si 101/1465, 103/1498, 105/1535, 107/1559, 108/1582, 11/138, 119/1744, 119/1745, 129/1895, 15/193, 43/612, 48/688, 50/709, 50/715, 52/748, 53/757, 66/944, 74/1073, 75/1088, 78/1129, 78/1131, 78/1135, 81/1172, 92/1334, 92/1347, 96/1403

c. + side 107/1556

c. + sin 109/1599, 62/896, 65/941, 73/1062, 95/1389, 98/1426

c. + sini 112/1642, 117/1712, 98/1427

c. + siniņ 128/1870

c. + siyle 81/1170

[= 114]

cümleten : < Ar. Bütün, hep, hep birlikte.

c. 76/1101

cünbüş : < Far. Eğlenti, zevk.

c. + üņ 54/770

cünūd : < Ar. Askerler, ordular.

c. + ı 79/1146

cünūn : < Ar. Delirme, çıldırma delilik.

c. 129/1892

cürm : < Ar. Suç.

c. 21/276

c. + ümüze 33/457

[= 2]

cüyüş : < Ar. Askerler, ordular.

c. 97/1410

cüzām : < Ar. İnsan vücudunda onulmayan çıbanlar ve yaralar meydana getiren miskin hastalığı.

a. 72/1048

Ç

çādır : < Ar. Çadır.

ç. 75/1088, 78/1126

ç. + dan 107/1569

ç. + ina 108/1570, 89/1298, 91/1331

[= 6]

çāk : < Ar. Yarık, yırtık, yırtmaç.

- ç. 115/1677, 122/1794, 126/1849, 93/1360
[=4]
- çār** : <Far. Dört.
ç. 23/314
- çāre** : <Far. Yol, yardım.
ç. 121/1769, 46/648
ç. +ydi 82/1196
[=3]
- çār-yār** : <Far. Dört dost. [Hz. Ebubekir, Osman, Ömer, Ali.]
ç. dan 51/721
ç. in 53/751
[=2]
- çār-nā-çār** : <Far. Çaresiz, ister istemez.
ç. 110/1600
- çağır-** : Seslenmek.
ç.-alım 46/650
ç.-dı 116/1692, 43/605, 6/61, 97/1413
ç.-dılar 46/651
ç.-up 91/1326, 93/1351
[=8]
- çağırmağ** : Çağırarak, seslenmek.
ç. + a 43/606
- çağla-** : Şakırdı ile akmak.
ç.-dı 61/878, 92/1344
ç.-yup 64/916
[=3]
- çal-** : Vurmak, yere yatırmak
ç. 14/182, 19/249
ç.-a 106/1548, 71/1032, 82/1188
ç.-alar 80/1166
ç.-alım 24/332
ç.-dı 102/1490, 106/1545, 11/128, 122/1787, 126/1849, 128/1881,
17/214, 51/728, 65/932, 73/1049, 76/1097, 82/1190, 82/1192, 94/1375,
96/1402
ç.-dılar 125/1829, 67/971, 69/995, 75/1089, 83/1203, 89/1295, 95/1386

- ç.-ıñ 67/970
ç.-up 80/1167
[= 31]
- çaldır-** : Çaldırmak.
ç.-dılar 64/921
ç.-uben 98/1431
ç.-up 63/903, 73/1052
[= 4]
- çalın-** : Yere vuruldu.
ç.-dı 81/1178, 92/1340
[= 2]
- çarh** : < Far. Çark, felek, gök.
ç. 5/54, 8/88
ç. devrân 12/152
[= 3]
- çarp(b)-** : Çarpmak, vurmak.
ç.-dı 82/1195, 70/1015
[= 2]
- çarşu** : Pazar, çarşı.
ç. 114/1667
- çatla-** : Şaklamak.
ç.-mış 52/740
- çek-** : Çekmek.
ç.-di 10/126, 102/1488, 104/1520, 11/128, 12/154, 123/1796, 126/1851,
127/1860, 8/91, 80/1160, 82/1188, 82/1189, 84/1220, 93/1353, 93/1356,
94/1366
ç.-digi 119/1737
ç.-diler 3/22
ç.-e 75/1082
ç.-ek 67/968
ç.-elim 63/911
ç.-er 56/796, 83/1213
ç.-erler 15/186
ç.-eyim 90/1314, 91/1321
ç.-iser 51/724

ç.-me 117/1707, 17/227, 20/262, 26/355, 29/400, 36/507, 41/581

ç.-üp 123/1809

[= 35]

çeker : Çekici alet.

ç. + de 21/278

çekil- : Geri çekilmek.

ç.-di 116/1695

çekmek : Çekmek.

ç. 130/1912

çemen : <Far. Ağaç ve çiçeği olan çayır, yeşillik.

ç. + sin 23/314

çeri : Ordu, asker.

ç. 106/1546, 107/1569, 113/1651, 113/1658, 25/345

ç. + ler 106/1546

ç. + si 11/137

[= 7]

çeşm : <Far. Göz.

ç. + i 5/46

ç. + imi 12/150

ç. + ine 4/27

[= 3]

çevir- : Çevirmek.

ç.-di 122/1786, 22/293, 95/1383

[= 3]

çık- : Dışarı çıkmak.

ç. 28/381, 45/635, 58/830, 87/1272

ç.-a 100/1454, 106/1550, 122/1781, 18/242, 27/365, 39/555, 60/856,
77/1121

ç.-ağ 46/648

ç.-alım 117/1717

ç.-ar 121/1768, 130/1904, 35/494, 40/565

ç.-ardı 82/1194

ç.-aydı 128/1877

ç.-ayım 90/1314

ç.-dı 107/1567, 111/1615, 127/1869, 16/210, 27/367, 29/393, 32/450,

34/470, 39/546, 39/552, 47/675, 50/719, 51/723, 52/749, 58/832, 58/833, 6/68, 65/931, 65/933, 65/938, 66/950, 67/961, 71/1023, 76/1102, 82/1193, 82/1198, 88/1277, 90/1315, 90/1316, 93/1359

ç.-dılar 44/629, 45/641, 51/735, 87/1273

ç.-mış 100/1459, 115/1675, 79/1148

ç.-uben 63/910

ç.-up 10/113, 50/708

[= 61]

çıkâr- : Birinin veya bir şeyin çıkmasını sağlamak.

ç.-dı 85/1241

ç.-dılar 81/1171, 89/1296

ç.-ın 14/182

ç.-ın 37/524

ç.-ır 35/485

ç.-up 114/1666

[= 7]

çıkart- : Çıkartmak.

ç.-dı 19/250

çıküş- : Yükseliŝ, çıkış.

ç.-alım 68/977

çihil : < Far. Kırk.

c. 14/175

çile : < Far. Zevk ve sefadan el çekmek.

ç. 12/150

çi-sūd : < Far. Ne fayda, neye yarar.

ç. 26/351

çocuk : Küçük yaŝtaki oğlan veya kız.

ç. 16/212

çoğal- : Çoğalmak, artmak.

ç.-madan 68/986

çok : Çok.

ç. 103/1500, 107/1564, 115/1685, 115/1689, 115/1689, 20/258, 28/388, 35/494, 44/620, 51/724, 60/861, 60/861, 61/878, 65/935, 70/1012, 70/1017, 99/1449

[= 17]

çök- : Çökmek.
ç.-di 57/821

çöz- : Çözmek.
ç.-e 15/189

çü : <Far. Gibi.
ç. 129/1892, 28/387, 29/391, 5/52
[= 4]

çün : <Far. Gibi, çünkü, mademki.
ç. 10/116, 101/1476, 105/1531, 108/1579, 108/1579, 109/1586,
109/1590, 11/140, 110/1605, 111/1617, 112/1632, 114/1672, 115/1681,
115/1682, 117/1710, 118/1727, 12/145, 122/1786, 122/1790, 123/1805,
123/1806, 125/1826, 126/1842, 126/1848, 127/1858, 127/1863,
127/1869, 128/1878, 13/169, 130/1906, 14/175, 15/188, 18/231, 18/242,
20/269, 23/304, 25/340, 25/341, 25/346, 26/351, 26/360, 27/371,
27/375, 29/404, 3/14, 32/450, 35/482, 35/490, 4/32, 40/559, 40/562,
41/572, 42/596, 46/646, 47/667, 48/683, 49/703, 5/51, 5/53, 50/708,
50/713, 51/722, 51/725, 51/729, 56/806, 59/842, 59/844, 59/845, 6/60,
6/64, 6/68, 6/69, 60/867, 63/904, 63/907, 64/916, 66/956, 7/70, 71/1031,
73/1063, 75/1089, 77/1112, 78/1138, 79/1148, 81/1172, 81/1177,
82/1184, 82/1198, 82/1198, 83/1212, 84/1214, 84/1224, 86/1256,
88/1277, 88/1280, 88/1280, 9/102, 90/1313, 92/1336, 93/1353, 94/1368,
95/1379, 98/1429
[= 103]

çünkü : <Far. Şundan dolayı ki, şu sebepten ki, zira.
ç. 104/1522, 106/1552, 109/1589, 109/1596, 116/1695, 12/153,
120/1762, 123/1802, 129/1892, 13/164, 16/207, 31/426, 32/442, 32/449,
36/502, 36/506, 39/550, 4/25, 41/578, 45/644, 52/743, 54/776, 62/895,
67/971, 67/972, 74/1074, 74/1078, 79/1140, 8/89, 80/1154, 82/1186,
82/1197, 83/1209, 85/1230, 85/1239, 87/1266, 87/1267, 9/99, 92/1335,
92/1346, 93/1355, 94/1373, 96/1405, 97/1417
[= 44]

çünkü : -dığına göre.
ç. 116/1700, 53/764
[= 2]

D

- da** : Da, de, dahi, bile.
d. 128/1884, 43/608, 44/616, 96/1407
[=4]
- dā'im** : < Ar. Devamlı, sürekli.
d. 31/430, 49/700, 49/702, 5/52, 9/112, 96/1395
[=6]
- dād** : < Far. Adalet, doğruluk.
d. 12/152, 24/332
d. + ı 130/1902, 130/1905, 28/383
d. + ımız 45/637, 56/798
d. + ımızı 12/151, 58/829
d. + ına 53/764
d. + ını 103/1506, 19/249, 23/307, 41/585, 42/600, 46/659, 80/1159
[=17]
- dāğ** : < Far. Yanık yarası.
d. + lar 49/702
d. ḫalālete 7/77
[=2]
- dāḫıl** : < Ar. İç, içeri, içinde.
d. 81/1177
- dānā** : < Far. Bilen, bilici, bilgiç.
d. 8/88
- dār** : < Far. Ağaç, direk.
d. + ı 121/1770
d. + ıydı 70/1016
[=2]
- dāsītān** : < Far. Destan, epope, hikaye, masal.
d. 130/1908, 23/311
d. + e 99/1448
d. + ıḡ 53/761
[=4]
- dāstān** : < Far. Destan, epope, hikaye, masal.

- d. 15/195
- dāvud** : Hz. Davut.
d. 3/11, 74/1064
[=2]
- dayı** : Dayı, annenin erkek kardeşi.
d. + sı 20/267
d. + sıyla 41/579
[=2]
- daḥvā** : < Ar. Bir mesele üzerinde hususi bir fikir sahibi olma, iddia, mesele.
d. 62/891, 79/1149
d. + sın 3/14
[=3]
- daḥvet** : < Ar. Çağırma, çağrı, ziyafet.
d. 103/1495, 108/1575, 129/1896, 3/24, 93/1362
d. + iñi 108/1582
[=6]
- dağla-** : Kızgın demirle damga vurmak.
d.-dı 67/959, 7/77
[=2]
- daḥı** : Dahi, de, da, bile.
d. 100/1460, 101/1468, 102/1487, 102/1494, 103/1496, 104/1510,
105/1532, 107/1565, 109/1585, 109/1590, 110/1603, 111/1626,
114/1662, 115/1680, 116/1696, 116/1703, 117/1708, 117/1716,
117/1718, 118/1723, 119/1736, 119/1747, 119/1747, 120/1761,
122/1790, 124/1819, 125/1836, 126/1852, 127/1856, 127/1861,
127/1868, 128/1872, 128/1883, 128/1884, 129/1888, 13/156, 13/157,
20/263, 22/292, 22/297, 22/298, 22/300, 23/314, 27/372, 29/392,
29/403, 30/419, 32/441, 32/444, 37/513, 37/522, 38/539, 39/546,
39/548, 4/37, 42/586, 42/593, 43/608, 44/627, 45/636, 46/655, 46/656,
48/681, 48/685, 48/686, 5/46, 5/50, 50/717, 51/727, 52/738, 53/752,
55/780, 56/804, 60/855, 60/860, 63/901, 63/909, 64/917, 66/947,
68/975, 69/1000, 69/1000, 69/989, 7/84, 72/1036, 73/1049, 73/1052,
74/1065, 74/1066, 74/1077, 76/1098, 76/1098, 77/1111, 78/1124,
78/1128, 79/1143, 8/96, 8/97, 80/1161, 82/1195, 82/1195, 83/1202,
84/1221, 84/1222, 84/1226, 85/1235, 85/1241, 85/1243, 86/1248,

86/1250, 88/1275, 88/1279, 88/1283, 88/1285, 88/1286, 90/1305,
90/1310, 90/1311, 91/1321, 91/1331, 93/1352, 93/1357, 94/1366,
94/1370, 94/1372, 95/1390, 98/11, 98/1426

[= 128]

dal : Dal.
d. + ında 99/1441

dal- : Dalmak.
d.-dılar 92/1335

de : De, da, dahi, bile.
d. 10/125, 10/125, 101/1466, 119/1745, 120/1759, 32/436, 4/39, 41/579,
47/668, 60/860
[= 10]

dè- : Söylemek.
d.-di 10/122, 10/125, 100/1455, 100/1458, 100/1459, 100/1464,
101/1465, 101/1469, 101/1471, 102/1484, 102/1486, 102/1493,
103/1499, 103/1500, 103/1501, 103/1508, 104/1518, 104/1521,
105/1525, 105/1525, 105/1526, 105/1529, 106/1540, 106/1552,
107/1562, 107/1569, 108/1571, 108/1572, 108/1572, 108/1580,
108/1581, 108/1582, 108/1583, 109/1594, 109/1595, 109/1597, 11/130,
110/1608, 110/1614, 112/1636, 112/1643, 113/1647, 113/1656,
114/1672, 114/1674, 115/1675, 115/1679, 115/1680, 115/1681,
115/1683, 115/1686, 115/1687, 116/1693, 116/1702, 117/1707,
117/1716, 117/1717, 118/1726, 118/1729, 118/1734, 120/1763,
120/1764, 121/1767, 121/1768, 123/1803, 123/1806, 123/1808,
124/1811, 124/1815, 124/1816, 125/1836, 126/1842, 126/1843,
126/1844, 126/1845, 127/1866, 128/1874, 13/165, 13/165, 14/175,
17/227, 19/243, 19/244, 19/245, 19/246, 19/251, 19/253, 19/254,
19/257, 20/258, 20/261, 20/268, 20/270, 20/271, 21/276, 21/277,
21/279, 21/280, 22/289, 22/290, 23/314, 24/319, 24/331, 25/335,
27/371, 28/376, 28/378, 28/381, 29/398, 29/399, 29/400, 30/409,
30/409, 30/410, 30/412, 30/418, 30/419, 31/428, 31/431, 31/433,
31/434, 32/437, 32/450, 33/456, 33/460, 33/460, 34/467, 34/468,
34/474, 34/480, 35/483, 36/496, 36/498, 36/500, 36/501, 36/507,
37/514, 38/533, 38/533, 39/541, 39/541, 4/35, 40/556, 40/557, 40/567,
40/567, 41/574, 41/580, 41/581, 42/599, 43/605, 43/615, 44/630,
44/630, 45/631, 46/648, 46/649, 46/652, 46/652, 46/656, 46/660,

47/662, 47/667, 48/680, 49/692, 49/705, 50/714, 51/722, 52/744,
55/786, 55/793, 56/799, 56/806, 58/828, 58/834, 58/836, 58/838,
59/840, 59/849, 6/61, 6/65, 60/858, 60/861, 60/862, 61/882, 62/884,
62/888, 64/925, 66/958, 68/983, 68/986, 69/990, 7/71, 7/82, 70/1004,
70/1005, 70/1006, 70/1010, 70/1012, 71/1019, 74/1067, 75/1087,
77/1122, 77/1123, 77/1123, 79/1145, 79/1147, 79/1148, 79/1150,
79/1151, 79/1153, 8/92, 8/95, 8/97, 82/1195, 84/1218, 84/1226,
86/1249, 87/1260, 87/1269, 87/1271, 89/1300, 89/1301, 89/1302, 9/108,
9/110, 9/98, 90/1304, 90/1305, 90/1306, 90/1314, 91/1319, 91/1322,
93/1362, 95/1391, 96/1394, 96/1399, 96/1400, 97/1413, 97/1423,
98/1424, 98/1428
d.-digi 101/1469, 37/525
d.-digim 32/446, 59/839
d.-diki 104/1510
d.-dikim 90/1310, 96/1398
d.-diler 101/1475, 103/1503, 107/1562, 107/1565, 108/1571, 110/1613,
111/1626, 111/1629, 117/1714, 118/1725, 121/1772, 121/1775,
122/1789, 124/1822, 125/1831, 13/160, 17/216, 17/222, 27/375, 31/435,
33/451, 33/455, 35/495, 41/575, 41/582, 41/583, 42/588, 43/613,
46/657, 48/681, 48/685, 53/755, 53/758, 54/778, 55/, 56/795, 6/56, 6/62,
61/880, 63/906, 63/908, 67/968, 68/975, 75/1079, 75/1083, 78/1128,
85/1237, 86/1253, 86/1253, 9/100, 97/1409
d.-dim 46/660
d.-diņ 55/786, 64/926
d.-gil 20/272, 28/376
d.-medi 30/415, 70/1008
d.-mesün 29/403
d.-mezdi 9/107
d.-miş 115/1678, 119/1740
d.-mişdi 126/1844
d.-ņ 53/760, 14/173
d.-ndi 120/1758, 85/1238, 33/454
d.-r 115/1676, 24/329, 30/410, 33/460, 37/520, 38/528, 38/529, 40/569,
40/569, 40/569, 40/569, 42/594, 48/677, 48/678, 48/679, 48/686,
49/701, 49/704, 55/783, 56/797, 64/922, 47/668, 75/1091
d.-rdi 71/1020
d.-rim 25/334, 48/686, 6/69, 61/873

d.-rken 10/119, 100/1454, 125/1832, 128/1873, 43/602, 69/996,
76/1095, 81/1179, 87/1269, 93/1349

d.-rler 106/1542, 114/1661, 114/1668, 115/1676, 115/1679, 121/1777,
16/203, 28/376, 28/378, 28/382, 43/604, 45/636, 46/658, 58/835,
58/835, 9/106

d.-rlerdi 15/197, 81/1180, 84/1217

d.-yecek 28/384

d.-yelim 46/653

d.-yem 105/1536, 109/1587, 19/246, 59/846

d.-yeni 128/1874

d.-yeyim 34/478, 40/563

d.-yiñ 32/441

d.-yü 108/1571, 118/1724, 126/1846, 126/1846, 32/443, 32/443, 32/445,
35/488, 39/548, 45/640, 46/651, 57/818, 57/820, 62/886, 62/891,
63/904, 65/929, 67/970, 79/1149, 91/1326

d.-yüp 101/1473, 102/1494, 104/1515, 106/1551, 110/1608, 110/1611,
111/1623, 111/1627, 112/1631, 116/1691, 117/1718, 118/1731,
119/1743, 121/1777, 125/1825, 126/1853, 126/1853, 127/1869, 18/240,
19/250, 22/302, 30/417, 33/453, 38/530, 44/618, 45/638, 46/651,
47/661, 48/690, 49/702, 55/788, 56/804, 59/843, 59/852, 60/861,
60/868, 64/923, 64/925, 64/928, 68/979, 68/985, 70/1007, 71/1026,
73/1059, 74/1070, 78/1124, 8/97, 80/1160, 81/1176, 87/1262, 87/1273,
90/1315, 94/1375, 94/1375, 96/141, 97/1422

d.-nürdi 16/204

[= 461]

dédir- : Demek zorunda bırakmak.

d.-di 4/27

debdebe : < Far. Haşmet, ululuk, büyük bir gösteriş.

d. + den 74/1074

dede : Büyük baba.

d. 21/285, 23/305, 23/314, 24/320, 41/581, 41/581

d. + m 20/271, 23/315

d. + miñ 20/270

d. + si 16/203, 19/257, 41/579

[= 12]

def'a : < Ar. Kere, kez, yol.

- d. 106/1546, 130/3
[=2]
- defn** : < Ar. G6mme, g6m6lme.
d. 17/223
- defter** : < Ar. Dikilmiş kağıt mecmuası.
d. + i 66/948
- deg-** : Değmek, uygun d6şmek, ulaşmak.
d.-di 47/674
- degdir-** : Değdirmek.
d.-6p 10/120, 93/1350
[=2]
- degil** : Değil.
d. 102/1484, 113/1646, 2/9, 2/9, 30/416, 5/51, 50/707, 7/74, 7/74, 7/75,
79/1148
d. + dir 112/1641, 89/1292
d. + se 103/1502
d. + mi 7/76
[=15]
- degin** : Dek, kadar.
d. 27/362, 39/553, 43/603, 66/953, 89/1294, 50/711
[=6]
- deh6n** : < Far. Ağız.
d. 75/1092
d. + ıı 14/178, 54/774
[=3]
- dehen** : < Far. Ağız.
d. 98/1435
- dehr-i deni** : < Ar. Rezil d6nya.
d. 7/83
- dek** : Kadar, değin.
d. 110/1607, 113/1650, 115/1678, 12/150, 18/231, 18/232, 20/259,
28/389, 35/487, 39/549, 39/552, 42/595, 46/656, 49/701, 59/842,
61/875, 71/1033, 78/1127, 83/1207, 85/1230, 98/1431
[=21]

- del-** : Delmek.
d.-di 126/1854
d.-ip 15/186
[=2]
- delīl** : < Ar. Yol gösteren kılavuz.
d. 103/1508
- delim** : Çok, birçok, fazla.
d. 115/1682, 84/1217
[=2]
- delik** : Delik.
d. 31/423
- dem** : < Far. An, vakit, zaman.
d. 10/113, 100/1456, 101/1468, 101/1472, 102/1486, 103/1495, 103/1499, 105/1528, 105/1539, 108/1579, 11/139, 111/1624, 112/1632, 113/1655, 114/1672, 115/1686, 116/1692, 116/1694, 117/1713, 122/1783, 122/1792, 123/1803, 125/1836, 125/1839, 126/1841, 128/1884, 129/1891, 17/227, 20/269, 23/315, 25/346, 27/372, 29/393, 29/400, 30/419, 33/454, 33/454, 33/455, 34/470, 34/477, 35/484, 35/495, 35/495, 36/507, 38/538, 38/539, 39/547, 40/559, 41/573, 42/590, 43/608, 44/625, 44/627, 44/629, 45/645, 46/646, 46/656, 47/663, 48/690, 49/696, 49/699, 49/703, 5/44, 50/706, 51/735, 52/740, 52/749, 52/750, 56/804, 56/805, 57/819, 57/821, 57/822, 59/840, 60/857, 60/862, 60/867, 61/879, 63/912, 66/947, 66/950, 67/960, 67/967, 69/991, 71/1021, 71/1033, 72/1034, 72/1035, 72/1039, 72/1039, 72/1045, 73/1059, 74/1064, 76/1097, 76/1105, 76/1106, 77/1110, 77/1113, 78/1125, 79/1143, 79/1147, 79/1150, 79/1151, 8/94, 81/1171, 82/1185, 82/1188, 82/1191, 83/1202, 83/1213, 84/1225, 85/1233, 85/1238, 86/1247, 86/1254, 88/1275, 88/1281, 88/1285, 88/1286, 91/1324, 91/1332, 92/1342, 92/1343, 92/1344, 93/1355, 94/1369, 94/1374, 95/1393, 96/1394, 98/1428
d. + de 101/1479, 102/1480, 104/1516, 109/1599, 125/1832, 17/226, 27/370, 35/493, 39/553, 52/748, 66/946, 79/1141, 88/1276, 89/1296
d. + in 102/1483, 113/1645, 125/1833, 126/1850, 24/322, 36/496, 42/592, 44/628, 46/650, 47/673, 48/689, 51/723, 69/1003, 70/1013, 8/95, 95/1391, 97/1416
d. + iniñ 6/64

- [= 162]
- demir** : Demir.
d. 95/1385
- dem-be-dem** : <Far. vakit vakit, daima.
d. 3/21
- deñlü** : Kadar, denli.
d. 127/1863, 23/303, 28/388, 31/435, 8/90, 8/90, 97/1409
[= 7]
- denī** : <Ar. Alçak, rezil, soysuz.
d. 12/145, 22/299, 7/83
[= 3]
- dep-** : Tepmek.
d.-di 10/119, 11/140, 125/1836, 128/1880, 69/997
d.-diler ayt-dı :
d.-me 87/1263
d.-üp 84/1219
[= 8]
- depe** : Başın üstü.
d. 110/1600
d. + sin 71/1022
d. + sine 71/1022
[= 3]
- depele-** : Yol tepmek, koşturmak.
d.-di 76/1098
d.-diler 101/1477
d.-mişdi 41/578
[= 3]
- derāz** : <Far. Uzun.
d. 26/358
- derd** : <Far. Dert, gam, keder, tasa, kaygı.
d. 112/1634, 130/1912
d. + iyle 112/1631, 3/20, 53/753, 57/822
[= 6]
- dergāh** : <Far. Tekke.

- d. + ma 12/146, 66/957, 76/1108
[=3]
- ders** : < Ar. Tenbih, telkin, talimat, akıl.
d. 130/1910
- derūn** : < Far. İç, içeri, dahil.
d. + ı 28/390, 43/602
d. + ıñ 130/1910
d. + unda 17/226, 34/466
[=5]
- der-kār** : < Far. Malum, aşikar, bilinen, belli.
d. 26/348
- deryā** : < Far. Deniz.
d. 122/1794, 64/916, 69/993, 74/1076, 76/1104, 83/1202, 83/1207,
88/1287, 89/1289, 92/1340, 92/1344
d. + larına 84/1228
d. + sı 51/731
[=13]
- dest** : < Far. El.
d. 51/732
- destān** : < Far. Hikaye, kıssa.
d.-ı gāzāvāt 14/174
d.-ı müseyyeb 2/1
[=2]
- destūr** : < Far. İzin, ruhsat, müsaade.
d. 10/121, 123/1803, 123/1805, 98/1428, 98/1428
d. + uñuz 20/263
[=6]
- devām** : < Ar. Daim olma, bir halde bulunma, sürme.
d. 14/173, 9/103
[=2]
- devlet** : < Ar. Bir hükümet idaresinde teşkilatlandırılmış olan siyasi topluluk.
d. 53/758, 8/90, 97/1419
d. + in 119/1742
d. + ine 8/86

- d. bahtım 37/518
[=6]
- devr** : < Ar. Dönüp dolaşma.
d. + imiz 19/252
- devrān** : < Ar. Dünya, felek, zaman, talih, kader.
d. 12/152, 19/252
[=2]
- deyr** : < Ar. Manastır, kilise, meyhane.
d. 103/1498, 108/1572, 117/1705, 118/1724
d. + e 103/1497, 104/1510, 104/1513, 108/1571, 108/1575
d. + iñ 108/1576
[=10]
- deyyār** : < Ar. Biri, bir kimse, bir fert.
d. 99/1445
- dımışk** : < Ar. Şam.
d. 107/1563, 13/159
d. + a 107/1562, 114/1664, 51/734, 68/976, 68/980, 73/1054
d. + da 3/14, 5/44
d. + ı 65/936
d. + iñ 4/35
[=12]
- dī** : < Far. Dün, dünkü gün.
d. 70/1011
- dīdār** : < Far. Yüz, çehre.
d. 23/316
d. + ıñ 28/387
[=2]
- dīde-bān** : < Far. Gözcü, gözleyici, bekçi, nöbetçi.
d. 46/657
- dē** : Demek, söylemek.
d. + yıñ 30/413, 99/1447, 75/1087, 39/547, 98/1433,
[=4]
- dīn** : < Ar. Allah'a inanma ve bağlanma.
d. 19/249, 82/1185, 9/108

- d. + i 10/117, 33/464
d. + inde 14/173
d. + lere 69/992
d. server 48/677
[= 8]
- dīvān** : < Ar. Büyük meclis.
d. + a 130/1906
d. + ma 117/1713
[= 2]
- dīvār** : < Far. Duvar.
d. 39/554
- dīb** : Asıl, kök, dip, temel.
d. + inde 63/912, 77/1119
d. + ine 110/1604, 110/1605, 90/1313
[= 5]
- diger** : < Far. Diğer, başka, öteki.
d. 106/1542, 121/1776
[= 2]
- dik-** : Dikmek.
d.-di 76/1104
d.-diler 121/1770
[= 2]
- dil** : Dil.
d. 12/155, 14/174, 17/222, 2/1, 30/415, 4/33, 54/770, 61/872, 61/876,
98/1434, 99/1445, 99/1448
d. + den 126/1853, 49/705, 86/1253
d. + e 130/1909, 33/454, 85/1232
d. + i 126/1848, 70/1012
d. + imde 126/1845
d. + in 75/1085
d. + iñi 51/722
d. + ine 120/1752, 96/1402
[= 25]
- dile-** : Demek, söylemek.
d. 14/176

- d.-di 10/120, 125/1833, 38/535
d.-digim 22/298
d.-r 19/253, 27/375, 6/62
d.-rim 25/334
d.-rseñ 39/541
[= 10]
- dilen-** : Dilenmek.
d. 26/347
- dil̄ir** : <Far. Yürekli, cesur, yiğit.
d. 11/128, 117/1708, 117/1714, 27/371, 30/418, 45/639, 51/729, 65/934,
65/935, 77/1119, 86/1248
[= 11]
- dilli** : Dilli.
d. 115/1687
- dil-āver** : <Far. Yiğit, yürekli.
d. 65/936
- dil-dār** : <Far. Birinin gönlünü almış, sevgili.
d. 99/1440
- diñle-** : Duymak, dinlemek.
d. 109/1587, 16/209, 18/237, 19/246, 21/286, 21/287, 34/478, 38/531,
4/33, 4/34, 59/846, 6/69, 61/873
d.-dim 31/429
d.-gil 62/898
d.-r 50/719, 90/1309
[= 17]
- diñleş-** : Karşılıklı dinlenmek.
d.-diler 121/1771
- din-** : Sona ermek, bitmek, durmak.
d.-meye 102/1493
- diraht** : <Far. Ağaç.
d. 2/7
- direk** : Direk, kavak.
d. 89/1290
- dir̄ig** : <Far. Esirgeme.

- d. 18/239
- dirilt-** : Diriltmek.
d.-di 3/11
- dirlik** : Yaşayış, düzen.
d. 6/65
- dirseg** : Dirsek.
d. + ine 102/1489
- diş** : Diş.
d. + i 11/134
d. + ine 84/1218
[=2]
- divit** : <Ar. Kalem kutusu ve mürekkebin hokkası bir arada bulunan yazı takımı.
d. 116/1693
- diyānet** : <Ar. Din, dindarlık, din duygusu.
d. + i 48/683
- diyār** : <Ar. Memleket, ülke.
d. 57/811
d. + a 113/1648, 3/23, 98/1426
[=4]
- diye** : Diye.
d. 23/306
- diz** : Diz.
d. + ini 57/821
- doğrı** : Doğru.
d. 108/1584, 113/1659, 119/1745, 46/646
[=4]
- doğun-** : Dokunmak.
d.-dı 127/1855
- dol-** : Dolmak.
d.-dığın 41/575, 61/883
d.-dılar 120/1753, 50/716, 63/912, 74/1078
d.-maya 110/1607

- [= 7]
- doldır-** : Doldurmak.
d.-dılar 64/921
- doldur-** : Doldurmak.
d.-an 37/516
d.-up 114/1663
[= 2]
- dost** : <Far. Sevilen kimse, hakiki sevgili.
d. 15/190, 27/371
d.-ı 26/352
d. + ları 7/75, 93/1361
d. + larımızdan 45/635
d. + una 108/1578
[= 7]
- doğur-** : Doğurmak.
d.-dı 126/1846
- döğün-** : Döğünmek.
d.-di 57/814
- dög-** : Dövmek.
d.-di 80/1162
d.-diler 32/450, 88/1278
[= 3]
- dögün-** : Döğünmek.
d.-e 61/877, 61/877
d.-mek 13/156
d.-üp 101/1478
[= 4]
- dögüş-** : Dövüşmek.
d. 122/1783, 94/1370
d.-diler 101/1476
[= 3]
- dök-** : Dökmek.
d.-diler 127/1862, 59/844
d.-erdi 3/21

- [= 3]
- dökül-** : Bol miktarda, topluca ortaya koyulmak.
d.-müşdi 35/494
d.-üben 129/1889
[= 2]
- dön-** : Dolanmak, geri gelmek, vazgeçmek.
d.-di 100/1464, 107/1557, 115/1685, 127/1864, 30/418, 34/478, 35/484,
38/540, 39/541, 39/545, 40/558, 40/559, 45/632, 60/861, 73/1050,
73/1052, 79/1152, 89/1292
d.-diler 119/1745, 120/1761, 64/920, 67/972, 73/1053, 77/1116,
80/1167, 87/1267
d.-dirdi 34/473
d.-er 35/486
d.-ünce 57/812
d.-üp 39/543, 78/1126, 92/1346
[= 32]
- dönder-** : Döndürmek, geri çevirmek.
d.-di 100/1451, 101/1470, 113/1647, 121/1778, 91/1319, 95/1380
[= 6]
- döndür-** : Değiştirmek, reddetmek, geri çevirmek.
d.-di 84/1218
d.-ürse 97/1419
[= 2]
- dörd(t)** : Dört (sayısı).
d. 103/1498, 48/676, 5/48, 52/740
d. + i 116/1702
d. + ide 86/1245
d. + ünci 103/1497, 73/1055
[= 8]
- döşe-** : Sunmak, sermek, yaymak, açmak.
d.-di 92/1338
- dūd** : <Far. Duman, tütün.
d. + ma 130/1910
- dūzah** : <Far. Cehennem, tamu.
d. 11/136, 129/1898

- d. + a 121/1770, 82/1186, 96/1404
d. + da 33/456
d. + dan 25/343, 96/1396
d. + ı 30/420
[=9]
- du^ʿā** : < Ar. Allah'a yalvarma, niyaz.
d. 10/115, 102/1494, 11/130, 19/251, 19/254, 30/408, 36/497, 53/759,
60/861, 93/1354
d. + lar 115/1685, 115/1689, 118/1731
d. + yı 115/1682
[=14]
- duḥān** : < Ar. Tütün, duman.
d. + ları 25/344
- dur-** : Hareketsiz kalmak, yürümez olmak.
d.-alım 117/1714
d.-an 106/1543
d.-aḡ 98/1435
d.-anları 25/346
d.-asın 54/768
d.-dı 116/1695, 65/934
d.-dılar 117/1713, 118/1720, 121/1779, 127/1869, 38/526, 50/713,
55/789, 73/1059, 81/1179
d.-ma 130/1906, 2/3
d.-madı 106/1543
d.-maḡuz 101/1471
d.-maz 53/763
d.-up 96/141
d.-ur 103/1502, 55/781, 55/781, 55/784, 80/1157
d.-urken 55/781, 55/783
d.-ursuz 83/1200
[=30]
- duruş-** : Çarpışmak, savaşmak.
d.-dılar 50/711
- dut-** : Fethetmek, zaptetmek, istila etmek.
d.-dı 18/240, 60/868, 66/957, 72/1038, 82/1189, 90/1316

- d.-dılar 117/1719, 85/1243
d.-up 11/134
[= 9]
- dutul-** : Durdurulmak, donuklaşmak.
d.-dı 126/1848
- duy-** : Duymak.
d.-dı 106/1552, 117/1709, 46/660, 55/786
d.-du 101/1478
d.-duğda 34/470
d.-ıcağ 39/544
[= 7]
- duyul-** : Duyulmak.
d.-ur 122/1794
- dü** : < Far. İki.
d. 59/848, 61/870
[= 2]
- düğün** : Düğün.
d. 79/1148, 89/1292
[= 2]
- dün** : Dün, bugünden bir önceki gün.
d. 27/364
- dünyā** : < Ar. İçinde yaşadığımız alem.
d. 26/355, 26/357, 26/357, 74/1069, 8/89
d. + dan 83/1204
d. + ya 8/85, 8/88
d. + y1 63/910, 72/1037, 98/1432
[= 11]
- dür-** : Dürmek, katlamak.
d.-diler 66/948, 77/1112
[= 2]
- dürlü** : Başka, türlü.
d. 38/528
- dürmek** : Dürmek, katlamak.
d. 101/1472

- düş** : Rüya.
d. 109/1592, 122/1783
d. + de 108/1573, 41/572, 42/597, 55/791, 59/848
d. + e 43/611
d. + i 55/790, 60/854
d. + ümde 28/380, 58/837
d. + ünde 59/847
[= 13]
- düş-** : Düşmek.
d.-di 101/1479, 102/1489, 11/129, 110/1609, 124/1821, 125/1838,
127/1857, 128/1882, 129/1887, 129/1892, 27/370, 3/17, 34/471, 36/496,
41/576, 42/598, 51/725, 61/869, 65/932, 66/947, 72/1046, 86/1258,
87/1262, 87/1263, 90/1311, 93/1359, 95/1384, 95/1393
d.-diler 101/1476, 104/1524, 45/645, 51/726, 53/757, 60/857
d.-elim 102/1485
d.-em 61/882
d.-er 89/1291, 90/1317
d.-erdi 114/1670
d.-erek 91/1331
d.-erse 97/1419
d.-müş 102/1482, 109/1593
d.-üp 11/136, 90/1318
[= 45]
- düşkün** : Yardıma muhtaç.
d. 12/149
- düşmān** : <Far. Düşman, yağı.
d. 10/124, 122/1781, 22/295, 63/908
d. + dır 37/522
d. + ı 13/163
d. + ıj 102/1493
[= 7]
- düşmen** : <Far. Düşman, yağı.
d. 63/906
d. + e 115/1684
d. + ıj 8/86
d. evlāda 119/1738

- [=4]
düşnām : < Far. Sövme, sövüp sayma.
d. 4/28
- düşün-** : Düşünmek.
d.-müş 27/373
d.-ürken 102/1481
[=2]
- düşür-** : Düşürmek.
d. 26/349
d.-di 90/1317
d.-diler 66/949
d.-üp 110/1602
[=4]
- düşvār** : < Far. Güç, zor.
d. 26/352, 42/588
[=2]
- düz-** : Düzenlemek, düzeltmek.
d.-diler 75/1088, 75/1090, 78/1127
d.-dünj 28/377
d.-e 2/2, 3/12
d.-üben 10/118
[=7]
- düzilü** : Dizili.
d. 57/820
- E
- éd-** : Etmek, yapmak, eylemek.
e.-e 15/188, 15/188, 15/190, 15/190, 2/4, 21/285, 22/298, 23/305,
24/320, 26/351, 27/361, 38/535, 6/68, 66/954
e.-ecek 114/1666
e.-ek 101/1472, 46/652
e.-ekim 64/926
e.-eler 25/339, 27/361, 85/1235
e.-elim 104/1514, 111/1626, 26/348, 37/515, 42/586, 43/613, 59/842,
63/908, 63/910, 63/910, 9/110, 97/1411
e.-elüm 33/459

e.-em 113/1647, 127/1866, 127/1867, 18/228, 25/344, 31/433, 46/656, 55/790, 6/59, 60/867, 62/898, 71/1025, 89/1300, 90/1306, 90/1310, 96/1394, 97/1416
e.-emeyiz 68/978, 68/978
e.-emeyüp 49/704
e.-emez 112/1643
e.-emezdi 89/1293
e.-en 2/9, 41/584
e.-ene 14/171
e.-enler 96/1403
e.-er 109/1588, 128/1879, 3/10, 3/10, 31/427, 35/485, 37/512, 62/891, 72/1036, 79/1146, 79/1146, 79/1149
e.-erdi 11/139, 120/1755, 122/1785, 6/63
e.-erim 46/649
e.-erin 39/543
e.-eriz 33/457
e.-erken 109/1589, 67/960, 76/1103
e.-erler 108/1577, 44/630
e.-erlerdi 16/210, 33/463, 4/31, 44/622
e.-ersin 125/1837
e.-ersinij 113/1645
e.-ersinijiz 109/1594
e.-esin 18/230, 87/1261, 98/1436, 98/1436, 98/1436
e.-esiz 32/445, 32/445
e.-evüz 41/585
e.-eyim 108/1584, 110/1611, 23/306, 24/326, 24/326, 26/347, 26/347, 26/347, 58/826, 97/1420, 97/1420, 98/1426
e.-eyimki 23/311
e.-icek 53/752
e.-iñ 32/446, 55/793, 55/793
e.-iñiz 83/1200
e.-üben 104/1523, 114/1664, 77/1115
e.-üp 103/1503, 106/1549, 106/1553, 108/1575, 112/1639, 112/1642, 118/1728, 12/149, 13/162, 24/330, 25/344, 32/440, 33/453, 36/505, 37/519, 54/767, 54/767, 56/802, 59/850, 64/918, 71/1028, 72/1035, 72/1046, 74/1075, 77/1114, 8/96, 87/1265, 87/1272, 94/1375, 96/1407, 98/11

e.-üpdür 37/521

[= 152]

ér- : Ulaşmak, varmak, erişmek.

e.-di 57/813, 67/962, 69/997, 7/70, 74/1065, 86/1254, 87/1263, 88/1283,
51/728

[=9]

ét- : Etmek, yapmak, eylemek.

e. 108/1580, 116/1693, 126/1846, 130/1910, 14/178, 14/178, 14/178,
14/179, 14/179, 14/179, 14/180, 15/185, 2/1, 2/6, 29/400, 5/44, 6/66,
86/1249, 98/1428

e.-di 100/1450, 103/1496, 107/1557, 107/1560, 107/1565, 108/1582,
11/130, 11/135, 110/1613, 116/1696, 117/1718, 118/1730, 118/1731,
118/1732, 12/154, 120/1761, 129/1896, 15/192, 16/208, 18/233, 18/241,
24/322, 26/360, 27/363, 29/397, 3/16, 3/18, 3/24, 31/425, 38/536,
39/545, 4/34, 41/571, 41/576, 51/721, 52/749, 52/750, 52/750, 53/751,
53/752, 56/807, 6/64, 62/894, 65/933, 65/934, 65/941, 66/945, 69/1000,
7/71, 7/81, 7/84, 71/1022, 72/1035, 72/1044, 72/1047, 72/1048,
75/1092, 76/1094, 76/1102, 82/1186, 85/1236, 88/1287, 9/104, 91/1329,
93/1361, 93/1362, 94/1376, 94/1377, 95/1388, 95/1390, 95/1391,
96/1397, 97/1414, 97/1422

e.-digi 13/169

e.-digidir 98/11

e.-digim 50/707, 68/986

e.-digiñ 13/170

e.-dik 105/1530

e.-dikde 74/1072

e.-diklerin 21/283

e.-diler 100/1463, 101/1477, 108/1575, 111/1617, 112/1630, 112/1635,
112/1635, 117/1711, 117/1711, 117/1719, 12/143, 12/143, 121/1770,
121/1770, 127/1863, 127/1863, 129/1889, 129/1898, 129/1898, 13/157,
13/159, 13/167, 17/223, 22/300, 23/303, 23/303, 24/330, 25/337,
25/341, 29/404, 31/422, 31/424, 31/424, 32/438, 36/498, 37/519,
37/521, 37/525, 4/25, 43/609, 43/609, 49/695, 50/718, 52/737, 52/737,
52/742, 52/745, 53/759, 54/776, 55/788, 57/810, 58/828, 59/845,
62/884, 63/904, 64/915, 65/943, 67/969, 68/974, 72/1037, 72/1037,
73/1055, 74/1077, 74/1077, 76/1105, 77/1114, 79/1140, 83/1199,

83/1209, 85/1230, 85/1230, 85/1243, 87/1266, 87/1266, 89/1293,
92/1334, 92/1346, 93/1354, 94/1370, 96/1407, 96/141, 98/1431

e.-dim 18/239, 60/865

e.-diğ 103/1507

e.-dügini 36/503

e.-me 106/1550, 15/191, 23/312, 26/358, 89/1303, 90/1312, 98/1436,
99/1442

e.-meden 26/350

e.-medi 102/1480, 113/1659, 40/567, 75/1084, 77/1111, 95/1390

e.-mediler 129/1897

e.-medim 18/239, 62/895

e.-mege 22/299

e.-mek 70/1009

e.-meli 9/101

e.-meñiz 44/619

e.-meye 10/114, 12/150

e.-meyem 20/263

e.-meyüp 61/875

e.-mez 24/319, 38/533, 8/88

e.-mezsem 23/308

e.-miş 105/1538, 114/1662, 15/196, 18/240, 32/437

e.-mişdi 100/1456, 61/875

e.-mişdir 100/1455

e.-mişdur-ur 34/469

e.-mişlerdi 76/1106

e.-sek 37/523

e.-sin 123/1797

[= 230]

ëtmeg(k) : Etmek.

e. 40/556, 43/615, 56/794, 97/1410

e. + e 105/1538, 38/526

[= 6]

ebedî : < Ar. Ebede mensup, zevalsiz, sonu olmayan.

e. 31/433

ebübekir : < Ar. İlk halife Hz. Ebubekir.

e. 29/395

- ecel** : < Ar. Muayyen olan vade, ömrün sonu.
e. 54/771, 54/773, 99/1439
e. + den 114/1674, 88/1284
[= 5]
- ecnebi** : < Ar. Yabancı, misafir, taşralı.
e. 52/741
- edā** : < Ar. Borç veya borç gibi olan herhangi bir şeyi ödeme.
e. 123/1800, 29/393, 98/1434
[= 3]
- edīb** : < Ar. Edepli, terbiyeli.
e. 30/409
- ednā** : < Ar. Pek aşağı, en bayağı, çok alçak.
e. 7/80
- efendi** : Günümüzde bey unvanından farklı olarak özel adlardan sonra kullanılan ikinci derecede bir unvan.
e. + si 34/475
e. + sin 76/1107
e. + sini 11/139
[= 3]
- efgān** : < Far. Izdırap ile haykırma, bağırıp çağırma.
e. 31/424
- eg-** : Eğmek, bükmek.
e. 15/187
e.-di 70/1007, 76/1107, 80/1162
[= 4]
- eger** : Eğer.
e. 103/1502, 2/3, 23/315, 71/1024, 90/1306
[= 5]
- egin** : Sırt, arka.
e. + ine 123/1799
- eglen-** : Eğlenmek.
e.-di 108/1583
e.-üp 100/1452
e.-ür 58/825

- [= 3]
- egleş-** : Beklemek, birlikte beklemek.
e.-üp 96/1407
- egnen-** : ?
e.-ür 31/422
- ehl** : < Ar. Sahip, malik.
e. + i 101/1466
e. + indir 14/176
e.-i beytiñ 119/1737, 25/333
e.-i beyt 119/1742
e.-i aşk-ı mestân 14/174
e.-i hırâda 24/325
e.-i hâsed 7/70
[= 8]
- ejdehâ** : < Far. Korkunç ve hayali bir hayvan.
e. 89/1291
- ejder** : < Far. Korkunç ve hayali bir hayvan .
e. 41/571
- eksik** : Eksik.
e. 45/631
- el** : El, uzuv.
e. 44/627, 54/766, 93/1354, 94/1372
e. + de 47/673, 65/937
e. + den 102/1489, 124/1819, 18/239, 24/330, 26/354, 3/22, 62/888
e. + e 113/1648, 114/1671, 116/1696, 123/1797, 125/1837, 2/2, 25/344,
44/627, 54/766, 70/1014, 72/1042, 88/1274
e. + i 10/125, 5/45, 94/1365
e. + im 12/149
e. + imde 80/1157
e. + imizden 21/275, 32/436
e. + in 19/250, 9/109, 116/1703
e. + inçden 12/152, 19/247, 90/1304
e. + inde 123/1798, 15/188
e. + inden 24/321, 50/715, 81/1183, 82/1189, 82/1193, 82/1196,
86/1252, 113/1654

- e. + ine 120/1752, 18/237, 19/250, 30/412, 47/675, 51/723, 54/768, 60/857, 61/869, 71/1019, 71/1033, 78/1125, 80/1161, 82/1192, 95/1385, 96/1402
- e. + iyle 57/823
- e. + lere 69/995
- e. + lerinde 45/644, 83/1208
- [=68]
- el-amān** : < Ar. Yardım ve şikayet edatı olarak “aman, medet” manasındadır.
e. 112/1630
- elbet** : < Ar. Mutlaka, nihayet, eninde sonunda.
e. + de 8/88
- elbir** : El birliği.
e. 32/438, 37/513
[=2]
- elem** : < Ar. Ağrı, acı, sızı, sancı.
e. 123/1796, 20/262, 22/301, 23/307
[=4]
- elḥān** : < Ar. Nağmeler, ezgiler.
e. + ıyla 15/186
- elḥamdülillāh** : < Ar. Allah’a hamdolsun, Allah’a şükür.
e. 28/386, 28/386, 28/387
[=3]
- elli** : Elli (sayısı).
e. 102/1494, 113/1651, 113/1656, 113/1658, 120/1759, 121/1765, 129/1885, 49/696, 78/1133
[=9]
- elmās** : < Yun. Bilinen kıymetli taş.
e. 82/1194
- elvēr-** : Teslim olmak.
e.-ir 12/148, 12/148, 12/148, 12/149, 12/150, 12/151, 12/152
[=7]
- emānet** : < Ar. Emniyet edilen kimseye bırakılan şey, eşya veya kimse.
e. + i 48/683
e. + leri 42/594, 47/668, 47/669

- [=4]
- emcād** : < Ar. Şeref, onur ve haysiyet sahibi olanlar.
e. + ımıñ 42/600
e. + ını 3/18
[=2]
- emced** : < Ar. Çok şeref, onur ve haysiyet sahibi olan.
e. + im 126/1843
- emdi** : Şimdi.
e. 101/1472, 104/1513, 110/1610, 116/1690, 30/410, 32/440, 38/531,
47/667, 56/798, 58/829, 62/887, 87/1272, 91/1321, 97/1414, 98/1424
[=15]
- emek** : Zahmet, emek.
e. 113/1650
- emel** : < Ar. Ümit, umma, arzu, hırs.
e. 54/771
- emīn** : < Ar. Emniyet sahibi, korkusuz, kendisine güvenilen.
e. 10/122, 126/1850, 18/241, 25/343, 39/553, 46/655
[=6]
- emīr** : < Ar. Bir kavmin, bir şehrin başı, beği.
e. 100/1455, 105/1533, 107/1562, 108/1571, 108/1581, 117/1714,
118/1733, 123/1803, 126/1841, 40/557, 45/639, 49/691, 49/698, 55/786,
82/1186, 82/1188, 85/1233, 85/1238, 87/1269, 94/1367, 95/1382,
97/1412, 97/1423, 98/1425
e. + den 108/1573
e. + e 126/1849, 58/834, 82/1191, 93/1353
e. + i 108/1575
e. cihān 93/1349
[=32]
- em(i)r** : < Ar. İş buyurma buyruk, buyrultu.
e. 120/1761, 120/1762, 122/1790, 127/1858, 36/505, 37/519, 52/744,
67/970, 72/1035, 73/1057, 76/1105, 94/1377, 97/1409, 109/1598,
118/1721, 127/1865, 27/371, 46/658, 74/1073, 76/1100, 80/1166
e. + i 67/971
e. + iñiz 9/101

- e. + ince 52/745
[= 24]
- emvāl** : < Ar. Mülkler para ile alınan şeyler.
e. + ini 129/1894
- enbān** : < Far. Dağarcık denilen deri çanta, yiyecek çantası, heybe.
e. + dan 91/1328
- enbiyā** : < Ar. Müstakil şeriat sahibi olmayan peygamberler, yalvaçlar.
e. 33/455, 42/597
[= 2]
- endīşe** : < Far. Düşünce, vesvese, kaygı, gam, keder.
e. + yi 91/1328
- enşār** : < Ar. Yardımcılar, muavinler, koruyucular.
e. 65/936
- enseb** : < Ar. Daha münasip, uygun, çok yerinde.
e. + ini 97/1414
- er** : Nefer, yiğit, kahraman asker.
e. 10/117, 10/120, 102/1488, 105/1534, 106/1544, 11/131, 119/1746,
119/1748, 123/1807, 125/1833, 125/1833, 126/1840, 127/1868,
128/1879, 14/172, 14/172, 19/248, 20/266, 27/361, 27/370, 28/382,
35/486, 42/599, 44/618, 45/635, 47/671, 47/675, 48/677, 62/897,
63/903, 63/907, 64/917, 65/936, 67/961, 67/962, 67/965, 74/1066, 8/97,
81/1181, 84/1216, 9/101, 9/107, 9/98, 93/1351, 93/1362, 98/1430
e. + den 47/674
e. + dir 121/1765, 47/666, 63/900
e. + e 107/1568, 125/1838, 59/851, 78/1133, 86/1251, 87/1262, 66/954
e. + i 27/375
e. + im 119/1741
e. + inden 22/288
e. + ine 52/744, 52/744
e. + leri 95/1379
e. + leriñ 66/950, 92/1341
[= 65]
- erbāb** : < Ar. Ehil, usta.
e. 14/181
- ercmend** : < Far. Muhterem, şerefli, itibarlı, haysiyetli.

- e. 24/328
- eren** : Erkek, yiğit, kahraman.
e. + ler 101/1467, 101/1472, 103/1505, 29/392, 29/402, 39/550, 61/871,
80/1156
e. + leriñ 89/1291
[=9]
- erhām** : < Ar. Hısımlar, akrabalar.
e. 104/1518, 122/1780, 122/1783, 122/1785, 123/1805
e. + dan 122/1784
[=6]
- erlik(g)** : Mertlik, adamlık, yiğitlik.
e. 23/304, 23/308, 64/922, 69/996, 75/1091, 78/1131, 92/1348
e. + e 14/172
e. + de 15/195
[=9]
- eşer** : < Ar. Nişan, iz, alamet.
e. 19/254
- eşşelātü ve's-selām** : Dua ve selam olsun
e. 14/173
- eşşelavātü ve's-selām** : Dualar ve selam olsun
e. 98/1433
- esb-i tāzī** : < Far. Arap atı.
e. + ye 127/1859
- esen** : Rüzgar.
e. 66/950
- esīr** : < Ar. Savaşta düşman eline düşen kimse, tutsak, köle.
e. 129/1893
e. + leri 96/1406
[=2]
- esirge-** : Esirgemek, korumak.
e.-yiñ 126/1846
- eski** : Eski.
e. 38/528, 45/632
[=2]

- eslem** : < Ar. En selametli, en emin, en doğru, en sağlam.
e. 45/634, 46/651, 46/652, 46/654, 46/660
[= 5]
- esrār** : < Ar. Gizlenen ve bilinmeyen şeyler.
e. + ina 36/502
- eşār** : < Ar. Vezinli ve kafiyeli sözler.
e. 105/1527
- eşek** : Eşek.
e. 82/1184
- eşig** : Kapı boşluğunun alt yanında bulunan alçak basamak.
e. + inde 60/859
- eşref** : Özel isim.
e. 109/1589, 119/1746, 28/378, 28/381, 29/392, 29/397, 30/418, 30/418,
32/437, 32/438, 32/440, 32/450, 33/460, 34/468, 34/479, 35/486,
36/505, 36/507, 36/509, 37/511, 37/522, 39/546, 44/616, 44/619,
44/625, 44/626, 45/641, 45/645, 63/913, 64/925, 65/929, 65/933,
71/1029, 72/1036, 72/1038, 72/1041, 72/1046, 72/1047, 72/1048,
73/1049, 73/1050
e. + de 32/439
e. + e 43/607, 72/1042, 72/1048
e. + i 36/505, 72/1040, 72/1043
e. + in 32/441, 32/448, 36/499, 36/506, 40/567, 72/1039
e. + le 31/431
[= 55]
- eşyā** : < Ar. Nesnelere, mevcut olan şeyler, levazım.
e. + yı 2/8
- eşrāf** : < Ar. Yanlar, uçlar, kıyıları.
e. + da 91/1327
e. + ı 107/1558
e. + lara 100/1451
e.-ı diyāra 98/1426
[= 4]
- ev** : Yalnız bir ailenin oturabileceği biçimde yapılmış yapı, konut.
e. 19/245, 51/735

e. + e 18/242, 27/371, 30/410
e. + i 26/352, 52/741
e. + imizde 20/260
e. + iñde 36/509
e. + iñizde 18/229
e. + inde 32/437, 36/499, 40/564
e. + indeki 32/441, 34/479, 40/567
e. + ine 116/1691, 17/223, 24/324, 27/372, 30/418, 31/422, 32/440,
32/448, 35/486, 35/487, 36/505, 36/506, 39/553, 47/663, 50/709,
52/739, 55/788, 6/62, 74/1078
e. + ini 109/1596, 52/737
e. + lerine 18/231, 19/257, 25/341, 35/482
e. + üñize 101/1471
[=42]

evc : < Ar. Yüce, yüksek, bir şeyin en yüksek noktası.
e. + den 13/170
e. + e 13/170
[=2]

evlād : < Ar. Çocuklar, oğul kız çocuğu.
e. 130/1903, 46/659
e. + a 119/1738, 14/178, 3/15, 41/583, 5/52
e. + ı 124/1812, 3/18
e. + ım 101/1467, 23/317
e. + ımıñ 42/600
e. + ım 80/1159
e. + ımı 3/18, 41/585
e. muḥammed 2/3
e. °alī 5/53
[=17]

evliyā : < Ar. Keramet sahibi olanlar, erenler.
e. 5/53
e. + ya 3/15
[=2]

evlü : Evlenmiş kişi.
e. 17/223

- evvel** : < Ar. Önce, ilk, birinci.
e. 25/337, 75/1081
[=2]
- evvelā** : < Ar. Birinci olarak, her şeyden önce, ilk önce.
e. 116/1697, 119/1736, 29/394, 48/686, 50/720, 52/750, 6/59, 70/1013
[=8]
- ey** : < Ar. + Far. Nida için ve nidaya cevap için kullanılır.
e. 10/119, 10/122, 100/1455, 100/1461, 101/1467, 101/1471, 102/1483,
104/1521, 105/1526, 105/1532, 106/1540, 107/1559, 108/1577,
108/1581, 108/1583, 109/1585, 11/140, 110/1609, 113/1647, 114/1674,
114/1674, 117/1710, 117/1716, 118/1723, 12/149, 12/152, 12/152,
12/155, 122/1790, 123/1803, 124/1823, 125/1826, 125/1836, 125/1837,
125/1839, 126/1847, 127/1856, 127/1861, 128/1883, 128/1884,
129/1886, 13/170, 130/1901, 130/1902, 130/1907, 14/173, 14/174,
14/180, 15/186, 15/191, 17/227, 18/238, 19/254, 2/6, 2/8, 20/270,
21/273, 21/279, 21/286, 22/291, 22/292, 23/308, 23/314, 23/315,
23/316, 24/318, 24/320, 24/326, 25/346, 26/349, 26/350, 26/353,
26/354, 28/378, 28/379, 28/380, 30/407, 30/409, 30/415, 30/418,
30/420, 31/429, 33/452, 33/459, 40/568, 41/571, 42/593, 42/597,
43/603, 44/624, 45/642, 46/657, 48/681, 48/686, 49/699, 49/705, 5/50,
50/707, 50/714, 50/717, 51/725, 52/747, 53/752, 53/760, 53/761,
53/761, 53/762, 53/763, 53/764, 54/765, 54/765, 54/766, 54/772,
54/772, 59/849, 60/860, 60/862, 60/864, 61/880, 63/907, 64/917,
64/925, 7/80, 70/1004, 70/1008, 70/1013, 71/1024, 73/1050, 74/1067,
76/1098, 8/92, 80/1161, 82/1195, 85/1237, 86/1250, 87/1271, 87/1273,
88/1283, 89/1300, 9/100, 9/105, 9/111, 90/1308, 90/1312, 92/1336,
94/1366, 95/1384, 95/1388, 96/1398, 97/1413, 97/1418, 98/1428,
98/1434, 98/1434, 98/1435, 99/1439
[=156]
- eyer** : Eyer.
e. 101/1479
e. + e 11/129
[=2]
- eyle-** : Eylemek.
e. 129/1888, 130/1903, 14/177, 14/180, 15/186, 26/353, 3/13, 3/13,
36/500, 56/803, 58/830, 60/862, 66/958, 7/79, 79/1142, 79/1147,

96/1395, 98/1424, 98/1425, 98/1425, 99/1437, 99/1440
e.-di 102/1494, 105/1527, 105/1527, 105/1528, 105/1531, 105/1531,
106/1545, 107/1563, 11/129, 11/133, 112/1633, 113/1653, 115/1682,
115/1682, 115/1685, 116/1697, 116/1697, 116/1700, 117/1712, 12/146,
12/147, 120/1757, 121/1769, 121/1769, 122/1790, 127/1864, 16/207,
18/232, 22/294, 22/294, 24/323, 29/394, 29/396, 3/15, 30/417, 30/417,
31/432, 35/487, 36/497, 39/548, 43/611, 44/626, 44/626, 47/665,
47/674, 48/676, 48/676, 50/720, 51/728, 60/854, 60/861, 61/878,
62/886, 62/896, 64/924, 65/929, 65/936, 65/940, 66/957, 66/958,
67/970, 68/985, 69/993, 69/993, 70/1010, 70/1017, 70/1018, 72/1042,
73/1057, 74/1064, 74/1066, 75/1093, 76/1105, 77/1110, 77/1111,
77/1123, 82/1187, 82/1195, 85/1239, 85/1242, 91/1326, 91/1333,
92/1336, 93/1356, 94/1369
e.-dik 44/620
e.-dikde 25/346
e.-diler 109/1598, 109/1599, 118/1722, 29/393, 43/607, 52/743, 61/872,
73/1057, 84/1227, 85/1229, 85/1229, 86/1245
e.-dim 97/1418
e.-diñ 10/124, 108/1580, 126/1847, 37/513
e.-gil 109/1591, 115/1689, 20/272, 61/881, 89/1301
e.-k 105/1525, 105/1529, 89/1301
e.-me 23/313, 37/512, 90/1304
e.-mek 26/352
e.-miş 115/1675, 115/1677, 117/1705, 119/1736, 119/1736, 119/1738,
31/423
e.-ñiz 104/1511
e.-r 10/113, 108/1574, 123/1800, 16/200, 36/496, 49/700, 49/700,
55/792, 56/808, 7/84, 90/1306, 99/1441
e.-rdi 17/217, 3/14, 33/465, 5/52, 71/1030
e.-rim 29/399, 90/1305
e.-riz 55/779
e.-rse 127/1866
e.-rseñ 13/170
e.-rsiñ 30/408, 37/514, 61/881
e.-sün 121/1776, 121/1776, 4/30, 60/859, 78/1133
e.-ye 126/1849, 129/1888
e.-yek 87/1272

- e.-yeler 6/58
e.-yelim 127/1867, 41/577, 94/1371, 94/1371
e.-yem 29/400, 85/1234
e.-yüp 121/1771, 27/362, 32/449, 88/1275
[= 190]
- eylemek** : Eylemek.
e. 109/1597
- eyü** : İyi, güzel, hoş, güçlü, kuvvetli.
e. 109/1597
- eyyām** : < Ar. Günler, gündüzler.
e. 26/350
- ezā** : < Ar. İncinme, incitme, can yakma.
e. 109/1597
e. + sını 75/1082
[= 2]
- ezber** : < Far. Zihinde tutma, unutmamaya çalışma.
e. 32/444

F

- fāʾide** : < Ar. Fayda, menfaat, kar, kazanç.
f. 4/30
- fāʾiḳ** : < Ar. Fevkinde bulunan, manevi olarak üstünde olan.
f. 7/78
- fācir** : < Ar. Fücür sahibi, fena huylu, günahkar.
f. 110/1614
- fācirān** : < Ar. Günahkarlar.
f. 7/76
- fāḫir** : < Ar. Onurlu, şanlı, şerefli.
f. 20/265
- fāriḡ** : < Ar. Vazgeçmiş, çekilmiş.
f. 52/743, 67/971, 74/1078
[= 3]

- fahṛ** : < Ar. Övünme, böbürlenme, büyüklenme.
f. + ı 59/848
- faḳīr** : < Ar. Zengin olmayan, yoksul, parasız.
f. + im 30/408
- farḳ** : < Ar. Ayrılık, başkalık.
f. 120/1755, 89/1293
[=2]
- fedā** : < Ar. Gözden çıkarma, uğruna verme.
f. 24/318, 33/459, 64/918
[=3]
- felāḥ** : < Ar. Kurtuluş, selamet, onma.
f. 50/714, 88/1277
[=2]
- felek** : < Ar. Gökyüzü, sema.
f. 12/152, 89/1290, 96/1397
[=3]
- fem** : < Ar. Ağız.
f. 29/393, 85/1232
[=2]
- fer** : < Far. Parlaklık, aydınlık.
f. + i 101/1478
- ferāḡat** : < Osm. Vazgeçme, el çekme.
f. 89/1295
- ferhād** : < Far. Ferhad ve Şirin adıyla meşhur olan eski bir hikayenin erkek kahramanı olup Şirin'in aşığıdır.
f. 54/769
- fermān** : < Far. Emir, buyruk.
f. + ina 16/198
- feryād** : < Far. Yardım istemek için çıkarılan yüksek ses, bağışma, çağrışma.
f. 11/133, 111/1628, 112/1635, 38/536, 38/536, 40/568, 53/754, 61/878,
62/886, 91/1326
f. + a 130/1903, 40/566, 54/766
f. + ı 40/565, 41/574

- f. + ımız 56/798
[= 16]
- fesād** : < Ar. Bozukluk.
f. 112/1640, 43/614, 44/624
[= 3]
- fetā** : < Ar. Genç, delikanlı, yiğit.
f. 114/1661, 19/254, 24/318, 28/379, 33/459
[= 5]
- feth** : < Ar. Açma, açılma.
f. 106/1545, 106/1549, 52/743, 54/776
[= 4]
- fırşat** : < Ar. Uygun zaman, elverişli durum.
f. 97/1419
- fiğān** : < Far. İztırab ile bağırıp çağırma, inleme.
f. 53/754
f. + ı 40/570, 99/1441
[= 3]
- fikr** : < Ar. Fikir, düşünce, idrak.
f. 105/1531
f.-i zikrini 126/1845
[= 2]
- fil-ḥāl** : < Ar. Bu anda, hemen, şimdi.
f. 57/819
- fin-nār** : < Ar. Ateşte.
f. müebbed 126/1844
- fir^cavn** : < Ar. Eski zamanlarda Mısır hükümdarlarına verilen unvan.
f. 5/52
- firār** : < Ar. Kaçma, savuşma.
f. 102/1480, 51/728, 61/875, 62/895, 77/1111
[= 5]
- firāş** : < Ar. Döşek, yatak.
f. + ın 77/1112
- firīb** : < Far. Aldatan, aldatıcı.

f. + iyle 7/82

fiten : < Ar. Fitneler, ayartmalar, azdırmalar.

f. 126/1847, 47/669

[=2]

fi-l-cümle : < Ar. Nihayette, sonunda.

f. 43/609

fuzül : < Ar. Lüzumsuz, fazla şey veya söz.

f. 110/1612, 22/289, 30/415, 5/52, 61/876, 73/1060

[=6]

fünün : < Ar. Nevi, çeşit, sınıf, tabaka.

f. 18/234

fütân : < Far. Düşen, düşerek.

f. 83/1208

fütühât : < Ar. Zaferler, fethedilen.

f. 128/1878

G

ġā'ib : < Ar. Görünmeyen, hazır olmayan, yok olan.

g. 56/804

ġāfil : < Ar. Gafletde bulunan, ihmal eden.

g. 120/1760, 31/428, 99/1446

[=3]

ġaflet : < Ar. Gafillik, boş bulunma.

g. 49/697, 70/1005

g. + de 99/1439, 99/1446

g. + den 53/763

[=5]

ġālib : < Ar. Galebe eden, galebe çalan, üstün gelen, yenen.

g. 17/222, 66/955, 77/1113, 78/1134

[=4]

ġālibā : < Ar. Görünüşe göre, belki.

g. 46/649

ġam : < Ar. Keder, tasa, kaygı, dert.

- g. 123/1798, 17/227, 20/262, 29/400, 36/507, 41/581, 54/768
g. + da 12/150
g. + ı 123/1798
g. + ın 83/1213, . 9/111
g. + lar 122/1789
[= 12]
- gamgam** : < Ar. Savaşan, muharip.
g. + ın 42/592, 47/673, 51/723, 80/1160
g. + ını 127/1860
[= 5]
- ganā'im** : < Ar. Emeksiz kazanç.
g. + i 77/1114
- gani** : < Ar. Zengin, varlıklı, bol, doygun.
g. 33/460
- gār** : < Ar. Mağara, in.
g. 119/1740, 28/382, 58/831
g. + ı 19/244
[= 4]
- garbī** : < Ar. Aşağı Mısır'ın batı kısmı.
g. + ler 110/1610
- garīb** : < Ar. Kimsesiz, zavallı.
g. 37/521, 37/523
g. + dir 37/511
g. + i 12/149
[= 4]
- garḳ** : < Ar. Suya batma, batma , batırılma, boğulma.
g. 110/1612
- gavḡ(k)ā** : < Ar. Kavga, dövüşme, vuruşma.
g. + yı 64/919
g. + dır 79/1145
[= 2]
- gavvāş** : < Ar. Denizin dibine inen kimse.
g. + ı 2/1
- gāyet** : < Ar. Nihayet, uç, son.

- g. 111/1618, 41/573, 66/955, 78/1134
g. + de 31/426, 65/943
g. + e 12/150
g. + le 86/1255
[= 8]
- ğaygulan-** : Kaygılanmak, kaygı duymak, üzülmek.
g.-up 20/262
- ğayret** : < Ar. Çalışma, çabalama.
g. 112/1642, 126/1854, 127/1868, 129/1888, 2/4, 58/829, 94/1367,
94/1369
g. + i 2/3, 26/354
g. + in 119/1742
g. + iñ 53/762
[= 12]
- ğayr** : < Ar. Ayrı, başka, özge.
g.-ı deyyār 99/1445
- ğayrı** : < Ar. Ayrı, başka, özge.
g. 31/427, 46/648, 56/798, 117/1707
[= 4]
- ğayru** : < Ar. Ayrı, başka, özge.
g. 32/439
- ğazab** : < Ar. Dargınlık, kızgınlık, darılma, kızma.
g. 126/1841
g. + a 76/1097
[= 2]
- ğazab-nāk** : < Ar. + Far. Gazaplı, öfkeli, dargın.
g. 126/1849
- ğazüb-āne** : < Ar. + Far. Kızgınlıkla, hiddetle, öfkeli olarak.
g. 86/1251
- ğazā** : < Ar. Din uğruna savaş.
g. 104/1511, 105/1529, 109/1597, 58/831, 59/851, 85/1235, 97/1410
g. + dan 67/962
g. + lar 118/1725
g. + ya 104/1514, 105/1535, 117/1714
g. + yı 99/1437

- [= 13]
- ġazāvāt** : < Ar. Din dūřmanı ũzerine olan sefer, saldırıř.
g. 14/174, 30/414
[= 2]
- ġāzī** : < Ar. Gaza eden, ordunun başına geġen, savaşan.
g. 119/1749, 17/215, 19/255, 2/1, 30/406, 34/470, 39/549, 70/1013,
71/1023, 80/1156, 85/1231, 67/961,
g. + dir 103/1505
g. + ler 14/175
g. + lere 95/1390
g. + ye 127/1859, 17/224
g. + yi 67/973
g. + yim 128/1874
[= 21]
- ġazīyān** : < Ar. Gaziler.
g. 120/1750, 86/1255
[= 2]
- ġīlavuz** : Kılavuz, yol gōsteren kimse, rehber.
g. 69/991
- ġonca** : < Far. Konca, tomurcuk, aġılmamıř ġiġek.
g. 98/1435
g. + nıı 15/184
[= 2]
- ġūl** : < Ar. Hortlak, řeytan.
g. 21/286, 71/1032
[= 2]
- ġubār** : < Ar. Toz.
g. 10/116, 122/1793, 57/819, 67/960, 79/1144
g. + ı 89/1290
[= 6]
- ġufrān** : < Ar. Affetme, merhamet etme.
g. 119/1741
- ġūk** : < Far. Kurbaġa.
g. + a 41/575

- ġulām** : < Ar. Tüyü, bıyığı çıkmamış delikanlı, genç.
g. 115/1687, 5/46, 86/1244
g. + ıñ 115/1688
[=4]
- ġulġul** : < Ar. Gürültü, şamata, baġrışıp çağrışma.
g. 37/516
g. + ı 26/349
g. + a 61/874
[=3]
- ġulü(v)** : < Ar. Haddini aşma, ileri gitme
g. 41/571, 51/725, 74/1074
[=3]
- ġamām** : < Ar. Bulut
g. 13/168, 66/947
[=2]
- ġuşşa** : < Ar. Keder, kaygı, tasa.
g. + yı 100/1462, 35/495, 62/884, 21/281
[=3]
- ġuşşalan-** : < Ar. Kederlenmek, tasalanmak, kaygılanmak.
g.-ma 20/262
- ġāh** : < Far. Zaman bildiren edat.
g. 15/189
g. + ı 58/825, 58/825
[=3]
- ġāv-ı bend** : < Far. Sığır ipi.
g. 24/328, 123/1808, 113/1646
[=3]
- ġeçe** : Gece.
g. 121/1776, 130/1906, 28/380, 28/389, 33/463, 34/466, 36/501, 39/552,
40/560, 41/578, 42/596, 45/633, 5/47, 50/712, 52/742, 55/790, 57/816,
58/825, 58/826, 58/837, 59/847, 77/1122, 88/1277, 92/1335
g. + sin 12/154
g. + siydi 50/712
g. + ye 39/552, 42/595
g. + yi 2/3

[= 29]

geç-

: Geçmek.

g.-di 119/1749, 120/1750, 127/1855, 127/1857, 18/234, 19/252, 19/256,
20/264, 31/429, 33/462, 40/562, 46/654, 5/44, 54/777, 88/1277, 96/1408

g.-diler 78/1131

g.-e 25/336

g.-en 21/281

g.-er 53/763

g.-esin 45/634

g.-meden 54/774

g.-üben 43/610

g.-üp 95/1391, 99/1444

[= 25]

geçün-

: Geçinmek, birbiriyle anlaşmak.

g.-ürlerdi 5/50

geçür-

: Geçürmek.

g.-di 19/255

g.-diler 88/1284

[= 2]

gedā

: < Far. Dilenci, yoksul.

g. 105/1539, 53/759, 60/859

[= 3]

gel-

: Gelmek.

g. 102/1485, 12/149, 130/1903, 130/1909, 130/1909, 14/174, 14/178,
14/180, 20/270, 24/320, 26/349, 26/358, 27/371, 3/12, 3/12, 3/13, 3/13,
30/410, 34/474, 4/35, 47/669, 53/761, 53/763, 54/765, 54/766, 54/766,
54/774, 54/775, 54/775, 57/818, 58/830, 61/881, 66/958, 84/1218,
86/1250, 9/108, 94/1371

g.-di 10/127, 100/1454, 101/1471, 101/1473, 101/1474, 101/1479,
102/1483, 102/1484, 102/1492, 103/1508, 104/1517, 104/1518,
105/1526, 105/1527, 105/1539, 107/1555, 107/1558, 107/1567,
108/1576, 108/1579, 108/1581, 110/1611, 111/1624, 114/1672,
114/1673, 116/1701, 117/1707, 117/1708, 118/1729, 120/1754,
120/1764, 121/1772, 122/1791, 123/1803, 125/1836, 125/1839,
126/1842, 126/1852, 127/1855, 127/1865, 128/1880, 128/1883,

128/1884, 13/160, 13/162, 13/164, 17/220, 18/231, 18/234, 18/242, 19/243, 19/257, 20/264, 22/293, 22/294, 23/304, 24/322, 27/365, 27/370, 27/374, 28/380, 28/383, 29/392, 30/411, 30/418, 33/455, 33/463, 34/475, 35/484, 39/546, 39/553, 41/573, 41/578, 42/597, 45/632, 45/638, 45/638, 45/640, 45/645, 47/661, 47/675, 48/690, 50/713, 50/717, 52/747, 53/757, 55/791, 56/804, 57/813, 57/817, 57/819, 57/821, 58/830, 58/832, 58/834, 59/848, 61/873, 61/876, 61/877, 61/878, 61/879, 63/908, 64/923, 64/925, 65/934, 65/936, 65/939, 66/945, 68/975, 69/1003, 70/1018, 72/1042, 72/1046, 73/1050, 73/1063, 75/1079, 76/1097, 76/1098, 77/1121, 78/1137, 79/1144, 8/92, 8/94, 81/1169, 82/1191, 84/1219, 85/1231, 86/1256, 86/1258, 87/1260, 87/1269, 87/1269, 89/1298, 9/104, 9/109, 9/110, 90/1318, 91/1319, 91/1332, 92/1340, 93/1353, 94/1364, 95/1383, 95/1393, 98/1429

g.-dik 105/1528, 17/224, 22/301, 69/992

g.-diki 91/1330

g.-diler 103/1495, 104/1515, 104/1519, 104/1523, 111/1625, 111/1628, 118/1727, 120/1756, 120/1760, 120/1762, 121/1779, 122/1781, 122/1789, 122/1790, 123/1795, 123/1806, 125/1829, 125/1830, 128/1872, 16/199, 27/372, 29/391, 31/422, 36/508, 38/530, 4/32, 45/644, 47/663, 49/694, 49/696, 50/709, 50/716, 52/737, 52/738, 52/739, 53/756, 54/777, 59/843, 60/856, 60/857, 62/885, 62/890, 63/907, 69/994, 71/1027, 78/1125, 78/1126, 78/1129, 79/1141, 81/1170, 87/1264, 88/1274, 88/1279, 88/1280, 88/1285, 90/1313, 92/1343, 92/1345, 96/1408

g.-diler/ 35/488

g.-dim 19/245, 28/385, 28/387

g.-diñ 47/662

g.-diyse 112/1644

g.-dügünji 58/838

g.-e 103/1503, 105/1533, 114/1664, 128/1879, 85/1235, 9/105, 18/236

g.-ek 110/1610

g.-eler 60/863

g.-elim 116/1704, 58/824, 59/846, 63/905

g.-en 100/1454

g.-eni 108/1584, 17/217, 18/239

g.-enleri 117/1706

g.-esin 18/229

g.-esiz 32/445
g.-esün 7/79
g.-icek 29/395, 51/721
g.-iñ 37/524
g.-ir 19/247
g.-iser 45/635
g.-iyor 103/1501
g.-iyorlar 87/1271
g.-meden 26/353
g.-medi 33/461, 35/492, 91/1323
g.-mesine 109/1586
g.-mez 75/1082, 90/1304
g.-miş 57/809, 73/1051, 78/1128
g.-mişidi 44/628
g.-mişim 28/384
g.-seler 42/587
g.-sen 3/12, 3/12
g.-üben 114/1670, 123/1802, 67/972
g.-üp 103/1496, 118/1722, 118/1724, 25/339, 37/519, 64/914, 73/1061,
74/1076, 83/1210, 87/1268
g.-ür 113/1654, 118/1723, 120/1758, 122/1794, 18/242, 21/275, 27/368,
3/22, 32/436, 42/599, 45/642, 58/827, 58/827, 59/849, 63/906, 65/937,
67/962, 77/1119, 9/100, 99/1444
g.-ürdi 109/1593, 30/420, 45/639
g.-ürüm 118/1729, 120/1764, 39/542
g.-üven 76/1094

[= 336]

gelberü : gel beri (bu tarafa gel) anlamında.

g. 130/1907, 130/1907, 130/1907

[= 3]

gelmeg(k) : Gelmek.

g. + e 107/1559

g. 115/1678

[= 2]

ger : < Far. “eğer” kelimesinin kısaltılmışıdır, nazımda kullanılır.

g. 10/114, 106/1542, 40/564, 97/1419

[= 4]

- gerçek** : Hakiki, sahici, doğru.
g. 111/1618, 22/292, 24/321
[= 3]
- gerek** : Mutlaka, icap, gerekir.
g. 114/1667, 130/1912, 30/416, 31/428, 37/523, 37/523, 40/556, 40/556,
42/600, 45/637, 45/637, 47/668, 47/668, 53/764, 54/773, 54/773,
55/787, 55/787, 58/829, 60/865, 68/986, 68/986, 8/85, 8/85
g. + dir 112/1644, 45/634, 60/862
[= 27]
- gerek-** : Lüzumlu olmak, lazım olmak.
g.-mez 7/83
- getür-** : Getirmek.
g. 116/1693, 14/176, 28/381, 62/897, 70/1006
g.-di 108/1579, 116/1695, 21/279, 27/375, 48/683, 72/1035, 75/1083
g.-diler 104/1516, 111/1619, 13/161, 33/454, 68/981, 85/1232, 87/1273,
93/1354, 95/1389, 95/1392, 96/1406
g.-dün 28/377
g.-e 73/1058
g.-eler 36/505
g.-elim 104/1513
g.-em 89/1302
g.-emedi 122/1785
g.-esin 8/96
g.-eyim 98/1427
g.-me 2/5
g.-medi 74/1071
g.-miş 120/1752
g.-üben 65/931
g.-ün 104/1510, 61/882, 75/1081, 95/1391
g. + in 43/605
g.-üp 117/1719, 83/1199
[= 44]
- getürmeg** : Getirmek.
g. + e 116/1694, 47/670
[= 2]
- getürt-** : Getirtmek.

g.-di 37/519, 8/94

[= 2]

gez- : Gezmek.

g.-di 107/1558, 39/549, 40/560, 57/812

g.-diler 64/920, 75/1088, 78/1127

g.-er 31/431, 34/466, 58/830

g.-ersin 99/1446

[= 11]

g̃ir : < Far. Harp, kavga, savaş.

g. + ini 122/1787

gibi : Gibi, benzeri.

g. 107/1555, 11/142, 12/148, 122/1794, 123/1808, 123/1809, 127/1868,
15/195, 17/220, 19/248, 19/248, 23/305, 23/313, 23/313, 30/413,
30/413, 32/446, 32/447, 37/525, 5/51, 51/733, 51/733, 52/741, 53/753,
65/942, 66/951, 67/964, 70/1009, 71/1030, 76/1096, 83/1205, 87/1261,
88/1287, 89/1289, 9/98, 9/99, 90/1317, 96/1399

[= 38]

gid- : Gitmek.

g.-e 125/1831, 30/406, 35/490, 85/1233, 27/369

g.-ek 101/1472

g.-elim 104/1514, 111/1622, 111/1626, 20/270, 43/613, 59/842, 63/908,
97/1409, 97/1415

g.-elüm 27/371, 30/410

g.-em 18/228, 90/1310

g.-emez 112/1643

g.-er 100/1452, 109/1591, 124/1819, 46/655, 72/1036, 77/1118

g.-erim 20/261

g.-eriz 33/457

g.-erken 103/1497, 107/1563, 111/1623

g.-erler 44/630

g.-erlerdi 111/1625

g.-ersin 38/540

g.-ersiniz 109/1594

g.-erün 39/543

g.-esin 18/230, 87/1261

g.-esiz 55/785

g.-eyim 108/1584, 85/1236, 98/1426

g.-icek 99/1443

g.-iñ 46/652

g.-üp 51/726, 72/1046

[= 46]

gir- : Girmek.

g. 10/121

g.-di 10/119, 10/122, 108/1570, 114/1669, 117/1715, 118/1728, 125/1833, 34/476, 39/554, 49/698, 65/939, 69/1000, 73/1060, 74/1067, 75/1092, 81/1180, 81/1181, 82/1184, 84/1216, 86/1247, 86/1248, 87/1267, 87/1268, 88/1281, 88/1281, 90/1309, 93/1351, 93/1355, 93/1363

g.-diler 103/1497, 111/1627, 17/226, 33/453, 35/493, 36/506, 38/532, 42/596, 51/735, 55/789, 66/948, 67/965, 71/1028, 74/1075, 78/1132, 78/1136, 80/1165, 80/1168, 87/1265

g.-e 10/119, 128/1873, 27/365, 64/922, 69/996, 75/1091, 81/1179

g.-medi 129/1886

g.-mediler 84/1224

g.-üben 108/1577

g.-üp 105/1537, 118/1723, 37/515, 65/935, 65/938, 98/1431

[= 65]

girān : <Far. Ağır, sakil.

g. 65/941, 72/1045

[= 2]

giriftār : <Far. Tutulmuş, yakalanmış, esir.

g. 76/1105

giriş- : Girişmek.

g.-diler 67/964

girmek : Girmek.

g. 47/668

girü : Geri.

g. 116/1695, 35/486, 53/756, 57/812, 65/938, 77/1116, 80/1165, 80/1167, 87/1267, 91/1330, 92/1346

g. + ce 49/696

- g. + den 122/1785
g. + ye 35/484
[= 14]
- giryān** : <Far. Ağlayıcı, ağlayan.
g. 112/1634, 12/148, 31/424
[= 3]
- giryē** : <Far. Ağlama, ağlayış, gözyaşı.
g. + ye 23/303
- git-** : Gitmek.
g. 116/1702, 38/540
g.-di 100/1451, 102/1491, 107/1562, 107/1562, 107/1565, 108/1571,
114/1673, 116/1691, 116/1694, 123/1805, 19/256, 27/363, 27/374,
30/406, 34/475, 43/608, 6/68, 62/888, 79/1152, 90/1318, 92/1342
g.-digi 33/457
g.-digini 52/736
g.-diler 108/1575, 110/1604, 111/1617, 17/223, 25/341, 29/404, 32/448,
35/482, 4/25, 43/606, 46/646, 49/695, 52/745, 55/788, 57/810, 59/845,
6/62, 63/904, 83/1209, 92/1346, 98/1431
g.-dü 30/411
g.-me 85/1243
g.-medi 102/1487, 113/1659, 75/1084
g.-melüsiz 55/784
g.-meñiz 44/619
g.-meyem 20/263
g.-miş 105/1537, 17/224, 57/811
g.-mişdur-ur 34/469
g.-sen 79/1141
[= 59]
- gitgide** : Gittikçe.
g. 40/566
- gitmeg(k)** : Gitmek.
g. + e 105/1538
g. 112/1644, 118/1720
[= 3]
- giy-** : Giymek.

- g.-digimiz 21/278
g.-diler 20/265, 37/525, 89/1296
g.-elim 48/687
g.-erler 20/266
g.-üp 27/362, 48/690
[= 8]
- gizle-** : Gizlemek, saklamak.
g.-di 27/369, 65/937
[= 2]
- gizlen-** : Gizlenmek.
g.-diler 110/1601, 3/20
[= 2]
- göç** : Göç
g. 14/172
- göç-** : Göçmek.
g.-di 119/1748
g.-meden 54/774
g.-sen 54/773
[= 3]
- göçür-** : Göçürmek.
g.-diler 83/1204
- gögs** : Göğüs.
g. + ü 71/1023
g. + üne 71/1033, 74/1072, 93/1359
[= 4]
- gök** : Gök, hava, sema.
g. + lere 89/1290
- gökyüzi** : Gök yüzü, sema.
g. 89/1292
g. + nde 83/1204
g. + ni 76/1101
[= 3]
- göm-** : Gömmek.
g.-diler 35/481

g.-er 35/486

g.-ün 34/480

[= 3]

gön(ü)l : Gönül, yürek.

g. 109/1596, 2/1, 26/352, 26/353, 3/10, 53/761, 53/761, 53/762, 53/763, 53/764, 54/765, 54/772, 54/772, 98/1434, 98/1434, 98/1435, 98/1436, 99/1437, 99/1438, 99/1448

g. + i 128/1870, 33/461

g. + iniz 20/268

g. + üm 20/260

g. + ümden 29/399

g. + ünü 24/326

g. + ünde 29/398

g. + üne 100/1462

g. + ünün 28/383

g. + den 14/173, 28/377, 28/379, 83/1211, 98/1433, 99/1443

g. + ler 130/1902, 130/1904, 53/762, 8/91

[= 39]

gönüllü : Gönüllü.

g. + ler 54/766

gönder- : Göndermek.

g. 113/1651, 12/151, 41/580

g.-di 100/1451, 109/1585, 121/1778, 5/43, 82/1186

g.-diklerin 111/1629

g.-diler 44/618, 68/979, 95/1386

g.-dim 112/1637

[= 13]

göndür- : Göndermek, yollamak, geri çevirmek, sürmek.

g. 9/105

g.-di 9/98

g.-e 118/1734, 68/977

g.-elim 121/1775, 68/976

g.-em 115/1686

g.-üp 98/11

[= 8]

gör- : Görmek.

g. 104/1517, 109/1591, 114/1661, 12/152, 120/1757, 16/200, 19/253, 19/257, 22/300, 29/392, 29/400, 31/432, 34/477, 35/485, 37/513, 38/535, 40/557, 40/564, 44/620, 49/697, 50/712, 58/828, 6/58, 61/879, 63/900, 66/949, 72/1042, 77/1110, 77/1123, 86/1255, 93/1356, 94/1364

g.-di 102/1482, 103/1499, 107/1564, 107/1568, 108/1570, 108/1578, 109/1585, 11/133, 11/140, 12/145, 122/1786, 123/1807, 124/1819, 125/1836, 127/1858, 128/1880, 129/1887, 129/1891, 13/158, 17/213, 17/214, 18/235, 18/236, 20/267, 22/294, 27/370, 27/371, 27/373, 28/387, 29/398, 30/420, 34/476, 34/480, 39/554, 40/564, 43/603, 44/626, 44/629, 45/633, 45/642, 46/647, 47/666, 47/671, 47/673, 48/678, 48/679, 48/681, 48/683, 49/691, 51/728, 51/729, 51/734, 55/790, 56/805, 57/813, 58/826, 58/833, 59/847, 59/848, 65/937, 66/945, 66/956, 69/1000, 71/1026, 72/1047, 73/1051, 74/1073, 76/1107, 77/1110, 77/1111, 77/1121, 79/1144, 82/1184, 82/1185, 82/1187, 82/1194, 86/1255, 87/1259, 88/1279, 9/109, 91/1323, 91/1328, 93/1355, 95/1379, 95/1383

g.-digi 59/853

g.-dikçe 19/251

g.-dikde 109/1592

g.-diki 43/611

g.-dikim 108/1577, 46/655, 58/827, 89/1299

g.-diler 10/116, 110/1612, 118/1720, 122/1781, 122/1793, 123/1802, 124/1820, 129/1886, 31/421, 35/492, 35/493, 38/526, 44/618, 45/640, 49/696, 50/708, 50/710, 50/713, 51/725, 52/739, 60/855, 65/943, 67/963, 67/966, 67/968, 69/1002, 71/1028, 73/1059, 77/1112, 77/1118, 78/1128, 80/1165, 81/1179, 86/1254, 87/1265, 88/1288, 91/1327, 95/1387

g.-diñiz 38/532

g.-dü 42/595

g.-dük 33/455

g.-dükde 68/980

g.-düm 58/837, 62/895

g.-e 46/656

g.-ek 32/438

g.-eler 43/614, 44/623

g.-elim 121/1775, 33/451

g.-elüm 6/60

g.-em 98/1427
g.-emezsin 23/312
g.-en 130/1910, 16/208, 19/243
g.-esün 59/850
g.-eyim 123/1804
g.-memiş 106/1543
g.-memişdi 89/1290
g.-meye 14/175
g.-mez 66/949, 91/1322
g.-se 122/1794, 3/19, 4/31
g.-sede 126/1854
g.-sem 6/59
g.-sene 124/1822
g.-üben 123/1796, 60/863
g.-üp 11/130, 11/137, 122/1788, 125/1839, 126/1841, 126/1851,
128/1883, 17/215, 29/397, 53/753, 53/762, 67/970, 73/1052, 74/1064,
74/1065, 74/1067, 75/1086, 76/1098, 76/1099, 82/1191, 83/1199,
84/1225, 87/1264, 88/1287, 93/1354
g.-ür 108/1573
g.-ürdi 5/52
[= 223]

görki : Dikkat et, iyi bak.
g. 24/320

görün- : Görünmek, bezenmek.
g.-di 41/572
g.-diler 64/914
[= 2]

görüş- : Görüşmek.
g.-di 107/1561, 13/164, 39/546, 85/1240
g.-diler 104/1524, 120/1754, 41/579, 47/664, 81/1170, 87/1270
g.-üp 117/1709, 46/646, 50/711
[= 13]

göster- : Göstermek.
g. 54/770
g.-di 125/1827, 65/935, 84/1214, 84/1217
g.-e 64/922

- g.-esiz 49/692
[= 7]
- götür-** : Götürmek.
g.-diler 83/1211
g.-elim 44/617
g.-elüm 6/60
g.-em 89/1302
g.-eyim 116/1690
[= 5]
- götürt-** : Götürtmek.
g.-di 22/299
- göyün-** : Yanmak, yüreğini dağlamak.
g.-di 7/81
- göz** : Göz.
g. 130/1911, 66/949, 92/1338, 96/141
g. + den 118/1733, 29/397, 59/844
g. + e 2/5
g. + i 10/117, 102/1493, 124/1810, 20/269, 36/504, 49/699, 49/703,
57/814, 66/949, 80/1154
g. + in 102/1492, 81/1169
g. + ine 104/1512, 72/1043, 80/1162, 84/1220
g. + ini 47/674, 76/1104
g. + leri 22/302, 71/1023
g. + lerin 57/823
g. + lerinden 3/21, 57/822, 60/858, 61/878
g. + lerini 124/1824, 47/661
g. + üm 19/246, 25/338
g. + üñ 45/632, 99/1446
g. + ünden 15/187
[= 40]
- gözci** : Gözcü, gözetleyen kimse.
g. + ler 68/980
- gözed-** : Gözetmek.
g.-ip 60/855
- gözle-** : Gözetlemek.

- g.-di 27/369
g.-diler 35/491
g.-r 117/1706
[= 3]
- gūş** : <Far. Kulak.
g. 25/340, 3/13, 98/1436
g. + ını 56/799
[= 4]
- gūşe** : <Far. Köşe, bucak.
g. 27/369
g. + de 15/193, 18/236, 22/288, 28/381
g.-i ğamda 12/150
g.-i şabrı 15/196
g.-i mengūş 3/13
[= 8]
- gūşecik** : <Far. Köşecik.
g. 89/1298
- gūc** : Güç, kuvvet.
g. 126/1847
g. + i 125/1838, 65/931
[= 3]
- gūftār** : <Far. Söz.
g. + ını 64/927
- gūl** : <Far. Çiçek.
g. 130/1912, 15/184, 15/189, 23/316, 99/1441
g. + dūr 130/1909
g. + e 130/1909, 15/189
g. + in 9/109
g. + iniñ 14/181
g. + üñ 99/1443
[= 11]
- gūl-** : Gülmek.
g.-di 13/166
- gūlāb** : <Far. Gül suyu.
g. 39/545, 39/545

[= 2]

gülşen : < Far. Gül bahçesi.
g. + i 14/181

gülüş- : Karşılıklı veya birlikte gülmek.
g.-diler 38/527

gümān : < Far. Zan, sanma, sezme.
g. 44/622, 46/649, 51/721, 66/951, 72/1038

[= 5]

gün : Gün.
g. 102/1483, 103/1496, 103/1497, 105/1532, 107/1561, 108/1583,
108/1583, 110/1604, 110/1608, 111/1627, 114/1669, 114/1672,
117/1707, 117/1719, 118/1720, 118/1724, 12/143, 120/1754, 120/1757,
120/1757, 120/1758, 121/1771, 121/1776, 125/1826, 125/1826, 16/210,
18/234, 18/234, 18/235, 20/259, 20/261, 27/362, 28/390, 31/429,
33/462, 38/538, 44/628, 52/742, 54/771, 54/773, 6/56, 60/855, 61/876,
63/906, 64/915, 69/1001, 73/1055, 73/1055, 74/1066, 74/1077, 77/1115,
78/1131, 78/1134, 81/1182, 84/1223, 85/1240, 89/1292, 96/1408,
96/1408

g. + de 126/1840, 129/1885, 129/1889, 2/9

g. + e 103/1507, 108/1580, 36/498, 44/628, 70/1009, 8/85, 92/1348,
92/1348

g. + i 17/225, 20/264, 28/390, 52/747, 66/950

g. + idir 80/1158

g. + in 123/1797

g. + inde 19/248

g. + ünde 97/1421

g. + ünden 83/1208

g. mekān 125/1828

[= 82]

günāh : < Far. Allah'ın emirlerine aykırı olarak görülen iş, dini suç.
g. 4/34

gündüz : Günün sabahtan akşama kadar olan bölümü.
g. 12/154, 130/1906, 36/501, 5/47, 57/816, 58/825

[= 6]

güneş : Gezegenlere ve yer yuvarlağına ısı ve ışık veren büyük gök cismi.

g.125/1827, 84/1214

[= 2]

gürbüz : < Far. Kahraman, anlayışlı, genç irisi.

g. 122/1784

g. + dür 123/1807

g. + i 49/693

[= 3]

güreş : Güreş.

g. 94/1371

g. + e 94/1373

[= 2]

güreşçi : Güreşçi, güreşen kimse.

g. + ler 94/1371

gürz : < Far. Silah olarak kullanılan uzun saplı, büyük demir topuz.

g. 72/1044, 74/1070, 74/1071, 82/1192, 84/1228, 87/1262, 89/1294,
94/1364, 94/1366, 95/1384

g. + e 71/1020, 94/1365

g. + i 70/1016, 71/1022, 82/1193, 86/1258, 94/1366, 94/1378

g. + in 71/1019, 71/1020, 72/1042, 82/1192, 87/1262, 94/1366

g. + ine 72/1043, 82/1192

g. + iyle 94/1368

g. + leri 83/1208

[= 28]

gürz-i girān: < Far. İri, ağır topuz.

g. 65/941, 72/1045

[= 2]

güzāf : < Far. Bihude, boş.

g. 125/1825, 90/1312

[= 2]

güzār : < Far. Geçme, geçiş.

g. 26/350

güzel : Güzel.

g. 33/460

g. + iniş 50/710

[= 2]

güzide : < Far. Seçkin, seçilmiş, beğenilmiş.
g. 120/1759, 121/1765
[=2]

H

hā'il : < Ar. İki şey arasında veya bir şey önünde perde olan, mani olan, arayı kapayan, engel.
h. + dir 8/87

hācāt : < Ar. İstekler, dilekler.
h. 34/473

hāfız'ul-kur'ān: < Ar. Kuran'ı başından sonuna kadar ezberleyen kimse.
h. 16/208

hākīm : < Ar. Her şeye hükmeden, Tanrı.
h. 103/1503

hāl : < Ar. Şimdiki zaman, oluş, bulunuş, durum.
h. 39/542, 41/572, 47/664, 50/711, 52/739, 77/1122, 79/1142, 81/1170, 81/1174, 87/1270
h. + de 104/1517, 40/568, 92/1335
h. + e 31/425, 31/426, 38/530, 50/709
h. + i 111/1626, 122/1789, 13/164, 17/213, 20/267, 28/389, 38/531, 47/663, 51/725, 51/734, 63/905, 66/956, 67/970, 68/985, 71/1028, 74/1064, 75/1089, 88/1288, 90/1305
h. + im 91/1322
h. + imiz 85/1234
h. + imizi 42/589, 68/976
h. + in 121/1776, 36/498, 53/751, 6/58
h. + inizi 105/1527
h. + ine 47/675
h. + ini 105/1536, 114/1671, 119/1737, 31/432, 61/881
[=51]

hālet : < Ar. Hal, suret, keyfiyet.
h. + den 41/573
h. + i 95/1387
[=2]

hāriş : < Ar. Haraset eden kimse, çiftçi, ekinci.

h. 106/1551, 106/1552, 117/1716, 120/1751

h. + e 105/1539

h. + i 117/1718

[= 6]

ḥāşıl : < Ar. Husule gelen, husul bulan.

h. + ı 128/1871, 129/1885, 13/167, 40/556, 50/709, 50/719, 69/1001,
126/1840, 35/484

h. kelām 107/1558

[= 10]

ḥāşā : < Ar. Asla, katiyen, hiçbir vakit.

h. 30/413, 37/511, 37/520, 7/78

[= 4]

ḥāzık : < Ar. İşinin ehli, usta.

h. 59/852

ḥāzır : < Ar. Huzurda, meydanda, gözönünde olan.

h. 107/1556, 107/1559, 121/1779, 17/225, 35/489, 36/497, 38/526,
42/595, 44/628, 49/691, 50/713, 6/64, 71/1019, 75/1087, 76/1106,
78/1129, 86/1256, 92/1348

[= 18]

ḥabīb : < Ar. Sevgili, seven, dost.

h. 30/409, 59/852

h. + i 59/847, 61/870

[= 4]

ḥabis : < Ar. Hapseden, tutan.

h. 13/167

h. + den 25/337

[= 2]

ḥabl-i ḥakk : < Ar. İslam dini.

h. 97/1418

ḥabs : < Ar. Hapis, alıkoyma, bir yere kapama.

h. 22/300

h. + e 22/299, 95/1386

[= 3]

ḥadd : < Ar. Sınır, iki devlet toprağının birleştiği yer.

- h. + in 125/1825
- ḥadīd** : < Ar. Öfkeli, hiddetli, şiddetli.
h. 113/1653, 4/39
[=2]
- ḥadīs** : < Ar. Peygamberimizin kutsal sözü.
h. + inde 126/1844
- ḥakīkat** : < Ar. Bir şeyin aslı ve esası, mahiyeti.
h. 9/109
h. + i 38/538
[=2]
- ḥakk** : < Ar. Allah, Tanrı.
h. 10/117, 105/1531, 110/1610, 118/1722, 12/147, 122/1780, 128/1874,
16/200, 18/241, 23/317, 38/529, 49/697, 49/700, 5/49, 63/911, 71/1024,
77/1109, 78/1136, 9/112, 92/1334, 97/1410
h. + a 115/1682, 125/1836, 18/240, 18/241, 27/363, 43/612, 97/1418
h. + ane 125/1837
h. + dan 128/1878
h. + dır 55/780
h. + ı 10/124, 120/1755
h. + ın 30/416
h. + ın 10/123, 109/1591, 13/163, 17/219
h. + ında 75/1080
h. + için 115/1683, 115/1683
h. + la 11/130
[=42]
- ḥalīm** : < Ar. Tabiatı yavaş olan, yumuşak huylu.
h. 114/1668
- ḥall** : < Ar. Çözme, çözülme.
h. 20/272
- ḥamā'il** : < Ar. Kılıç bağı, kılıç kayışı.
h. + ini 42/592
- ḥamd** : < Ar. Tanrıya olan şükran duygularını bildirme.
h. 105/1530, 18/241, 27/375, 29/394, 50/720
[=5]

- ḥamle** : < Ar. Atılış, atılma, saldırı, saldırma.
h. 102/1487, 102/1488, 11/138, 125/1834, 125/1835, 125/1838,
127/1859, 127/1861, 128/1881, 70/1012, 70/1013, 70/1017, 72/1042,
72/1048, 73/1061, 73/1062, 76/1100, 77/1110, 81/1182, 82/1192,
83/1200, 86/1251, 87/1264, 88/1283, 88/1285, 93/1352, 93/1356,
99/1437
h. + de 70/1014
h. + ler 109/1598, 94/1377
h. + sin 125/1834, 72/1048, 73/1062, 93/1356
h. + sini 93/1352
[=36]
- ḥamza** : < Ar. Abdülmuttalib'in oğlu ve Hz. Muhammed'in amcasıdır.
h. + nı 42/593
- ḥanef** : < Ar. Doğruluk, istikamet.
h. + e 57/811
- ḥanīfe** : < Ar. İslam dinine sımsıkı bağlı bulunan kimse.
h. + ye 43/607
- ḥarām** : < Ar. Şeraitçe, dince yasak edilmiş şey.
h. 23/308
- ḥarāmī** : < Ar. Hırsız, haydut, yol kesen.
h. 111/1615
- ḥarām-zāde**: < Ar. + Far. Hileci, namussuz.
h. 113/1653, 4/36, 72/1040
[=3]
- ḥarb** : < Ar. Cenk, kavga, döğüş, savaş.
h. + e 74/1077
h. + i 75/1089, 88/1278
[=3]
- ḥarbe** : < Ar. Kısa mızrak, süngü.
h. + leri 45/644
- ḥarbī** : < Ar. Harbe mensup, harple ilgili.
h. 10/120, 69/995
h. + ler 81/1178, 92/1340, 93/1350
[=5]

- ḥarīd** : < Ar. Tek, ayrı.
h. 27/373
- ḥarīr** : < Ar. İpek.
h. 92/1338
- ḥasan** : Hz. Hasan.
h. 3/16, 53/752, 56/797
h. + a 21/283
[=4]
- ḥased** : < Ar. Kıskançlık, çekememezlik.
h. 7/70
- ḥasret** : < Ar. Ele geçirilemeyen veya elden kaçırılan bir nimete üzülop yanma,
iç çekme.
h. + i 59/844
h. + ler 50/706
[=2]
- ḥavāle** : < Ar. Bir işi veya bir şeyi başka birine bırakma.
h. 65/929, 65/940, 69/998, 72/1038
[=4]
- ḥayāsız** : < Ar. Utanmaz, namussuz, edepsiz.
h. 70/1011
- ḥaydar** : < Ar. Cesur, yürekli anlamında Hz. Ali'nin lakabı.
h. 15/185, 30/412, 48/677, 58/827
h. + a 106/1544, 4/28, 51/721
h. + ı 21/277, 45/633
h. + ıḡ 3/18
h. yār 42/590
h. kerrār-ı merdān (*tekrar tekrar saldıran anlamında Hz. Ali nitelemesi*)
78/1130
[=12]
- ḥayrān** : < Ar. Şaşmış, şaşma kalmış, şaşırılmış.
h. 37/517, 38/531
h. + a 130/1902
[=3]
- ḥayret** : < Ar. Şaşırma, şaşma kalma.

- h. + i 76/1099
- ḥayvān** : < Ar. Canlılık, dirilik, canlı şey.
h. 84/1222
h. + a 86/1256
[= 2]
- ḥabbe** : < Ar. Buğday, arpa ve saire gibi ufak ve yuvarlak olan şeyler, taneler.
h. + sin 95/1390
- ḥazer** : < Ar. Sakınma, kaçınma, korunma.
h. 50/707, 90/1307
[= 2]
- ḥazret** : < Ar. Saygı saymak üzere büyüklere verilen unvan.
h. + e 88/1276
h. + i 104/1520, 11/130, 11/140, 123/1799, 59/844, 71/1024, 78/1138, 97/1412
h. + iḡe 104/1519, 105/1528, 116/1690, 44/617, 98/1427
h. + iḡi 28/385
h. + ine 116/1694, 118/1726, 3/16, 95/1389
h.-i sulṭānı 123/1797
h.-i ḥaḳḳ.ıḡ 10/123
h.-i mazlūm 103/1506
h.-i imām 115/1681, 116/1692, 7/81
h.-i imāmı 12/145, 13/157, 97/1411
h.-i ṣāh 127/1865
h.-i zeynü'l-^cabā 128/1876
h.-i ṣāha 128/1881
h.-i ḥüseyniḡ 20/266
h.-i ḥasana 21/283
h.-i ḥaḳḳa 27/363, 43/612
h.-i muḥammed muṣṭafā 28/380
h.-i peygamberiḡ 30/414, 42/591
h.-i ʿömeriḡ 42/591

h.-i müseyyebe 47/670
h.-i şāh-ı şehīdī 53/764
h.-i şīr-i ħudā 64/918
h.-i ümmü selemeden 79/1139
h.-i ʿalīye 96/1395
h.-i imām-ı zeynü'l-ʿabā 98/11
h.-i resūl 105/1526
h.-i ħıẓır 17/225
[=47]

ħazīn : < Ar. Hüzünlü, mahzun olarak, kederli, gamlı.
h. 98/1434

ħīle : < Ar. Oyun, aldatma.
h. 7/84
h. + dir 9/112
[=2]

ħicāb : < Ar. Utanma, sıkılma.
h. + ndan 15/189

ħicāz : < Ar. Arap yarımadasında, Mekke ve Medine'nin bulunduğu ülke.
h. + ı 80/1156

ħikāyāt : < Ar. Hikayeler.
h. 14/176

ħikāyet : < Ar. Anlatma, roman, masal.
h. 48/676, 85/1242
h. + i 78/1137
[=3]

ħikmet : < Ar. Hakimlik, sebep.
h. + ine 17/219
h. + ini 109/1591
h.-i yezdāna 16/200
[=3]

ħiṣār : < Ar. Kuşatma, etrafını alma.
h. 73/1056, 90/1315, 90/1316

- h. + a 91/1320
[=4]
- hişşe** : < Ar. Pay, nasip.
h. + miz 25/342
h. + yi 109/1587
[=2]
- hişāb** : < Ar. Hesap, sayma.
h. 105/1534, 118/1721, 98/1430
[=3]
- hor** : < Ar. Işık, aydınlık.
h. 65/939
- hūr** : < Ar. Ahu gözlüler, cennet kızları, huriler.
h. 3/10
- hubb** : < Ar. Sevgi.
h. 42/590
- huşūl** : < Ar. Üreme, türeme, çıkma.
h. + a 99/1444
- hużūr** : < Ar. Hazır bulunma.
h. + ina 54/777, 68/981
[=2]
- hük̄m** : < Ar. Hüküm, emir.
h. 6/63
- hüseyn** : < Ar. Hz. Muhammed'in torunu ve İmam-ı Ali'nin küçük oğlu.
h. 128/1876, 21/278, 22/295, 41/585, 53/755, 53/755, 56/799, 57/820,
6/58, 8/95, 9/102
h. + e 22/294
h. + i 100/1456, 113/1653, 119/1743, 21/283, 21/285, 3/16, 53/752,
53/755, 57/813, 59/842, 59/843, 6/55
h. + ime 58/828, 58/828
h. + in 103/1506, 123/1799, 130/1905, 2/5, 20/266, 22/297
h. + iydi 59/841
h.-i kerbelā 48/678, 56/797
h.-i kerbelāni 54/765
[=35]

- hüsñ** : < Ar. Güzel, iyi, güzellik, iyilik.
h. 15/184
- hāḥb** : < Far. Uyku, rüya.
h. 55/789
h. + ı 2/5
[= 2]
- hābe** : < Far. Boğulma, bunalma, sıkılma.
h. 83/1212
- hāḥb-ı ğaflet** : < Far. Gaflet uykusu.
h. + den 53/763
- hāḥce** : < Far. Hoca, efendi, ağa, çelebi, muallim.
h. + den 2/7
h.-i kamber 58/827
[= 2]
- hādım** : < Ar. Hizmet eden, yarayan.
h. + leri 35/491
- hāk** : < Far. Toprak.
h. 110/1607, 17/217
h. + da 62/893
h. + e 110/1602, 12/154, 128/1878, 128/1882, 25/345, 66/949, 73/1049,
83/1203
[= 11]
- hāk-sār** : < Far. Toz toprak içinde kalmış, hali perişan.
h. 109/1599, 125/1835, 127/1867, 81/1183
[= 4]
- hāk-i pāy** : < Far. Ayak toprağı, tozu.
h. + ında 10/114
h. + ma 102/1492, 114/1670, 47/661, 61/882
[= 5]
- hāl** : < Ar. + Far. Vücutta husule gelen ben, nokta.
h. + imi 74/1068
- hāme** : < Far. Kalem.
h. 15/185
h. + ler 113/1648

h. + ̣i 130/1906
h. + sin 116/1696, 14/176
h.-i ̣aşka 2/2
h.-i ̣aşkıı 54/765
[= 7]

ḥār : < Far. Diken.
h. 99/1442

ḥāric : < Ar. Dış, dışarı, dışarı çıkan, dışarıda.
h. 129/1887, 41/578, 76/1098, 78/1128, 81/1181
h. + e 128/1871, 16/205, 19/249, 85/1229, 97/1420
[= 10]

ḥāricī : < Ar. Vaktiyle Hz. Ali'ye isyan eden cemaat ferdlerinden her biri.
h. 100/1453, 100/1464, 101/1465, 101/1465, 101/1475, 109/1588,
124/1815, 127/1860, 127/1866, 129/1885, 16/212, 23/315, 25/346,
28/388, 33/458, 39/547, 4/30, 43/614, 44/622, 75/1079, 79/1150,
84/1223, 89/1297
h. + den 114/1662, 128/1880, 45/637, 54/776, 64/923, 69/997, 73/1060,
88/1281
h. + ler 123/1796, 124/1820, 128/1872, 65/943, 67/968, 78/1134,
88/1287, 95/1387
h. + lerden 23/309, 41/585, 76/1095
h. + lere 130/1905, 67/965
h. + leri 106/1545, 106/1549, 114/1665, 128/1875, 130/1904
h. + leriı 23/307
h. + niı 78/1136
h. + ye 102/1481, 121/1768, 23/316, 25/333
h. + yle 118/1725
[= 56]

ḥāř : < Ar. Özel, seçkin.
h. 5/49
h. u ̣ām 54/777, 79/1142, 97/1415
h. u ̣āma 106/1548
h. u ̣āmına 4/26
[= 6]

ḥāřıl : < Ar. Husula gelen, husul bulan, peyda olan.

- h. + ı 84/1223
- ḥāṣ** : < Far. Kırıntı, döküntü, süprüntü.
h. 32/446
- ḥāṭır** : < Ar. Keyif, hal, gönül.
h. 81/1170, 87/1270
h. + ın 50/711
h. + ını 114/1671
h. + ların 13/164, 47/664, 88/1274
h. + larını 79/1142
[= 8]
- ḥātım** : < Ar. Mühürleyen, mühürleyici.
h. 56/794
- ḥaber** : < Ar. Son ve yeni havadis, bilgi.
h. 100/1458, 100/1462, 102/1483, 103/1509, 106/1554, 107/1556,
108/1571, 111/1626, 121/1772, 121/1775, 122/1791, 13/160, 15/191,
21/281, 31/422, 33/452, 33/462, 35/481, 41/574, 43/607, 43/608,
61/883, 62/884, 62/887, 63/906, 67/963, 79/1153, 9/100, 9/105, 9/108
h. + den 13/162, 13/163
h. + e 112/1632, 121/1774
h. + i 101/1478, 103/1499, 108/1573
h. + in 111/1622
h. + ler 99/1449
h. + leri 23/304, 90/1309
[= 41]
- ḥaber-dār** : < Ar. Haberli.
h. 99/1447, 99/1447, 99/1447
[= 3]
- ḥabs** : < Ar. Murdar, çirkin.
h. nā-bedīde de 10/125
- ḥadem** : < Ar. Hizmetçiler, odacılar.
h. 72/1035
- ḥafī** : < Ar. Gizli, saklı.
h. 74/1065
- ḥalālet** : < Ar. Samimi dostluk.

h. + e 7/77

ḥalāş : < Ar. Kurtulma, kurtuluş.
h. 17/227, 23/306, 25/338, 27/361, 48/686, 60/860, 62/894, 80/1157,
80/1158, 87/1261, 97/1411
h. + ın 23/310, 25/339
[= 14]

ḥalef : < Ar. Babadan sonra kalan oğul.
h. 40/568

ḥalīfe : < Ar. Birinin yerine geçen kimse, Hz. Muhammed'in vefatından sonra
ümme idaresinin başına geçen kimse.
h. 111/1626, 112/1641, 113/1645, 114/1665, 114/1666, 124/1812,
21/282, 4/27, 61/882, 79/1146, 79/1147, 89/1303
h. + ı 124/1811
h. + ye 123/1809, 124/1814
[= 15]

ḥalīl : < Ar. Samimi.
h. 103/1508, 108/1573
[= 2]

ḥalk : < Ar. Yaratma, yaratılma, insanlar, insanlardan bir bölük.
h. 101/1471, 110/1611, 114/1667, 17/221, 29/404, 38/527, 45/643,
51/725, 53/753
h. + a 19/255, 3/17
h. + daki 91/1328
h. + ı 101/1474, 103/1495, 111/1618, 20/268, 52/749, 57/810, 91/1329
h. + ın 91/1329
h. + ına 101/1469, 110/1608
h. gerdiger106/1542
[= 23]

ḥalvet : < Ar. Yalnız, تنها kalma, tenhalık.
h. 27/365

ḥançer : < Ar. Ucu sivri, iki yanı keskin bıçak.
h. 15/188, 19/250, 24/332, 51/730, 93/1360
h. + i 25/345, 30/417, 99/1437
h. + in 30/412, 49/691
h. müseyyeb 14/183

[= 11]

ḥandān : < Far. Gülen, gülücü, güler, sevinçli.
h. 115/1676, 117/1712, 12/150, 13/162, 60/866, 64/918, 94/1376
h. + a 116/1699, 96/1394
h. + ım 28/379
h. + ımız 60/866
h. + ıñ 24/321, 93/1361

[= 13]

ḥar : < Far. Eşek.
h. 13/160, 21/274, 3/17, 31/422, 34/466, 41/574, 63/900, 68/982,
70/1008
h. + i 113/1651

[= 10]

ḥarīm : < Ar. Saygısız, çekinmez, kayıtsız.
h. + e 43/604, 43/606

[= 2]

ḥaşm : < Ar. Düşman.
h. + ı 32/445

ḥaşḥāş : < Ar. Kapsüllerinden afyon, tohumlarında da yağı çıkarılan bir nebat,
bitki.
h. 65/942

ḥaşyet : < Ar. Korku, korkma.
h. + i 65/943

ḥaste : < Far. Hasta, rahatsız.
h. + a 110/1609

ḥatīb : < Ar. Hitapeden, söz söyleyen.
h. 29/393, 29/405, 30/406, 30/409, 30/420, 32/443
h. + e 29/398, 29/399
h. + i 31/421
h. + im 30/409
h. + iñ 31/432, 44/621

[= 12]

ḥatm : < Ar. Hitama erdirme, bitirme.
h. 53/760

- ḥavāric** : < Ar. Asiler, zorbalılar.
h. 66/955, 77/1113, 77/1115, 80/1166
h. + den 12/151, 98/1432
h. + e 12/153, 127/1861
h. + i 101/1477, 15/192
h. + ler 13/168, 22/300, 88/1279
h. + lerden 14/177
h. + lere 14/179
[= 15]
- ḥavf** : < Ar. Korku, korkma.
h. 24/318, 24/319, 24/319, 65/943
h. + a 41/576
h. + ımız 28/388
[= 6]
- ḥayli** : < Far. Epeyce, çokça.
h. 10/118, 110/1606, 117/1711, 122/1789, 8/93
[= 5]
- ḥayme** : < Ar. Çadır.
h. + ler 118/1724
h. + sine 89/1297
h. ḡavḡāyı 64/919
[= 3]
- ḥayme-ḡāh** : < Ar. + Far. Çadır kurulan yer.
h. + ına 80/1167
- ḥayr** : < Ar. İyi, faydalı, hayırlı, yarar.
h. 33/460
- ḥayrül-ḥalef** : < Ar. Hayırlı oḡul.
h. 25/346
- ḥazele** : < Ar. Yüzsüzler, adiler, aṣaḡlıklar, alçaklar.
h. 33/463
- ḥazān** : < Far. Sonbahar, güz.
h. + ıḡ 53/761
h. 26/354
[= 2]
- ḥazīne** : < Ar. Devlet malının, devlet parasının saklandığı yer.

- h. + sinde 42/593
h. + ye 47/668
[= 2]
- hırād** : Eserde geçen bir yer.
h. 10/119
h. + a 24/325
h. + ı 11/128, 8/97, 9/101
h. + ıñ 11/132
h. + anı 10/126
[= 7]
- hırām** : < Ar. Nazlı, edalı, salına salına.
h. 5/46
- hıyānet** : < Ar. Hayınlık, vefasız, hain.
h. 22/294, 52/746
[= 2]
- hızır** : < Ar. İçenlere ölmezlik veren ab-ı hayat'ı içmiş bulunan ve kul sıkıldığı zaman imdadına yetişmekle meşhur olan peygamber.
h. 17/225, 18/235, 18/237, 19/245
[= 4]
- hī** : ?
h. 125/1839, 90/1308
[= 2]
- hidmet** : < Ar. İş, hizmet, vazife.
h. 56/802
h. + ige 115/1688
[= 2]
- hilʿat** : < Ar. Eskiden padişah veya vezir tarafından takdir edilen, beğenilen kimseye giydirilen süslü elbise, kaftan.
h. + ım 89/1296
h. + ların 102/1491
[= 2]
- hilāf** : < Ar. Karşı zıd, yalan.
h. 90/1312
h. + ım 120/1764

- [=2]
- ḥilāfet** : < Ar. Birinin yerini tutma.
h. 3/14, 4/25, 4/25, 7/78, 7/80, 8/85
[=6]
- ḥitām** : < Ar. Son, nihayet, bitme, tükenme.
h. 130/1900
- ḥizān** : < Ar. Kalkan, sıçrayan.
h. 74/1070
- ḥizmet** : < Ar. İş, iş görme, vazife.
h. 39/543
- ḥoca** : < Far. Hoca, efendi, ağa, çelebi, muallim, profesör.
h. 13/170, 30/407
[=2]
- ḥor** : < Far. Ehemmiyetsiz, değersiz, bayağı.
h. 126/1843, 2/8
[=2]
- ḥorāsān** : < Far. İran'ın doğusunda bulunan bu geniş arazi.
h. + a 4/38
- ḥoş** : < Far. Güzel, iyi, tatlı.
h. 111/1620, 130/1908, 15/186, 15/191, 23/316, 30/407, 33/461, 34/478,
44/624, 47/662, 48/678, 59/850, 98/1434
[=13]
- ḥūb** : < Far. Güzel, hoş, iyi.
h. 16/209
- ḥūn** : < Far. Kan.
h. 121/1776
- ḥūy** : < Far. Tabiat, mizaç, ahlak.
h. + un 16/209
- ḥubb-i dünyā** : < Ar. Dünya sevgisi.
h. 26/357
- ḥudā** : < Far. Allah, Tanrı.
h. 12/146, 127/1866, 16/198, 48/689, 60/859, 64/918, 66/957, 76/1108,
71/1025

- h. + nıñ 24/332, 7/75
h. + ya 27/375, 29/394
h. lem-yezel 33/460
[= 14]
- ḥudā-bīn** : <Far. Allah'ın gördüğü.
h. 120/1755
- ḥurā** : Eserde geçen bir köy.
h. 62/889
h. + a 41/578, 16/199, 16/205, 40/562
[= 5]
- ḥurde** : <Far. Ufak değersizşey, kırıntı.
h. + yi 3/11
- ḥurrem** : <Far. Şen, sevinçli, güler yüzlü, gönül açan.
h. 104/1522, 109/1596, 128/1870, 20/268, 50/709, 77/1116
[= 6]
- ḥurşīd** : <Far. Güneş.
h. 127/1869
h. cihān 92/1336
[= 2]
- ḥurūc** : <Ar. Çıkış, çıkma, ayaklanma, dışarı çıkma.
h. 100/1459, 101/1469, 101/1471, 102/1484, 103/1502, 103/1503,
46/657
h. + a 101/1468
h. + dur 48/682
h. + um 115/1676, 62/891, 79/1149
h. + uñdur 118/1725
[= 13]
- ḥurūş** : <Far. Coşma, çağıldı, gürültü, şamata.
h. 69/993, 88/1287
[= 2]
- ḥuşūş** : <Ar. Bakım, iş, şekil, yol, konu.
h. + da 24/319, 36/500, 43/613, 44/619
[= 4]
- ḥuḥbe** : <Ar. Cuma namazlarından evvel, bayram namazlarından sonra hatibin

minberde halka verdiği öğüt.

h. 4/27

h. + ler 4/28

h. + yi 29/402, 29/403, 30/407

[= 5]

hāşim : < Ar. Sahabelerden bir zat.

h. + den 28/388

hāşimī : < Ar. Hz. Muhammed'in mensup olduğu kabile.

h. + ler 58/827

hātif : < Ar. Seslenici, çağırıcı.

h. 17/220

hāy : < Far. Vay!, eyvah!

h. 76/1102

heb : Tamam, büsbütün.

h. 101/1465, 102/1491, 112/1633, 112/1642, 117/1713, 117/1714, 119/1738, 127/1867, 127/1868, 130/1911, 14/174, 23/309, 24/324, 27/364, 29/391, 29/391, 35/491, 37/525, 4/39, 46/653, 50/716, 52/744, 52/745, 53/755, 54/767, 54/777, 55/, 56/806, 57/820, 62/894, 62/897, 64/915, 67/966, 74/1073, 77/1117, 77/1121, 84/1216, 86/1253, 88/1279, 88/1284, 94/1376, 95/1387, 95/1390, 96/1403, 96/141, 99/1441, 99/1443, ayt-dı :

[= 48]

hebā : < Ar. Yok yere, boş, nafile.

h. 113/1650

h. + yı 98/1436

[= 2]

heder : < Ar. Boşa gitme, yok yere giden şey.

h. 62/891

helāk : < Ar. Mahvolma, ölme, harcanma.

h. 100/1450, 100/1460, 111/1621, 114/1662, 115/1677, 17/217, 50/715, 77/1114, 98/11

h. + a 51/731

h. + ıdır 130/3

h. + m 114/1660

[= 12]

hele : Hele, bilhassa, sonunda.

h. 124/1822, 124/1823, 17/223, 33/451, 37/524, 68/984

[= 6]

hem : <Far. Bir de, ayrıca, ve, hem.

h. 10/126, 100/1463, 103/1500, 104/1510, 104/1511, 104/1514, 105/1529, 105/1533, 111/1624, 113/1653, 114/1666, 114/1670, 115/1676, 116/1698, 116/1699, 118/1720, 119/1736, 120/1754, 120/1759, 120/1762, 121/1768, 121/1777, 124/1811, 129/1892, 13/156, 16/201, 17/217, 22/301, 23/307, 29/393, 3/16, 30/406, 33/464, 37/522, 4/27, 41/574, 42/586, 42/591, 43/601, 43/604, 43/608, 43/615, 44/627, 46/651, 46/654, 46/658, 47/662, 47/662, 48/690, 49/694, 5/43, 5/49, 5/52, 52/750, 55/787, 55/787, 56/804, 58/836, 59/839, 6/64, 61/872, 63/901, 63/902, 63/909, 67/973, 68/975, 73/1049, 73/1052, 78/1125, 85/1233, 86/1258, 86/1258, 87/1262, 90/1311

h. + i 75/1083

[= 75]

hemān : <Far. Hemen, derhal, pek çabuk.

h. 10/127, 100/1457, 101/1468, 101/1476, 102/1482, 102/1489, 104/1517, 106/1551, 110/1603, 113/1658, 116/1701, 122/1782, 124/1813, 17/213, 19/253, 19/255, 25/337, 29/405, 39/544, 40/559, 41/571, 49/703, 50/706, 51/727, 56/807, 57/813, 57/821, 58/832, 61/869, 67/960, 67/964, 68/980, 69/1000, 70/1012, 71/1021, 72/1034, 74/1072, 76/1094, 79/1139, 79/1143, 80/1163, 82/1193, 84/1214, 9/98, 90/1318, 92/1343, 92/1344, 93/1349, 93/1355, 93/1359, 95/1383, 96/1400

[= 52]

hemdem : <Far. Sıkı fıkı, canciğer arkadaşı.

h. 8/86

hemen : Hemen, derhal.

h. 30/408

hemīn : <Far. Bu bile, tıpkı bu, çok.

h. 114/1672, 121/1766, 125/1833, 127/1858, 128/1880, 129/1891, 13/158, 24/322, 46/650, 46/655, 68/974, 79/1141, 8/95, 82/1185, 94/1369, 95/1391, 97/1416

[= 17]

hemīše : < Far. Daima, her vakit, her zaman.
h. 102/1493

her : < Far. Her, bütün, her bir.
h. 100/1457, 105/1535, 107/1558, 11/139, 110/1611, 112/1634,
112/1637, 113/1648, 113/1659, 114/1660, 114/1669, 115/1684, 12/144,
121/1773, 124/1821, 124/1824, 125/1829, 129/1889, 130/1903,
130/1910, 130/1910, 14/172, 17/215, 17/223, 17/225, 18/230, 19/247,
20/259, 20/261, 20/265, 20/266, 24/324, 24/329, 25/341, 25/344,
26/356, 26/357, 3/10, 3/23, 30/414, 32/447, 34/466, 36/504, 38/528,
4/32, 4/33, 40/561, 40/568, 40/570, 43/610, 45/639, 45/643, 46/647,
48/682, 49/699, 49/704, 5/43, 5/44, 5/45, 5/46, 5/48, 50/708, 50/716,
51/726, 51/733, 53/751, 53/756, 53/757, 54/770, 55/788, 57/814,
60/866, 62/893, 63/900, 66/945, 66/952, 67/967, 67/969, 67/969,
68/987, 69/990, 69/994, 73/1053, 73/1056, 73/1058, 74/1078, 77/1116,
77/1119, 77/1120, 8/86, 80/1167, 80/1168, 81/1175, 83/1209, 83/1213,
89/1291, 91/1330, 92/1335, 94/1378

[= 99]

herze : < Far. Saçma, söz, zevzeklik.
h. 29/396, 29/403, 30/413, 64/926, 65/940, 70/1017
h. + ler 7/82
h. + ydi 96/1399
h. + ydin 10/122

[= 9]

hevā : < Ar. Heves, istek, arzu.
h. + ya 11/135, 65/931, 66/949, 82/1193

[= 4]

hevā-dār : < Far. Havadar, etrafı açık, rüzgarlı yer.
h. 99/1439

hey : Ey, hey.
h. 71/1019

heybet : < Ar. Korku uyandıran görünüş, azamet, ululuk.
h. 127/1860
h. + i 114/1663, 124/1820, 129/1886, 65/943, 67/968, 76/1099
h. + ine 106/1543

- h. + iyle 106/1544, 45/642
h. + le 103/1501
[= 11]
- heybetlü** : < Ar. Büyük, ulu, azametli.
h. 47/666
- hezār** : < Far. Bin, binlerce.
h. 23/316, 26/350
h. + ı 99/1448
[= 3]
- hicrān** : < Ar. Ayrılık, unutulmaz acı, keder.
h. + a 67/959
- hiç** : < Far. Yok denecek kadar az olan, yok olan.
h. 109/1597, 112/1641, 129/1886, 129/1897, 24/318, 5/53, 52/736,
72/1043, 84/1224, 89/1292
[= 10]
- himem** : < Ar. Gayretler, emekler, çalışmalar.
h. 60/862
- himmet** : < Ar. Gayret, emek, çalışma, çabalama.
h. 55/785
h. + im 6/65
h. + iniz 108/1581
[= 3]
- hūdān** : Yezid'in tarafında olan bir asker.
h. 69/989
- hūšek** : Müseyyeb Gazi'nin yanında yer alan bir zat.
h. 82/1184, 82/1187
h. + i 82/1190
h. behmen 68/988
[= 4]
- hāy hūy** : Çalıp eğlenmeden çıkan gürültü.
h. 76/1102
- hücre** : < Ar. Göz, odacık.
h. + de 48/680
h. + sine 49/702
[= 2]

hücüm : < Ar. Saldırış, saldırma.

h. 2/4, 71/1030

[=2]

hümām : < Ar. Himmetli, azimli.

h. 108/1577, 117/1710, 125/1826, 127/1856, 128/1884, 23/308, 31/429,
33/452, 53/760, 70/1004, 73/1050, 8/92, 81/1182, 87/1271, 97/1418

[=15]

hüner : < Far. Marifet, bilme, ustalık.

h. 109/1594, 65/935, 84/1217

h. + in 64/922

[=4]

I

ırmag : Irmak, nehir.

ı. + ıdı 110/1606

İ

īcāz : < Ar. Sözü kısa söyleme.

i. + ın 18/238

īcāzet : < Ar. İzin, onay.

i. 98/1429

īcāzet-nāme : < Ar. + Far. İcazet kağıdı, şahadetname, diploma.

i. 115/1686, 119/1739, 42/587, 43/601, 47/667, 53/11, 54/778, 55/779,
56/803, 59/840, 59/850, 60/862, 60/864, 79/1139, 98/11

i. + sin 48/687, 55/785

i. + yi 48/685, 55/787, 81/1171

[=20]

īmān : < Ar. İnanma, inanç.

i. + ı 101/1466, 33/464

[=2]

īlām : < Ar. Bildirme, bildirilme, anlatma.

i. 42/589

ītikād : < Ar. Dügümlenip kalma, bir şeye bağlanma, inanma.

i. 128/1870

i'tiṣām : < Ar. Günahtan sakınma, temiz olma.

i. 97/1418

i- : Ek fiil.

i.-di 100/1451, 100/1451, 103/1498, 103/1498, 103/1500, 105/1537, 105/1538, 106/1552, 109/1588, 109/1588, 109/1590, 109/1590, 109/1593, 11/132, 11/132, 110/1608, 110/1609, 110/1614, 110/1614, 114/1660, 114/1661, 114/1667, 114/1668, 117/1705, 117/1706, 117/1706, 118/1723, 119/1739, 12/144, 12/144, 120/1750, 120/1755, 120/1755, 121/1777, 121/1777, 122/1780, 122/1784, 122/1784, 129/1895, 129/1895, 15/194, 15/194, 15/195, 15/196, 15/196, 16/200, 16/201, 16/201, 16/203, 16/203, 16/204, 16/212, 16/212, 17/225, 17/225, 19/243, 21/286, 21/287, 21/287, 24/325, 24/327, 24/327, 24/329, 28/390, 31/430, 31/430, 33/464, 33/464, 34/472, 36/497, 38/529, 4/29, 4/29, 40/561, 40/561, 42/590, 42/590, 43/604, 43/604, 43/615, 45/639, 45/643, 45/643, 47/673, 48/677, 48/677, 48/680, 49/694, 49/700, 49/700, 49/701, 49/704, 5/48, 5/48, 5/49, 5/49, 5/51, 5/51, 50/719, 52/748, 52/748, 57/809, 57/809, 57/811, 57/816, 57/816, 58/825, 58/825, 61/874, 61/874, 62/898, 63/899, 63/899, 67/962, 68/987, 68/987, 70/1016, 78/1138, 80/1163, 80/1164, 80/1165, 86/1244, 86/1244, 9/106, 9/106, 9/107, 90/1309, 93/1363

i.-di 114/1668

i.-diler 17/224, 6/56

i.-dim 41/581

i.-ken 100/1452, 104/1517, 109/1591, 117/1715, 18/242, 35/494, 64/922, 64/923, 65/932, 67/966, 72/1036, 72/1036, 75/1091, 77/1118

i.-miş 100/1459, 114/1662, 114/1666, 115/1676, 115/1678, 115/1679, 123/1804, 17/222, 17/222, 27/371, 31/423, 36/509, 36/510, 38/534, 79/1149

i.-se 104/1512, 128/1879, 128/1879, 15/193, 24/318, 24/319, 31/432, 32/436, 60/866, 60/866, 71/1024, 75/1082, 81/1175

i.-señ 23/315, 70/1006, 90/1306, 99/1438

[= 178]

ibhām : < Ar. Kapalı bırakma, açıklamama, belli etmeme gizli kapaklı tutma.

i. 54/770

i. + ıñ 31/435

[= 2]

- ibn** : < Ar. Oğul.
i.-i velī 10/123,
i.-i cebel 106/1554
i.-i k̄āhire 107/1555
i.-i t̄āhire 109/1592
i.-i kelb 110/1614
i.-i z̄ü'l-cūşa 111/1624
i.-i t̄āhir 117/1708
i.-i mālīk 117/1716
i.-i gülāb 39/545
i.-i menāzil 48/680
i.-i ʿalī 57/820
i.-i nevaḳīl 6/63
i.-i cerāh 61/871
i.-i safī72/1040
i.-i dāvud 74/1064
i.-i mihlāle 9/105
i.-i mihlāl 9/106
i.-i süfyāniḡ 21/282
i.-i seyyārı 43/608
i.-i mülcem 21/282
[= 21]
- ibrāhīm** : Müseyyeb Gazi'nin pehlivanlarından birisi.
i. 103/1508, 24/328
[= 2]
- ibrāhīm** : Yezid'in oğullarından birisi.
i.63/900
- ibrām** : < Ar. Can sıkacak derecede ısrar etme, üstüne düşme.
i. 44/626
i. + iḡ 31/435
[= 2]

- ibtidā** : < Ar. Başlama, başlangıç.
i. 105/1539, 116/1696
[=2]
- iç** : İç, gönül, kalp.
i. + i 40/570, 51/732, 52/747
i. + imi 43/603
i. + inde 103/1498, 106/1546, 108/1572, 112/1640, 114/1660, 15/196,
23/311, 29/405, 31/422, 31/430, 32/438, 52/746, 77/1119, 79/1152,
83/1205
i. + inden 109/1587, 40/568, 51/735, 60/860, 67/961
i. + ine 125/1832, 126/1842, 19/247, 21/274, 21/277, 27/368, 29/391,
36/506, 36/510, 37/516, 41/575, 44/620, 51/725, 52/745, 60/864,
61/883, 76/1104, 80/1168
i. + ini 110/1600, 40/560, 52/742, 66/944
i. + lerine 124/1821
[=47]
- iç-** : İçmek.
i.-ek 24/321
i.-sek 54/773
[=2]
- içeri** : İçeri, içerisi.
i. 107/1569
- içerü** : İçeri, içerisi.
i. 118/1728, 33/451, 39/554, 47/671, 49/698, 87/1267, 87/1268
i. + den 104/1517
i. + ye 108/1577, 117/1715, 33/453, 90/1309
[=12]
- içirt-** : İçirtmek.
i.-di 3/16
- içre** : İçinde, arasında.
i. 101/1476, 11/136, 12/143, 129/1898, 130/1901, 27/369, 30/414,
35/493, 51/731, 65/933, 65/939, 78/1131, 78/1135, 95/1392, 96/1396
[=15]
- içün** : İçim, maksadıyla, amacıyla.
i. 104/1520, 110/1610, 112/1635, 12/147, 122/1789, 130/1905, 20/262,

20/266, 21/277, 21/278, 21/278, 28/383, 28/383, 37/522, 41/581,
46/659, 46/659

[= 17]

- içür-** : İçirmek.
i.-diler 88/1284
- iddi^cā** : < Ar. Haklı haksız bir hükümde ayak direme.
i. + y1 23/313
- idin-** : Edinmek, gereğini yapmak.
i.-e 27/366
- idrāk** : < Ar. Anlayış, akıl erdirme.
i. 109/1591
- idügin** : Olduğun.
i. 111/1625
- iflāḥ** : < Ar. Kutlu, başarılı olma, selamete çıkma.
i. 38/533
- iğvāla-** : < Ar. Azdırmak, azdırılmak.
i.-d1 32/447, 7/77
[= 2]
- iḥsān** : < Ar. İyilik etme, bağış, bağışlama.
i. 110/1611, 118/1734, 7/79
[= 3]
- iḥyā** : < Ar. Diriltme, diriltirme, canlandırma.
i. 103/1509, 2/9
[= 2]
- iḥzār** : < Ar. Hazırlama, hazır etme, huzura getirme.
i. 43/609
- iḥbār** : < Ar. Haber verme, bildirme, araştırma.
i. 105/1527, 107/1557, 43/609
i. + dan 31/426
[= 4]
- iḥtiyār** : < Ar. Seçme, seçilme, katlanma.
i. 119/1740
- iḥānet** : < Ar. Haksızlık, hayınlık, kötülük.

- i. 116/1699
- iḳdām** : < Ar. Gayret ve sebatla çalışma, devamlı çalışma.
i. 44/619, 44/626, 85/1230
[=3]
- iḳlīm** : < Ar. Ülke, diyar.
i. 19/247, 3/24, 4/32
i. + e 128/1877
[=4]
- iḳnāʿ** : < Ar. Kani kılma, razı etme, edilme, kandırma.
i. 36/500
- iḳrār** : < Ar. Saklayamayıp söyleme, dil ile söyleme bildirme.
i. 14/178
- iki** : İki (sayısı).
i. 106/1546, 11/129, 112/1637, 112/1638, 120/1757, 124/1810,
125/1826, 125/1826, 125/1829, 125/1830, 13/166, 19/246, 20/269,
22/297, 25/338, 30/417, 30/420, 31/429, 31/433, 32/450, 33/461,
33/462, 34/479, 34/480, 35/487, 35/488, 36/501, 36/503, 36/504,
37/512, 38/538, 39/544, 42/598, 43/604, 43/605, 49/693, 49/699,
49/703, 5/48, 5/50, 50/706, 51/724, 51/726, 51/729, 55/791, 57/823,
6/61, 63/902, 65/933, 66/948, 67/971, 67/972, 69/993, 7/77, 7/82,
70/1009, 71/1026, 73/1049, 73/1053, 74/1076, 76/1097, 79/1151,
80/1154, 81/1174, 81/1175, 81/1179, 82/1184, 82/1190, 83/1202,
83/1207, 84/1228, 86/1247, 88/1280, 89/1289, 92/1340, 92/1344,
92/1347, 93/1353
i. + nci 130/3
i. + si 110/1605, 27/372, 76/1096
i. + side 88/1280, 90/1311
i. + sini 106/1547, 39/548
[=86]
- ikilik** : İki bir arada, iki taneden oluşmuş.
i. + den 99/1444, 99/1444
[=2]
- ikrām** : < Ar. Konuğu ağırlama, sunma, ikram.
i. 104/1510, 59/850, 87/1272
i. + ıyla 88/1274

[=4]

il : Ülke, yurt, şehir.
i. 112/1640
i. + den 54/774
i. + iñ 91/1319
i. + inden 39/542
i. + ine 130/1911, 26/349, 39/543, 5/41
i. + ini 112/1639, 62/891

[=10]

ilāh : < Ar. Allah, Tanrı.
i. 12/151
i. + ina 12/146

[=2]

ilāhī : < Ar. Ey Allah'ım.
i. 115/1683

ile : İle, beraber, sebebiyle, dolayısıyla, sayesinde.
i. 10/117, 100/1461, 103/1509, 104/1514, 104/1518, 105/1529,
107/1561, 108/1581, 11/134, 11/140, 110/1601, 112/1631, 112/1634,
115/1689, 116/1693, 119/1742, 119/1746, 119/1747, 119/1748,
119/1748, 120/1751, 122/1780, 122/1787, 123/1800, 123/1804,
125/1828, 125/1828, 129/1896, 129/1896, 13/156, 130/1909, 14/172,
14/177, 14/177, 14/180, 14/180, 15/184, 16/212, 17/215, 17/216,
17/216, 17/216, 2/1, 2/1, 2/2, 2/3, 2/4, 2/5, 22/289, 28/382, 29/392,
29/396, 3/11, 32/438, 32/447, 33/458, 33/459, 35/490, 36/502, 38/534,
39/546, 42/590, 44/616, 44/625, 45/641, 47/664, 49/692, 49/698,
49/699, 49/703, 50/717, 53/11, 53/754, 54/775, 56/805, 57/816, 57/817,
58/833, 59/849, 6/56, 60/856, 61/871, 61/876, 61/877, 62/889, 63/901,
63/903, 64/921, 65/932, 66/954, 67/961, 67/961, 68/974, 68/975,
68/978, 68/988, 69/989, 7/84, 72/1047, 74/1074, 76/1101, 76/1107,
77/1120, 77/1120, 80/1157, 81/1170, 82/1184, 83/1211, 83/1211,
84/1226, 85/1240, 87/1270, 9/101, 9/112, 90/1307, 90/1307, 90/1310,
93/1360, 98/1436, 99/1440

[=120]

ilerü : Önce, önceleri.
i. 49/698, 49/704, 79/1141

- [= 3]
- ilik** : Kemikteki ilik.
i. + ler 127/1862
- ilḳā** : < Ar. Bırakma, bırakılma, terk etme.
i. + ları 25/345
- illā** : < Ar...den başka, meğer.
i. 40/567
- iltimām** : < Ar. Ziyaret etme.
i. 53/751
- iltimās** : < Ar. Kayırma, kayırıcı.
i. 96/1395
- iltiyām** : < Ar. Yara kapanma, onulma.
i. 124/1823, 73/1050
[= 2]
- imām** : < Ar. Namazda kendisine uyulan kimse.
i. 10/121, 10/121, 11/130, 11/140, 115/1679, 115/1681, 115/1687,
116/1692, 116/1694, 116/1696, 116/1700, 116/1702, 119/1743,
127/1856, 25/336, 53/751, 7/71, 7/72, 7/81, 8/92, 9/103, 9/110
i. + a 116/1695, 42/587, 9/100
i. + ı 12/145, 13/157, 13/167, 97/1411, 7/70
i. + ın 114/1670
i. + ın 114/1671, 116/1703, 8/93, 9/109
i. + la 13/159
[= 36]
- imāmül-müslimīn** : < Ar. Müslümanların imamı.
i. 114/1672, 118/1730, 9/111
[= 3]
- imāmül-müttakīn** : < Ar. Allah'tan korkan takvalıların önderi.
i. 7/73
- imdād** : < Ar. Medet, yardım.
i. 97/1421
i. + a 104/1519, 117/1706
i. + ıcı 68/975
[= 4]

- imdi** : Şimdi.
i. 19/248, 33/457, 36/510, 46/656
[=4]
- imtirās** : < Ar. Kaşınma, sürtünme.
i. 96/1395
- iñle-** : İnlemek.
i.-di 57/822
- iñleş-** : Birlikte inlemek.
i.-diler 112/1631, 53/753
[=2]
- in-** : Alçalmak, aşağı inmek.
i.-di 118/1733, 72/1044, 93/1359, 94/1370
i.-diler 110/1605
i.-er 65/932
i.-erken 94/1366
i.-icek 110/1606
[=8]
- incīl** : < Ar. Allah'ın vahiy yoluyla dört büyük peygambere yolladığı mukaddes dört büyük kitaptan Hz. İsa'ya nazil olanı.
i. 103/1498
- incü** : İnci.
i. + lerin 2/2
- inkār** : < Ar. Yaptığını saklama, gizleme.
i. 14/178, 37/512
[=2]
- inşāllāh** : < Ar. Allah'ın izni ile.
i. 114/1673
- inşāllāh** : < Ar. Allah'ın izni ile.
i. 23/308, 29/401
[=2]
- intikām** : < Ar. İntikam, öç alma.
i. 2/5
i. + ı 130/1906
i. + ın 25/333
[=3]

- intizār** : < Ar. Bakleme, beklenilme.
i. 26/358
- ip** : İp
i. 52/741
- ir-** : Ulaşmak, varmak, yetişmek.
i. 28/387, 79/1153, 98/1427
i.-di 106/1553, 112/1632, 118/1724, 129/1888, 66/950, 81/1175,
82/1187, 82/1197, 91/1331
i.-diler 103/1497, 111/1627, 112/1633, 121/1779, 123/1802, 127/1869,
74/1075, 86/1246, 91/1327
i.-e 57/817
i.-em 99/1447
i.-meden 53/761
i.-se 83/1204
[=30]
- irgām** : < Ar. Yere sürtme, sürtülme, hakir kılma.
i. 104/1518, 122/1785
i. +ı 122/1780
i. +ıyla 123/1805
[=4]
- iri** : İri, kaba, sert, büyük.
i. + si 43/610
- iriş-** : Erişmek, ulaşmak, varmak, yetişmek.
i. 26/350
i.-di 10/116, 107/1561, 109/1586, 111/1623, 117/1716, 125/1826,
15/184, 17/218, 27/364, 40/562, 72/1047, 81/1175, 84/1222, 85/1240,
95/1385
i.-dik 105/1530, 35/488
i.-diler 100/1452, 120/1754, 32/449, 83/1202
i.-dim 28/386
i.-e 105/1533, 106/1548
i.-irsen 99/1443
i.-meden 26/354, 99/1440
i.-sek 99/1448
i.-ür 54/771, 99/1439

- [= 31]
- irsāl** : < Ar. Gönderme, gönderilme, salı verme.
i. 108/1584, 115/1689
- [= 2]
- irşād** : < Ar. Doğru yolu gösterme, uyarma.
i. + ım 23/317
- irte** : Ertesi, sabah.
i. 35/481, 50/712, 50/713
- [= 3]
- irtesi** : Ertesi, sabah.
i. 69/993
- irtī āş** : < Ar. Titreme, sarsılma.
i. 95/1393
- irüş-** : Yetişmek, ulaşmak, varmak.
i.-üp 34/476
- işbāt** : < Ar. Şahit ve delil göstererek doğrusunu meydana çıkarma.
i. 37/519
- iskender** : Makedonya kralı Phylippe'in oğlu olup, Aristo'dan ders almış ve yirmi yaşında hükümdar olmuştur.
i. 64/919
- islām** : < Ar. Bu dinde olan kimse, Müslüman.
i. 75/1081
- ism** : < Ar. İsim, ad.
i. + i 107/1555
i. + ine 4/27
i.-i muhtârı 16/201, 70/1007
- [= 4]
- isrā'īl** : < Ar. Hz. Yakup'un lakabı.
i. 104/1521
- iste-** : İstemek, talep etmek, arzu etmek.
i.-di 11/131, 22/293, 9/103
i.-diler 48/685
i.-me 54/772

[= 5]

istekli : İstekli, hevesli.
i. 117/1714

istikbāl : < Ar. Gelecek zaman.
i. 101/1472, 104/1523, 108/1575, 13/162, 87/1272
i. + e 117/1717

[= 6]

istirāhat : < Ar. Rahat etme, dinlenme.
i. 121/1771

iş : Hareket davranış, fiil, meşgale.
i. 109/1594, 19/247, 23/305, 29/399, 29/400, 4/34, 40/556, 44/620,
44/630, 46/656, 7/83, 89/1300, 89/1301, 90/1304, 91/1320
i. + de 58/829
i. + e 112/1644, 17/221, 38/527, 40/559, 72/1047, 89/1301
i. + i 100/1454, 108/1572, 109/1588, 110/1613, 111/1617, 112/1643,
115/1675, 117/1710, 22/289, 31/427, 31/427, 31/430, 31/431, 31/432,
31/433, 32/437, 36/499, 36/510, 37/511, 37/520, 37/521, 37/523, 4/34,
48/682, 48/685, 58/828, 61/880, 63/909, 69/990, 73/1051, 75/1080,
9/104, 9/112, 90/1306, 90/1310
i. + idir 113/1652
i. + im 110/1609
i. + imiz 25/338
i. + in 105/1531, 113/1657, 116/1700, 13/161
i. + iñ 35/492, 54/770
i. + iñde 26/356
i. + iñe 18/230
i. + ine 120/1760, 17/219, 68/984
i. + ini 117/1712, 29/401, 34/472, 8/96, 84/1221
i. + ler 113/1654, 23/311, 25/333, 4/30, 78/1133
i. + lerde 113/1654
i. + leri 45/631
i. + lerin 9/111

[= 84]

işid(t)- : İşitmek, duymak, dinlemek.
i. 128/1881, 15/194, 18/233, 34/468, 35/484, 36/499, 39/550, 40/558,
40/563, 58/834, 74/1065, 76/1097, 88/1281, 94/1364

i.-ecek 22/293, 31/424, 31/431, 41/574, 41/576

i.-eler 25/339

i.-en 118/1732, 119/1744, 130/1901, 23/306, 25/336, 4/29

i.-icek 100/1457, 102/1486, 106/1540, 107/1563, 108/1576, 113/1655,
118/1727, 118/1732, 122/1792, 19/255, 37/525, 38/532, 49/693, 51/722,
55/, 64/925, 83/1201, 84/1219, 85/1236

i.-üben 105/1535, 43/612, 96/1400

i.-üp 10/115, 10/126, 101/1470, 109/1596, 109/1596, 130/1908, 24/323,
38/531, 75/1089, 89/1295

i.-di 104/1522, 105/1531, 115/1681, 124/1810, 20/269, 23/314, 24/322,
36/504, 7/81, 73/1051, 80/1154, 9/102, 97/1412

i.-diler 32/448, 43/606, 63/907, 84/1227

i.-dim 36/498

[= 76]

işidil- : İşidilmek, duyulmak.

i.-miş 89/1292

işitme- : İşitmek.

i.-diñ 8/89

işkence : < Ar. İşkence, bir kimseye maddi veya manevi olarak yapılan aşırı eziyet.

i. 38/534, 38/535

[= 2]

işle- : Bir şeye emek vererek onu daha elverişli hale getirmek.

i.-di 21/276, 40/566

i.-mesi 92/1341

i.-ye 37/511

i.-yen 36/510

[= 5]

işle(i)- : Bir şeye emek vererek onu daha elverişli hale getirmek.

i.-yor 36/499

işte : Gösterirken veya bir şeye işaret ederken söylenir.

i. 101/1469, 107/1569, 113/1659, 121/1772, 13/160, 42/594, 63/908

[= 7]

it : İt, köpek.

i. 125/1834, 128/1881, 32/450, 34/468, 40/558, 52/741, 65/937,

69/1001, 74/1065, 76/1097, 87/1261, 94/1364

i. + den 77/1123

i. + i 75/1085, 88/1282

i. + iḡ 13/166

[= 16]

itā^cat : < Ar. Boyun eğme, dinleme.

i. 107/1559

ittifāk : < Ar. Birleşme, uyuşma, sözleşme.

i. + ı 25/341

iyilik : İyi olma durumu.

i. 13/170

izhār : < Ar. Gösterme, meydana çıkarma.

i. 14/178, 37/512

[= 2]

izn : < Ar. İzin, müsaade, ruhsat.

i. + iḡ 123/1804

K

ḳā³im : < Ar. Ayakta duran, ayakta bulunan.

k. 116/1703, 118/1723, 118/1728

k. + i 116/1690, 118/1727

k. + le 116/1701

k. + durur 115/1688, 115/1688

[= 8]

ḳā³im-maḳam : < Ar. Birinin yerine geçen, yerini tutan.

k. 100/1463

ḳādir : < Ar. Sahabelerden bir zat.

k. 71/1029, 43/615, 45/641, 49/698

[= 4]

ḳāhir : < Ar. Kahreden, zorlayan.

k. 109/1592, 117/1708

k. + e 107/1555

[= 3]

ḳa³il : < Ar. Söyleyen, diyen.

- k. + dir 8/89
- ķabr** : < Ar. Kabir, mezar.
k. + im 56/800
- ķabūl** : < Ar. Rızı, rızı olma.
k. 108/1582, 129/1897, 60/865
[= 3]
- ķaç-** : Kaçmak, uzaklaşmak, çekilmek.
k.-duğını 77/1112
k.-a 99/1438
k.-am 102/1484
k.-an 41/576
k.-ar 102/1482
k.-arsın 102/1483
k.-dı 110/1600, 124/1819, 129/1891, 95/1383
k.-dılar 122/1788, 95/1387
k.-ma 67/969
[= 13]
- ķadı** : < Ar. Kadı, hakim.
k. 42/590, 42/597, 42/598, 43/602, 43/605, 43/611, 44/625, 44/626,
47/663, 47/665, 47/666, 47/668, 47/673, 47/675, 48/678, 48/679,
48/681, 48/683, 48/686, 49/691, 50/709, 55/780, 55/783, 63/907,
63/910, 75/1081, 81/1170
k. + dan 42/589
k. + nıñ 43/604
k. + si 4/38
[= 30]
- ķadar** : < Ar. Miktar, kadar.
k. 110/1604, 15/193
[= 2]
- ķadem** : < Ar. Ayak, adım.
k. 122/1792, 90/1311
[= 2]
- ķademe** : < Ar. Basamak, derece, sıra.
k. + de 49/704
- ķaf** : < Ar. Masallarda zümrüd-i anka kuşunun yaşadığı rivayet olunan dağ.

k. + dan 125/1827, 84/1214, 92/1337
[= 3]

ḳafā : < Ar. Kafa, baş.

k. + sından 127/1855

ḳafḳafa : < Ar. Titremek, titretmek.

k. 129/1887

ḳaḳı- : Azarlamak, öfkelenmek, kızmak, karşı gelmek.

k.-dı 102/1486, 11/134, 125/1838, 17/213, 29/395, 29/398, 68/982,
69/1003, 70/1009, 70/1014, 70/1017, 75/1086, 82/1194, 84/1225,
94/1374

k.-ıj 29/398

k.-yuben 86/1251

[= 17]

ḳaḳımağ : Azarlamak, öfkelenmek, kızmak, karşı gelmek.

k. + ı 29/402

ḳaḳıḳ- : İddia etmek, toslaşmak, iteleşmek.

k.-dılar 76/1096

ḳal- : Kalmak, bırakmak.

k. 126/1848

k.-a 5/54

k.-dı 112/1636, 18/231, 29/405, 39/555, 59/853, 78/1135, 80/1166

k.-dılar 111/1620, 92/1335

k.-ma 17/220

k.-madı 13/156, 41/572, 66/956, 91/1322, 91/1324

k.-masında 53/762

k.-maya 5/53

k.-maz 26/355

k.-miş 61/874

k.-up 109/1599, 99/1437

k.-ur 54/771

[= 24]

ḳalb(p) : < Ar. Kalp.

k. 16/212, 40/561

k. + e 129/1888, 95/1380, 76/1103

k. + i 82/1190

[= 5]

ḳaldır- : Kaldırmak, bulunduğu yerden aldirmek.

k. 12/149

k.-a 106/1549, 114/1665

k.-am 128/1875, 74/1069

k.-dı 107/1560, 112/1636, 94/1375, 95/1393, 97/1422

k.-uban 96/1397

k.-up 107/1566, 63/903, 79/1143, 93/1350, 93/1354

[= 15]

ḳalk- : Kalkmak, bulunduğu yerden aldirmek.

k.-dı 10/116, 108/1578, 116/1691, 118/1732, 48/690, 66/949, 94/1369

k.-up 36/497, 91/1331

[= 9]

ḳalkān : Oktan veya kılıçtan korunmak için savaşçıların kullandığı korumalık.

k. 72/1038, 86/1257, 93/1358

k. + a 10/127

k. + ı 65/930, 71/1021, 71/1021, 72/1044, 74/1071, 93/1358

k. + m 10/127, 126/1850, 126/1854, 65/930, 70/1015, 71/1020, 72/1043,
72/1044, 74/1070, 86/1257

k. + mı 72/1039, 74/1071

k. + ıyla 11/128

[= 23]

ḳaltabān : <Far. Pezevenk, namussuz.

k. 120/1758, 121/1765, 124/1813, 17/214, 30/412, 4/31, 63/902, 64/923,
7/71, 73/1063, 89/1300

[= 11]

ḳamaş- : Kamaşmak, gözünü almak.

k.-ur 92/1338

ḳamber : Hz. Ali'nin kölesi.

k. 58/827

k. + i 45/633

[= 2]

ḳamer : <Ar. Ay.

k. + ine 2/2

ḳamu : Bütün, hep, herkes.

k. 101/1477, 103/1495, 107/1559, 108/1572, 119/1744, 122/1791, 127/1861, 129/1886, 129/1892, 129/1893, 3/22, 43/603, 44/618, 44/626, 46/647, 59/852, 63/907, 66/944, 85/1237, 87/1273, 88/1277, 95/1388, 99/1445, 99/1445, 99/1445

k. + dan 126/1843

k. + la 97/1422

k. + nuṅ 3/21

k. + sı 104/1524, 29/391, 55/789, 61/872, 64/917

k. + sını 113/1649, 48/684

k. + sını 98/1427

k. + sıyla 56/807

[=37]

kan : Kırmızı renkteki bilinen sıvı.

k. 106/1546, 110/1606, 12/143, 12/152, 129/1889, 14/177, 2/3, 40/565, 51/733, 52/742, 71/1022, 72/1045, 83/1205, 89/1293, 92/1335

k. + ı 111/1629, 111/1629, 111/1629, 12/144, 35/494, 38/533, 66/951

k. + ımıza 38/532

k. + ına 128/1878, 37/515

k. + lar 127/1862

k. + larını 64/928

[=27]

kan- : Kanmak, inanmak, aldanmak.

k.-dılar 11/141

kanā^ḥat : < Ar. Kısmete razı olma, bir şeyi yeter görüp fazlasını istememe.

k. 8/91

kanad : Kanat, kuşlarda ve böceklerde uçmayı sağlayan organ.

k. 65/942

k. + ıyla 68/979

[=2]

kançer : Hançer.(bkz. hançer)

k. + e 25/345

kan^{da} : Nerede, nereye.

k. 33/458, 33/465, 38/540, 44/630, 80/1158, 87/1261

[=6]

kanğⁱ : Hangi.

- k. 103/1500, 107/1562
[= 2]
- kanı** : Hani, nerede.
k. 12/146, 32/443, 62/886
[= 3]
- kanlı** : Öç alınması gereken kişi.
k. 102/1490
- kanturiye** : Eserde geçen şehir.
k. 120/1761
k. + ye 120/1762
[= 2]
- kap-** : Birden bire yakalayarak, çekerek almak.
k.-dı 17/220
k.-up 84/1219
[= 2]
- kapılı** : Kapısı olan.
k. 46/647
- kapla-** : Her yanını örtmek, istila etmek.
k.-miş 79/1144
- kapu** : Kapı, bir yere girip çıkarken geçilen yer.
k. 32/449, 33/463, 45/635, 45/638
k. + nda 7/80
k. + sına 108/1576, 46/646
k. + sında 5/45
k. + sını 45/634
k. + ya 96/1395
k. + yı 32/450, 46/650, 46/651, 46/653, 47/671, 46/654
[= 16]
- kapucu** : Kapıcı.
k. 46/649
k. + da 44/629
[= 2]
- kapulı** : Kapısı olan.
k. 75/1084

- kar** : Kar.
k. 26/352
- kara** : Siyah.
k. 110/1612, 13/165, 20/266, 22/296, 4/36, 44/628, 71/1033, 91/1325
k. + lar 21/278
[=9]
- karār** : < Ar. Devamlılık, süreklilik, tahmin.
k. 102/1480, 103/1496, 117/1705, 127/1864, 15/196, 26/358, 50/718,
61/875, 62/895, 65/934, 77/1111, 95/1391, 95/1392
k. + a 15/189
[=14]
- karag(k)ol** : Karakol, nöbetçi, gözcü.
k. 122/1780, 121/1775
k. + lar 78/1127
[=3]
- karanfil** : < Ar. Karanfil, çiçek.
k. 15/190
- karar-** : Kararmak, rengi siyaha dönmek.
k.-dı 71/1023
- kardaş** : Kardeş, aynı anne ve babadan doğmuş veya ana babalarından biri aynı olan çocukların birbirine göre adı.
k. + ı 104/1518, 30/414
k. + ım 40/569
k. + ımı 11/133, 122/1786
[=5]
- karındaş** : Kardeş, aynı anne ve babadan doğmuş veya ana babalarından biri aynı olan çocukların birbirine göre adı.
k. + ı 11/132
- karış-** : Karışmak, birbirinin içine girmek.
k.-dılar 83/1202, 84/1228, 89/1289
[=3]
- karīn** : < Ar. Yakın, bir şeye sahip olan, bir şeye nail olan.
k. 92/1334
k. + de 50/718
[=2]

- ķarn** : İnsan ve hayvanlarda gövdenin kaburga kenarlarından kasıklara kadar olan ön bölge.
k. + ın 80/1163
- ķarşı** : Karşı, bir şeyin, bir yerin, kimsenin önü.
k. + ma 87/1266
- ķarşu** : Karşı, bir şeyin, bir yerin, kimsenin önü.
k. 10/113, 104/1513, 104/1523, 108/1578, 112/1643, 113/1646, 117/1709, 123/1809, 125/1830, 128/1871, 128/1872, 15/190, 43/601, 43/613, 44/617, 53/762, 64/920, 72/1038, 75/1090, 75/1090, 84/1216, 87/1273, 92/1344, 93/1358, 94/1365
k. + dan 27/368, 45/640, 45/641
k. + sından 18/242
k. + sındaydı 5/47
k. + sunda 32/440, 56/802
[= 32]
- ķarşula-** : Karşılama.
k.-dı 117/1718
k.-dılar 104/1515
k.-yalum 101/1475
k.-yıñ 104/1510
k.-yup 120/1756, 83/1210
[= 6]
- ķaşd** : < Ar. Niyet, kurma, bile bile yapma, kasıt.
k. 114/1664, 22/288, 51/727, 7/84, 71/1032, 72/1046
k. + ı 106/1548, 115/1678, 118/1725, 46/660, 82/1194
k. + ım 128/1875
k. + ıñ 82/1193
k. baġdādı 82/1191
[= 14]
- ķaşşāb-hāne** : < Ar. + Far. Büyük kasap dükkanı.
k. 40/558
- ķaş** : Kaş, göz üstündeki kaş.
k. + ma 101/1479
- ķaş-** : Kaçmak.
k.-dılar 124/1817

- kat** : Yan, ön, huzur.
k. + ı 76/1108
k. + ıma 6/61, 62/897
k. + ımda 4/35
k. + ın 60/868
k. + ınja 105/1530, 28/387, 98/1427
k. + ında 55/779
k. + ıma 101/1473, 111/1622, 112/1633, 113/1655, 118/1726, 118/1727,
21/279, 35/488, 36/508, 38/530, 49/694, 62/890, 75/1086, 79/1152,
8/94, 81/1173, 84/1225, 87/1260, 91/1332, 97/1413, 44/623, 108/1579
k. + ında 108/1574, 20/270, 31/434, 32/446, 59/839
[=36]
- kaṭ** : < Ar. Kesme, kesilme, karar verme, sona erdirmeye.
k. 6/59
- katı** : Çok, çok fazla, gayet, şiddetli, sert, kırıcı.
k. 106/1541, 123/1807, 124/1821, 13/166, 25/338, 31/428, 36/496,
36/507, 38/527, 58/829, 66/957, 68/982, 7/81, 70/1016, 82/1194,
88/1282, 89/1294, 90/1307, 91/1326, 93/1363
[=20]
- kat(i)l** : < Ar. Öldürme.
k. + dir 8/87
k. + in 36/498
k. 31/423, 33/459
[=4]
- katla-** : Katlamak.
k.-miş 52/740
- kavga** : < Far. Kavga.
k. 122/1782, 84/1215, 88/1282
[=3]
- kavī** : < Ar. Kuvvetli, güçlü.
k.dīnlere 69/992
- kavl** : < Ar. Lakırdı, söz.
k. 48/676
k. + in 3/13

- k.-i aşah 48/681
[= 3]
- ķavm** : < Ar. İnsan topluluğu.
k. 112/1640, 50/715, 88/1279
k. + idiler 101/1475
k. + idir 104/1521
k. denī 12/145
k. ĥavāricden 12/151
k.-i cehūl 129/1897
k.-i felāĥ 50/714, 88/1277
k.-i źalal 66/958
k.-i ğūl 71/1032
k.-i źalām 81/1182
k.-i yezīd 86/1254
k.-i nā-ciyān 123/1801
[= 15]
- ķavuş-** : Kavuşmak.
k.-dılar 50/706
- ķayd** : < Ar. Ayağa vurulan zincir, pranga.
k. 72/1035, 76/1106
k. + ını 118/1720
[= 3]
- ķayęulan-** : Kayęı duymak, üzülmek.
k.-dı 81/1176
- ķayęulu** : Kayęılı.
k. 55/, 95/1384
[= 2]
- ķayna-** : Kaynamak.
k.-dı 51/730, 74/1076, 83/1207, 88/1287
k.-yup 122/1794
[= 5]
- ķazārā** : < Ar. Kaza olarak, kaza suretiyle, bilmeyerek.
k. 91/1320
- ķazā-i ĥācet** : < Ar. Aptes bozma.
k. 34/473

- kazan-** : Kazanmak.
k.-a 69/996, 92/1348
k.-ur 14/172, 14/172
[=4]
- kıgır-** : Çağırarak, davet etmek.
k.-dı 6/64
k.-dılar 46/651
[=2]
- kıl** : Saç teli.
k. 115/1684, 115/1684, 130/1907, 15/187, 19/248, 19/251, 2/5, 2/6, 2/6,
26/356, 26/358, 50/707, 50/712, 58/831, 60/860, 70/1012, 75/1083
k. +1 43/602
[=18]
- kıl-** : Yaparak, etmek.
k.-a 15/189, 29/392, 59/851, 70/1014, 75/1087
k.-alar 60/863
k.-alım 42/589, 58/824, 97/1414
k.-alum 32/436
k.-am 19/254, 89/1303
k.-an 76/1094
k.-ar 102/1487, 118/1725, 19/253, 32/438, 37/522, 68/983
k.-arsın 124/1815, 61/880
k.-asın 113/1657, 96/1396
k.-asız 31/434, 32/444, 80/1158
k.-asun 7/79
k.-asuz 58/829
k.-avuz 75/1080
k.-ayım 23/308, 23/310, 25/333, 97/1421
k.-dı 10/115, 102/1480, 102/1488, 102/1491, 103/1496, 106/1547,
107/1559, 109/1598, 116/1698, 117/1710, 118/1721, 118/1728, 12/153,
120/1762, 121/1774, 124/1819, 125/1826, 125/1834, 125/1835,
125/1835, 125/1838, 125/1839, 126/1851, 126/1852, 127/1858,
127/1865, 128/1881, 128/1883, 129/1894, 18/237, 19/256, 21/280,
22/296, 25/340, 26/360, 3/11, 39/552, 40/557, 40/562, 43/603, 5/41,
51/727, 52/738, 52/744, 57/814, 57/818, 6/67, 6/69, 62/889, 62/891,
69/998, 71/1032, 72/1038, 72/1048, 73/1061, 73/1062, 73/1062,

73/1063, 74/1072, 74/1073, 76/1100, 80/1166, 81/1173, 81/1174,
81/1181, 81/1182, 81/1183, 82/1190, 82/1192, 82/1193, 84/1216,
84/1221, 84/1223, 86/1251, 86/1256, 88/1287, 88/1288, 90/1313,
91/1332, 92/1337, 93/1349, 93/1351, 93/1352, 93/1352, 93/1356,
93/1360, 94/1368, 94/1377, 95/1392, 96/1397, 96/1403, 97/1409,
97/1412, 97/1422, 98/1429, 98/1430

k.-dığın 116/1698, 21/282

k.-dık 119/1740

k.-dikların 116/1699

k.-dikim 22/288

k.-dılar 101/1474, 103/1495, 11/138, 110/1600, 111/1628, 112/1638,
119/1744, 122/1782, 122/1783, 125/1831, 127/1859, 127/1861,
128/1872, 129/1893, 36/502, 38/530, 43/612, 48/688, 52/746, 52/746,
53/756, 59/843, 59/844, 60/856, 61/870, 62/885, 67/973, 76/1100,
76/1106, 81/1172, 81/1177, 83/1212, 87/1264, 88/1282, 88/1283,
88/1285, 89/1295

k.-dım 103/1509, 62/895, 68/984, 97/1418

k.-dın 74/1068

k.-ısar 5/54

k.-ıvardır 48/682

k.-ıyor 103/1501

k.-ma 27/364, 33/452, 45/634, 96/1395

k.-mam 24/318

k.-mazım 70/1005

k.-miş 100/1460, 100/1460, 115/1677, 119/1743, 57/809, 78/1138

k.-mışım 28/384

k.-sun 119/1742, 92/1334

k.-uñ 35/489

k.-up 53/756, 94/1367, 99/1437

k.-ur 32/439

k.-uram 126/1845, 30/408

k.-urdu 16/205

[= 202]

kılıc

: Kılıç.

k. 106/1548, 12/154, 123/1809, 126/1849, 74/1076, 82/1194, 83/1203,
84/1228, 89/1294, 95/1386

k. + dan 88/1284

- k. + ı 102/1489
k. + ın 82/1189
k. + ını 25/344
[= 14]
- kılm-** : Tavır takınmak, davranışta bulunmak.
k.-dı 29/404
- kılış-** : Yapmakta yardım ve yarış etmek.
k.-dılar 22/302
- kılmag(k)** : Yapmak, eylemek, etmek.
k. 55/787
k. + a 28/385
[= 2]
- kıluğ** : Bir kimsenin giyinişi, giyim, üst baş.
k. + da 31/421
- kır-** : Kırmak, öldürmek.
k.-a 102/1489
k.-alım 112/1642, 113/1649
k.-dı 22/297, 77/1109, 74/1071
k.-dılar 124/1818, 129/1893, 78/1132, 88/1286
[= 10]
- kırıl-** : Kırmak işine konu olmak.
k.-dı 90/1318, 91/1322
k.-miş 107/1564
[= 3]
- kırk** : Kırk (sayısı).
k. 10/117, 12/155, 5/45, 8/97, 88/1285, 9/101
k. + ı 34/477
k. + ında 88/1286
[= 8]
- kırmag(k)** : Öldürmek, yok etmek.
k. 13/156
k. 46/659
[= 2]
- kışsa** : < Ar. Fıkra, hikaye, rivayet.
k. 109/1587, 25/342, 61/883

k. + ma 14/176, 21/281
k. + mız 130/1900, 25/342, 53/760, 61/873
k. + mızıñ 54/769
k. + nıñ 111/1622
k. + sın 41/577
k. + sını 119/1738, 40/563
k. + yı 100/1462, 105/1536, 109/1587, 33/454, 35/495, 62/884, 67/964,
79/1153, 85/1242, 91/1333
k.-i āħir 16/199
[= 25]

ķıtāl : < Ar. Vuruşma, birbirini öldürme, savaş.
k. 67/963
k. + dan 52/743
[= 2]

ķiy- : Feda etmek.
k.-dı 91/1320

ķiyām : < Ar. Kalkma, ayağa kalkma, ayakta durma.
k. 118/1728

ķiyāmet : < Ar. Dünyanın sonu, bütün ölülerin dirilerek mahşerde toplanacakları zaman.
k. 66/950, 83/1208
k. + den 53/754
[= 3]

ķız : Kız, kız çocuğı.
k. + ımı 22/291
k. + ın 22/293
k. + ıñ 87/1259
[= 3]

ķız- : Kızmak.
k.-ar 125/1831

ķızıl : Parlak kırmızı renk, kırmızı renkte olan.
k. 102/1490, 110/1612, 55/792, 89/1293
[= 4]

ķīl : < Ar. Söz.
k. 126/1848

- ko-** : Koymak, bırakmak.
k.-dı 38/529, 56/805
k.-dılar 35/495, 54/778
k.-mağ 95/1381
[= 5]
- koç** : Damızlık erkek koyun.
k. 11/142, 76/1096, 89/1289
[= 3]
- koç-** : Kucaklamak, sarılmak.
k.-dı 57/823
- kol** : Kol.
k. + larının 124/1818
k. + u 90/1318
k. + um 91/1322
k. + undan 69/999
[= 4]
- kolay** : Zor olmayan, kolay.
k. 25/338
- kolla-** : Ortaya çıkmasını beklemek.
k.-dım 36/501
- koma-** : İzin vermemek.
k.-dılar 22/299
- kon-** : Bir konak yerine inmek, misafir olmak.
k.-dılar 110/1605, 64/914, 67/972, 73/1053, 77/1116, 80/1167
[= 6]
- konmak** : Bir konak yerine inmek, misafir olmak.
k. 113/1646
- konuş-** : Bir dilin kelimeleriyle düşüncesini anlatmak.
k.-dılar 28/389
- konuşmağ** : Bir dilin kelimeleriyle düşüncesini anlatmak.
k. + a 102/1484
- kop-** : Kopmak.
k.-dı 77/1118
- kopar-** : Koparmak.

- k.-a 44/624
k.-alar 112/1640, 43/614
[= 3]
- kor** : İyice yanarak ateş durumuna gelmiş kömür veya odun parçası.
k. 13/158
- korq-** : Korku duymak, ürkmek.
k. 70/1011
k.-dı 129/1886, 41/573
k.-dılar 84/1224
k.-ma 17/227, 44/625
k.-maz 70/1011
[= 7]
- korqu** : Bir tehlike veya tehlike düşüncesi karşısında uyanan kaygı duygusu.
k. 124/1821
k. + sundan 52/740
k. + ya 36/496
[= 3]
- korqulu** : Korkulu, kaygılı, üzüntülü.
k. 20/261, 20/258
[= 2]
- koru-** : Korumak.
k.-dı 101/1478
- koş-** : Koşmak.
k.-asın 59/851
k.-dı 8/97
k.-up 73/1054
[= 3]
- koy-** : Koymak, bırakmak.
k. 19/254
k.-alım 24/331, 25/335
k.-am 23/309, 99/1439
k.-ar 60/866
k.-ayım 124/1824
k.-dı 110/1609, 118/1731, 129/1887, 21/277, 21/284, 40/568, 48/684,
53/754, 60/855, 80/1160

k.-dılar 100/1462, 41/582
k.-duğum 34/474
k.-uben 100/1463
k.-un 7/83
k.-up 57/810, 91/1330, 95/1387
[=25]

ķoyun : Koyun.
k. 53/753

ķucak : Açık kollarla göğüs arasındaki bölüm.
k. 117/1709

ķudret : < Ar. Allah'ın ezeli gücü.
k. + ini 109/1591

ķudsī : < Ar. Kutsal, Allah ile ilgili.
k. 39/541

ķudüs : < Ar. Filistin'in merkezi olan şehir.
k. + den 15/194

ķul : Kul, asker, himaye altındaki insan, köle.
k. 105/1529, 34/475, 39/544, 4/33, 5/40, 60/859, 93/1350
k. + a 124/1822, 25/340, 38/539, 48/688
k. + dan 34/473
k. + ı 10/123, 24/322, 5/41, 5/45, 7/80
k. + ları 124/1817
k. + larıñ 112/1642
k. + larına 39/547, 41/574
k. + larından 61/879
k. + larını 110/1602
k. + una 94/1372
k. + uyuz 53/764
[=25]

ķulağ : Kulak.
k. + ı 40/565
k. + ım 111/1616
k. + ımıñ 89/1303
k. + ın 113/1656, 33/462, 61/873, 75/1085
k. + ıñ 59/846, 6/69

- k. + ını 40/563
k. + ına 19/255
k. + ından 14/182
k. + ını 40/558
k. + ıyla 96/1402
[= 14]
- kulle-i kâf** : < Ar. Kaf dağı.
k. + dan 84/1214, 92/1337
[= 2]
- kur-** : Kurmak, düzenlemek, hazırlamak.
k.-dılar 128/1871, 64/919, 78/1126, 88/1282
[= 4]
- kurbân** : < Ar. Allah'ın rızasını kazanmağa vesile olan şey.
k. 26/348
k. + a 130/1905
k. + ıyuz 53/764
[= 3]
- kurtar-** : Kurtarmak.
k. 25/337
k.-ıñ 91/1326
k.-ırım 48/689
[= 3]
- kurtul-** : Kurtulmak.
k.-up 106/1550
- kuşür** : < Ar. Eksiklik, ayıp, ihmal, tedbirsizlik.
k. 2/8
- kuş** : Kuş.
k. 68/979, 68/980
k. + a 68/980
k. + lar 92/1339
[= 4]
- kuşa-** : Kuşatmak, çevirmek.
k.-yım 113/1656
- kuşag** : Kuşak.

- k. + m 127/1868
k. + mı 11/134
[= 2]
- kuşan-** : Yeltenmek, girişmek.
k.-ıñ 50/714, 127/1868
[= 2]
- kuvvat** : < Ar. Güç, kudret, takat.
k. 77/1109
- kā'ināt** : < Ar. Var olan şeylerin hepsi, dünya.
k. + ıñ 7/74
- kābūs** : < Ar. Uykuda basan ağırlık, karabasan.
k. 93/1363, 94/1366, 94/1371
[= 3]
- kāğid** : Kağıt.
k. 116/1693
- kām-kār** : < Ar. İsteğine ulaşmış, mutlu.
k.16/204, 11/135
[= 2]
- kāme** : < Far. Meram, arzu, maksat.
k. 35/488
- kāmekār** : < Ar. İsteğine ulaşmış, mutlu.⁶
k. 107/1567, 115/1680, 119/1735, 123/1798, 19/251, 39/549, 45/636,
51/728, 79/1144
[= 9]
- kāmerān** : < Far. Kām sürücü, süren, arzusuna, isteğine kavuşmuş, mutlu⁷.
k. 70/1018
- kān** : < Far. Bir şeyin menbaı, kaynağı.
k. 28/380, 63/909, 86/1252
k. saḥī 52/738
k. kerem 59/840
k. vefā 59/848
[= 6]

⁶ Kām-kār kelimesi vezinden dolayı kāmekār yazılmıştır.

⁷ Kāmerān kelimesinin aslı kām-rān'dır. Vezinden dolayı kāmerān yazılmıştır.

- kār** : < Far. İş, güç, kazanç.
k. 109/1594
k. + ı 38/538
k. + ın 26/348
k. + ların 129/1898
[=4]
- kārī** : < Ar. Kıraat eden, okuyan, okuyucu.
k. + ler 14/175
- kār-ger** : < Far. İş yapan, iş işleyen, işleyici.
k. 126/1850, 72/1041
[=2]
- kaş'īd** : Yezid'in tarafında yer alan biri.
k. 69/989
- keder** : < Ar. Tasa, kaygı, gönül üzüntüsü.
k. 109/1588, 124/1819
[=2]
- kefer** : < Ar. Kafir, hak dinini inkar eden.
k. 6/61, 70/1008
[=2]
- kelām** : < Ar. Söz, lakırdı.
k. 104/1516, 107/1558, 54/769, 96/1399
[=4]
- kelān** : < Far. İri, büyük, heybetli.
k. 77/1122, 86/1255
[=2]
- kelb** : < Ar. Köpek.
k. 100/1455, 106/1546, 11/137, 110/1614, 110/1614, 111/1628,
112/1641, 113/1645, 31/423, 35/485, 40/561, 51/734, 6/62, 64/923,
68/981, 79/1148, 80/1157
k. + de 50/717
k. + dir 8/89
k. + e 111/1626, 123/1809, 129/1899, 29/401, 38/529
k. + i 114/1663, 114/1665, 39/554, 61/880
k. + iñ 15/197

- k. + ine 40/558
k. + iyle 89/1299
k. + ler 6/58
k. + lerin 44/621
k. + leriñ 80/1159
k.-i murdâr 38/526
[=35]
- kelle** : <Far. Baş, kafa.
k. + sin 124/1816
- kem** <Far. Fena, kötü.
k. 14/171
- kemâl** : <Ar. Olgunluk, yetginlik, tamlık.
k. + ine 37/517
- kemâlât** : <Ar. İnsanın, bilgi ve ahlak güzelliği bakımından olgunluğu.
k. + ımı 18/230
- kemân** : <Far. Yay.
k. 126/1851
k. + ı 129/1893
k. + ımı 84/1220
[=3]
- kemân-keş** : <Far. Keman, yay çeken, ok atan.
k. 84/1217
- kemend** : <Far. Uzakta bulunan herhangi bir şeyi tutup çekmek üzere atılan ucu
ilmekli uzun ip.
k. 76/1105, 76/1106, 90/1315
k. + in 27/366
k. + iñ 90/1316
k. + ini 27/366
k. + iyle 27/365
k. + le 90/1314
[=8]
- kemer-beste** : <Far. Kemer, kuşak bağlamış.
k. 5/46
- kemmiyet** : <Osm. Sayı, nicelik.
k. 35/484

- kemlik** : < Far. Fenalık, kötülük.
k. 14/171
- kenān** : < Ar. Hz. Yakup'un memleketi.
k. 33/464, 34/468, 35/481, 44/621
k. + ı 34/480, 35/485, 35/486, 35/492, 35/493, 37/524, 38/529, 38/533
k. + ıñ 34/472, 35/491, 36/498, 38/533
[= 16]
- kendi** : Kendi, kendisi.
k. 4/26, 82/1197
k. + leri 100/1463
k. + ne 82/1197
k. + niñ 81/1176
k. + si 110/1603, 5/44
[= 7]
- kendisi** : Kendisi.
k. + ni 11/139, 111/1616
[= 2]
- kendü** : Kendi, kendisi.
k. 4/27, 4/31, 83/1209, 94/1368
k. + ki 10/124
k. + leri 95/1386
k. + nārıyla 40/570
k. + niñ 116/1698, 7/83
k. + si 105/1537, 107/1560, 116/1695, 13/159, 34/475, 39/551, 95/1390
k. + sin 27/369, 76/1107
k. + sine 126/1852, 70/1018
k. + sini 76/1099
k. + y 116/1699
k. + ye 41/572, 5/53, 5/54, 65/940, 94/1366
k. + zime 70/1005
k. + zin 5/52
k. + zine 47/674
k. + zini 76/1103
[= 31]
- kerāmet** : < Ar. Ermişçesine yapılan iş, hareket veya söylenen söz, fikir.
k. + i 48/681

- k.-i müseyyebden 14/178
[=2]
- kerb** : < Ar. Tasa, kaygı, gam, keder.
k. 19/255
k.-ğarı 19/244
[=2]
- kerbelā** : < Ar. Irak'da İmam Hüsey'nin şehit edildiği ve türbesinin bulunduğu yer.
k. 119/1738, 128/1876, 48/678, 56/797, 80/1158, 9/102
k. + da 22/296
k. + dan 56/807
k. + nıj 54/765
[=9]
- kerem** : < Ar. Lütuf, bağış, cömertlik.
k. 49/694, 59/840
[=2]
- kerem-kān** : < Ar. + Far. Kerem, lütuf ve ihsan menbaı.
k. + ı 117/1716
- kerem-kār** : < Ar. + Far. Kerem eden, lütfeden, bağışlayan, cömert.
k. saḥāvet 58/837
- kes** : < Far. Kimse, kişi.
k. 104/1521, 129/1886, 129/1895, 31/433, 36/503, 45/638, 51/722,
56/798, 79/1151, 93/1363
k. + leri 34/480
[=11]
- keşir** : < Ar. Çok çok olan, bol.
k. 129/1893
- kes-** : Kesmek.
k.-di 102/1490, 106/1547, 128/1884, 129/1890, 40/558, 40/560, 44/621,
62/892, 62/893, 62/896, 69/999, 96/1403
k.-diler 111/1616, 75/1085, 77/1115, 96/1405
k.-e 10/126, 103/1506, 69/998, 72/1046
k.-em 23/315
k.-er 80/1164
k.-erdi 3/19

- k.-eyim 80/1159, 90/1308
k.-iñ 96/1400
[= 26]
- kesb** : < Ar. Çalışıp kazanma.
k. + üñ 5/46
- kesdir-** : Kestirmek.
k.-irdi 4/31
- kesil-** : Kesme işi yapılmak.
k.-di 127/1862
k.-miş 40/565
k.-se 102/1493
[= 3]
- keşākeş** : < Far. Çekişme, münakaşa.
k. 94/1367
- kevşer** : < Ar. Cennet'te bir havuzun adı.
k. 24/321
- kez** : Kez, defa, kere, sefer.
k. 128/1873, 65/929
k. + in 94/1375
[= 3]
- kezin** : Defa, kere.
k. 125/1835, 126/1851, 82/1196
[= 3]
- ki** : Bağlama edatı.
k. 10/125, 11/132, 110/1613, 114/1664, 114/1668, 117/1709, 119/1740,
121/1767, 126/1845, 126/1849, 128/1875, 14/173, 18/238, 19/245,
20/259, 20/260, 24/319, 25/337, 26/356, 27/374, 30/413, 30/419,
30/420, 32/442, 33/458, 36/507, 37/511, 37/521, 38/534, 40/557,
46/650, 50/714, 57/817, 58/829, 6/63, 60/863, 60/864, 60/866, 60/867,
61/875, 68/977, 73/1058, 76/1108, 78/1138, 85/1237, 87/1259, 9/107,
90/1312, 91/1322, 91/1326, 99/1440, 99/1445
[= 52]
- kīn** : < Far. Kin, garez.
k. 29/396

k. + ler 3/15

[= 2]

kīne : < Far. Gönülde gizlenen düşmanlık.

k. + sin 93/1360

kibr : < Ar. Büyüklük taslama, yüksekten bakma.

k. + iyle 50/718

kim : Bağlama edatı.

k. 10/119, 10/126, 100/1450, 100/1458, 105/1525, 105/1537, 105/1538, 106/1548, 107/1569, 109/1588, 109/1594, 111/1625, 120/1757, 123/1800, 123/1803, 123/1807, 125/1831, 125/1831, 128/1873, 128/1874, 15/192, 18/236, 18/239, 2/6, 2/7, 25/345, 26/350, 26/352, 27/361, 27/365, 27/366, 28/376, 28/390, 30/406, 30/407, 30/419, 31/432, 32/438, 32/439, 34/467, 34/472, 35/490, 35/494, 36/498, 36/507, 37/515, 38/535, 38/535, 39/555, 41/574, 41/583, 42/588, 43/613, 43/615, 44/620, 46/648, 5/53, 50/715, 55/, 55/783, 57/809, 58/831, 58/835, 59/841, 59/849, 6/55, 6/57, 60/862, 60/865, 61/882, 61/882, 63/909, 64/922, 64/922, 67/963, 69/996, 69/996, 69/996, 69/998, 7/73, 71/1025, 71/1032, 73/1051, 73/1057, 75/1091, 75/1091, 76/1094, 8/86, 8/87, 80/1166, 81/1179, 82/1188, 82/1193, 86/1244, 86/1255, 87/1259, 89/1291, 89/1293, 91/1333, 92/1348, 92/1348, 98/1432, 99/1441

k. + den 61/881

k. + dir 20/271, 20/272, 79/1147

k. + e 103/1503, 29/398, 81/1175, 83/1204

k. + i 17/216, 17/216, 38/528, 38/529, 40/569, 40/569, 40/569, 40/569, 96/1406, 96/1406

k. + in 77/1114, 77/1114

k. + iñ 118/1724, 31/425

k. + ki 110/1611, 8/88, 8/91, 85/1233

k. + ler 110/1613, 123/1804, 36/496

k. + lersiniz 46/656

k. + siniz 46/652

k. + siz 55/793

[= 135]

kimse : Herhangi bir kişi, kimse.

k. 17/213, 35/492, 40/567, 8/91, 84/1224, 97/1421

[= 6]

- kişi** : Kimse, insanoğlu, fert, adam.
k. 100/1454, 100/1461, 104/1517, 104/1518, 108/1572, 110/1613, 110/1614, 114/1668, 114/1669, 115/1675, 117/1707, 12/151, 12/155, 123/1802, 128/1879, 17/220, 17/223, 17/225, 24/325, 27/368, 27/374, 28/378, 31/423, 31/428, 31/430, 32/437, 36/501, 37/515, 37/521, 40/560, 40/570, 41/582, 43/615, 45/640, 46/649, 48/682, 49/692, 49/696, 55/788, 61/880, 66/954, 68/983, 69/990, 78/1133, 81/1174, 83/1209, 87/1268, 9/107, 90/1306
k. + den 100/1454
k. + ler 32/448, 51/731, 80/1162
k. + leriğ 62/892
k. + leriz 37/523
k. + m 37/512
k. + niğ 37/514, 45/631
k. + siğ 126/1842, 58/834
k. + ye 110/1613, 79/1150, 9/107
k. + yi 100/1455, 46/650, 60/865
k. + yle 109/1590, 121/1778, 29/405, 41/579
k. + dir 113/1652
[= 71]
- kişne-** : At bağırması.
k.-mesi 92/1341
- kitāb** : < Ar. Kitap.
k. + ın 2/7
- kizb** : < Ar. Yalan söyleme, yalan.
k. + i 90/1305
- köhne** : < Far. Eski, eskimiş.
k. 8/85
- köp** : Çok, pek.
k. 73/1058
- köpek** : Köpek, it.
k. 90/1317
k. + ler 9/99
k. + leri 25/334

- [= 3]
- köpri** : Köprü.
k. + sini 54/774
- kör** : Kör.
k. 10/117
- kös** : <Far. Davul.
k. 125/1829, 42/593, 69/995, 81/1178, 84/1215, 88/1278, 92/1341,
98/1431
k. + i 63/903
k. ḥarbī 10/120
k. ḥarbīler 92/1340, 93/1350
k. neġġärelerin 64/921
[= 13]
- köse** : Köse.
k. 81/1175
- kötü** : Kötü.
k. 78/1124
- kötülüg** : Kötülük.
k. + e 14/172
- köy** : Köy.
k. 100/1453, 100/1456, 100/1464, 101/1469, 101/1474, 103/1495,
110/1608, 111/1618, 16/209, 62/889
k. + de 111/1620
k. + den 101/1470
k. + e 100/1452, 103/1495, 103/1496
k. + i 100/1455
k. + inde 16/205
k. + lerine 111/1619
k. + üne 107/1563, 40/562
[= 20]
- küfe** : <Far. Küfe şehri.
k. 103/1501, 106/1541, 109/1586, 15/196, 15/197, 18/232, 21/274,
27/363, 31/425, 31/430, 32/438, 52/743, 54/776, 57/810, 61/874,
62/889, 62/891, 69/991, 85/1242
k. + de 100/1459, 103/1504, 107/1561, 114/1661, 115/1675, 115/1675,

22/301, 42/590, 48/688

k. + den 116/1702, 42/596, 63/904, 79/1140, 79/1153

k. + liyle 57/809

k. + niñ 44/620, 52/742, 64/914

k. + ye 107/1560, 107/1561, 108/1584, 109/1585, 27/364, 57/809,
61/872, 67/962, 79/1141, 79/1143, 85/1243, 86/1245, 86/1245

k. + yi 106/1545, 114/1662

[= 52]

kükre- : Kükremek.

k.-di 95/1382

küllük : Küllük, çöplük

k. + de 31/421

küllüy : bkz. küllük

k. + üñ 31/422

kürbet : < Ar. Gam, tasa, kaygı.

k. 114/1673

k. + ine 8/86

[= 2]

küstahlıg(k) : < Far. Küstahlık, edepsizlik, saygısızlık.

k. + ı 20/263

k. 55/781

[= 2]

küşte : < Far. Öldürülmüş.

k. + ler 83/1206

k. + lerden 83/1206

[= 2]

L

lāf : < Far. Lakırdı, söz.

l. 125/1825, 125/1825, 73/1060

l. + ıyla 130/1911

l. + lar 113/1659

[= 5]

lāl : < Ar. Dilsiz.

l. 126/1848

- lāle** : < Far. Lale.
1. + ler 15/190
- lāşe** : < Far. Leş.
1. + leri 107/1564
1. + ni 129/1899
1. murdârı 11/129
[=2]
- lā-büdd** : < Ar. Lazım, gerekli, gerek.
1. 32/442, 112/1644
[=2]
- lāyık** : < Ar. Yakışan, yaraşır.
1. 10/120, 10/124, 112/1641, 30/413, 55/783, 64/924, 7/78, 96/1398
[=8]
- lāzım** : < Ar. Gerekli.
1. 97/1410
- la^ın** : < Ar. Kovulmuş, nefret kazanmış, istenilmeyen.
1. 10/122, 102/1483, 110/1608, 113/1645, 120/1760, 121/1766,
127/1858, 128/1880, 129/1891, 13/158, 36/496, 68/974, 69/1003,
70/1013, 71/1032, 86/1256, 94/1369
1. + iņ 102/1490
[=18]
- laⁿ** : < Ar. Lanetleme.
1. 14/178
- laⁿet** : < Ar. Allah'ın mağrifetinden mahrumluk, beddua.
1. 10/125, 119/1738, 124/1811, 5/44, 64/927, 75/1083, 75/1093
[=7]
- laⁿetullāh** : < Ar. Allah'ın laneti.
1. 93/1362
1. + dır 34/468
[=2]
- lahm** : < Ar. Et.
1. + ı 30/415
1. + iņ 30/415
[=2]
- lā-yenām** : < Ar. Uyumayan, diri.

1. 115/1681
- leb** : < Far. Dudak.
1. + üñ 12/155
- ledün** : < Ar. Allah yanı.
1. + üñ 7/75
- lem-yezel** : < Ar. Zaval bulmaz, baki, kalıcı.
1. 33/460
- lerze** : < Far. Titreme, titreyiş.
1. 8/93
- leş** : Ölmüş insan veya hayvan.
1. + i 128/1882
1. + ini 29/401, 62/892, 80/1164
1. + iyle 51/732
1. + leri 83/1205
[=6]
- leşker** : < Ar. Ordu, asker, er.
1. 105/1534, 118/1721, 119/1745, 125/1826, 127/1858, 63/901, 66/945,
66/948, 74/1074, 81/1179, 83/1201, 86/1246
1. + e 11/139, 12/155
1. + i 12/153, 122/1788, 66/945, 71/1026, 77/1113
1. + in 120/1763
1. + ine 63/913, 66/946, 76/1100, 78/1136
1. + ini 106/1547, 127/1867
1. + ler 120/1759
[=27]
- levn** : < Ar. Renk.
1. + inden 14/175
- leyk** : < Far. Ama, fakat, ancak.
1. 86/1257
1. + i 125/1834
[=2]
- leylā** : < Ar. Leyla ile Mecnun hikayesinin kadın kahramanı.
1. 14/180
- līk** : < Far. Lakin, fakat, ama, ancak.

1. 20/266, 33/461, 58/835, 66/954, 7/76, 78/1133
[=6]
- līkin** : < Far. Lakin.
1. 12/144, 122/1784, 22/291, 42/589, 48/680, 90/1307, 93/1358
[=7]
- libās** : < Ar. Elbise.
1. + m 78/1131
1. + lar 20/265
[=2]
- likā** : < Ar. Görme, yüz, çehre.
1. 48/678
- lisān** : < Ar. Dil, konuşulan dil.
1. 114/1660
- luṭf** : < Ar. Hoşluk, güzellik.
1. 116/1693, 118/1734
1. + i 12/149
1. iḥsān 7/79
[=4]
- māʾil** : < Ar. Eğik, eğri, istekli, düşkün.
m. + dir 8/88
- māh-ı tībān**: < Far. Parlayıcı, parlak ay.
m.47/672
- māl** : < Ar. Varlık, servet, para.
m. 77/1114
m. + ı 129/1893, 95/1388
m. + mı 111/1615, 129/1894
m. + larım 110/1602
[=6]
- mālīk** : < Ar. Bir şeye sahip, bir şeyi olan.
m. 105/1539, 117/1716, 124/1822
[=3]
- mānend** : < Far. Benzer, eş.
m. 95/1382
m. şīr 86/1248

- [=2]
- mār** : < Far. Yılan.
m. 26/357
- mārici** : < Far. Dumansız ateş, alev.
m. 124/1815
- māriye** : < Ar. Şem'ün adında birinin kızı olup hicretin 7. yılında kız kardeşi Şirin ile birlikte Mukavkıs tarafından Hz. Muhammed'e hediye edilen kıpti bir cariye.
m. 26/356
- mātem** : < Ar. Hüzün, keder, ağlayış.
m. 99/1438
m. + i 112/1635
m. + in 83/1213
[=3]
- mā-bākī** : < Ar. Kalan, arta kalan, geri kalan.
m. + si 77/1117
- mā-cerā** : < Ar. Geçen, olup geçen şey.
m. + ı 28/376
m. + sı 54/769
[=2]
- ma^cdūm** : < Ar. Yok olan, mevcut olmayan.
m. 128/1883, 70/1014
[=2]
- ma^kūl** : < Ar. Akıllıca, akla uygun.
m. 109/1585
m. + dur 44/618
[=2]
- ma^cnī** : < Far. Mana, anlam.
m. + de 8/90
- ma^crūf** : Müseyyeb Gazi'nin yanında yer alan bir pehlivan.
m. 110/1601, 110/1603, 110/1607, 110/1614, 111/1621, 130/3, 31/430, 35/488, 35/489, 36/497, 36/501, 37/512, 37/518, 38/536, 39/554, 40/564, 40/564, 50/717, 51/734, 61/875, 61/882, 62/885, 62/888, 77/1122, 78/1124, 89/1299, 89/1300, 90/1308, 90/1311, 91/1322, 91/1331, 91/1333

m. + a 110/1613, 38/539, 40/557, 61/873
m. + ı 52/736, 62/885, 69/991
m. + uç 35/487, 38/535, 39/553, 40/563, 91/1324
[=44]

ma^çşūk : < Ar. Sevilen, sevilmiş.
m. + a 26/350

ma^çzūr : < Ar. Özürlü, özürü olan.
m. 44/624

mağāra : < Ar. Mağara, in.
m. + da 18/235
m. + dan 18/228, 18/235
m. + nığ 17/226
m. + ya 17/226
[=5]

mağbūn : < Ar. Şaşkın, şaşırılmış.
m. 29/396, 8/88
[=2]

mağlūb : < Ar. Galebe edilmiş, yenilmiş.
m. 103/1501

mağrib : < Ar. Garb, batı.
m. + e 107/1558

maḥākim : < Ar. Mahkemeler.
m. 46/647

maḥbūbe : < Ar. Muhabbet olunmuş, sevilmiş, sevilen.
m. + dir 87/1259

maḥbūs : < Ar. Bir yere kapatılmış.
m. + dur 21/275
m. + lara 114/1669
[=2]

maḥmūd : < Ar. Hamd olunmuş, sena edilmiş.
m. 15/185

maḥşer : < Ar. Kıyamette ölülerin dirilip toplanacakları yer.
m. 119/1741

maḥfi : < Ar. Gizli, saklı.
m. 30/411

- maḥūf** : < Ar. Korkunç, korkulu, tehlikeli.
m. 31/426
- mahmūz** : < Ar. Çizmenin, potinin arkasına takılan ve binek hayvanlarını dürtüp hızlandırmaya yarayan demir veya çelik parça.
m. 127/1859
- makām** : < Ar. Kıyam edilen, durulacak yer, durak.
m. 27/373
m. + a 18/229, 30/411
m. + ina 65/938
[=4]
- maḳbūl** : < Ar. Kabul olunmuş, alınmış, alınan.
m. 31/434, 85/1243
[=2]
- maḳşūd** : < Ar. İstenilen şey, istek.
m. + ıḡa 92/1334
- maḳtūl** : < Ar. Katledilmiş, vurulmuş, öldürülmüş.
m. 39/548
- mansūr** : < Ar. Allah'ın yardımıyla galip, üstün gelmiş.
m. 115/1684
- maṣāff** : < Ar. Harb, savaş.
m. 19/248
- maṭla^c** : < Ar. Kaside veya gazelin kafiyeli olan ilk beyti.
m. 7/72
- mazmūn** : < Ar. Nükteli, sanatlı, ince söz.
m. + una 7/72
- mazlūm** : < Ar. Zulüm görmüş.
m. 103/1506, 113/1653, 123/1799, 130/1905, 48/678, 54/765, 56/797,
93/1361, 97/1417
m. ḥüseyni 119/1743
m. imām 127/1856
m. + uḡ 19/249, 3/19
[=13]
- mebād** : < Far. Sakın, olmaya ki.
m. 112/1640

- mecāl** : < Ar. Güç, kuvvet, takat.
m. 13/156, 41/572
m. + i 66/956
m. + im 91/1322
[=4]
- mecīd** : < Ar. Şan ve şeref sahibi, büyük, ulu.
m. 100/1461, 82/1196
[=2]
- meclis** : < Ar. Oturulacak, toplanılacak yer.
m. 130/1901
m. + e 14/179, 26/358
m. + i 15/190
m. + imiz 98/1433
[=5]
- mecnūn** : < Ar. Leyla ile Mecnun hikayesinin erkek kahramanı, Kays.
m. 51/733
- mecrūh** : < Ar. Cerholunmuş, yaralanmış.
m. 111/1616, 73/1052
[=2]
- meded** : < Ar. Yardım, imdat.
m. 12/151, 38/537
[=2]
- medh** : < Ar. Övme, birinin iyi şeylerini söyleme.
m. 51/721, 75/1093, 92/1339
m. + in 123/1799, 53/751
m. + ini 15/185
[=6]
- medīne** : < Ar. Hicaz'da Hz. Muhammed'in türbesinin bulunduğu şehir.
m. 59/845
m. + de 13/158, 55/784, 6/56
m. + den 6/69, 9/98
m. + niñ 6/63
m. + ye 5/41, 59/839, 59/842, 6/65, 7/70, 78/1138, 9/106, 9/99
[=15]
- mefhūm** : < Ar. Sözdən çıkarılan mana.

- m. + un 106/1552
m. + una 7/72
m. + unı 81/1172
[= 3]
- meger** : < Far. Meğer, oysa ki, halbuki.
m. 28/390, 31/430, 50/712, 52/740, 67/962, 77/1122
[= 6]
- mehābet** : < Ar. Azamet, ululuk.
m. 70/1016
m. müseyyebden 14/179
[= 2]
- mehābetlig** : < Ar. Azametlik, ululuk
m. + ini 69/1002
- mehmūz** : < Ar. Hemzeli.
m. + ın 80/1155
- mekān** : < Ar. Ev, oturulan yer, yer.
m. 125/1828
m. + a 59/843
m. + da 43/610, 57/818
[= 4]
- mekke** : < Ar. Hicaz'da Hz. Muhammed'in doğduğu ve Kabe'nin bulunduğu şehir.
m. 85/1233
m. + ye 85/1239, 85/1240
[= 3]
- mekr** : < Ar. Hile, düzen.
m. + ine 38/537
- mekteb** : < Ar. Okul.
m. + e 16/206
- mektüb** : < Ar. Mektup, yazı yazılmış.
m. 118/1730, 18/236, 85/1238
m. + da 18/238
m. + ı 106/1551, 116/1702, 116/1703, 118/1731, 61/869, 68/981
m. + unda 18/237
[= 11]

- mel^ḥūn** : < Ar. Lanetlenmiş.
m. 112/1632, 29/395, 31/433, 33/458, 34/478, 35/487, 51/722, 71/1024,
75/1086, 89/1299
m. + dır 121/1766
m. + ı 100/1450
m. + uñ 122/1787, 126/1848, 130/3, 39/555, 69/999, 70/1015, 74/1071,
84/1220
[=20]
- melāl** : < Ar. Usanma, bıkmama, sıkılma.
m. 14/175
m. + ini 119/1737
[=2]
- melūl** : < Ar. Usanmış, bıkmış, bezmiş.
m. 36/507
- memleket** : < Ar. Ülke, devlet toprağı, şehir.
m. 62/888
- memlū** : < Ar. Doldurulmuş, dolu.
m. 50/718
- men** : Ben (Birinci tekil kişi zamiri).
m. 101/1467, 101/1468, 101/1469, 108/1584, 115/1686, 115/1686,
116/1690, 12/149, 23/317, 28/379, 29/399, 29/400, 34/474, 37/514,
41/581, 44/616, 46/649, 48/689, 62/895, 7/80, 70/1006, 79/1151,
85/1236, 9/105, 90/1314, 97/1418, 98/1426
m. + i 118/1726
[=28]
- men^ḥ** : < Ar. Yasak etme, esirgeme.
m. 82/1195
m. + ine 126/1854
[=2]
- menāzil** : < Ar. Menziller, konak yerleri.
m. 48/680
- menfur** : < Ar. Nefret edilen, iğrenç.
m. + dur 14/171
- mengūş** : < Far. Küpe.
m. 3/13

- merām** : < Ar. İstek, maksad, niyet.
m. + ıñı 32/436
- merd** : < Far. Adam, insan, sözü doğru, yiğit.
m. 69/992, 91/1326
m. + i 11/128
m. lāf-ı pür 90/1312
m.-i şābb 112/1637, 118/1721
m.-i meydān 103/1505, 128/1874
m.-i hiçāzı 80/1156
m.-i uşūl 105/1526
m.-i kāmekār 69/1001
[= 11]
- merdān** : < Far. Mertler, erkekler, yiğitler.
m. 45/633, 56/795, 78/1130
m. + ı 75/1093
m. + ıñ 42/592
[= 5]
- merdāne** : < Far. Erkeğe yakışacak yolda, mertçe, erkekçe.
m. 130/1904
- merdūd** : < Ar. Redolunmuş, kovulmuş.
m. kefer 6/61
- merdüm** : < Far. İnsan, adam.
m. + in 80/1160
- merḥabā** : < Ar. Hoş geldiniz.
m. 47/662, 47/662, 49/705
[= 3]
- mervān** : Yezid'in en sadık dostlarından.
m. 10/117, 10/118, 113/1645, 113/1647, 113/1648, 113/1651, 13/158,
13/164, 22/289, 22/293, 22/293, 8/94, 9/100, 9/110, 97/1417
m. + a 113/1647, 13/162, 4/35, 8/95, 88/1278
m. + ı 115/1678, 23/309, 25/334, 8/94
m. + la 6/56
m. + leri 46/659
m.-ı ḥar 13/160
[= 27]
- mervī** : < Ar. Rivayet olunan, birinden işiterek söylenen.

- m. 15/192
- mescid** : < Ar. Secde edilecek, namaz kılınacak yer.
m. + iğ 28/390
- mesken** : < Ar. Oturulacak yer, oturulan ev.
m. + in 101/1477
- mesrūk** : < Ar. Sirkat olunmuş, çalınmış.
m. 65/935, 65/937, 65/938
[= 3]
- mesrūr** : < Ar. Sürurlu, memnun, sevinmiş.
m. 7/79
- mest** : < Far. Sarhoş.
m. 130/1908, 15/187, 15/190
m. + leri 7/75, 93/1361
m.-men 47/662
[= 6]
- mestān** : < Far. Sarhoşlar.
m. 130/1907, 14/174
[= 2]
- mestāne** : < Far. Sarhoşça, sarhoşçasına.
m. 130/1902
- meşgūl** : < Ar. Bir şeyle uğraşan, iş görmekte olan.
m. 107/1556, 88/1276
[= 2]
- meşhed** : < Ar. Bir adamın şehid olduğu veya bir şehidin gömüldüğü yer.
m. hüseyniydi 59/841
- meşhūr** : < Ar. Şöhretli, şöhret kazanmış.
m. + dur 14/171
- mevālī** : < Ar. Mevleviyyet payesine ulaşmış olan sarıklı alimler.
m. 9/103
m. + leri 5/50
[= 2]
- mevc** : < Ar. Dalga.
m. + e 92/1340
- mevcūd** : < Ar. Var olan, bulunan.

m. 74/1072
m. + ı 92/1337
[=2]

mevsim-i gül : < Ar. + Far. Gül mevsimi.

m. + dür 130/1909

mey : < Far. Şarap.

m. + i 98/1436

meydān : < Ar. Geniş, açık, düz yer, alan.

m. 103/1505, 125/1832, 126/1842, 128/1871, 128/1874, 65/933, 65/939,
66/944, 67/967, 69/992, 69/994, 73/1056, 74/1064, 78/1135, 84/1226,
92/1345, 92/1346

m. + a 10/119, 10/119, 10/121, 10/122, 11/131, 128/1873, 128/1880,
129/1886, 3/12, 64/922, 65/935, 65/937, 69/996, 74/1067, 74/1073,
75/1091, 81/1179, 81/1180, 81/1181, 81/1181, 82/1184, 84/1216,
86/1247, 88/1279, 88/1280, 92/1347, 93/1349, 93/1351, 93/1355

m. + da 126/1840, 64/924, 73/1060

m. + ı 12/143, 125/1831, 73/1059, 74/1068, 95/1392

m. + ima 128/1879

m. + ina 93/1351

[=56]

meymūn : < Ar. Uğurlu bereketli, kutlu.

m. + a 120/1751

meyyit : < Ar. Ölmüş.

m. + i 124/1821

mezzellet : < Ar. Horluk, hakirlik, alçaklık.

m. + e 62/888

mezār : < Ar. Kabir, ölünün gömüldüğü yer.

m. + ı 57/815

mezīd : < Ar. Artma, artırma, çoğalma.

m. 53/758

mı : Soru eki.

m. 100/1458, 100/1458

m. + dir 103/1500, 30/413, 30/413, 96/1398

m. + sın 101/1466, 101/1466, 121/1767, 121/1767

m. + yım 7/78

m. + yız 55/783

[= 12]

mi : Soru eki.

m. 100/1453, 113/1652, 2/9, 2/9, 30/415, 30/416, 37/523, 38/532,
39/547, 7/74, 70/1010, 70/1010, 79/1148, 79/1150, 8/89

m. + dir 100/1453, 100/1464, 101/1465

m. + sin 30/409, 7/74, 79/1150

m. + siñ 91/1322

m. + siz 39/547, 7/75

m. + yim 7/78

m. + yız 123/1806

[= 27]

mīr : <Far. Amir, baş, kumandan.

m. 30/418, 98/1425

m. + e 43/607

m. + ine 15/197

[= 4]

miḥnet : <Ar. Zahmet, eziyet, gam, keder, sıkıntı.

m. 114/1673

miḥrāb : <Ar. Camilerde, mescidlerde yönelinen taraftaki duvarda bulunan ve imamlık edene ayrılmış olan oyuk, girintili yer.

m. + ıñ 50/718

mihlāl : Özel bir isim.

m. 10/121, 11/131, 11/134, 11/139, 9/106, 9/108, 9/109, 9/111

m. + e 10/115, 11/133

m. + esen 9/105

m. + i 11/138, 13/157

[= 13]

mihmān : <Far. Misafir, konuk.

m. 119/1741, 26/352

m. + ı 37/514

[= 3]

mihr : <Far. Güneş.

m. + i 13/168

m. + ini 60/868

- [= 2]
- miḳdār** : < Ar. Parça, kısım, bölüm.
m. + ıḳı 74/1069
- minber** : < Ar. Camilerde hatibin çıkıp hutbe okuduğu merdivenli kürsü.
m. + e 29/393, 50/719, 51/723, 52/749
[= 4]
- mir³āt** : < Ar. Ayna.
m. + dır 99/1442
- mişāl** : < Ar. Örnek.
m. + i 11/135, 27/367, 64/916, 64/919
[= 4]
- mişl** : < Ar. Benzer, kat.
m. + i 98/1424
- miyān** : < Far. Orta, meyan, ara, aralık.
m. 19/254
m. + ina 49/691
[= 2]
- mūceb** : < Ar. İcabetmiş, lazımgelmiş.
m. + i 52/745
- mūr** : < Far. Karınca.
m. mār 26/357
m.-ı mārıcı 124/1815
[= 2]
- mūşul** : Irak'ın şehri.
m. 120/1754, 120/1754
m. + dan 120/1761
[= 3]
- mu⁵āf** : < Osm. Affolunmuş, bağışlanmış.
m. 97/1416
- mu⁵ārız** : < Ar. Muaraza eden, karşı gelen.
m. + in 5/53
- mu⁵āz** : Sahabelerden bir zat.
m. 106/1554

- mu'ayyin** : < Ar. Tayin eden, belirten.
m. 18/241
m. + iñ 60/858
[=2]
- mu'în** : < Ar. İane eden, yardımcı.
m. 48/689, 63/911
[=2]
- mu'teber** : < Ar. İtibarlı, hatırı sayılır, saygın.
m. 103/1502, 28/378, 63/900, 9/100
[=4]
- muğnî** : < Ar. Zengin eden, gönlünü tok kılan.
m. 98/1435
- muḥāl** : < Ar. Mümkün olmayan, olamaz, olmaz.
m. 13/156
- muḥabbet** : < Ar. Sevgi.
m. 117/1711, 117/1719, 83/1212
m. + i 97/1412
[=4]
- muḥammed:** < Ar. Hz. Muhammed.
m. 123/1803, 124/1810, 124/1815, 124/1824, 126/1844, 2/3, 23/307,
24/327, 25/343, 28/380, 42/599, 57/811, 59/847, 59/848, 7/74, 70/1008,
70/1010, 8/89, 86/1253
m. + dir 123/1807, 124/1812
m. + e 124/1813, 124/1814
m. + iñ 42/598
m. + in 70/1007
[=25]
- muḥibb** : < Ar. Seven, sevilen, dost.
m. 100/1453, 101/1467, 106/1552, 106/1554, 115/1687, 121/1767,
15/193, 26/347, 28/379, 3/19, 3/20, 33/456, 96/1394
m. + den 98/1432
m. + imiz 28/381
m. + iñ 77/1113
m. + ler 20/266, 24/323, 81/1171, 97/1411
m. + leri 105/1538
m.-i ḥandān 115/1676

- m.-i āl-i evlādım 23/317
[=23]
- muhtāc** : < Ar. Yoksul, fakir.
m. şā'ildir 8/90
- muḥālif** : < Ar. Muhalefet eden, aykırılık gösteren.
m. 101/1476
- muḥātab** : < Ar. Hitapolunan, kendisine söz söylenen.
m. 2/8
- muḥtār** : Destan kahramanı Müseyyeb'in babası.
m. 115/1680, 15/194, 46/658, 48/686, 49/699, 51/729, 63/913, 66/956,
71/1029, 71/1032, 71/1033, 72/1035, 76/1103, 76/1107, 81/1169,
97/1416
m. + a 16/200, 71/1031
m. + dır 21/273
m. + ı 16/198, 16/201, 22/300, 42/586, 62/894, 76/1105, 76/1106,
97/1414
m. + ıñ 16/199
m. + u 83/1210
m.-ı yārān 50/710
[=31]
- muḳābil** : < Ar. Karşı karşıya gelen, bir şeyin karşısında bulunan.
m. 122/1782, 65/939, 73/1061, 76/1095, 84/1219, 86/1248, 92/1343
[=7]
- muntazır** : < Ar. Gözleyen, bekleyen.
m. 101/1468, 105/1533, 109/1586, 42/595, 63/913
[=5]
- murād** : < Ar. Arzu, dilek, istek.
m. + ın 3/10
m. + ına 115/1684
[=2]
- murdār** : < Far. Mundar, kirli, pis.
m. 100/1458, 11/132, 112/1633, 124/1815, 125/1834, 127/1858,
128/1882, 22/296, 29/401, 38/526, 4/27, 4/38, 5/44, 51/732, 68/987,
70/1008, 8/93, 82/1184, 83/1205, 84/1221
m. + ı 11/129, 33/461, 82/1190
m. + ıña 64/927

- [= 24]
- murdārlaş-** : < Far. Murdarlaşmak.
m.-alar 52/744
- murtādd** : < Ar. İslam dinin bırakıp başka bir dine giren.
m. 111/1629
m. + a 13/163
m. + ı 93/1357
- [= 3]
- murtazā** : < Ar. Beğenilmiş, seçilmiş.
m. 46/660
- muşāfaḥa** : < Ar. El sıkışma, tokalaşma.
m. 60/856
- muştafa** : < Ar. Hz. Muhammed'in adlarından biri.
m. 28/380, 42/599, 59/848, 70/1011
m. + ya 130/1901, 25/343
- [= 6]
- muşta** : < Ar. Birine vurmak için ele ve parmaklara geçirilen demir.
m. 124/1816
- muṭī** : < Ar. İtaat eden, boyun eğen.
m. 60/867
- muṭlaḳa** : < Ar. Kayıtsız, şartsız.
m. 20/262
- muzaffer** : < Ar. Zafer, üstünlük kazanmış, üstün.
m. 115/1684
- mü'ebbed** : < Ar. Ebede kadar süren, sonsuz.
m. 126/1844
- mü'min** : < Ar. İman etmiş, İslam dinine inanmış.
m. 108/1572, 119/1744, 123/1806, 25/339, 33/465, 70/1006, 75/1089
m. + i 128/1870
m. + im 70/1006
m. + ler 118/1732, 25/336, 4/29, 51/726, 60/863, 67/966, 75/1079,
75/1083, 78/1128, 78/1134, 86/1253
m. + lerde 75/1090
m. + lere 63/905, 63/906
m. + leriñ 12/144
- [= 24]

- mü'mināt** : < Ar. İman etmiş, İslam dinine inanmış, Müslüman.
m. 130/1901, 60/864
[=2]
- mübārek** : < Ar. Bereketli, feyizli.
m. + in 6/59
- mücāvır** : < Ar. Mabet veya bir tekke yakınlarına çekilip oturan.
m. 57/815
- müctebā** : < Ar. Seçilmiş, seçkin.
m. 56/797
- müdām** : < Ar. Devam eden, sürekli.
m. 109/1588, 114/1669, 53/758, 66/953
[=4]
- müdbir** : < Ar. Talihsiz, düşkün.
m. 72/1047
- müferriḥ** : < Ar. Ferahlık veren, iç açan.
m. 27/373
- müfsid** : < Ar. Fesatlık eden, ara açan.
m. 7/77
- mühlet** : < Ar. Bir işin yapılması için verilen zaman.
m. 38/538
- mühmel** : < Ar. İhmal edilmiş, boşlanmış.
m. 54/771
- müjde** : < Ar. Hayırlı, sevinçli bir haber getirene verilen bahşiş.
m. 87/1269
- mekke-i mükərreme** : < Ar. Aziz Mekke şehri.
m. + ye 85/1233
- mülākī** : < Ar. Buluşan, kavuşan.
m. 53/11
- mülcem** : < Ar. Gemli, yularlı.
m. 21/282
- mülḥaḳ** : < Ar. Sonradan takılmış, katılmış.
m. 69/1000
- münācāt** : < Ar. Allah'a dua etme, yalvarma.
m. 12/147
m. +1 67/960

- [=2]
münāfık : < Ar. İki yüzlü.
 m. 30/413, 33/464, 76/1095, 84/1219
 [=4]
münāsib : < Ar. Uygun, yerinde, yakışık.
 m. 42/594, 47/669, 65/940
 m. + dir 85/1237
 [=4]
münevver : < Ar. Nurlandırılmış, aydınlatılmış.
 m. 125/1828, 43/603, 56/805
 [=3]
münhezim : < Ar. Hezimete uğrayan, bozguna uğrayan.
 m. 106/1547, 112/1638, 88/1282, 98/11
 [=4]
münkir : < Ar. Kabul etmeyen.
 m. 70/1005
münzir : < Ar. Akıbetinin kötülüğünü söyleyerek korkutan.
 m. 31/426, 36/504, 36/508, 36/509, 37/517, 37/519, 37/524, 38/531,
 38/535, 38/539, 39/544, 41/571, 51/728, 52/738, 54/777, 62/886,
 62/889, 50/717
 m. + e 32/445, 35/495, 51/727
 m. + i 114/1662, 38/530, 51/729
 m. + in 37/525
 m. + iğ 44/623
 m. + sin 36/500
 [=27]
mürde : < Far. Ölü, ölmüş.
 m. + yi 3/11
müretteb : < Ar. Tertib olunmuş, dizilmiş, yerli yerine konulmuş.
 m. 2/6
müseyyeb : Destanın kahramanıdır. Kerbela'nın intikamını almak isteyen yiğit bir
 pehlivan.
 m. 100/1453, 101/1473, 103/1505, 104/1522, 105/1525, 106/1542,
 115/1680, 116/1704, 117/1705, 117/1709, 117/1713, 118/1727,
 118/1731, 123/1798, 124/1824, 127/1856, 127/1859, 127/1865,
 128/1874, 129/1894, 130/1904, 14/183, 16/201, 16/202, 16/211, 17/214,

17/215, 17/217, 17/224, 19/246, 19/248, 19/253, 19/256, 20/267,
20/271, 20/272, 21/276, 21/285, 23/304, 23/314, 24/319, 24/320,
24/331, 25/335, 25/340, 26/360, 27/367, 27/370, 27/373, 27/374,
28/376, 28/382, 29/392, 29/398, 29/400, 30/419, 34/467, 34/470,
34/476, 34/477, 35/482, 36/507, 37/517, 39/545, 39/549, 40/559,
41/578, 41/582, 42/594, 45/636, 45/639, 46/654, 46/658, 48/680,
48/684, 48/689, 49/703, 50/714, 51/722, 52/749, 53/757, 54/775,
55/790, 56/798, 56/804, 57/817, 57/823, 58/835, 59/841, 63/909,
78/1137, 78/1138, 79/1149, 79/1152, 80/1154, 80/1156, 81/1181,
81/1183, 82/1185, 82/1187, 85/1231, 87/1259, 87/1268, 88/1276,
94/1374, 94/1376, 95/1380, 95/1389, 97/1423

m. + de 18/240

m. + den 14/174, 14/174, 14/176, 14/177, 14/178, 14/179, 14/180,
15/191, 26/359, 56/799, 60/868, 99/1449

m. + e 126/1851, 17/213, 21/281, 24/330, 33/461, 38/540, 47/666,
47/670, 52/748, 60/867, 87/1264, 87/1271, 94/1364

m. + i 104/1515, 16/206, 17/220, 36/505, 41/577, 50/719, 51/727,
83/1210, 99/1438

m. + iñ 104/1524, 16/203, 53/11, 81/1169, 89/1302

m. + le 36/503

[= 151]

müseyyeb-veş : < Ar. + Far. Müseyyeb gibi.

m. 2/4

müslim : < Ar. İslam dininde olan.

m. 48/679

m. + iñ 22/297

[= 2]

müslimān : < Ar. İslam dininde olan.

m. 101/1466, 105/1528, 108/1574, 46/649, 96/1406

[= 5]

müslimīn : < Ar. Müslümanlar.

m. 9/111

müstahşen : < Ar. Güzel sayılmış, beğenilmiş.

m. + iñ 26/348

müşābih : < Ar. Benzeyen, benzer.

m. + dir 106/1544

müşāvere : < Ar. Danışma.

m. 101/1474, 121/1774, 68/974, 9/104, 90/1313
[=5]

müşkil : < Ar. Güç, zor, çetin.
m. + lerimi 20/272

müştak : < Ar. Özleyen, can atan.
m. 19/245

müvecceh : < Ar. Tevcih edilmiş, yüzü bir tarafa döndürülmüş.
m. 55/786

müyesser : < Ar. Kolay gelen, kolaylıkla olan.
m. 115/1684, 130/1912
[=2]

nā'ib : < Ar. Vekil, birinin yerine geçen.
n. 111/1624

nā'il : < Ar. Muradına eren, ermiş.
n. + dir 8/91

nā'ilī : Özel ad.
n. 12/152, 130/1906, 14/180, 15/185, 26/348, 54/765, 8/91, 99/1447, 2/5
[=8]

nācī : < Ar. Necat bulan, kurtulan.
n. 101/1466, 82/1198
n. + yi 94/1364
[=3]

nāle : < Far. İnleme, inilti.
n. 31/424

nāliş : < Far. İnleyiş, inilti.
n. 12/146, 66/957
[=2]

nām : < Far. İsim, ad.
n. 107/1558, 115/1679, 54/777, 72/1048
n. + ı 115/1688, 21/287, 45/637, 5/47
n. + m 69/996, 92/1348
n. + ıñ 19/247
n. + ma 4/26
n. + u 64/922

- n.-ı şāh-bāz-ı müseyyeb 103/1505
n.-ı bed /7/70
[= 15]
- nāmdār** : < Far. Namlı, ünlü.
n. 16/204, 18/242
[= 2]
- nāme** : < Far. Mektup, sevgiye veya aşka dair yazılmış mektup.
n. 115/1686, 116/1700, 118/1734, 119/1739, 3/23, 55/781, 68/976,
68/979
n. + de 115/1689
n. + ler 113/1648
n. + si 130/1906
n. + sidir 2/5
n. + sin 116/1696, 130/1902
n. + sinde 116/1700
n. + yi 68/982, 79/1140, 85/1238, 85/1239, 85/1241, 7/72
n.-ı şāh 119/1735
n.-ı varqa 6/67
n.-ı imām 7/71
[= 24]
- nāmedār** : < Far. Namlı, ünlü.
n. 106/1542, 115/1680, 117/1705, 126/1842, 28/382, 30/411, 31/431,
39/549, 39/552, 45/636, 48/684, 51/722, 58/836, 64/925, 67/963,
69/997, 71/1019, 74/1067, 76/1103, 79/1149, 81/1183, 84/1223
[= 22]
- nāmūs** : < Ar. Ar, edep, haya.
n. 112/1636
n. + ın 74/1066
[= 2]
- nār** : < Ar. Ateş, od.
n. 25/343, 33/456, 57/816
n. + e 91/1325, 4/29
n.-ı hücre sine 49/702
n.-ı dūzaḥdan 96/1396
n.-ı dūzaḥa 96/1404
[= 8]

- nās** : < Ar. İnsanlar, halk, herkes.
n. 62/894
- nā-bedīd** : < Far. Görünmez, bellisiz, kayıp.
n. 59/852
n. + e 10/125
[=2]
- nā-bekār** : < Far. İşsiz, işe yaramaz.
n. 10/117, 102/1488, 112/1636, 124/1814, 125/1835, 126/1842, 22/290,
3/23, 31/431, 51/722, 64/925, 65/930, 69/997, 71/1019, 74/1067,
81/1180, 87/1260, 90/1316, 93/1358
n. + ı 84/1226
n. + ıı 87/1262
[=21]
- nā-ciyān** : < Ar. Kurtuluşa erenler.
n. 100/1450, 105/1528, 128/1873, 129/1890, 7/76, 85/1236
[=6]
- nā-çār** : < Far. Çaresiz, ister istemez.
n. 128/1872
- nā-derri** : < Far. + Ar. Işıksız, paklıksız.
n. 98/1424
- nā-gehān** : < Far. Ansızın, birdenbire.
n. 10/116, 102/1481, 104/1517, 111/1623, 117/1715, 120/1758, 16/211,
17/218, 27/368, 44/624, 5/54, 60/856, 64/923, 67/960, 77/1118,
87/1268, 92/1340, 93/1363
[=18]
- nā-hālef** : < Far. + Ar. Soyuna çekmeyen, hayırsız evlat.
n. 86/1247
- nā-murād** : < Far. Muradına erişememiş.
n. 116/1698, 20/268
[=2]
- nā-temām** : < Far. + Ar. Tamamlanmamış, bitmemiş.
n. 124/1823
- nāzır** : < Ar. Nazar eden, bakan, gözeten.
n. 18/237, 50/712, 63/913
[=3]
- nā'ra** : < Ar. Nara, yüksek sesle bağırma.

- n. 128/1873, 80/1155, 93/1350
n. + lar 11/141, 67/967
[= 5]
- nağme** : < Ar. Ahenk, güzel ses.
n. 2/6
n. + ye 15/186
[= 2]
- naḥīt** : < Ar. İnilti.
n. 29/394
- naḥs** : < Ar. Uğursuz, bahtsız.
n. 5/41
- naḥd** : < Ar. Akçe, maden, para, para olarak bulunan servet.
n.-1 mazlūm-ı ḥüseyni 119/1743,
n.-1 ṣāh-ı ṣāh ḥüseyn 128/1876
n.-1 sultān-ı velīniḡ 14/182
n.-1 ṣāh-ı evliyāya 3/15
[= 4]
- naḡkāṣ** : < Ar. Nakış işleyen, nakış yapan kimse.
n. + ma 92/1339
- naḡl** : < Ar. Taşıma, aktarma, geçirme.
n. 14/180, 43/611, 62/896
[= 3]
- naḡṣ** : < Ar. Noksan, eksiklik.
n. 15/188
- naḡz-ı peymān** : < Ar. + Far. Yemin bozma.
n. 57/810
- namāz** : < Far. Namaz.
n. 29/404
- naşıl** : Ne gibi, ne türlü.
n. 64/926
- naşīb** : < Ar. Allah'ın kısmet ettiği şey.
n. 18/239
- nazar** : < Ar. Bakma, göz atma.

n. 125/1831, 58/830, 92/1347

n. + ma 96/1408

[=4]

naẓīr : < Ar. Benzer, eş.

n. 18/235, 5/41

n. + ini 106/1543

[=3]

ne : Soru zamiri; ne, hangi, hangi şey.

n. 10/122, 103/1507, 104/1520, 108/1572, 108/1580, 109/1594, 109/1594, 110/1607, 112/1636, 112/1636, 112/1644, 114/1674, 115/1679, 12/155, 124/1814, 124/1815, 124/1824, 124/1824, 126/1842, 126/1844, 130/1910, 15/193, 16/200, 18/237, 19/243, 19/246, 19/253, 19/257, 20/259, 21/275, 21/275, 21/276, 21/276, 23/305, 23/309, 23/309, 24/320, 25/334, 25/334, 25/342, 26/348, 28/377, 29/392, 29/400, 3/15, 3/22, 30/415, 30/416, 32/438, 36/498, 4/30, 4/33, 4/34, 40/557, 40/558, 40/563, 41/574, 41/575, 41/584, 44/630, 46/648, 48/680, 5/54, 58/834, 59/846, 6/69, 61/873, 61/876, 63/905, 63/908, 66/950, 7/82, 75/1080, 77/1122, 78/1133, 79/1145, 8/85, 8/85, 8/90, 81/1174, 83/1200, 89/1290, 89/1301, 9/101

n. + dir 31/435, 31/435, 34/467, 4/30, 86/1249, 86/1249

n. + dūr 45/640

n. + ler 91/1333

[=92]

n'éd(t)- : Ne etmek, ne yapmak.

n.-e 38/535, 7/82

n.-elim 37/515, 42/586, 9/110, 97/1409

n.-er 31/427, 35/485

n.-erim 20/261

n.-esi 19/257

n.-ügünü 36/508, 52/739

n.-üp 37/514

n.-di 37/515, 10/123, 17/214, 30/412, 34/477, 70/1011

n.-diler 22/300, 58/828

n.-mek 40/556, 68/986

n.-sek 37/523

[=24]

- nebi** : < Ar. Haberci, peygamber.
n. 103/1509, 108/1573, 8/89
n. + yi 10/117
[= 4]
- nece** : Nasıl.
n. 10/120, 10/124, 18/234, 19/247, 31/421, 5/42, 55/790, 6/68, 9/101,
9/110
[= 10]
- necef** : < Ar. Yüksek, tepe.
n. 25/346
- neçe** : Nasıl, nice, sayısız.
n. 110/1602, 111/1629, 113/1647, 113/1659, 115/1675, 115/1677,
117/1711, 117/1714, 119/1748, 121/1773, 121/1778, 122/1781,
124/1822, 125/1825, 125/1825, 125/1825, 126/1840, 126/1854,
127/1862, 127/1862, 129/1896, 130/1912, 25/334, 28/389, 29/396, 3/19,
34/469, 41/578, 41/580, 41/584, 41/584, 43/613, 43/613, 44/621,
45/635, 45/643, 5/42, 51/731, 51/735, 53/759, 54/771, 61/879, 61/879,
61/883, 62/887, 62/892, 64/924, 64/926, 66/949, 66/951, 66/954,
67/968, 73/1058, 77/1120, 78/1132, 80/1162, 83/1207, 83/1211,
83/1212, 84/1217, 88/1286, 96/1399, 96/1399, 96/1399, 96/1408,
99/1446
n. + ler 83/1210
n. + lerin 83/1203
n. + niñ 80/1162
n. + si 118/1728
n. + siniñ 17/217
n. + ye 49/701
[= 72]
- neçün** : Niçin.
n. 21/285, 8/87, 99/1441
n. + dür 20/268
[= 4]
- neden** : Niçin, ne sebeple.
n. 36/500
- nedim** : < Ar. Sohbet arkadaşı.

- n. 5/49
- nefer** : < Ar. Asker, er.
n. 6/61
n. + e 11/131
[=2]
- nefes** : < Ar. Soluk.
n. 57/814, 79/1152
[=2]
- neft** : < Far. Neft yağı.
n. 91/1323
n. + iyle 91/1325
[=2]
- neġgāre** : < Ar.(naġġāre) Ćifte nara, dūmbelek.
n. 125/1829, 69/995, 88/1278, 98/1431
n. + ler 84/1215
n. + lerin 64/921
n. + lerini 63/903
n. + si 42/593
[=8]
- ner** : < Far. Er, erkek.
n. 123/1807, 19/248, 28/378, 50/707
[=4]
- nerē** : Nere, nereden, nereye.
n. 63/908, 66/954
[=2]
- nergis** : < Far. Nergis ĉiĉeđi.
n. + iġ 15/187
- nerre-şir** : < Far. Erkek aslan.
n. 117/1708, 123/1803, 126/1841, 46/658, 49/691, 51/729, 66/952,
67/961
[=8]
- nesl** : < Ar. Nesil, kuşak.
n. + im 121/1768, 39/541
n. + in 13/167
n. + iġiz 55/793

- n. + iniş 13/161
n. + isin 7/74
n.-i sufiyāna 14/183
[= 7]
- nesme** : < Ar. Soluma, soluk alıp verme.
n. 30/410
- nev** : < Far. Yeni.
n. 5/41
- nevā** : < Far. Ses, sada, nama.
n. 15/191
n. + sını 42/591
[= 2]
- nevakīl** : Nevakil. Özel ad.
n. 6/63
- nevfel** : < Ar. Deniz.
n. 13/158
- nevḥa** : < Ar. Ölüye sesle ağlama.
n. 111/1628, 21/280, 53/756
n. + da 98/1435
n. + lar 22/302, 57/814
n. + ya 49/700
[= 7]
- nevīd** : < Far. İyi, sevinçli haber.
n. 24/327
- nev-bahār** : < Far. İlkbahar.
n. 15/184
- nev-civān** : < Far. Genç delikanlı.
n. 100/1459, 103/1504, 114/1661, 17/218, 18/238, 30/412, 34/470,
34/480, 47/666, 65/941, 72/1038, 76/1094, 85/1231
[= 13]
- nev-resīd** : < Far. Yeni yetişmiş.
n. 50/719
- n'eyle-** : Ne eylemek.
n.-di 120/1757, 18/232, 20/267, 24/323, 3/15, 31/432, 35/487, 36/503,

39/550, 49/697, 72/1042, 77/1110, 77/1123, 93/1356, 94/1364

n.-dik 44/620

n.-diğ 108/1580, 30/418, 37/513, 53/755

n.-k 32/450

n.-r 35/482

n.-sün 12/155, 4/30, 78/1133

n.-yeler 6/58

[=26]

nīk : <Far. İyi, hoş, güzel.

n. 119/1739, 54/777

[=2]

nīk-nām : <Far. İyi nam kazanmış.

n. 100/1464, 107/1558, 72/1048

n.+ e 115/1686

[=4]

nīze : <Far. Mızrak, süngü.

n. 83/1203

nīme : <Ar. Ne güzel, ne ala.

n. 30/409

nice : Kaç, ne kadar, oldukça, nasıl.

n. 12/148, 12/148, 22/297, 23/311, 50/712

n.+ sin 12/154

[=6]

niçe : Kaç , ne kadar, nasıl.

n.+ ye 12/150

niçün : Niçin, ne için.

n. 113/1645, 122/1791, 126/1847, 61/880, 70/1004, 91/1319

[=6]

nidā : <Ar. Bağırma, seslenme.

n. 123/1800, 57/818, 65/929, 73/1057

[=4]

nifar : <Ar. Korkma, ürkme.

n.+ e 5/42

nigerān : <Far. Bakıveren, bakıcı.

- n. 101/1468, 92/1347
[=2]
- niġūn-sār** : < Far. Başaşağı.
n. 99/1446
- niġād** : < Far. Tabiat, huy, yaradılış.
n. 44/624, 71/1032
[=2]
- niġān** : < Far. Gizli, saklı.
n. 15/193, 4/31, 62/893
[=3]
- niġāyet** : < Ar. Son derece.
n. + de 107/1568
- niġā** : < Ar. Temiz kimseler.
n. + ya 66/946
- nirde** : Nerede.
n. + sin 41/580, 20/259
- nire** : Nerede, nereye.
n. 102/1483, 109/1594, 52/736
n. + dedir 108/1571
n. + densiġ 38/540
[=5]
- nişābūr** : İnan'ın Őehri.
n. + a 120/1764, 122/1790
[=2]
- nişābūrī** : Nişaburlu.
n. 5/40
- nişān** : < Far. Nişan, iz, belirti.
n. 14/177, 53/754, 83/1208
[=3]
- n'işle-** : Ne işlemek.
n.-di 21/276
n.-ye 37/511
[=2]
- nitekim** : Nasıl ki, Şöyle ki, gibi.

- n. 3/10
- niyāz** : < Far. Yalvarma, yakarma.
n. 115/1682, 49/700, 55/779
[= 3]
- niyyet** : < Ar. Niyet, meram.
n. 105/1538
n. + im 90/1308
n. + lerin 88/1275
[= 3]
- nizām** : < Ar. Düzen, usul, tertip.
n. + m 97/1423
- nizāc** : < Ar. Çekişme, kavga.
n. 62/889
- n'ol-** : Ne olmak.
n.-a 116/1693, 117/1718, 20/260, 28/389, 85/1236
n.-dı 128/1881, 16/198
n.-duğın 102/1481
n.-ur 15/184, 38/531
[= 10]
- nöbet** : < Ar. Sıra, sıra ile görülen iş.
n. 126/1852, 70/1018, 72/1042, 73/1063, 93/1353
[= 5]
- nūh** : < Ar. Nuh peygamber.
n. + a 31/424
- nūr** : < Ar. Aydınlık, parıltı.
n. 125/1827, 125/1828, 125/1828, 14/183, 28/386, 55/791, 56/805
n. + dan 45/644
n. + ı 10/114
n.-ı hātım 56/794
n.-ı aḥmed 56/795
[= 11]
- nūş** : < Far. İçki, iştret.
n. 54/767, 98/1436
[= 2]

nuḥmān : < Ar. İmam-ı Azam'ın adı.
n. 69/989

nuşret : < Ar. Yardım, Allah'ın yardımı.
n. 127/1866
n. + i 71/1024
n. + iñ 60/859
n. -cüyüş 97/1410
[=4]

nücüm : < Ar. Yıldızlar.
n. 71/1030

nüşha : < Ar. Yazılı, yazılmış şey.
n. + yı 30/408

nüzül : < Ar. Aşağı inme.
n. 52/740

O

o : O (Üçüncü tekil şahıs zamiri)
o. 10/117, 10/123, 100/1450, 100/1456, 100/1458, 102/1483, 103/1495,
105/1539, 11/128, 111/1624, 112/1632, 113/1654, 113/1655, 113/1655,
114/1671, 114/1671, 115/1677, 115/1686, 116/1692, 116/1694,
117/1713, 118/1734, 121/1778, 122/1792, 125/1833, 125/1839,
126/1850, 128/1877, 130/1905, 14/183, 15/196, 16/201, 17/226, 18/231,
18/231, 18/231, 19/245, 20/269, 21/274, 21/284, 27/372, 28/384,
28/389, 29/401, 3/17, 30/418, 30/419, 31/422, 31/433, 33/454, 34/466,
34/470, 34/477, 35/493, 35/495, 36/496, 36/507, 38/539, 39/553,
41/574, 42/589, 42/592, 43/608, 44/616, 44/618, 44/629, 45/638,
45/638, 47/663, 48/680, 48/683, 5/44, 50/706, 51/735, 52/744, 52/748,
52/750, 56/800, 56/804, 56/804, 56/805, 58/830, 58/832, 59/840, 6/61,
61/869, 63/912, 64/915, 66/947, 67/967, 69/1001, 71/1033, 72/1035,
72/1039, 72/1039, 74/1066, 74/1077, 76/1094, 76/1105, 77/1110,
77/1122, 78/1125, 78/1134, 79/1151, 8/90, 8/94, 81/1171, 81/1181,
81/1182, 82/1191, 83/1202, 84/1220, 85/1238, 86/1247, 86/1254,
86/1255, 87/1272, 88/1275, 88/1276, 89/1292, 91/1324, 92/1336,
92/1342, 92/1348, 95/1393, 98/1424, 99/1442
o. + da 30/410

o. + lar 16/205, 6/62
o. + lara 105/1525
o. + nda 99/1445
o. + rda 94/1364
[= 133]

od : Ateş.
o. + a 112/1639
o. + ma 130/1910, 3/17
o. + ıyla 112/1634, 38/536
o. + lara 130/1903
[= 6]

oda : Oda.
o. + sı 36/506

oğ(u)l : Oğul, erkek evlat.
o. 16/200, 21/286, 60/858, 89/1293
o. + an 16/211, 79/1148, 86/1254
o. + anının 87/1260
o. + anı 20/265
o. + anların 115/1677, 22/297
o. + anlarına 106/1554
o. + anlarının 77/1117
o. + ı 100/1460, 105/1539, 111/1624, 116/1701, 128/1876, 16/204,
16/212, 43/604, 6/55, 61/876, 62/898, 65/939, 73/1061, 89/1299,
96/1398
o. + ın 13/158
o. + ıyla 62/885, 8/95
o. + udur 109/1595
o. + um 112/1638, 116/1690
o. + un 51/734
o. + uñ 24/320, 44/616
o. + unı 107/1557, 6/58
o. + unuñ 106/1547, 81/1169
o. + uyuz 56/795, 56/795
[= 43]

ok : Ok.
o. 126/1853, 127/1856, 127/1857, 65/937, 65/938, 74/1076, 82/1185,

84/1220
o. + lar 83/1204
o. + ları 95/1382
[= 10]

oku(ı)- : Okumak.
o.-dı 106/1551, 113/1655, 119/1735, 29/395, 68/982, 75/1086, 84/1225
o.-duş 30/407
o.-maya 30/419
o.-r 114/1667, 123/1799, 92/1339
o.-rlar 103/1498
o.-yup 81/1172
[= 13]

okumağ : Okumak.
o. + a 16/206
o. + ı 29/402
[= 2]

okun- : Okunmak.
o.-dı 4/27

ol : O (İşaret sıfatı)

o. 10/115, 10/116, 10/117, 10/122, 100/1450, 100/1452, 100/1455,
100/1456, 100/1458, 100/1459, 100/1460, 100/1461, 101/1468,
101/1468, 101/1469, 101/1470, 101/1471, 101/1476, 101/1479,
102/1480, 102/1480, 102/1481, 102/1482, 102/1484, 102/1485,
102/1488, 102/1489, 102/1490, 102/1491, 103/1499, 103/1502,
103/1509, 104/1516, 104/1521, 105/1525, 105/1528, 105/1530,
105/1533, 105/1537, 105/1539, 106/1544, 106/1544, 106/1548,
106/1548, 106/1550, 107/1555, 107/1558, 107/1561, 107/1561,
107/1562, 107/1565, 107/1565, 107/1568, 107/1569, 108/1570,
108/1570, 108/1573, 108/1574, 108/1576, 108/1579, 108/1581,
108/1582, 109/1587, 109/1588, 109/1593, 109/1598, 11/128, 11/130,
11/135, 11/136, 11/136, 110/1601, 110/1605, 110/1608, 110/1612,
110/1612, 111/1624, 112/1632, 113/1653, 113/1653, 113/1653,
114/1660, 114/1662, 114/1664, 114/1664, 114/1666, 114/1666,
114/1669, 114/1672, 114/1672, 115/1675, 115/1676, 115/1685,
115/1688, 116/1691, 116/1692, 116/1692, 116/1694, 116/1695,
116/1695, 116/1697, 116/1701, 116/1701, 117/1705, 117/1705,

117/1706, 117/1719, 118/1720, 118/1724, 118/1724, 118/1726,
118/1733, 119/1736, 119/1739, 119/1739, 119/1743, 119/1747,
119/1747, 119/1748, 12/143, 12/144, 120/1753, 120/1755, 120/1760,
120/1764, 121/1771, 121/1771, 121/1774, 122/1780, 122/1781,
122/1782, 122/1783, 122/1783, 122/1784, 122/1793, 123/1801,
123/1801, 123/1805, 123/1806, 124/1810, 124/1819, 125/1832,
125/1834, 125/1835, 125/1836, 125/1838, 126/1840, 126/1841,
126/1849, 126/1850, 126/1852, 127/1855, 127/1865, 128/1873,
128/1877, 128/1879, 128/1881, 128/1882, 128/1884, 129/1885,
129/1889, 129/1891, 129/1894, 129/1897, 13/157, 13/162, 13/162,
13/163, 130/1904, 14/171, 14/181, 14/182, 15/193, 16/205, 16/209,
16/212, 17/213, 17/220, 17/225, 18/234, 18/235, 18/241, 18/241,
18/242, 19/248, 21/275, 21/277, 21/277, 21/278, 22/288, 22/289,
22/292, 22/295, 22/296, 22/298, 22/298, 22/299, 23/304, 23/305,
24/322, 24/322, 24/332, 25/338, 25/343, 27/361, 27/363, 27/363,
27/364, 27/367, 27/367, 27/370, 27/370, 27/371, 27/372, 27/374,
27/374, 27/375, 28/378, 28/382, 28/390, 29/393, 29/394, 29/394,
29/396, 29/402, 3/14, 3/16, 3/17, 3/23, 30/406, 30/408, 31/431, 31/432,
32/437, 32/443, 32/448, 32/450, 33/451, 33/454, 33/455, 33/461,
33/465, 34/472, 34/479, 34/479, 34/480, 35/481, 35/482, 35/484,
35/484, 35/486, 35/487, 35/488, 35/493, 35/495, 36/499, 36/503,
36/504, 36/510, 37/511, 37/515, 38/526, 38/527, 39/545, 39/546,
39/549, 39/550, 39/551, 39/553, 4/28, 4/34, 4/36, 4/36, 40/557, 40/558,
40/559, 40/560, 40/562, 41/573, 41/576, 41/578, 41/579, 41/582,
41/585, 42/590, 42/592, 43/601, 43/603, 43/610, 44/617, 44/620,
44/622, 44/627, 44/628, 45/633, 45/645, 46/646, 46/650, 47/666,
47/669, 47/673, 47/674, 47/675, 48/677, 48/679, 48/680, 48/683,
48/685, 48/690, 49/694, 49/695, 49/696, 49/703, 5/40, 5/42, 5/52,
50/708, 50/710, 50/712, 50/715, 50/720, 51/723, 51/724, 51/729,
51/730, 51/731, 51/734, 52/740, 52/740, 52/741, 52/745, 52/749,
53/751, 53/759, 54/776, 54/777, 55/781, 55/783, 55/784, 55/784,
55/790, 55/790, 56/805, 56/808, 57/809, 57/811, 57/812, 57/812,
57/817, 57/818, 57/819, 57/822, 58/826, 58/827, 58/831, 58/832,
58/832, 58/837, 58/838, 59/840, 59/843, 59/844, 59/844, 59/845,
59/847, 59/848, 59/851, 59/852, 6/55, 6/58, 6/63, 6/67, 6/67, 60/857,
60/861, 60/864, 61/870, 61/871, 61/872, 61/874, 61/875, 61/876,
61/876, 61/879, 62/884, 62/890, 62/894, 63/901, 63/901, 63/906,

63/909, 65/932, 65/932, 65/934, 65/936, 66/946, 66/950, 66/955, 66/955, 67/960, 67/962, 67/966, 68/980, 69/1001, 69/1003, 69/991, 69/992, 69/994, 69/998, 7/70, 7/70, 7/71, 70/1008, 70/1012, 70/1015, 70/1016, 70/1018, 70/1018, 71/1019, 71/1019, 71/1020, 71/1020, 71/1032, 71/1032, 71/1032, 72/1040, 72/1045, 72/1045, 72/1047, 72/1047, 72/1048, 73/1052, 73/1059, 73/1060, 73/1061, 73/1062, 73/1063, 73/1063, 74/1064, 74/1065, 74/1066, 74/1070, 74/1071, 74/1072, 74/1074, 75/1080, 75/1082, 75/1085, 76/1096, 76/1097, 76/1100, 76/1104, 76/1106, 76/1108, 77/1113, 77/1115, 77/1117, 77/1118, 77/1121, 77/1122, 78/1124, 78/1125, 78/1131, 78/1135, 78/1138, 79/1141, 79/1143, 79/1144, 79/1147, 79/1150, 79/1151, 79/1152, 79/1152, 8/88, 8/90, 8/91, 8/92, 80/1155, 80/1161, 80/1162, 80/1162, 81/1182, 81/1182, 81/1183, 82/1185, 82/1188, 82/1188, 82/1189, 82/1190, 82/1192, 82/1196, 82/1196, 83/1202, 84/1223, 84/1225, 85/1239, 85/1240, 85/1240, 85/1241, 86/1245, 86/1249, 86/1251, 86/1252, 86/1256, 87/1259, 87/1262, 87/1268, 87/1269, 87/1271, 88/1281, 88/1285, 88/1286, 89/1289, 89/1292, 89/1296, 89/1298, 89/1298, 89/1298, 89/1299, 89/1302, 9/102, 9/103, 9/109, 9/112, 9/98, 90/1304, 90/1317, 91/1325, 91/1325, 91/1332, 92/1335, 92/1340, 92/1343, 92/1344, 93/1352, 93/1353, 93/1357, 93/1363, 94/1364, 94/1369, 94/1374, 94/1378, 95/1385, 96/1394, 96/1395, 96/1399, 96/1399, 96/1406, 97/1413, 97/1415, 97/1417, 97/1418, 97/1419, 97/1423, 98/1436, 99/1444, 99/1447, 99/1447, ayt-dı :
[= 559]

ol- : Olmak, uygun olmak.

o.-a 103/1503, 128/1877, 130/1908, 130/1912, 14/174, 18/241, 20/260, 20/260, 22/288, 23/308, 25/336, 32/437, 33/459, 33/460, 34/467, 35/483, 46/650, 50/715, 6/57, 6/65, 60/858, 60/859, 63/911, 64/927, 64/927, 75/1087, 97/1411, 99/1438

o.-alım 24/332, 41/583, 41/584

o.-am 10/114, 12/148, 23/311

o.-an 101/1475, 107/1561, 119/1741, 119/1741, 14/173, 3/20, 48/680, 53/759, 54/770, 8/89, 83/1213, 91/1327

o.-ağ 80/1156

o.-ana 113/1650

o.-anda 48/688

o.-anı 18/239

o.-anın 70/1005
o.-anlar 47/664, 85/1237, 85/1240
o.-anlara 32/441, 40/564, 43/611
o.-anları 37/519
o.-anlarına 106/1554
o.-asın 122/1791, 123/1808, 18/229, 96/1396
o.-asın 32/442
o.-asız 31/434, 32/444
o.-avuz 33/458
o.-ayım 19/254, 49/701, 7/80, 97/1421
o.-dı 100/1457, 100/1457, 104/1512, 104/1522, 105/1533, 105/1539, 106/1542, 106/1553, 107/1556, 107/1556, 107/1559, 107/1561, 107/1566, 109/1586, 109/1596, 11/136, 110/1603, 111/1620, 111/1627, 113/1658, 114/1673, 116/1703, 117/1710, 119/1746, 121/1772, 122/1782, 122/1783, 122/1786, 122/1791, 123/1796, 124/1810, 125/1828, 125/1828, 126/1841, 126/1848, 126/1848, 127/1864, 128/1882, 129/1892, 129/1893, 13/160, 13/162, 15/184, 16/208, 17/218, 18/231, 18/232, 18/235, 2/8, 20/264, 22/295, 25/340, 25/342, 29/391, 31/426, 31/426, 34/473, 36/504, 36/507, 37/517, 38/539, 39/550, 39/552, 4/38, 40/559, 42/595, 43/602, 44/630, 46/654, 46/657, 47/673, 49/691, 5/40, 5/41, 50/713, 50/715, 51/733, 51/734, 52/747, 53/760, 56/806, 56/807, 57/819, 59/845, 59/852, 60/855, 62/887, 62/888, 62/893, 63/906, 63/913, 64/916, 64/917, 65/932, 68/980, 7/72, 71/1021, 71/1022, 72/1045, 73/1056, 73/1056, 74/1074, 74/1078, 76/1095, 76/1097, 78/1127, 78/1134, 79/1143, 8/86, 80/1154, 81/1177, 83/1206, 83/1206, 83/1208, 83/1209, 84/1214, 84/1216, 85/1230, 85/1240, 86/1248, 87/1263, 87/1267, 88/1277, 89/1290, 89/1295, 89/1297, 9/100, 91/1320, 91/1324, 92/1336, 92/1348, 93/1359, 94/1368, 94/1372, 96/1404, 96/1406, 97/1410, 98/1433
o.-dığı 123/1806, 16/202
o.-dığıın 41/575, 61/883
o.-dılar 102/1487, 105/1535, 105/1535, 109/1592, 109/1592, 111/1623, 119/1744, 120/1753, 124/1821, 17/221, 24/324, 29/391, 34/479, 35/488, 36/502, 4/33, 42/595, 43/612, 44/627, 48/688, 50/709, 50/716, 52/743, 56/804, 62/890, 62/894, 63/912, 66/952, 66/955, 67/971, 69/991, 74/1078, 75/1090, 77/1113, 78/1129, 78/1134, 81/1177, 83/1212, 86/1245, 88/1276, 88/1276, 91/1330, 92/1347

o.-du 15/193, 42/596, 50/710, 66/951, 66/955, 67/960
o.-duğı 37/522
o.-duğın 21/282
o.-duğunı 58/838
o.-duğ 105/1528, 22/301
o.-duğda 69/993
o.-dum 34/479, 38/536
o.-duğ 17/227
o.-dur 128/1875
o.-ıcağ 113/1649, 121/1774, 25/338
o.-ma 120/1760
o.-madı 126/1850, 65/930, 71/1021, 72/1041, 72/1044, 86/1257, 93/1358
o.-madık 10/120
o.-mağ 105/1529
o.-masun 6/57
o.-maya 110/1607, 26/356, 43/614, 44/623, 85/1235
o.-mayaki 110/1607
o.-maz 10/113, 109/1597, 111/1621, 121/1769, 25/333, 45/631, 80/1157
o.-muş 105/1534, 107/1568, 110/1612, 114/1661, 124/1822, 124/1822, 31/423, 45/642, 57/813, 67/966
o.-muşdı 34/466, 44/628
o.-muşdur 103/1504
o.-muşlar 129/1895
o.-sada 8/90
o.-sun 105/1530, 115/1681, 119/1740, 13/165, 130/1900, 19/251, 23/316, 27/375, 4/26, 48/686, 48/689, 49/705, 53/758, 53/758, 6/64, 60/867, 7/83
o.-uben 119/1735, 49/695, 92/1337
o.-uç 106/1540, 106/1540, 33/456, 35/489, 60/865
o.-up 11/142, 112/1634, 112/1634, 117/1713, 13/159, 19/245, 53/11, 54/769, 54/769, 63/913, 73/1061, 81/1179, 86/1256, 94/1367
o.-updır 122/1793
o.-ur 108/1574, 113/1650, 113/1654, 121/1768, 122/1794, 13/156, 13/158, 13/169, 19/243, 24/325, 25/338, 26/352, 26/352, 38/531, 39/541, 42/588, 63/905, 71/1024, 72/1034, 77/1119, 8/88
o.-urđı 16/205, 28/390, 44/622, 5/45

- o.-ursa 25/346
o.-ursuz 32/446
o.-urum 118/1729, 39/542
o.-uruz 111/1621
[= 385]
- olmak(ğ)** : Olmak
o. 64/924
o. + a 121/1779
[= 2]
- olmamak** : Olmamak.
o. 31/428
- olun-** : Olunmak.
o.-dı 105/1534, 118/1721, 98/1430
o.-muş 118/1721, 50/718
[= 5]
- on** : On (sayısı).
o. 105/1534, 117/1708, 119/1746, 126/1840, 129/1895, 16/207, 57/812,
68/987, 74/1066, 77/1119, 78/1125, 88/1281, 88/1281, 88/1282
o. + ar 69/990, 77/1120
[= 16]
- orda** : Orada.
o. 85/1234
- ora** : O yer, orası.
o. 98/1432
o. + da 24/325, 56/801
o. + ya 34/476
[= 4]
- ordu** : Ordu.
o. + yı 95/1388
- orta** : Ara, ara yer.
o. 107/1564, 11/138, 83/1207, 92/1345
o. + dan 13/167, 33/462
[= 6]
- ortalığ** : Meydan.
o. + a 66/947, 83/1205

- o. +1 11/137, 12/145, 83/1201, 96/1407
[= 6]
- otur-** : Oturmak.
o.-dı 27/374
o.-dılar 33/454
[= 2]
- otağ** : <Far. Çadır, büyüklere özgü çadır.
o. + a 78/1126
o. +1 120/1763
[= 2]
- otır-** : Oturmak.
o.-dı 57/815
- otur-** : Oturmak.
o. 20/260, 4/35
o.-dı 105/1532, 108/1579, 56/806, 81/1173, 87/1268
o.-dığı 55/792
o.-dılar 43/610, 64/915, 85/1232
o.-uñ 33/454
o.-up 117/1711, 83/1212
o.-ur 48/683, 89/1299
o.-urdu 117/1707, 120/1758, 3/14
[= 19]
- oturağ** : Oturan, yerleşik.
o. 73/1055
- otuz** : Otuz (sayısı).
o. 70/1016, ayt-dı :
[= 2]
- oy-** : Deşmek, oymak.
o.-ayım 124/1824
- oyna-** : Oynamak.
o. 17/216
o.-dı 51/730, 74/1076, 83/1207
o.-rdı 16/209
[= 5]

oyun : Oyun.
o. 16/209, 16/210, 16/210
[= 3]

Ö

öc : İntikam.
ö. + in 89/1303

öğred- : Öğretmek.
ö.-eyim 29/402

öñrüş- : Yarışmak, yarış etmek.
ö.-diler 67/964

öl- : Ölmek, vefat etmek.
ö.-di 112/1638, 96/1406
ö.-enlerini 17/223
ö.-eyim 49/701
ö.-meye 35/483
ö.-miş 35/493
ö.-ür 54/773
ö.-ürken 40/568
[= 8]

öldür- : Öldürmek.
ö.-di 129/1885, 84/1222
ö.-digi 111/1624
ö.-digini 31/425
ö.-dünj 32/443, 91/1319
ö.-e 106/1549, 114/1665
ö.-em 115/1678, 128/1875
ö.-en 37/516
ö.-medim 37/520
ö.-müşler 38/533
ö.-üp 114/1663, 40/556
[= 15]

öldürmek : Öldürmek.
ö. 113/1652

ölüm : Mevt, vefat.

- ö. 128/1879, 76/1094
ö. + den 96/1394
[=3]
- ön** : Ön, ön taraf.
ö. + i 66/950
ö. + lerince 46/655
ö. + ümde 102/1486, 80/1157
ö. + ünde 117/1705, 52/741, 64/920
ö. + ünden 69/994
ö. + üne 107/1567, 111/1615, 118/1724, 128/1882, 32/449, 33/463,
41/582, 45/635, 45/638, 48/684, 61/877, 64/914, 79/1144, 87/1261
[=22]
- öp-** : Öpmek.
ö.-di 116/1703, 57/823, 60/858, 81/1169, 9/109
[=5]
- ört-** : Örtmek.
ö.-di 13/168, 17/217
[=2]
- öte** : Öte.
ö. 127/1855, 127/1857, 54/770
ö. + den 65/938, 81/1180
[=5]
- öyle** : Öyle.
ö. 104/1512, 83/1206, 89/1290
ö. + ye 66/953
[=4]
- öz** : Öz, kendi.
ö. + den 29/397
ö. + i 104/1522, 12/153, 7/81
ö. + in 38/527
ö. + iñ 99/1439
ö. + iñdedir 99/1442
ö. + iñden 99/1447
ö. + iñe 10/124, 99/1446
ö. + ine 73/1058

ö. + ini 66/946, 76/1104, 8/93, 95/1380, 98/1429

ö. + lerin 129/1888

ö. + ümüzi 104/1514

[= 18]

özle- : Özlemek.

ö.-r 117/1706

P

pādiṣāh : < Far. Sultan, hükümdar.

p. 124/1822, 128/1877

p. + ıı 102/1485

[= 3]

pāk : < Far. Temiz.

p. 11/130, 114/1662, 128/1870, 14/183, 42/600, 48/679, 52/745,
92/1346, 96/1407

p. + in 70/1007

p.-i zamīr 59/841, 65/934, 87/1269, 108/1581, 118/1733

p.-i muṣṭafāya 130/1901

[= 16]

pāk-ṣifāt : < Ar. + Far. Temiz yüz.

p. 11/140, 25/343

[= 2]

pār : < Far. Dost, sevgili, yar.

p. 71/1021

pāre : < Far. Pare, kısım, parça, adet.

p. 11/129, 11/136, 11/136, 71/1021, 76/1097, 82/1190, 84/1221,
84/1221

[= 8]

pārelen- : < Far. Parçalanmak, parelenmek.

p.-di 70/1015

pāreli : < Far. Parçalı, pareli.

p. 56/796

pās-bān : < Far. Gece bekçisi.

p. 27/364

pāy : < Far. Ayak.

p. 11/131, 51/732, 67/967, 80/1155

p. + im 91/1320

p. + ında 10/114

p. + ina 102/1485, 102/1492, 114/1670, 45/645, 47/661, 53/757, 60/857,
61/869, 61/882

[= 15]

pāye : <Far. Rütbe, derece.

p. 11/131, 67/967, 80/1155

p. + ni 34/469

p. + sin 94/1365

[= 5]

pāye-dār : <Far. Payeli, rütbeli.

p. 65/930, 71/1021, 72/1044, 86/1257, 93/1358

[= 5]

pehlevān : <Far. Pehlivan, yiğit.

p. 10/127, 100/1459, 103/1504, 106/1541, 106/1551, 107/1565,
109/1589, 114/1661, 119/1746, 119/1749, 121/1765, 121/1773,
123/1808, 126/1852, 127/1865, 129/1890, 16/202, 18/233, 18/238,
19/252, 19/255, 24/329, 24/331, 25/335, 25/337, 25/340, 27/368,
30/406, 30/407, 34/470, 34/471, 35/482, 36/509, 37/520, 39/551,
45/636, 62/893, 63/902, 66/956, 71/1022, 74/1070, 75/1092, 78/1135,
82/1189, 85/1231, 86/1255, 9/107, 93/1363, 94/1374, 98/1428

p. + a 49/692, 55/779, 93/1352

p. + ı 112/1637, 19/253, 69/998, 78/1132, 83/1199

p. + ıyla 26/360

[= 59]

pehlevānlık: <Far. Pehlivanlık, yiğitlik.

p. 94/1365

pek : Çok.

p. 106/1544, 12/144, 124/1821, 17/222, 25/338, 31/428, 36/496, 38/527,
38/530, 39/555, 47/669, 68/982, 81/1176, 82/1194, 85/1237, 93/1363,
97/1418

[= 18]

peleng : <Far. Panter.

p. 77/1120

pelīd : <Far. Pis, murdar, alçak.

p. 100/1461, 113/1647, 125/1837, 22/296, 3/14, 50/719, 6/67, 65/939,
69/989, 7/84, 82/1190, 82/1196, 86/1254

p. + i 81/1183, 93/1353, 91/1323

[= 16]

penāh : < Far. Sığınma, sığınacak yer.

p. 110/1600

pençe : < Far. Pençe.

p. + sine 89/1291

pend : < Far. Nasihat, öğüt.

p. 121/1769, 96/1398

[= 2]

perişān : < Far. Dağınık, karışık.

p. 12/148

pertev : < Far. Işık, parlaklık, ışıık.

p. + i 13/168

pervāne : < Far. Geceleri ışığın etrafında dönen küçük kelebek.

p. 130/1903

perverd-gār: < Far. Besleyici, terbiye edici.

p. 6/68

pes : < Far. Şimdi, o halde, öyle ise, bunun üzerine.

p. 103/1495, 104/1516, 105/1534, 106/1553, 117/1713, 119/1747,
25/341, 28/376, 29/394, 33/452, 4/34, 45/638, 47/663, 47/665, 48/685,
49/698, 51/735, 52/744, 52/749, 53/756, 56/807, 57/821, 60/864,
61/870, 61/871, 65/936, 75/1083, 75/1092, 79/1151, 81/1171, 89/1303,
93/1362, 95/1380, 97/1415

[= 34]

peyām : < Far. Haber.

p. 31/429

peydā : < Far. Meydana çıkma.

p. 122/1793, 77/1119

[= 2]

peygamber : < Far. Peygamber.

p. + e 4/28

p. + i 108/1573, 61/870

- p. + iñ 30/414, 42/591
[= 5]
- peyk** : < Far. Haber ve mektup getirip götür.
p. 108/1582
p.-i resül 85/1239
[= 5]
- peyker** : < Far. Yüz, çehre.
p. + ler 77/1120
- peymān** : < Far. Yemin, and.
p. 57/810
p. + ıyla 26/360
[= 2]
- pey-der-pey** : < Far. Birbirinin ardı sıra, yavaş yavaş.
p. + i 46/654
- pīr** : < Far. Yaşlı, ihtiyar.
p. + leri 95/1379
p. °acib 103/1502
p. irşādım 23/317
p. muhtār 76/1103
p. muğnī 98/1435
[= 5]
- pīrhān** : < Far. Gömlek.
p. + a 54/767
- pīr ü pāk** : < Far. Tertemiz, lekesiz.
p.114/1662
- pīşe** : < Far. Meslek, iş, sanat.
p. + de 18/236
- pīşvā** : < Far. Reis, başkan.
p. nā-ciyān 7/76
- pişer** : < Far. Erkek çocuk.
p. + i 55/789
- piş-** : Pişmek.
p.-erek 91/1331
- piyāde** : < Far. Yaya.

p. 88/1281, 88/1283, 88/1285
[=3]

post : <Far. Tüylü hayvan derisi.
p. + una 57/815

pür : <Far. Dolu, çok fazla.
p. 112/1638, 123/1800, 126/1841, 126/1847, 20/262, 21/281, 22/301,
23/305, 3/18, 4/34, 42/600, 50/715, 50/718, 55/792, 64/917, 8/87,
82/1190, 82/1192, 85/1239, 90/1312, 92/1337, 93/1360, 96/1397
p.-güzāf 125/1825
p.-hişsemiz 25/342
[=25]

pür-āteş : <Far. Ateş dolu.
p. 81/1175

pür-gāzab : <Far. + Ar. Kızgın, hırslı.
p. 100/1457

pür-hūn : <Far. Kan içinde.
p. 124/1810, 36/504, 80/1154
[=3]

pür-melāl : <Far. + Ar. Gamlı, kederli, üzüntülü.
p. 81/1174

püşte : <Far. Yığın, tepe.
p. 107/1567, 107/1567, 123/1804, 58/833, 83/1206, 45/641
p. + de 123/1802
p. + ye 122/1792
[=8]

R

rāh : <Far. Yol.
r. 106/1540
r. + a 109/1593
r. + ı 98/1429
r.-ı hilāfet 4/25
[=4]

rāhat : <Ar. Üzüntüsüz, tasasız, kedersiz.
r. 103/1496, 118/1720, 15/189, 64/915, 64/915, 83/1212, 96/1396,

- 96/1407
r. + a 55/789
r. + in 41/576
[= 10]
- rāhib** : < Ar. Evlenmez papaz.
r. 108/1572
r. + in 103/1499
r. + lerede 108/1574
[= 3]
- rāst** : < Far. Doğru.
r. 111/1625
- rāvi** : < Ar. Rivayet eden, hikaye anlatan.
r. 3/13
r. + ler 14/175, 15/192, 48/676, 56/808
r.-i aḥbārındır 3/13
[= 6]
- rāy** : < Ar. Yezid'in yanında yer alan biri.
r. 86/1254, 87/1260
[= 2]
- rāyāt** : < Ar. Sancaklar, bayraklar.
r. + ina 62/890
- rāyet** : < Ar. Sancak, bayrak.
r. + i 95/1387
r. + in 123/1797
[= 2]
- rāz** : < Far. Sır, gizlenen şey.
r. + ımız 35/483
- rāzī** : < Ar. Rıza gösteren, kabul eden.
r. 38/539, 48/688, 94/1372
[= 3]
- rāzī** : < Ar. İran'ın Rey şehrinden olan.
r. 25/340, 46/654
[= 2]
- rabb** : < Ar. Allah.

- r. 11/130
r. zü'l-kerem 44/625
[=2]
- rabbī** : < Ar. Rabbim.
r. 66/958
- rağmen** : < Ar. İnadına, zıddına.
r. 22/295
- rahmān** : < Ar. Dünyada her canlıya, mümün, kafir ayırdetmeksizin herkese merhamet eden.
r. 115/1683
- rahmet** : < Ar. Rahmet, acıma, ihsan.
r. + iñ 115/1683
- raht** : < Far. At takımı.
r. 109/1599
r. + mı 4/37
r.-ı bahtı 8/87
[=3]
- rakş** : < Ar. Dans etme, sıçrayarak oynama.
r. 15/188
- redd** : < Ar. Geri çevirme, çevirilme.
r. 126/1852, 33/452, 56/794, 65/941, 70/1018, 72/1048, 73/1062,
73/1062, 93/1352, 93/1356
[=10]
- rehā** : < Far. Kurtulma, kurtuluş.
r. 89/1291
- rehbān** : < Ar. Çok korkak.
r. 103/1498
- rehber** : < Far. Yol gösterici, kılavuz.
r. + i 9/103
- renc** : < Far. Ağrı, sızı, zahmet, eziyet.
r. 8/87
r. + dir 54/772
[=2]
- resm** : < Ar. Yazma, çizme, eser, iz, nişan, alamet.

r. + e 116/1696, 123/1802, 127/1863, 129/1889, 71/1031, 97/1420

r. + iyle 96/1404

[= 7]

resūl : < Ar. Elçi, peygamber.

r. 105/1526, 108/1582, 19/244, 30/415, 55/787, 85/1239

r. + e 130/1900, 29/394, 50/720

r. + ını 116/1697

r. + un 63/911

r. + ını 119/1736, 52/750

r. -ı aħmedim 126/1843

[= 14]

resūlullāh : < Ar. Hz. Muhammed.

r. 126/1853, 56/794

[= 2]

reşīd : < Ar. Doğru yol tutan.

r. 69/989, 81/1180

r. + iñ 81/1182

[= 3]

revā : < Far. Uygun, münasip, layık.

r. 23/305, 41/584

[= 2]

revān : < Far. Giden, yürüyen.

r. 106/1553, 107/1566, 110/1603, 111/1623, 113/1658, 116/1703,
119/1746, 126/1851, 13/159, 14/177, 40/559, 44/627, 50/710, 51/733,
51/734, 56/807, 66/951, 68/980, 72/1045, 79/1143, 86/1245, 86/1252,
89/1297, 9/98, 96/1404

r. + e 69/991, 71/1022

[= 27]

reviş : < Far. Gidiş, yürüyüş.

r. 90/1304

reyhān : < Ar. Fesleğen.

r. + a 15/190

rezīl : < Ar. Alçak, bayağı.

r. 22/296, 4/36

[= 2]

- rezm** : < Far. Kavga, savaş, cenk.
r. + iñ 89/1296
- ricāl** : < Ar. Belli mevki sahibi.
r. 17/222
- rihlet** : < Ar. Göç, göçme.
r. + i 78/1138
- rivāyet** : < Ar. Hikayet, kıssa anlatma.
r. 48/676, 56/808
r. + i 78/1137
r.-i müseyyeden 14/175
[=4]
- rūh** : < Ar. Can, ruh.
r. 3/10
r.-ı pāk-ı muřtafāya 130/1901
[=2]
- rūm** : < Ar. Arap ilinde bařka ilden olan kimse.
r. 5/41
r. + a 107/1557
[=2]
- rūsitā** : < Far. Köy.
r. 96/1398
- rū-be-rū** : < Far. Yüzyüze.
r. 39/554, 47/671
[=2]
- rū-siyāh** : < Far. Kara yüzlü.
r. 110/1600, 110/1614, 4/34, 5/51, 87/1260
[=5]
- rū-siyāhlık** : < Far. Kara yüzlülük.
r. 55/781
- rūz** : < Far. Gün.
r. 14/180
r.-ı maşşer 119/1741
r.-ı řitā 26/351
r.-ı cezā³ 58/831
[=4]

- rūze** : < Far. Oruç.
r. 2/3, 53/754
[=2]
- rūz ü şeb** : < Far. Gece ve gündüz.
r. 117/1706, 49/702, 49/702
r. + i 16/206
[=4]
- ruḥṣat** : < Ar. İzin, müsaade.
r. 38/539
- ruhbān** : < Ar. Rahip, papaz.
r. 119/1749
- rū³yā** : < Ar. Rüya, düş.
r. + da 45/633
r. + mızda 105/1527
r. + yı 47/663
[=3]
- rüstem** : Müseyyeb Gazi'in yanında yer alan bir zat.
r. 15/195
- rüstem** : Yezid'in pehlivanlarından birisi.
r. 63/902, 71/1031, 75/1084
r. + i 75/1083
r. + iḡ 71/1033, 72/1034
[=6]
- rütbe** : < Ar. Sıra, derece, basamak.
r. 53/756, 69/1002
[=2]
- rüzgār** : < Far. Zaman, devir.
r. 6/68
- S**
- ṣāniyen** : < Ar. İkinci derecede, ikinci olarak.
s. 116/1697, 50/720, 52/750
[=3]
- ṣelc** : < Ar. Kar.
s. 26/352

- senā** : < Ar. Övme, öviş.
s. 50/720
s. + lar 18/241
[= 2]
- sevāb** : < Ar. Hayırlı hareket, hayır işleme.
s. + dan 104/1511, 41/584, 85/1235
s. + dır 109/1597
[= 4]
- sıklet** : < Ar. Ağırılık, yük.
s. + in 89/1296
- şā'il** : < Ar. Saldırcı, saldıran.
s. + dir 8/90
- şāf** : < Ar. Temiz, halis, katkısız.
s. + ırnı 19/245
- şāhib** : < Ar. Sahip, bir vasfı olan.
s. 101/1468, 101/1469, 102/1484, 103/1502, 115/1676, 118/1725,
14/173, 18/234, 18/236, 24/329, 39/546, 46/657, 48/682, 49/694, 9/103
s.-i diyāneti 48/683
s.-i devlet 8/90
[= 17]
- şāhib-i ħurūc** : < Ar. Hükümdarlara isyan eden kimse.
s. 100/1459, 101/1471, 103/1503,
s. + um 62/891, 79/1149
[= 5]
- şālih** : < Ar. Yarar, elverişli, iyi, uygun, yakışır.
s. + e 43/607
- şā'şā'ıye** : ?
s. 5/40
- şabāh** : < Ar. Sabah.
s. 18/229, 18/229, 18/232, 20/259, 28/389, 29/391, 56/806, 64/916,
78/1127, 81/1177, 84/1214, 88/1277, 92/1336
s. + a 127/1869, 28/389, 35/490, 78/1127, 81/1177, 86/1246
[= 19]
- şabḥ** : < Ar. Sabah.

- s. + a 43/603, 50/711
[= 2]
- şab(ı)r** : < Ar. Sabır, dayanma, katlanma.
s. 27/362, 32/449, 49/704, 39/552
s. + a 3/22
s. + ı 15/196
s. + ıñ 48/687
[= 7]
- şabūhāt** : ?
s. 14/174
- şaç** : Saç.
s. + ını 15/189
- şaç-** : Saçmak, dağıtmak.
s.-a 25/345
s.-am 128/1878
s.-ar 81/1175
s.-dı 102/1490, 125/1827, 65/942, 91/1324, 91/1329
s.-dılar 64/928, 92/1345
[= 10]
- şad** : < Far. Yüz (sayısı).
s. 23/316, 64/927, 98/1434
[= 3]
- şadā** : < Ar. Ses, sada.
s. 57/818
s. + sı 92/1341
s. + sını 93/1350
[= 3]
- şadākat** : < Ar. Dostluk, vefalık.
s. 76/1107
- şadākatli** : < Ar. Vefalı, sadakatli, bağlı.
s. 108/1578
- şaff** : < Ar. Dizi, sıra, camide cemaatin sırası.
s. 73/1059, 75/1090, 81/1179, 81/1179, 84/1216, 84/1216, 64/920
s. + ımız 63/906

- s. + lar 10/118, 125/1830, 128/1872, 78/1127, 92/1344
s. + ların 86/1247
s. + larını 67/965, 85/1229
[= 15]
- şafā** : < Ar. Rahatlık, kedersizlik.
s. + sını 75/1091
- şafā-dār** : < Ar. + Far. Zevkli, eğlenceli.
s. 54/775
- şaff-şaff** : < Ar. Sıra sıra, dizi dizi.
s. + a 129/1887
- şaff-be-şaff**: < Ar. + Far. Sıra sıra.
s. 88/1280
- şahābe** : < Ar. Sahipler, sahip çıkanlar.
s. 21/287
s. + ler 87/1271
s. + yim 58/836
[= 3]
- şahrā** : < Ar. Çöl, ova, kır.
s. 107/1568, 123/1795, 92/1342
s. + ya 58/830
[= 4]
- şakāl** : Yetişkin erkeklerde yanak ve çenede çıkan kıllar.
s. 91/1324
s. + ı 29/397
[= 2]
- şakın** : Sakınmak, önlem almak.
s. 38/537, 90/1312
[= 2]
- şakla-** : Saklamak.
s.-malı 31/428
- şal-** : Göndermek, bırakmak.
s.-an 36/510
s.-dı 106/1546, 118/1730, 12/153, 12/154, 16/198, 21/274, 38/527,
39/551, 49/691, 66/946, 73/1049, 76/1104, 9/108
s.-dıkların 116/1699

- s.-dılar 104/1523, 51/731, 73/1054, 83/1203, 92/1347, 94/1378, 95/1386
s.-mış 109/1590
s.-uben 90/1317
[=24]
- řalā** : < Ar. Halkı yüksek sesle bir yere davet etme.
s. + nış 50/713
- řalāt** : < Ar. Namaz.
s. + iyle 130/1900
- řalavāt** : < Ar. Hz. Muhammed'e ve onun soyundan gelenlere okunan dua.
s. 130/1901, 25/343, 70/1006
[=3]
- şamed** : < Ar. Pek yüksek, ulu, daim.
s. 12/149
- şan^{ān}** : Yezidi tarafından yer alan biri.
s. 103/1500, 103/1502, 103/1504
[=3]
- şan-** : Sanmak, zannetmek.
s.-dı 22/292
s.-dılar 111/1618
s.-urdu 16/208
[=3]
- şanki** : Sanki.
s. 47/672, 66/950, 83/1206, 92/1338
[=4]
- şapan** : Sapan.
s. + ın 80/1161
- şar-** : Sarmak.
s.-dılar 111/1619, 124/1820, 73/1050, 73/1054, 117/1709
s.-mış 109/1590
[=6]
- řarāy** : < Far. Hükümdarların oturduğu büyük yapı.
s. + a 28/377
- şarar-** : Sararmak.

- s.-up 13/165
- şarın-** : Sarınmak, bir şeyle örtmek.
s.-miş 17/219, 47/672
[= 2]
- şav-** : Savmak, geçiştirmek.
s.-dı 125/1834
- şavaş** : Savaş, silahlı mücadele.
s. 12/143, 129/1889, 68/978, 94/1371
s. + dan 73/1053
s. + lar 52/742
s. + a 27/369
[= 7]
- şavlet** : < Ar. Şiddetli hücum, saldırma.
s. 129/1888
- şavt-ı a'lā** : < Ar. Yükek ses.
s. 123/1800
- şay-** : Saymak.
s.-up 93/1349
- şaydır-** : Saydırmak.
s.-dı 34/477
- şıçra-** : Sıçramak.
s.-dı 101/1479, 51/723, 58/832
[= 3]
- şiddik** : < Ar. Pek doğru, sözünün eri.
s. 46/660
- şifāt** : < Ar. Sıfatlar, vasıflar.
s. 125/1832, 25/343, 93/1355
s. + ı 28/386
s.-pāk 42/600
[= 5]
- şifahān** : < Far. Isfahan şehri.
s. + ı 5/40
- şığ-** : Sığmak.

- s.-maz 124/1811
- şıkdı** : Sıkmak.
s. 39/555
- şın-** : Kırılmak, yenilmek, mağlup olmak.
s.-dılar 77/1113
s.-mış 80/1165
s.-up 130/3
[= 3]
- şınmak** : Kırılmak, yenilmek, mağlup olmak
s. 113/1646
- şıra** : Dizi, düzen.
s. 102/1484, 119/1747, 34/471
[= 3]
- şıy-** : Kıymak.
s.-dı 74/1066
- şinān** : < Ar. Mızrak
s. 77/1118
- şofra** : < Far. Sofra yaymak, ziyafet vermek.
s. 27/374
- şoĥbet** : < Ar. Sohbet, söyleşi.
s. 108/1577, 117/1711, 33/463, 50/707
s. + e 50/711, 88/1276
[= 6]
- şok-** : Sokmak.
s.-dı 86/1252
- şokak** : < Ar. Sokak, çarşı.
s. + lara 62/892
- şol** : Sol.
s. + uma 34/478
- şol-** : Solmak.
s.-dı 19/250
s.-muş 14/181
s.-suĥ 13/165

- [= 3]
- şoñ** : Son.
s. + ı 16/198
- şoñra** : Sonra, daha ileri bir zamana mütakiben.
s. 107/1555, 107/1557, 119/1748, 119/1749, 120/1750, 123/1796,
124/1816, 18/228, 27/361, 28/388, 48/687, 57/813, 89/1301, 90/1314,
19/256, 20/263, 52/739, 52/745
[= 18]
- şor-** : Sormak, sual etmek.
s. 79/1142
s.-dı 118/1724, 120/1763, 7/70, 79/1145
s.-dılar 100/1454, 45/640
[= 7]
- şoruş-** : Birbirine sormak.
s.-dı 13/164
s.-dılar 47/664, 50/706, 50/711, 81/1170, 87/1270
[= 6]
- şu** : Su, ırmak, nehir.
s. 92/1345
s. + ya 107/1562, 90/1304
[= 3]
- şūfiyān** : < Ar. Sufiler, sofular.
s. 119/1749
s. + a 14/183
[= 2]
- şūr** : < Ar. Boynuzdan yapılmış büyük boru.
s. + dan 39/546
- şūret** : < Ar. Biçim, görünüş.
s. + i 38/529
s. + in 48/679
s. + ini 48/678
[= 3]
- şun-** : Sunmak.
s.-dı 106/1551, 19/250

- s.-dılar 94/1372
[= 3]
- sāʿat** : < Ar. Saat, zaman.
s. 24/322
- sāz** : < Far. Sıra, düzen.
s. + a 130/1908
s. + ıñı 2/6
[= 2]
- saʿādet** : < Ar. Mutluluk.
s. 24/327
s. + lü 6/55
[= 2]
- saʿīd** : Müseyyeb Gazi'nin tarafında olan bir yiğit.
s. 24/327, 53/758, 65/939, 65/941, 66/945
s. + e 65/939, 65/940
[= 7]
- saʿy** : < Ar. Çabalama, gayret gösterme.
s. 99/1440, 99/1440
[= 2]
- saç** : Saç.
s. 91/1324
- safī** : Yezid'inin tarafında olan bir er.
s. 72/1040, 72/1040
[= 2]
- sağlıg** : Vüvut esenliğı, sıhhat.
s. + ın 4/35
- saḥāvet** : < Ar. Cömertlik, elaçıklığı.
s. 58/837
- saḥī** : < Ar. Cömert, eliaçık.
s. 117/1716, 39/546, 52/738, 60/860, 63/909
[= 5]
- saḥt** : < Far. Katı, sert, çetin.
s. + ın 109/1599

- saḡar** : < Ar. Cehennem, tamu.
s. + a 65/942
s. + ina 13/166
[=2]
- saḡī** : < Ar. Su veren, su dağıtan.
s. 24/328, 90/1308
[=2]
- saḡkā** : < Ar. Su dağıtan.
s. + ları 92/1345
- sal-** : Salmak, bırakmak.
s.-ar 48/677
- salṭanat** : < Ar. Sultanlık, padişahlık.
s. 62/888
- san-** : Sanmak.
s. 110/1606
- saḡa** : Sana (2. teklik şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış şekli.)
s. 10/123, 10/125, 105/1536, 112/1641, 113/1656, 116/1704, 124/1811,
130/1912, 18/239, 19/245, 19/246, 19/251, 22/291, 24/326, 30/412,
34/478, 38/538, 40/563, 42/599, 46/653, 46/660, 49/705, 54/771,
55/790, 56/803, 58/835, 59/846, 59/849, 6/65, 6/66, 6/69, 61/873, 7/78,
74/1069, 8/97, 91/1320, 96/1398, 99/1439, 4/33
[=39]
- sancaḡ(k)** : Sancak, bayrak.
s. + ı 120/1751
s. + ın 63/911, 63/912
s. 123/1798
s. + lar 5/42
s. + ları 129/1892
[=6]
- sancaḡ-dār** : < Tr. + Far. Sancak taşıyan.
s. + ı 129/1890
- sarāy** : < Far. Hükümdarların oturduğu büyük yapı.
s. 61/877
s. + a 35/490, 83/1211, 85/1231
s. + ina 120/1756, 52/738

- [=6]
- sa^ḥy** : < Ar. Çabalama, gayret, emek.
s. 2/5
- sebeb** : < Ar. Vesile, sebep olmak.
s. 34/467
s. + den 105/1530, 109/1593
[=3]
- secde-i şükr** : < Ar. Şükür secdesi.
s. + e 56/805
- sedd** : < Ar. Kapama, tıkama.
s. 70/1009
s.-i iskender 64/919
[=2]
- seg** : < Far. Köpek, it.
s. 4/38, 77/1122
s. + e 39/545
s. + i 5/51, 6/63, 68/988
s. + ü 93/1361
s. + iñ 130/3
s. + lerin 3/24
[=9]
- seher** : < Ar. Tan yeri ağarmadan biraz önceki vakit.
s. 130/1903, 130/1910
s. + de 99/1441
[=3]
- selām** : < Ar. İki Müslümanın karşılaşınca selamün aleyküm demesidir.
s. 130/1900, 108/1577, 118/1728, 118/1730, 19/243, 49/705, 56/803,
58/834, 69/1003, 7/71, 70/1004, 79/1142, 85/1241
s. + m 70/1004, 70/1005
[=15]
- selāmet** : < Ar. Salimlik, eminlik.
s. 96/1396
- selāṭīn** : < Ar. Sultanlar.
s. + i 5/48

- selb** : Kapma zorla alma.
s. 41/576
- selīm** : Müseyyeb Gazi'nin pehlivanlarından biri.
s. 114/1674, 84/1217, 84/1219, 84/1220, 84/1222
s. + iñ 84/1224
s.-nāmedār 84/1223
[= 8]
- selīm tabāk** : Müseyyeb Gazi'nin yanında olan bir yiğit.
s. 24/329
- semm** : < Ar. Zehir.
s. 21/283, 3/16
[= 2]
- sen** : Sen (İkinci tekil şahıs zamiri.)
s. 10/122, 101/1466, 101/1469, 103/1507, 103/1507, 112/1642,
113/1646, 123/1808, 126/1847, 130/1912, 20/262, 23/312, 23/313,
23/314, 30/413, 30/418, 33/452, 36/500, 37/513, 37/513, 37/514,
41/581, 47/667, 47/669, 54/774, 55/786, 62/898, 64/926, 7/74, 7/74,
74/1068, 74/1068, 90/1312, 96/1398
s. + de 106/1550, 121/1767, 130/1904, 2/3, 23/315, 30/409, 58/835
s. + den 55/ :
s. + i 22/290, 26/356, 6/62, 90/1314, 91/1321, 92/1334, 96/1394
s. + iñ 10/114, 113/1646, 124/1811, 19/247, 21/273, 21/273, 24/326,
26/348, 36/509, 58/838, 58/838, 86/1250, 90/1304, 90/1310, 99/1442
s. + iñde 23/315
s. + iñdir 19/252, 7/80, 70/1013
s. + iñle 20/260
s. + siñ 37/516
[= 70]
- seng** : < Far. Taş.
s. 71/1033
- ser** : < Far. Kafa, baş.
s. 21/280
s. + i 106/1546, 56/805
s. + in 41/582
s. + ine 47/672

- s. + ini 16/211, 96/1405
s. + lerine 32/442
s.-i mübârekin 6/59
[=9]
- ser-** : Sermek.
s.-e 27/374
s.-en 24/321
[=2]
- serāsime** : < Far. Sersem.
s. 72/1034
- serd** : < Far. Soğuk.
s. + iyle 57/822
- serfūrū** : < Far. Başğme, söz dinleme.
s. 8/88
- serḥas** : < Far. Sivri uçlu nebat.
s. + ı 4/36
- serīr** : < Ar. Taht.
s. 92/1338
- sermā** : < Far. Kış, soğuk.
s. 26/351
- server** : < Far. Ulu kişi, yüce kimse.
s. 48/677
s. + e 106/1544, 118/1731, 86/1251
s. + i 21/277, 39/550, 42/598, 61/870
s.-i peygambere 4/28
[=9]
- ser-^çasker** : < Far. + Ar. Asker ve ordu komutanı.
s. 97/1414
- ser-bāz** : < Far. Cesur, yiğit.
s. 12/144
s. + ıdır 103/1505
[=3]
- ser-bāz-ı cihān**: < Far. Dünyanın yiğidi.
s. 95/1383

- ser-dār** : < Far. Komutan.
s. 123/1801
s. + ı 101/1467
s. + ıdır 121/1765
[= 3]
- ser-leşker** : < Far. Komutan.
s. 98/1424
s. + ine 73/1057
[= 2]
- ser-nigūn** : < Far. Başaşağı olmuş.
s. 129/1892, 74/1066, 93/1359, 94/1368
[= 4]
- ser-nümā** : < Far. Baş gösteren.
s. 92/1337
- ser-te-ser** : < Far. Baştan başa, büsbütün.
s. 11/131, 12/143, 21/280, 27/373, 3/20, 62/887, 85/1237
[= 7]
- sev-** : Sevmek, gönül vermek.
s.-digi 21/277
s.-en 98/1435
s.-er 21/286, 60/866, 99/1438
s.-erim 22/290, 28/379
[= 7]
- sevgü** : Sevgi, aşk.
s. + ne 26/348
s. + sine 64/918
[= 2]
- sevgüli** : Sevgili, değerli.
s. 10/123
- sevin-** : Sevinmek.
s.-di 104/1522
s.-e 116/1691, 27/372, 27/372, 40/562
s.-eler 32/443
[= 6]
- sevindir-** : Sevindirmek.
s.-em 26/347

- seyl** : < Ar. Sel, şiddetle gelen şey.
s. 66/951
s. + e 130/1911
[= 2]
- seyr** : < Ar. Gidiş, yürüyüş.
s. 122/1785, 91/1332, 96/1403
s. + e 96/141, 122/1793
[= 5]
- seyyār** : < Ar. Gezen, gezici.
s. 4/38
s. + ı 43/608, 43/608
[= 3]
- seyyīd** : < Ar. Efendi, bey.
s. 14/183
s. + i 48/677, 58/827
[= 3]
- seyyīdū'l-keveyn-i sultān** : < Ar. İki alem, in sultanı.
s. 78/1130
- sezā** : < Far. Mūnasip, uygun, yaraşır.
s. 105/1529
- sıbtēyin** : < Ar. İki torun.
s. 14/183
- sırr-ı āb** : < Ar. + Far. Gizli su.
s. 16/201
- sızlan-** : Sızlanmak.
s.-dılar 110/1601, 3/20
[= 2]
- sīne** : < Far. Göğüs.
s. 105/1525, 56/796
s. + ler 66/951
s. + ne 98/1435
s. + sin 93/1360
s. + sinden 127/1857
s. + sini 126/1849, 82/1198
s. + ye 93/1360

- [=9]
- s̄ine-bend** : < Far. Gönül bağı.
s. + ine 82/1197
- s̄ine-der-s̄ine** : < Far. Göğüs göğüse.
s. 50/706
- sikke** : < Ar. Madeni para, akçe.
s. + yi 4/26
- sil-** : Silmek.
s.-di 57/823
- silāh** : < Ar. Savunmak veya saldırmak amacıyla kullanılan araç.
s. 50/714, 64/917
s. + ı 57/820
s. + ım 56/801
s. + ın 102/1491
[=5]
- silāhşorluk** : < Ar. + Far. Silahşorluk, savaşçılık.
s. 18/228, 18/233
[=2]
- sile** : < Far. Tokat.
s. 90/1307
- sinnī** : < Ar. Diş aıt, dişle ilgili.
s. 16/207
- sitān** : < Far. Övgü
s. + e 99/1448
- sitem** : < Far. Zulüm, haksızlık.
s. 3/21
- sitīz** : < Far. Kavga, çekişme.
s. 72/1047, 82/1187
[=2]
- siyāh** : < Far. Kara.
s. 73/1061, 96/1397
[=2]
- siyāhlık** : < Far. Karalık.
s. 55/781

- siyāset** : < Ar. Memleket idaresi.
s. 95/1392
- siyek** : Kırık çıkık tahtası.
s. 130/1902, 130/1902, 130/1903, 130/1904, 130/1905, 130/1906
[= 6]
- siz** : Siz (İkinci çoğul şahıs zamiri).
s. 112/1643, 112/1643, 127/1868, 32/440, 32/444, 32/446, 33/456,
34/480, 39/547, 55/784, 55/793, 7/75, 7/76, 80/1159, 97/1416
s. + de 35/489, 60/865
s. + e 105/1529, 118/1730, 28/376, 30/408, 33/459, 97/1421, 48/686
s. + i 33/456
s. + iñ 20/268, 33/458, 33/459
s. + iñle 44/623
s. + lere 110/1611, 70/1010, 70/1011
s. + leriñ 33/457
[= 33]
- sög-** : Sövmek, küfretmek.
s.-di 29/398, 51/721
s.-diler 88/1278
s.-eyim 23/307
[= 4]
- sök-** : Sökmek.
s.-diler 127/1862
- söyle-** : Söylemek, konuşmak, anlatmak.
s. 101/1469, 121/1767, 130/1902, 14/181, 32/436, 54/775, 55/783,
58/834, 58/835, 63/908
s.-di 10/120, 11/133, 115/1685, 116/1700, 117/1712, 12/147, 129/1896,
20/267, 29/394, 36/503, 39/548, 43/611, 47/663, 50/720, 60/854,
62/886, 64/924, 65/940, 67/970, 68/985, 70/1010, 70/1017, 75/1093,
79/1145, 8/93, 85/1241, 85/1242, 91/1326, 91/1333
s.-dikim 81/1174
s.-diler 118/1722, 38/528, 43/607, 61/879
s.-diñ 10/124, 114/1674
s.-gil 115/1689, 61/881, 62/887, 89/1301
s.-me 23/313, 70/1012

s.-miş 119/1738
s.-r 108/1573, 114/1660
s.-rim 29/399, 90/1305
s.-rler 114/1667
s.-sin 20/270
s.-sün 12/155
s.-şür 32/442
s.-yelim 116/1704, 41/577, 46/653
s.-yevüz 97/1415
s.-yin 16/209, 35/489
s.-yiñ 46/648
[= 68]

söylemeg : Söylemek, konuşmak, anlatmak.
s. + e 104/1516

söylen- : Söylenmek.
s.-e 40/557

söyleş- : Konuşmak, anlatmak.
s.-ürler 117/1715

söyli- : Söylemek.
s.-yor 4/33

söz : Söz, kelam, konuşma.
s. 10/120, 10/124, 2/1, 2/7, 2/9, 2/9, 23/313, 25/344, 3/11, 3/12, 35/490,
4/33, 54/768, 64/924, 64/926, 85/1232, 91/1326, 97/1416
s. + den 2/8
s. + dür 124/1814, 3/10
s. + e 2/1, 2/6, 2/8, 26/349, 26/359, 3/12, 3/12, 3/12
s. + i 101/1470, 104/1522, 111/1618, 113/1655, 114/1674, 12/153,
124/1810, 15/191, 15/194, 19/253, 20/269, 22/289, 23/312, 26/358,
32/448, 36/504, 37/525, 48/690, 49/693, 49/703, 55/786, 55/788, 6/61,
63/907, 7/81, 75/1084, 8/89, 80/1154, 84/1227, 9/102, 97/1412
s. + ime 70/1009
s. + imi 56/794, 98/1436
s. + in 15/192
s. + injiz 55/780
s. + ini 119/1743, 18/240, 22/292, 32/444, 54/775, 75/1093, 8/93,
98/1429

- s. + le 3/12
s. + ler 11/133, 124/1811, 129/1896, 38/528
s. + leri 25/340, 76/1102
s. + üm 19/246
[= 81]
- sūsen** : < Far. Susam.
s. + iñ 15/188
- su³āl** : < Ar. Sorma, soru.
s. 107/1565
- sulṭān** : < Ar. Padişah, saltanat süren, hükümdar.
s. 118/1734, 78/1130
s. + ı 11/142, 123/1797
s. + ım 38/537
s.-ı velīniñ 14/182
s.-ı serīr 92/1338
[= 7]
- sūbhān** : < Ar. Allah.
s. + dan 2/6
- sūkūnet** : < Osm. Durgunluk, dinginlik.
s. 55/788
- sūkūt** : < Ar. Susma, söz söylememe.
s. 29/400, 82/1196
[= 2]
- sūñü** : Süngü, kargı, mızrak.
s. 65/940, 70/1014, 74/1076, 82/1197, 82/1198, 86/1251, 93/1356
s. + si 70/1015
s. + sin 82/1196, 86/1252, 93/1357
s. + siyle 82/1197
s. + süne 70/1015
[= 13]
- sūnbül** : < Far. Sünbül.
s. 12/148, 15/189
[= 2]
- sūnnet** : < Ar. Hz. Muhammed'in sözleri, işleri ve tasvibleri.

s. + i 29/393

sünnî : < Ar. Sünnet ehlinde olan kimse.

s. 101/1465, 43/606, 46/649, 52/748, 63/912, 71/1028, 87/1267, 88/1284, 95/1379

s. + den 121/1778

s. + dende 88/1281

s. + ler 121/1776, 122/1791, 127/1861, 129/1888, 34/469, 66/947, 66/955, 83/1199, 83/1202, 87/1265, 93/1354, 95/1388

s. + lerde 76/1101, 80/1168, 88/1288

s. + lerden 125/1833, 73/1061, 74/1075, 75/1092, 86/1248

s. + lere 69/992, 89/1300

s. + lerhâl.i 80/1165

s. + lerin 98/1426

s. + leriñ 66/952

[= 36]

sür- : Sürmek, uzaklaştırmak, yürüme.

s. 130/1904

s.-di 102/1480, 102/1492, 107/1569, 125/1832, 126/1841, 47/661, 69/1003, 81/1169, 93/1355

s.-diler 78/1126

s.-e 57/821, 57/821, 69/996, 75/1091

s.-mek 104/1512

s.-üñ 25/346

s.-üp 10/122, 122/1788, 19/257, 64/924, 65/935, 67/959, 74/1064, 82/1191

[= 25]

süvār : < Far. Binici, binen.

s. 18/242, 73/1056, 75/1090, 81/1180

[= 4]

Ş

şābb : < Ar. Genç, delikanlı, yiğit.

ş. 105/1534, 112/1637, 118/1721, 98/1430

[= 4]

şād : < Far. Sevinçli.

ş. 105/1535, 119/1744, 128/1870, 20/268, 24/326, 25/336, 26/347, 35/488, 41/585, 43/612, 77/1116, 97/1411

ş. + a 13/163

ş. + ı 28/383

ş.-hurrem 104/1522

ş.-vuşlat 114/1673

[= 16]

şādān : <Far. Sevinçli, keyifli.

ş. 13/169

şādlik : <Far. Sevinçlilik.

ş. + dan 28/384

şāfiī : <Ar. İmam-ı Şafii mezhebinden olan kimse.

ş. 61/880

şāh : <Far. Padişah.

ş. 100/1458, 101/1466, 101/1469, 102/1494, 103/1496, 104/1520, 105/1531, 105/1532, 108/1578, 109/1585, 117/1710, 117/1718, 118/1726, 118/1729, 118/1732, 119/1735, 119/1745, 120/1758, 120/1761, 120/1762, 120/1763, 121/1767, 121/1769, 121/1779, 122/1780, 122/1790, 126/1844, 126/1847, 127/1855, 127/1865, 128/1876, 128/1877, 128/1881, 129/1885, 129/1887, 129/1894, 129/1898, 129/1899, 25/346, 37/514, 5/51, 5/51, 53/752, 53/755, 56/799, 58/835, 63/909, 79/1148, 82/1192, 82/1195, 86/1244, 87/1260, 87/1263, 93/1352, 93/1357, 94/1370, 94/1372, 94/1375, 95/1390, 95/1393, 98/11, 98/1430

ş. + a 102/1494, 104/1516, 108/1582, 108/1583, 109/1593, 113/1659, 115/1682, 117/1707, 117/1716, 117/1717, 118/1722, 128/1872, 128/1881, 18/241, 81/1182, 93/1354, 93/1356, 94/1377, 98/11

ş. + da 127/1859

ş. + dan 101/1470, 116/1704, 88/1275

ş. + ı 100/1450, 100/1464, 101/1467, 101/1475, 103/1495, 103/1499, 108/1570, 119/1737, 120/1754, 120/1756, 120/1757, 21/282, 29/392, 44/616, 57/810, 61/871, 8/90, 94/1378

ş. + ıñ 102/1492, 108/1570, 118/1727, 45/645, 47/661, 58/833, 96/1408

ş. + ıñdır 107/1569

ş. + ıñız 118/1726

ş. + ına 101/1472, 29/402

ş. + ıyla 82/1187
ş.-1 emîr 100/1455
ş.-1 müseyyeb 101/1473, 127/1856
ş.-1 cihân 104/1521, 123/1805, 34/471, 51/727, 61/874, 91/1332,
93/1359
ş.-1 nîk u nâme 119/1739
ş.-1 gazi-yân 120/1750, 86/1255
ş.-1 nâ-ciyân 128/1873, 129/1890, 85/1236
ş.-1 şâh hüseyin 128/1876
ş.-1 hâzret-i zeynü'l-^çabâ 128/1876
ş.-1 hüseyinî 2/5
ş.-1 zeynü'l-^çâbidîni 23/310
ş.-1 evliyâya 3/15
ş.-1 hüseyini 3/16, 6/55
ş.-1 enbiyâ 33/455, 42/597
ş.-1 kâmekâr 39/549, 51/728
ş.-1 merdânî 42/592
ş.-1 kamberi 45/633
ş.-1 merdân 45/633, 56/795
ş.-1 cihânî 53/763
ş.-1 hasan 56/797
ş.-1 nücüm 71/1030
ş.-1 merdânı 75/1093
ş.-1 dîn 82/1185
ş.-1 nâcî 82/1198
ş.-1 saķî 90/1308
ş.-1 nâcîyi 94/1364
ş.-1 şîrimân 96/1400
[= 157]

şâhid(t) : < Ar. Şahit.

ş. + im 37/518

ş. + ler 38/527

ş. + leri 38/535

[= 3]

şâhlîğ : < Far. Padişahlık.

ş. + ina 8/91

şâh-bâz : < Ar. Yiğit, şanlı, gösterişli.

- ş. 39/550
 ş. + ı 80/1156
 ş.-ı müseyyeb 103/1505
 [= 3]
- şām** : Suriye'nin şehri.
 ş. 100/1463, 114/1664, 120/1760, 39/542, 39/543, 42/588
 ş. + a 100/1451, 106/1548, 107/1565, 109/1590, 111/1625, 111/1627,
 115/1678, 118/1720, 119/1745, 61/875, 61/876, 68/979, 97/1409,
 97/1415, 98/1431
 ş. + dan 118/1729
 ş. + ı 106/1549
 [= 23]
- şān** : < Ar. Şan, şöhret, ün.
 ş. + ı 127/1868
- şāz** : bkz. şād.
 ş. 13/158, 20/260
 ş.-ı ḥandān 13/162
 [= 3]
- şabān** : Müseyyeb Gazi'nin yanında yer alan pehlivan.
 ş. 24/328
- şakī** : < Ar. Bahtsız, haylaz.
 ş. 38/539, 84/1222, 86/1250, 88/1279, 93/1352
 ş. + si 77/1117
 ş.-i murtāddı 93/1357
 [= 7]
- şak̄k** : < Ar. Yarma, yarıлма, çatılma.
 ş. 30/417
 ş. + ı 11/132, 22/298
 [= 3]
- şak̄kı-** : Şakımak.
 ş.-dı 82/1194
- şeb** : < Far. Gece.
 ş. 103/1508, 117/1706, 49/702, 49/702
 ş. + i 103/1509, 121/1776, 16/206

- [= 7]
- şecā^cat** : < Ar. Yiğitlik, yüreklilik.
 ş. 51/730
 ş. + de 16/201
 [= 2]
- şeddād** : < Ar. Yezid'in oğullarından birisi.
 ş. 111/1629, 112/1635, 114/1663, 63/899, 63/901, 68/974, 72/1047
 ş. + ın 73/1051
 [= 8]
- şedīd** : Yezid'in oğullarından birisi.
 ş. 63/899
- şefā^cat** : < Ar. Birinin suçundan geçilmesi veya dileğinin yerine getirilmesi için edilen aracılık.
 ş. + ler 60/867
- şefkat** : < Ar. Şefkat, acıyarak ve esirgeyerek sevme.
 ş. 83/1211
- şehā** : < Far. Ey şah, ey padişah.
 ş. 33/462, 42/597, 57/810
 [= 3]
- şehādet** : < Ar. Şahitlik, şahitlik etme.
 ş. 35/489
- şehīd** : < Ar. Din veya yüksek bir ülkü uğrunda ölen kimse, savaşta ölen.
 ş. 10/114, 100/1456, 113/1653, 13/157, 21/282, 21/283, 21/285, 22/296,
 22/298, 22/299, 3/16, 33/465, 34/469, 57/813, 7/84, 97/1417, 97/1417
 ş. + iñ 119/1737, 53/764
 [= 19]
- şeh(i)r** : < Far. Şehir, büyük kent, il.
 ş. 114/1660, 130/1905, 36/510, 37/516, 40/568, 40/570, 41/575, 61/883,
 80/1168, 68/988
 ş. + e 27/365, 27/367, 34/466, 39/551, 39/553, 41/571, 46/646, 51/735,
 73/1050, 77/1116, 78/1126, 87/1267, 88/1274, 89/1302, 95/1386
 ş. + i 46/647
 ş. + in 114/1664, 4/39, 52/743, 61/874
 ş. + iñ 124/1817, 27/368, 34/466, 38/534, 40/560, 46/646, 52/744,

- 79/1144
ş. + ine 109/1586, 120/1754, 130/1904
ş. + ini 54/776
ş. + iniş 8/91
ş.-i şāma 111/1627
ş. + den 44/629, 88/1277
[=45]
- şehr-yār** : < Far. Padişah, hükümdar.
ş. 5/48
- şekībā** : < Far. Sabırlı.
ş. 12/151
- şekil** : < Ar. Şekil, biçim.
ş. 30/415
- şekk** : < Ar. Şüphe, zan, tereddüt.
ş. + i 82/1190
- şem^cūn** : Yezid'i tarafında olan biri.
ş. 68/988, 82/1184
ş. + a 82/1185
[=3]
- şems** : < Ar. Güneş.
ş. 55/791
ş. yeriş 76/1102
[=2]
- şemşīr** : < Far. Kılıç.
ş. 126/1850, 19/249, 65/932
ş. + ini 122/1787
[=4]
- şer** : < Ar. Kötülük, fenalık.
ş. + de 22/288
- şer^c** : < Ar. Allah'ın emri, ayeti.
ş. aḥmedi 52/746
- şerbet** : < Ar. Şerbet, içilecek tatlı.
ş. 8/87
ş. + i 88/1284

- ş. pür 8/87
[=3]
- şerefe** : < Ar. Yüksek bir yerin çıkıntısı.
ş. 57/811
- şerer** : < Ar. Kıvılcımlar.
ş. 3/17
- şerîf** : < Ar. Hz. Muhammed'in torunu Hasan'ın soyundan gelenlere ve Mekke emîrlarına verilen bir unvan.
ş. + den 39/541
ş. + e 4/38
[=2]
- şerîh** : Sahabelerden bir zat.
ş. 42/589, 42/599
ş. + e 42/599, 43/615, 47/667, 54/778, 55/786
ş. + in 75/1079
[=8]
- şes-** : Çıkarmak, çözmek.
ş.-di 34/478
- şeybe** : < Ar. Kabe'nin temizliğiyle görevli olan kimse.
ş. + dir 87/1259
- şevher** : < Far. Koca, eş.
ş. + i 20/265
- şeyh** : < Ar. Bir tekke veya zaviyede reislik eden ve müritleri bulunan limse.
ş. 105/1534, 98/1430
[=2]
- şeytân** : < Ar. Şeytan.
ş. 32/447
- şîr** : < Far. Arslan.
ş. 11/128, 40/557, 86/1248, 95/1382
[=4]
- şîrîn** : Ferhad ile Şirin hikayesinin kadın kahramanı.
ş. + ine 54/769
- şîr-âne** : < Far. Arslancasına, arslana yaraşır yolda.

- ş. 27/362, 48/690
[=2]
- şîr-i ner** : < Far. Erkek arslan.
ş. 19/248, 123/1807, 28/378, , 50/707
[=4]
- şîr-i yezdân**: < Far. Hz. Ali.
ş. 56/795
- şîr-i hudâ** : < Far. Allah'm arslanı Hz. Ali.
ş. 64/918
- şîşe** : < Far. Şişe.
ş. 91/1323
ş. + yi 91/1328
[=2]
- şîr** : < Ar. Anlama, şiir.
ş. + i 12/147
- şifâ** : < Ar. Hastalıktan kurtulma, iyi olma.
ş. + sı 54/772
ş. + sız 8/87
ş. + yı 98/1435, 15/188
[=4]
- şikâr** : < Far. Av, avlama.
ş. 86/1249
ş. + a 20/261
ş. + da 41/581
[=3]
- şikâyet** : < Ar. Sızlanma, yakınma.
ş. 22/294, 61/881, 62/885
ş. + ler 68/983
[=4]
- şimden** : Bundan sonra, bundan böyle.
ş. 20/263
- şimdi** : Şu anda, şimdi.
ş. 113/1651, 19/252, 19/252, 44/630, 45/635, 46/657, 48/687, 55/784,
7/84, 74/1069, 9/101, 91/1320
ş. + den 124/1816

- ş. + ki 39/542
[= 14]
- şimir** : < Ar. Kербela hadisesinde Hz. Hüseyin'in başını kesen mel'un ve Yezid'in üç komutanından birisi.
ş. 100/1455, 113/1651, 113/1656, 113/1658, 120/1758, 121/1766, 121/1774, 122/1792, 123/1807, 124/1818, 124/1819, 127/1858, 129/1891, 130/3, 68/988, 99/1438
ş. + e 100/1462, 121/1772, 122/1789
ş. + i 98/11
[= 20]
- şimr** : bkz. Şimir.
ş. 111/1624
ş. + e 122/1788, 122/1791
ş. + i 113/1655, 113/1652
ş. + in 107/1563
ş. + in 101/1478, 123/1806, 129/1894
[= 9]
- şiş-** : Şişmek.
ş.-di 13/166
- şitā** : < Ar. Kış.
ş. 26/351, 26/353
[= 2]
- şol** : Şu.
ş. 13/163, 19/248, 28/381, 47/668, 53/761, 80/1154, 9/99, 95/1382
[= 8]
- şöyle** : Öyle, onun gibi, o şekilde.
ş. 15/192, 65/941, 7/73, 71/1025, 82/1193
[= 5]
- şu** : Şu.
ş. 126/1844, 15/197, 17/219, 24/325, 32/450
ş. + ına 68/984, 7/82
ş. + nda 12/155, 8/85
[= 9]
- şūm** : < Far. Şom, uğursuz.

- ş. + ı 11/141
- şūr** : < Far. Tuzlu, kekremsi.
ş. 14/183
- şunāt** : ?
ş. 125/1836
- şura** : Şurada.
ş. + da 34/474
- şübhe** : < Ar. Şüphe, kuşku.
ş. 32/437
- şübhesiz** : < Ar. Şüphesiz, kuşkusuz.
ş. 128/1877, 48/682
[=2]
- şük(ü)r** : < Ar. Görülen iyiliğe karşı gösterilen memnunluk.
ş. 105/1531, 115/1681, 116/1697, 119/1736, 27/375, 118/1722
ş. + e 56/805
ş. ḥamd 105/1530
ş. + ler 43/612
[=9]
- şürü^c** : < Ar. Başlama.
ş. 89/1301
- T
- ṭā³ife** : < Ar. Tavaf eden, dönen.
t. + dir 104/1520
- ṭā^cat** : < Ar. Allah'ın emirlerini yerine getirme, ibadet.
t. 43/603
- ṭāhir** : Müseyyeb Gazi'in tarafında yer alan biri.
t. 109/1593, 109/1594, 109/1596, 110/1602, 117/1708, 117/1712,
120/1751
t. + e 109/1592
t. + i 109/1592
[=9]
- ṭākat** : < Ar. Güç, kuvvet.
t. 122/1785, 74/1071

- [= 2]
- ṭālib** : < Ar. İsteyen, istekli.
t. 8/89
t. + i 119/1741
[= 2]
- ṭār** : < Far. Karanlık.
t. 85/1229
- ṭārīk** : Kādının oğlu ve Müseyyeb'e destek veren biri.
t. 43/604, 43/606, 75/1092, 76/1094, 76/1097
t. + dan 76/1099
t. + ı 44/616
[= 7]
- ṭās** : < Ar. Tas, su kabı.
t. 71/1030
t. + a 89/1292
t. + ı 36/504
t. pür-ḥūn 124/1810, 80/1154
[= 5]
- ṭāʿām** : < Ar. Yemek, aş.
t. 104/1516, 114/1669, 27/375
[= 3]
- ṭāʿne** : < Ar. Sövme, çekiştirme.
t. 26/359
- ṭablī** : < Ar. Davula ait, davulla ilgili.
t. 73/1052
- ṭabīb** : < Ar. Hekim, doktor.
t. 59/852
- ṭabl** : < Ar. Davul.
t. 67/970, 80/1167, 89/1295
t.-ı ārām 80/1166
[= 4]
- ṭağ** : Dağ.
t. 123/1795, 57/812, 80/1157, 92/1342, 97/1422
t. + da 92/1339

- t. + dan 17/221
t. + ını 54/770
t. + lar 92/1339
t. + lara 129/1892, 92/1341
[= 11]
- tağılmağ** : Dağılmak, yayılmak, uzaklaşmak.
t. + a 67/969
- tağıt-** : Dağıtmak.
t.-mağ 68/986
- tağla-** : Dağlamak, yakmak, yaralamak.
t.-dı 38/536
t.-dılar 122/1788, 78/1135, 80/1166, 91/1330
t.-r 57/816
t.-rlar 4/29
[= 7]
- tağlı** : Dağlı, dağlanmış.
t. 22/301
- taḥāret** : < Ar. Temizlik.
t. 52/746
- taḳ-** : Takmak.
t.-up 52/741
- taḳsīr** : < Ar. Kabahat, suç, günah.
t. 21/276
- taḷ-** : Dalmak, bir yerin içine girmek.
t.-dı 51/733
t.-dılar 51/731
[= 2]
- taḷeb** : < Ar. Talep, isteme, dileme.
t. 65/936, 81/1181, 93/1351, 95/1390
[= 4]
- taḷḥa** : Müseyyeb Gazi'nin yanında yer alan bir zat.
t. 119/1748, 61/871, 86/1244
t. + ya 60/854
t. + yı 59/851

- [= 5]
- ṭalibān** : < Ar. + Far. Talipler, isteyenler.
t. 92/1336
- ṭam** : Dam.
t. + indan 90/1317
- ṭamar** : Damar.
t. + lar 127/1862, 23/304
t. + lardan 110/1606
t. + ları 51/730
- [= 4]
- ṭamu** : Cehennem.
t. 101/1477
- ṭaṣ** : Sabah vakti, tam zamanı.
t. + a 17/221, 19/256, 59/853, 68/984, 96/1403
- [= 5]
- ṭanbūre** : < Ar. Tambur, çöğür, bağlama.
t. + sin 54/768
- ṭanıṣ-** : Tanışmak.
t.-dı 22/289
- ṭapan** : Ayak altı.
t. 107/1560, 107/1566, 97/1422
- [= 3]
- ṭapu** : Tapu, zat, huzur.
t. + sına 95/1389
- ṭarāb** : < Ar. Sevinçlilik, şenlik.
t. 102/1491, 71/1031, 84/1216
- [= 3]
- ṭaraf** : < Ar. Yan, yön, bölge, yer, memleket.
t. 40/568, 86/1247, 88/1280
t. + a 92/1347
t. + dan 120/1764, 125/1829, 129/1889, 64/917, 71/1030, 9/100
t. + ı 46/647
t. + indan 103/1501, 120/1760
t. + tan 74/1075

- [= 14]
- ardu-** : Tartımak.
t.-dılar 124/1817
- a** : Ta.
t. 102/1488, 102/1489, 17/216, 61/877, 84/1218
t. + a 106/1545, 90/1318
t. + dan 106/1545
t. + ıyla 26/359, 57/814
[= 10]
- aağ** : Er bezi, erkeklik bezi, haya.
t. + ını 11/134
- ala-** : Talamak.
t.-sın 26/359
- ara** : Dıarı.
t. 104/1515, 28/385, 34/470, 39/546, 44/629, 47/675, 50/708
t. + da 28/381
t. + ya 40/559, 58/832
[= 10]
- avāf** : < Ar. Etrafını dolama.
t. + ı 130/1909
- avar** : Davar.
t. + ın 95/1388
- ayerān** : < Ar. Uma.
t. 82/1193
- ıynet** : < Ar. Yaradılı, mizac, ayna.
t. + i 11/130
t. + in 48/679
[= 2]
- ob** : Top.
t. 11/135
- oğ-** : Doğmak.
t.-mu 47/672
- oğrı** : Doğru.

t. 101/1470, 108/1570, 111/1627, 111/1628, 120/1756, 122/1788, 124/1817, 129/1890, 27/370, 32/448, 36/506, 44/623, 45/645, 62/895, 68/980, 76/1104, 77/1110, 78/1126, 79/1143, 87/1267, 89/1298, 89/1302, 95/1380, 96/1404

t. + sı 38/534

[= 25]

toğrıca : Doğruca.

t. 28/376, 97/1415

[= 2]

toğrut- : Doğrutmak.

t.-dılar 79/1140

toğan- : Dokanmak.

t.-dı 72/1045, 86/1258

t.-ırsa 25/345

[= 3]

toķī : Sahabelerden bir zat.

t. 120/1751

toķun- : Dokunmak.

t.-dı 10/127

toķuş- : Vuruşmak, çarpışmak.

t.-alım 68/977

t.-dılar 76/1096, 89/1289

[= 3]

tol- : Dolmak, toplanmak.

t.-ar 5/47

t.-ardı 57/814

t.-dı 20/269, 40/570, 49/703, 5/43, 51/732, 53/754, 67/967, 69/994, 83/1205, 94/1376

t.-dılar 123/1795

t.-sa 45/637

t.-up 22/302

[= 15]

tolaş- : Dolaşmak.

t.-ırdı 34/471

- t.-uben 27/365
[= 2]
- oldır-** : Doldurmak.
t.-dđ 81/1178
- oldur-** : Doldurmak.
t.-ayım 84/1218
t.-dđ 98/1434
[= 2]
- olġun** : Dolġun.
t. 28/390
- olu** : Dolu.
t. 107/1568, 16/212, 49/699, 74/1074
[= 4]
- on** : Don, elbise, giysi.
t. + lar 20/266
t. + ların 27/362, 48/690
t. + u 55/792
t. + uġuz 50/714
[= 5]
- onlu** : Donlu, elbiseli.
t. 47/671
t. + lar 45/643
[= 2]
- opla-** : Toplamak.
t.-yasun 2/2
- oprak** : Toprak.
t. 80/1162
- optolu** : Dopdolu.
t. 52/747, 45/642
[= 2]
- oyla-** : Ziyafet vermek.
t.-dđ 47/665
t.-ġız 104/1511
[= 2]

- tuğ** : Tuğ, sorguç.
t.-ı 5/42
- tulū** : < Ar. Doğma, doğuş.
t. 92/1336
- tur** : Kalk, haydi.
t. 102/1484, 25/334, 43/601, 53/762
[= 4]
- tur-** : Durmak.
t.-amaz 22/301
t.-an 48/677
t.-asın 123/1809, 56/802
t.-asız 59/839
t.-asuz 32/440
t.-avuz 97/1409
t.-dı 30/406, 47/670, 61/877, 92/1343
t.-dılar 10/118, 122/1793, 128/1871, 17/226, 33/453, 35/490, 38/532,
42/596, 49/696, 60/855, 64/916, 64/919, 78/1136, 80/1168, 86/1246,
88/1280
t.-ı 48/690, 95/1393, 98/1429
t.-ırdı 49/699
t.-ma 102/1486, 116/1702, 47/669, 53/761
t.-madı 107/1560
t.-sa 124/1819
t.-uben 45/638
t.-uñ 104/1513
t.-ur 56/800, 64/923, 89/1299
t.-urdu 42/593
[= 43]
- turan** : Duran.
t. + lar 123/1804
t. + lara 123/1806
[= 2]
- turmağ** : Durmak.
t. 111/1621
- turuş-** : Karşı karşıya gelmek, savaşmak.

t.-dılar 100/1452, 11/142, 32/449, 66/953, 89/1294, 94/1373
[= 6]

tut- : Tutmak.

t. 12/149, 33/462, 40/563, 113/1656, 59/846, 6/69, 61/873

t.-a 27/366, 26/351

t.-asınız 97/1416

t.-asız 44/624

t.-dı 115/1679, 13/168, 15/192, 16/198, 55/786, 69/999, 76/1108, 8/93,
83/1213, 86/1257, 93/1358, 94/1366, 12/146

t.-dılar 13/157, 24/330, 52/742, 67/969, 73/1055, 77/1114, 96/141

t.-duğ 75/1079

t.-ğıl 56/799

t.-maz 24/319

t.-muş 15/196, 4/30, 47/673

t.-up 8/96

[= 38]

tutsak : Esir.

t. 129/1895, 77/1115

[= 2]

tutul- : Kapanmak, tıkanmak, kapatılmak.

t.-dı 70/1012

tutuş- : Tutuşmak.

t.-dı 91/1325

tuy- : Duymak, anlamak.

t. 19/246

t.-dı 124/1813, 23/304, 49/703

t.-dılar 91/1327

t.-dumki 115/1680

[= 6]

tuyır : Duyurmak.

t. 19/247

tā : <Far. –e kadar, –e değin.

t. 103/1507, 105/1533, 11/129, 19/245, 27/369, 31/434, 33/458, 39/543,
39/553, 40/566, 56/803, 57/817, 60/863, 60/867, 61/875, 68/977,
70/1014, 73/1050, 74/1072, 97/1409, 98/1435

- [=21]
- tābān** : < Far. ışıklı, parlaklık.
t. 47/672, 79/1143
- tābi^c** : < Ar. Boyun eğen, bağlı kalan.
t. 106/1542, 60/865, 62/894, 88/1276
[=4]
- tāb-ı güneş** : < Far. Güneşin hareketi.
t. 84/1214
- tāc** : < Ar. Hükümdarların başlarına giydikleri cevahirli başlık.
t. 92/1339
t. + ımı 6/57
t. + ın 112/1632
[=3]
- tācir** : < Ar. Ticaretle uğraşan.
t. 110/1614
- tāmme** : < Ar. Bütün, eksiksiz, noksansız.
t. 24/324
- tār ü mār** : < Far. Karmakarışık, dağınık, perişan.
t. 109/1599, 111/1615, 127/1867, 72/1044, 77/1121, 84/1223, 85/1229,
87/1263, 91/1329
[=9]
- tārāc** : < Far. Yağma, çapul, talan.
t. 52/737
t. + a 52/737
[=2]
- tāze** : < Far. Taze, körpe.
t. 67/966
t. + ye 127/1859
[=2]
- tāzele-** : < Far. Tazelemek.
t.-yelim 105/1536
- ta^ālā** : < Ar. “Yüksek olsun!” manasına gelen bir söz olup Allah adıyla birlikte kullanılır.
t. 18/241, 38/529, 49/697, 63/911, 77/1109, 9/112, 97/1410

- t. + nıñ 105/1531
t. + ya 118/1722, 12/147, 49/700, 5/49, 78/1136
[= 13]
- ta^ʿalluḳ** : < Ar. Asılı olma, asılma.
t. + umuz 39/542
- ta^ʿalluḳāt** : < Ar. Hısımlar, akraba.
t. 16/199
- ta^ʿdād** : < Ar. Sayma, sayı.
t. 24/326
- ta^ʿlīm** : < Ar. Öğrenme, öğretme.
t. 18/228, 18/239
[= 2]
- ta^ʿrīf** : < Ar. Etrafiyla anlatma, anlatılma.
t. 103/1507, 14/179, 70/1010
t. + i 75/1084
[= 4]
- ta^ʿzīm** : < Ar. Büyükleme, ululama, büyük sayma.
t. 118/1728, 32/440, 33/453, 67/973
[= 4]
- taḥṣīl** : < Ar. Hasıl etme, edilme, ele geçme.
t. 16/207, 18/230
[= 2]
- taḥsīn** : < Ar. Beğenip alkışlama.
t. 24/330
t.-i tekbīr 83/1199
[= 2]
- taḥlīṣ** : < Ar. Kurtarma, kurtarılma.
t. 42/586
t. + e 12/149
[= 2]
- taḥrīb** : < Ar. Harabetme, edilme, yıkıp bozma.
t. 25/344
- taḥt** : < Far. Hükümdarların oturduğu büyük koltuk.
t. 2/4, 53/757

- t. + a 106/1550, 128/1877
t. + ımı 6/57
t. + ıñ 53/758
t. + ına 25/336, 5/44, 54/777, 7/78, 81/1173, 95/1391
t. + ından 118/1733
t. + ımı 4/37
t.-ı hilāfet 7/80
[= 15]
- taḥvīf** : < Ar. Korkutma, korkuya düşürme.
t. 14/179
- taḥdīr** : < Ar. Beğenme, değer verme.
t. + ine 45/632
- taḥrīr** : < Ar. Yerleştirme, yerleştirilme.
t. 32/445, 55/790, 58/824, 62/898
[= 4]
- taḫsīm** : < Ar. Bölme, parçalama, ayırma.
t. 129/1894
- tamām** : < Ar. Tamam, tam, eksiksiz.
t. 100/1464, 116/1700, 117/1710, 119/1743, 126/1840, 13/168, 25/342,
27/373, 33/452, 59/845, 7/83, 87/1271, 98/1433
[= 13]
- tanzīm** : < Ar. Düzeltme, düzenleme, düzen verme.
t. + e 54/765
- taẓarru^f** : < Ar. Kendini alçatarak yalvarma.
t. 130/1909
- tebāh** : < Far. Bozuk, çürük, berbat.
t. 4/34
- tebdīl** : < Ar. Değiştirme, değiştirilme.
t. 62/888
t. ^çayyār-ı cihān 89/1297
[= 2]
- teberrā** : < Ar. Uzaklaşma, uzak durma.
t. 16/205, 64/927
[= 2]

- tebşir** : < Ar. Müjde verme.
t. 32/445
- tecdid** : < Ar. Yenileme, yenilenme.
t. 119/1744, 81/1172
t.-i hilāfet 4/25
[=3]
- tedarik** : < Ar. Tedarik, hazırlama, araştırıp bulma.
t. + in 6/59
t. + ini 6/60
[=2]
- tedbir** : < Ar. Bir şeyi temin edecek veya önleyecek yol.
t. 31/435, 43/613, 63/908, 9/110
t. + imi 31/434
t. + ine 15/197
[=6]
- teferruc** : < Ar. Açılma, ferahlama.
t. + e 65/934
- tefhim** : < Ar. Anlatma, anlatılma.
t. 14/179
- tek** : Yalnız, sadece.
t. 115/1688, 130/1912, 34/476, 57/810, 94/1371, 14/183
[=6]
- tekāsül** : < Ar. Üşenme, tembellik.
t. 41/584
- tekbir** : < Ar. Allah'ü ekber.
t. 120/1752, 71/1028, 74/1075, 83/1199, 87/1265, 93/1354, 93/1361,
94/1376
[=8]
- tekmil** : < Ar. Kemale erdirme.
t. 12/153, 16/208, 18/233, 18/240, 29/404
[=5]
- tekrim** : < Ar. Saygı gösterme, ululama.
t. 117/1718, 67/973
[=2]

- telkīn** : < Ar. Aşılama, kulağına koyma.
t. 129/1896
t. + ini 75/1081
[=2]
- telyīn** : < Ar. Yumuşatma, yumuşatılma.
t. 129/1896
- ten** : < Far. İnsan vücudunun dış yüzü.
t. 47/667, 64/927
t. + den 127/1866, 41/576
t. + i 11/132
t. + inizden 71/1025
t. + inde 66/956
t. + ini 30/417
[=8]
- teng** : < Far. Dar, sıkıntılı.
t. 12/154, 23/303, 63/910, 72/1037, 79/1146, 87/1266
[=6]
- tenhā** : < Far. Yalnız, ıssız, boş.
t. + da 111/1617
- tebren** : Deprenmek.
t. 14/177
- terk-i dünyā** : < Ar. Dünyadan vazgeçip bir köşeye çekilme.
t. 26/357
- tertib** : < Ar. Dizme, sıralama, hazırlama.
t. 105/1537, 66/945, 97/1413
[=3]
- tesellī** : < Ar. Avutma, avundurma.
t. + leri 78/1124
- teslīm** : < Ar. Bir emaneti yerine verme.
t. 96/141
- teşmīm** : < Ar. Koklatma, koklatılma.
t. 52/749
- teşne** : < Far. Susamış.
t. 21/283, 3/16

- [= 2]
- teşrîf** : < Ar. Şereflendirme, şereflendirilme.
t. 14/179
t. + iyle 7/79
[= 2]
- teşvîş** : < Ar. Karıştırma.
t. + e 110/1609, 38/527
t. + i 117/1707, 36/510, 43/615, 17/220
t. + leri 45/631
[= 7]
- tevbe** : < Ar. Tövbe.
t. 33/457
- tevdîc** : < Ar. Bırakma, emanet etme.
t. 19/253
- tevekkül** : < Ar. İşi Allah'a bırakıp kadere razı olma.
t. 26/356, 27/363, 78/1136
[= 3]
- tevḥîd** : < Ar. Allah'ın birliğine inanma.
t. + i 120/1752
- tevzîn** : < Ar. Tartma.
t. ʿaql 14/180
- tez** : Çabuk.
t. 47/674
- tezyîn** : < Ar. Süsleme, süslendirme.
t. 125/1828
- tîğ** : < Far. Kılıç.
t. 10/126, 10/127, 127/1860, 130/1905, 69/998, 82/1188, 93/1353,
76/1097
t. + i 11/128, 47/675
t. + in 102/1488, 69/999
t. + iyle 73/1049
t. + ler 88/1286
t.-i aqvâli 14/182,
t.-i ʿaşkıñ 54/766

t.-i cevāhirlü 5/45,
t.-i ğamğamın 42/592, 47/673, 51/723, 80/1160
t.-i ğam 123/1798,
t.-i şāh-ı kāmekār 51/728,
t.-i zebānım 25/345,
t.-i zebānıñ 53/762,
[=25]

tīmār : <Far. Yara bakımı.
t. + ma 110/1610

tīr : <Far. Ok.
t. + e 11/128
t. + i 99/1439
t. + in 126/1851
t. + iyle 56/796
t.-i şāh 127/1855
t.-i gümān 66/951
[=6]

tiken : Diken.
t. 100/1457, 99/1441
t. + iñ 99/1442
[=3]

titred- : Titretmek.
t.-eyim 34/474

tīz : <Far. Tez, çabuk.
t. 112/1633, 43/601, 69/990, 72/1047, 75/1087, 79/1145, 79/1153,
82/1187, 84/1219, 95/1383, 95/1385
[=12]

toz : Toz.
t. 60/855, 66/949, 67/961, 76/1101, 77/1118, 77/1119
t. + dan 66/947, 71/1030
t. + ları 76/1102
t. + ların 104/1512
[=10]

tuffāḥ : <Ar. Elma.
t. 2/7

- tükür-** : Tükürmek.
t.-di 70/1009
t.-diler 78/1125
[=2]
- türāb** : < Ar. Toprak.
t. 30/416
t. + e 127/1857
[=2]
- türābī** : < Ar. Toprağa mensup, toprakla ilgili.
t. 113/1652, 121/1772, 32/439, 39/547, 77/1123, 79/1150, 82/1195
t. + den 121/1775, 31/427, 32/439
t. + ler 109/1595, 112/1640, 31/427, 6/57, 62/890, 63/904
t. + lerden 112/1630
t. + lere 79/1146
t. + leriñ 113/1649
t. + lerle 75/1087
t. + vüz 32/441
[=21]
- türk** : Türk.
t. 113/1650
- tüy** : Tüy.
t. + i 100/1457
- U
- u** : < Far. Ve.
u. 101/1468, 105/1534, 105/1539, 106/1541, 106/1548, 109/1594,
109/1599, 11/140, 113/1658, 118/1734, 119/1739, 120/1751, 120/1759,
120/1759, 121/1766, 121/1766, 123/1807, 124/1813, 124/1813,
124/1820, 124/1823, 125/1832, 125/1834, 126/1845, 126/1848,
126/1853, 129/1889, 129/1891, 129/1899, 16/201, 17/216, 2/2, 2/4,
23/306, 24/331, 25/335, 25/346, 28/378, 28/380, 33/459, 4/26, 4/37,
41/576, 41/583, 48/686, 49/705, 5/49, 5/49, 50/707, 50/715, 51/730,
51/732, 53/757, 53/759, 54/773, 54/777, 54/777, 55/789, 55/791,
59/844, 60/859, 61/876, 62/896, 65/943, 67/973, 68/988, 68/988,
69/989, 69/992, 69/992, 71/1029, 77/1116, 78/1131, 79/1142, 79/1142,

8/87, 83/1210, 86/1253, 88/1279, 9/105, 92/1342, 97/1411, 97/1415,
97/1417, 98/1430

[= 85]

uc : Uç, son, nihayet.

u. + a 30/407, 40/560

u. + dan 30/407, 40/560

u. + ı 65/931, 82/1198

u. + unda 123/1800

u. + undan 90/1316

u. + unı 90/1315

[= 9]

uç- : Uçmak.

u.-dı 65/942

uçur- : Uçurmak.

u.-dılar 83/1204

ufag : Ufak, küçük.

u. + ı 43/610

uğra- : Tesadüf etmek, karşılaşmak.

u.-dı 102/1481, 107/1563, 71/1031, 72/1036

u.-dılar 100/1461

[= 5]

uğrı : Hırsız.

u. + sı 38/534

uğruluk : Hırsızlık.

u. + la 35/483

uğurdan : Bir uğurdan, bir taraftan.

u. 109/1598, 11/137, 127/1868, 66/944, 71/1027, 71/1028, 76/1100,
78/1132, 83/1200, 83/1201, 84/1227, 87/1264, 87/1265, 88/1285,
88/1288, 94/1377

[= 16]

uğrā : < Ar. Başka, diğer.

u. 119/1742

ulu : Ulu, şerefli, saygı değer.

u. 107/1568, 41/571, 45/642, 49/699, 51/725, 52/747, 55/, 55/788,

60/868, 74/1078, 90/1306, 92/1345, 95/1384

u. + larına 103/1499

u. + larının 103/1500

[= 15]

ulula- : Yüceltmek.

u.-dı 117/1718

umārud-dīn: Sahabelerden bir zat.

i. 120/1755

ur- : Çarpmak, vurmak.

u. 25/334

u.-asın 123/1809

u.-ayım 112/1639

u.-dı 102/1489, 11/131, 11/139, 11/141, 112/1632, 124/1813, 124/1816,
125/1825, 127/1859, 128/1873, 129/1888, 16/211, 17/213, 60/868,
65/941, 67/967, 72/1039, 72/1040, 73/1060, 74/1070, 76/1103, 80/1155,
80/1155, 82/1197, 87/1263, 92/1339, 93/1350, 93/1357, 94/1368,
95/1380, 95/1385

u.-dılar 10/118, 67/965, 88/1286

u.-muşdı 109/1589

u.-uñuz 84/1226

[= 39]

urla- : Vurulmak.

u.-dı 84/1215

uruş- : Çarpışmak, vuruşmak.

u. 8/95

u.-alım 10/113

u.-dılar 17/215, 66/953, 84/1228, 89/1294, 11/142

[= 7]

uşūl : < Ar. Asıllar, kökler.

u. 105/1526, 114/1666, 82/1192, 85/1239

[= 4]

uş : İşte, şimdi, çünkü.

u. 11/129, 112/1638, 117/1710, 19/245, 25/340, 25/342, 41/572, 43/602,
46/660, 52/743, 6/56, 6/66, 68/981, 82/1185, 84/1227, 88/1288,
94/1370, 97/1410, 97/1422

- [= 19]
- uşak** : Çocuk, evlat.
u. + larıyla 16/209
- utan-** : Utanmak, mahçup olmak.
u.-maz 68/984
- uyan-** : Uyanmak, uyku durumundan çıkmak.
u. 53/763
u.-dı 59/853
- [= 2]
- uyku** : Uyku.
u. + da 50/708
u. + dan 58/832
u. + suna 92/1335
u. + sunda 64/915
- [= 4]
- uyluğ** : Uyluk kemiği.
u. + ına 72/1039
- uza-** : Uzamak.
u.-r 90/1307
- uzad-** : Uzatmak.
u.-ırsın 30/415
- uzatmak** : Uzatmak.
u.17/222
- Ü
- ü** : <Far. Ve.
ü. 111/1615, 127/1867, 27/375, 5/41, 64/927, 72/1035, 76/1106,
77/1121, 85/1229, 87/1263, 91/1329
[= 11]
- üç** : Üç (sayısı).
ü. 103/1496, 11/131, 118/1721, 121/1765, 128/1870, 16/202, 45/640,
52/742, 52/742, 73/1055, 77/1115, 84/1223
ü. + i 35/490, 44/627, 44/627
ü. + ide 44/629, 45/645, 49/695, 50/708

- ü. + imiz 44/617
ü. + ünci 120/1757, 120/1758, 125/1826
[= 23]
- üçkez** : Üç kez, üç defa.
ü. + in 80/1155
- üftāde** : < Far. Düşmüş, düşkün.
ü. 73/1063
- ügün-** : Pıhtılaşmak.
ö.-eler 32/443
- ümmed** : < Ar. Bir peygambere inanıp bağlanan cemaat.
ü. + e 44/622
- ümmü seleme** : Hz. Muhammed'in eşi.
ü. 55/783, 56/802, 59/839, 59/849, 59/853, 60/857
ü. + den 59/846, 79/1139
ü. + ni 61/869
[= 9]
- ün** : Ses, seda.
ü. + iyle 67/967
- üslüb** : < Ar. Yol, biçim, usul.
ü. + da 45/644
- üst** : Üst.
ü. + ümüze 9/110
ü. + üñüze 101/1471
ü. + ünde 56/800
ü. + üne 108/1578, 125/1829, 2/4, 57/815
ü. + üni 127/1860
[= 8]
- üş-** : Topluca gelmek, üşüşmek.
ü.-diler 17/215
- üzere** : Üzerine, üstüne.
ü. 123/1804, 45/641, 48/676, 71/1023
[= 4]
- üzeri** : Üzerine, üstüne.
ü. + nde 57/820

ü. + nden 39/554, 72/1034, 96/1405

ü. + ne 107/1567, 124/1818, 18/234, 20/264, 31/429, 75/1088, 91/1324,
91/1329, 94/1369, 95/1384, 96/1408

[= 15]

üzre : Üzerine, üstüne.

ü. 118/1720, 118/1732, 29/397, 33/453, 36/497, 38/532, 67/971,
75/1084

V

[= 8]

vācib : < Ar. Terki caiz olmayan, yapılması gerekli.

v. 104/1512

vāh : < Ar. Vah, yazık, ay.

v. 53/755

vākī^ā : < Ar. Vuku bulan, olan, düşen.

v. 33/455

vākīf : < Ar. Duran, ayakta duran.

v. 121/1774, 31/425, 32/442, 36/502, 38/530

[= 5]

vākī^c : < Ar. Vuku bulan, olan, düşen.

v. 34/473

vāy : Eyvah, vay.

v. 124/1815

vā^cde : < Ar. Bir iş için önden belirtilen zaman.

v. 32/447

vākī^a : < Ar. Olup geçen şey, hadise, olay.

v. 55/790, 58/826

v. + da 105/1526

v. + dan 41/573

v. + nıñ 41/575

v. + sın 58/826

v. + ya 59/853

v. + yı 46/653, 56/806

[= 9]

- vaḳār** : < Ar. Ağırbaşlılık, temkinlik.
v. 50/718
v. + ina 13/166
[= 2]
- vaḳ(i)t** : < Ar. Vakıt, zaman.
v. 114/1670, 114/1670, 18/235, 34/467, 35/491, 36/504, 50/715, 6/55,
12/144, 32/450, 59/845, 61/874
v. + de 49/695
v. + ki 97/1417
v. + i 50/713
v. + kim 117/1705
v.-i şitā 26/353
[= 17]
- var** : Var.
v. 10/121, 101/1469, 103/1498, 11/132, 110/1608, 110/1609, 110/1611,
114/1668, 116/1702, 117/1708, 121/1773, 121/1777, 123/1802,
128/1879, 129/1895, 130/1905, 130/1911, 15/193, 15/194, 16/203,
16/204, 2/7, 24/318, 25/337, 28/381, 31/430, 31/432, 32/437, 36/509,
37/512, 39/542, 42/590, 43/604, 43/615, 45/631, 45/636, 45/639,
45/643, 45/644, 49/696, 5/48, 52/748, 55/, 56/803, 58/831, 6/65, 62/898,
67/963, 68/987, 70/1016, 8/95, 9/106, 99/1441
v. + dır 108/1572, 115/1687, 122/1781, 36/499, 37/518, 55/780, 62/889,
85/1234
v. + sa 2/3
[= 62]
- var-** : Varmak, gitmek, ulaşmak.
v.-a 110/1607, 18/230, 74/1073, 87/1261
v.-alar 36/505, 44/623
v.-alım 102/1485, 104/1513, 111/1622, 112/1642, 113/1649, 33/451,
44/617
v.-am 31/433
v.-asın 43/601, 56/802
v.-asız 32/440, 49/692, 59/839
v.-ayım 112/1639, 116/1690, 123/1804
v.-dı 108/1578, 110/1608, 129/1890, 130/1908, 22/290, 57/815
v.-dılar 117/1709, 124/1818, 36/506, 83/1212

- v.-ıñ 46/652, 69/990
v.-ır 108/1583
v.-ma 20/258
v.-madılar 84/1224
v.-mam 20/261
v.-salar 42/587
v.-up 104/1515, 23/306, 39/543, 45/634
[= 43]
- varka** : Yezid'i tarafından Medine'ye Zeynü'l-abā'ya mektup götüren kişi.
v. 6/62, 6/63, 6/65, 6/67, 8/92
v. + ya 8/92
[= 6]
- varmağ(ķ)** : Varmak, ulaşmak.
v. + a 101/1473
v. 42/588
[= 2]
- vaşf** : < Ar. Bir kimsenin veya şeyin taşıdığı hal, sıfat.
v. + ı 53/751
v. + ın 16/209, 53/763
[= 3]
- vaşī** : < Ar. Geniş, açık, enli.
v. 4/28
- vaşīd** : < Ar. Kapı eşiği.
v. 10/114
- vaşl** : < Ar. Bir şeyi başka bir yere ulaştırma, götürme
v. 130/1912, 2/2
v. + ına 99/1443
v. dil-dār 99/1440
[= 3]
- vaz̄** : < Ar. Koyma, konulma.
v. 35/485
- vazīfe** : < Ar. Görev.
v. + ñe 124/1811
- ve** : < Ar. Ve, hem, ayrıca, bir de.

v. 112/1635, 120/1751, 123/1795, 130/3, 14/178, 14/179, 16/212, 20/265, 20/265, 23/309, 24/328, 4/37, 43/608, 43/610, 46/654, 53/11, 53/11, 63/900, 63/913, 75/1085

[= 20]

vér- : Vermek, göndermek.

v. 10/121, 100/1458, 102/1483, 123/1803, 130/1911, 130/1911, 15/191, 19/243, 25/343, 38/538, 62/887, 97/1413, 97/1423

v.-di 10/127, 100/1456, 102/1494, 103/1509, 106/1554, 107/1556, 108/1577, 116/1695, 116/1702, 118/1728, 123/1805, 126/1850, 127/1857, 129/1899, 16/206, 17/214, 17/221, 21/281, 22/295, 38/539, 4/35, 4/36, 4/37, 4/39, 47/675, 49/697, 5/42, 58/834, 65/930, 69/1003, 69/990, 7/71, 71/1020, 72/1041, 72/1043, 74/1070, 77/1109, 78/1124, 79/1153, 85/1241, 92/1342, 94/1365, 96/1404, 97/1410

v.-diklerin 21/283

v.-diler 100/1462, 108/1571, 53/754, 71/1031

v.-dim 30/419, 8/97, 98/1428

v.-din 4/37

v.-e 35/481, 98/1435

v.-elim 111/1622, 41/583, 75/1082

v.-elüm 33/452

v.-em 25/344, 33/462, 61/883

v.-esin 43/601, 59/850, 96/1398

v.-eyim 22/291, 6/66

v.-gil 99/1449

v.-irdi 114/1669, 4/28

v.-isersin 125/1837

v.-me 26/358

v.-meyekde 42/586

v.-meyüp 33/465

v.-miş 16/200

v.-sede 126/1854

v.-sej 30/416

v.-üp 105/1537, 49/705

[= 92]

vèrmek : Vermek, göndermek.

v. 47/668

- vedāʿ** : < Ar. Ayrılma, ayrılış.
v. 106/1553, 39/545, 56/807, 97/1422
[=4]
- vefā** : < Ar. Sözünde durma, sözünü yerine getirme.
v. 26/355, 28/380, 59/848
v. + sı 54/772
[=4]
- vehhāb** : < Ar. Çok hibe eden, fazla bağışlayan.
v. 71/1023
- vehm** : < Ar. Kuruntu, korku.
v. 19/243
- vekīl** : < Ar. Birinin, işini görmesi için yerine bıraktığı veya yetki verdiği kimse.
v. + i 101/1478
- velī** : < Ar. Veli, aziz.
v. 10/123, 101/1467, 124/1819, 55/780, 7/80
v. + niḡ 14/182, 24/332
v. + yi 58/837
[=8]
- velīd** : < Ar. Yezidin oğullarından birisi.
v. 63/899
- velvele** : < Ar. Şaşkınlık, gürültü, patırdı, yaygara.
v. + ye 92/1342
- vel-kerem** : < Ar. Kerem sahibi.
v. 10/113
- vesveselen-** : < Ar. Şüphelenmek.
v.-di 35/484
- ves-selām** : < Ar. İşte o kadar, son söz budur.
v. 14/173, 98/1433
[=2]
- vezīr** : < Ar. Valilik, vekillik gibi yüksek rütbelerde bulunan “paşa” ünvanını taşıyan kimse.
v. 5/41
- vīrāne** : < Far. Yıkılmış veya pek harabolmuş yer, yapı.

v. 35/493
v. + ye 34/475
[=2]

vukū^c : < Ar. Düşme, rastlama, isabet etme, olma, oluş.
v. + ya 90/1305

vukūf : < Ar. Durma, duruş.
v. 31/426

vuşlat : < Ar. Bir şeye ulaşma, yetişme.
v. 114/1673
v. + m 130/1909
v.-ı ma^cşūka 26/350
[=3]

vücūd : < Ar. Bulunma, var olma.
v. + a 108/1581
v. + ı 107/1555
[=2]

Y

yā : < Far. Ya, o halde, öyle ise.
y. 10/121, 107/1562, 108/1580, 108/1581, 109/1594, 11/130, 112/1636,
112/1641, 113/1645, 113/1656, 114/1672, 115/1683, 115/1683,
115/1687, 117/1714, 118/1729, 120/1758, 123/1803, 126/1847,
126/1853, 126/1853, 130/1910, 19/248, 21/275, 21/276, 21/276, 21/276,
23/305, 27/371, 28/381, 36/509, 38/540, 41/581, 41/581, 42/599,
44/625, 45/634, 56/798, 57/818, 58/828, 58/834, 59/841, 6/65, 65/929,
66/958, 7/73, 77/1122, 79/1141, 86/1253, 87/1269, 94/1375, 94/1375,
97/1423, 98/1425
[=54]

yābān : < Far. Çöl, sahra.
y. + a 39/551

yād : < Far. Hatırlama, inanma.
y. 11/139, 116/1698, 52/750, 53/752, 53/752, 54/769
[=6]

yādigār : < Far. Yedigâr, bir kimseyi veya nesneyi hatırlatacak şey.
y. 19/251

- yāhūd** : < Far. Veya, yahut, ya da.
y. 100/1458
- yār** : < Far. Sevgili, dost.
y. 33/458, 42/590, 52/748, 6/65, 99/1444
y. + dan 51/721
y. + dır 37/518
y. + e 99/1447
y. + ı 30/414
y. + in 53/751
y. + iji 26/353
[= 11]
- yārān** : < Far. Dost.
y. 50/710
y. + a 46/648
y. + ı 54/775
y. + ına 56/806
y. + lar 87/1270
y. + lara 100/1453, 44/626
y. + ları 26/347, 47/665
y. + larıma 79/1142
y. + larımız 85/1234
y. + ların 22/297
y. + larsız 44/618
[= 13]
- yā-rabb** : < Ar. Ey Rab.
y. 49/701
- yār-ı ğar** : < Far. + Ar. Mağara dostu.
y. 119/1740, 28/382, 58/831
[= 3]
- yāve** : < Far. Saçmasapan söz, manasız.
y. 96/1399
- yāver** : < Far. Yardımcı, imdatçı.
y. 106/1550, 25/346, 27/366, 71/1024
[= 4]
- ya^εnī** : < Ar. Demek, şu demek, sözün kısası.

- y. 102/1482, 21/281, 42/600, 7/73
[=4]
- yağmā** : <Far. Çapul, zorla mal kapma.
y. 52/738, 77/1114
[=2]
- yağmala-** : <Far. Yağlamak.
y.-dılar 111/1615
y.-yup 130/1911
[=2]
- yaḥşi** : Güzel, iyi.
y. 12/143, 36/499
[=2]
- yaḳ-** : Yakmak, tutuşturmak.
y. 130/1903
y.-ar 126/1840
y.-dı 126/1840, 3/17, 3/21, 74/1065, 81/1183
y.-dılar 51/735
y.-ısar 33/456
[=9]
- yaḳa** : Yaka.
y. + ları 115/1677
y. + sını 34/472
[=2]
- yaḳıl** : Yanmak.
y. 130/1910
- yaḳın** : Yakın, uzak olmayan.
y. 110/1608, 120/1760, 79/1141, 86/1256
[=4]
- yalan** : Yalan, aldatmak amacıyla bilerek ve gerçeğe aykırı olarak söylenen söz.
y. 29/403
- yalvar-** : Yalvarmak.
y.-dı 76/1108
- yan** : Yan, taraf, cihet.

y. + a 50/708

y. + ı 28/384, 31/423, 41/573, 45/638, 56/804, 58/832

y. + ina 102/1485, 102/1492, 108/1579, 111/1628, 114/1670, 117/1713, 124/1817, 18/236, 22/290, 27/370, 27/370, 43/605, 45/645, 47/661, 53/757, 55/791, 57/821, 6/64, 60/857, 61/882, 63/902, 63/907, 75/1079, 9/106, 93/1362

y. + ında 100/1458, 106/1541, 62/889, 68/987, 90/1306

y. + ları 25/344

y. + larınca 45/643

[= 39]

yaņa : Taraf, tarafa, yana

y. 101/1470, 101/1474, 105/1536, 109/1587, 116/1702, 116/1704, 118/1723, 121/1778, 122/1780, 123/1805, 17/221, 17/224, 19/256, 30/420, 34/473, 35/481, 35/487, 37/518, 40/563, 41/571, 41/577, 42/597, 45/639, 45/641, 51/727, 56/799, 56/799, 56/808, 57/817, 58/824, 59/846, 59/853, 6/66, 6/69, 60/861, 60/868, 61/873, 63/904, 63/905, 64/914, 65/933, 68/974, 69/992, 71/1028, 71/1029, 71/1029, 71/1029, 71/1029, 73/1051, 73/1054, 73/1055, 76/1095, 77/1109, 77/1117, 78/1124, 78/1128, 78/1137, 79/1140, 79/1153, 80/1161, 81/1173, 86/1246, 87/1265, 89/1297, 9/98, 95/1379, 97/1423, 98/1430

y. + dan 13/160, 17/215, 3/23

y. + lı 42/596

y. + ya 27/363, 47/674, 55/784, 62/895, 77/1118

[= 77]

yañlış : Yanlış.

y. 29/403, 29/403

[= 2]

yan- : Yanmak.

y.-ardı 40/570

y.-dı 112/1630, 91/1325

y.-dılar 111/1618

y.-up 91/1331

[= 5]

yankulan- : Yankılanmak.

y.-dı 112/1630, 81/1176

[= 2]

- yap-** : Yapmak, onarmak.
y.-ağ 21/275
- yapış-** : Yapışmak, bulaşmak.
y. 91/1321
y. 34/476
y.-dı 39/555
[= 3]
- yar-** : Yarmak, delmek, ayırmak.
y.-ar 80/1163
y.-dı 124/1816, 66/951, 71/1022, 72/1039, 72/1045, 82/1198, 93/1360
y.-up 16/211
[= 9]
- yara** : Yara.
y. + lar 21/278
y. + ları 110/1601
y. + larını 111/1619
y. + sı 111/1620, 124/1823
y. + sın 109/1590
y. + sını 124/1820
[= 7]
- yarag(k)** : Hazırlık, levazım, silah, mühimmat.
y. + ı 104/1519
y. + ın 10/116, 67/969, 81/1177, 85/1243
y. 24/329, 50/715
y. + a 107/1556
y. + ları 84/1215
y. + larını 42/595
[= 10]
- yarala-** : Yaralamak.
y.-dı 109/1595
- yaralı** : Yaralı.
y. 56/796
- yardım** : Yardım.
y. 126/1846
y. + a 109/1593

- [= 2]
yardımcı : Yardımcı.
y. 20/258
- yarı(u)** : Yarım.
y. 6/67
y. + sı 27/364
y. + sına 90/1316
[= 3]
- yarın** : Yarın, bugünden sonra gelecek ilk gün.
y. 127/1866, 24/321, 26/351, 42/599
y. + a 35/489
[= 5]
- yārī** : <Far. Dostluk, yardım.
y. 28/384, 28/385
[= 2]
- yaş** : Doğuştan beri geçen ve yıl birimi ile ölçülen zaman.
y. 118/1733, 12/143, 21/280, 29/397, 3/21, 49/699, 49/703, 52/742,
53/752, 57/822, 61/878
y. + ma 16/207
y. + mda 16/208
y. + mdaydı 16/202
y. + mı 102/1490, 15/187, 3/19, 44/621
y. + ıyla 130/1911, 20/269, 57/814
y. + la 22/302, 53/761, 99/1448
y. + ları 102/1493, 50/710
[= 26]
- yat-** : Yatmak, sükunet bulmak, uyumak.
y.-ar 18/236, 31/421
y.-dı 90/1318
y.-ur 40/564, 52/741
y.-urken 41/571, 42/597
[= 7]
- yatur-** : Yatırmak.
y.-dılar 64/915
- yavuz** : Yavuz, kötü, fena.

- y. 122/1784
- yayağ** : Yaya giden, piyade.
y. 94/1370
- yaz-** : Yazmak, nakşetmek, yazıya dökmek.
y. 110/1612, 130/1906, 55/779, 60/862
y.-alım 48/687
y.-am 115/1686
y.-an 2/9
y.-ar 114/1667, 18/237
y.-dı 60/864, 68/979, 85/1238
y.-ğıl 47/667, 54/778
y.-mış 119/1739, 7/73
y.-sun 56/803
y.-up 115/1689, 43/601, 59/850, 6/66, 68/976
[= 22]
- yazı(u)** : Yazı, alfabe.
y. 3/23, 80/1157
y. + ya 120/1753, 17/224
y. + yla 113/1648
y. + lara 123/1795
[= 6]
- yazıl-** : Yazılmak, yazma işi yapılmak.
y.-dı 60/864
- yazılı** : Yazılı.
y. 18/238, 57/820
[= 2]
- yazmağ** : Yazmak, yazıya dökmek.
y. 55/781
- ye-** : Yemek, içmek.
y.-diler 122/1789
y.-diğ 64/926
y.-me 9/111
y.-mesün 29/403
[= 4]
- yedi** : Yedi (sayısı).

y. 126/1840, 129/1895, 24/325, 26/360, 3/24, 4/32, 41/579, 41/582, 52/748, 57/812, 62/898, 63/912, 64/917, 66/954, 74/1066, 77/1115, 78/1133, 98/1430

[= 18]

yedir- : Yedirmek.

y.-em 29/401

yek : < Far. Bir, tek.

y. 61/872, 61/872

[= 2]

yel : Rüzgar.

y. + e 25/344

yele : At, aslan gibi bazı hayvanların ensesinde veya boynunda bulunan uzun kıllar.

y. + sine 49/693

yelme : Yelmek işi.

y. 26/355

y. + de 9/99

[= 2]

yemen : < Ar. Arap Yarımadasının batıgüney tarafını teşkil eden bölge.

y. + e 106/1553

yemün : < Ar. And.

y. + de 2/1

yer : Yer, zemin, yeryüzü.

y. 7/82, 73/1056, 82/1186, 89/1290, 91/1325

y. + de 107/1564, 121/1771, 121/1779, 18/231, 43/614, 53/759, 83/1207, 91/1327

y. + den 102/1488, 27/367, 54/768, 72/1036, 83/1213

y. + desin 20/259

y. + e 101/1474, 102/1490, 11/129, 11/136, 110/1601, 112/1632, 118/1731, 123/1806, 125/1838, 17/214, 27/365, 27/374, 35/481, 35/486, 35/494, 57/817, 57/821, 65/942, 71/1023, 72/1046, 87/1260, 87/1262, 87/1263, 91/1330, 92/1345, 93/1359, 94/1370, 94/1375, 95/1387

y. + i 38/528, 50/707, 54/776, 55/792, 56/805, 67/967, 69/994

y. + idir 42/594

y. + in 91/1325
y. + inç 76/1102
y. + ince 80/1168
y. + inde 65/934, 78/1129
y. + inden 42/596, 47/670
y. + ine 100/1463, 125/1830, 128/1871, 16/210, 29/404, 35/485, 45/632,
47/672, 5/43, 56/806, 67/972, 73/1053, 77/1116, 83/1209, 86/1246,
92/1343
y. + ini 92/1346
y. + iyle 65/932
y. + lerde 56/800, 58/830
y. + lere 17/225, 20/258, 20/261, 67/959
y. + lerinde 127/1864
y. + lerinden 127/1869
y. + lerine 92/1346
[= 90]

yerlü : Sabit.
y. 29/404, 5/43, 67/972, 73/1053, 77/1116, 80/1168
[= 6]

yeryüzi : Yeryüzü.
y. + n 13/168, 15/192
y. + nde 94/1373
[= 3]

yeşil : Yeşil.
y. 17/218, 17/219, 45/643, 47/671, 47/672
[= 5]

yet- : Yetişmek, erişmek, vasıl olmak.
y.-di 79/1152
y.-diler 110/1604, 46/646
y.-er 82/1186
y.-medi 125/1838
[= 5]

yetim : <Ar. Yalnız, tek, eşiz, bir tek.
y. 116/1698, 126/1846
y. + e 126/1847
[= 3]

- yetiş-** : Yetişmek, kafi gelmek.
y.-di 106/1541
y.-mezse 80/1163
[= 2]
- yetme-** : Gelmemek, yetişmemek.
y.-dimi 12/150
- yetmiş** : Yetmiş (sayısı).
y. 118/1721, 128/1870, 40/560, 45/639, 62/893, 69/1001
[= 6]
- yetür-** : Ulaştırmak, eriştirmek.
y.-diler 68/981, 95/1389
y.-e 73/1058
y.-ünj 104/1510, 118/1726, 75/1081
[= 6]
- yetürmeg** : Ulaştırmak, eriştirmek.
y. + e 116/1694, 47/670
[= 2]
- yevmül-ḥisāb** : < Ar. Hesap günü.
y. 125/1837, 30/416
[= 2]
- yezdān** : < Far. Allah.
y. 56/795
y. + a 16/200
[= 2]
- yezīd** : < Ar. Emevi Devleti'nin kurucusu Muaviye'nin oğlu.
y. 100/1456, 100/1458, 100/1460, 106/1546, 106/1547, 111/1628,
112/1632, 112/1634, 112/1636, 112/1643, 113/1647, 113/1650,
113/1655, 123/1801, 123/1809, 13/164, 13/164, 13/169, 21/285, 22/295,
3/14, 3/23, 33/465, 34/479, 39/544, 4/39, 5/51, 6/56, 6/67, 61/879,
62/887, 63/913, 64/914, 68/981, 68/982, 7/71, 79/1148, 8/94, 80/1160,
86/1249, 86/1254, 93/1362, 97/1417
y. + den 103/1506, 25/345
y. + e 10/125, 13/160, 14/178, 14/182, 23/305, 39/543, 5/49, 53/762,
62/884, 68/976, 75/1083, 75/1093, 8/92, 88/1278, 99/1437
y. + i 106/1549, 114/1665, 115/1678, 128/1875, 2/4, 23/309, 25/334,

26/347, 26/359, 4/34, 6/62
y. + in 24/318, 62/898, 9/112
y. + inç 109/1595, 115/1677, 120/1763, 61/877, 62/896, 68/987
y. + iyim 79/1151
y. + iyüz 39/548
y. ğül 21/286
[= 83]

yıkıl- : Yıkılmak, perişan olmak, darılmak.
y.-dı 71/1023, 94/1368
y.-ınca 80/1164
y.-ur 72/1034
[= 4]

yıl : Yıl, sene.
y. 57/812

yidir- : Yedirmek.
y.-di 96/1403

yigirmi : Yirmi (sayısı).
y. 16/208, 76/1106, 88/1283
[= 3]

yigit(d) : Yiğit, güçlü, genç, kahraman.
y. 125/1834, 15/194, 36/499, 38/540, 39/550, 58/834, 65/937, 88/1281
y. + lerde 78/1125
y. + e 60/863
y. + inç 33/451, 62/890
[= 12]

yine : Yeniden, gene, tekrar.
y. 103/1497, 107/1566, 108/1584, 11/131, 110/1603, 112/1636,
112/1644, 114/1672, 130/1907, 16/210, 17/221, 18/232, 18/234, 22/295,
26/349, 26/359, 35/486, 37/516, 39/543, 45/631, 45/632, 47/662,
47/674, 52/747, 52/747, 53/761, 54/765, 54/768, 54/770, 54/775,
63/906, 72/1040, 73/1062, 75/1079, 75/1087, 78/1126, 78/1127,
78/1128, 78/1129, 84/1214, 84/1215, 84/1215, 86/1246, 87/1266,
88/1277, 89/1289, 89/1295, 91/1328, 92/1336, 92/1343, 93/1362,
94/1369, 95/1386, 98/1434, 99/1448, 99/1449
[= 56]

- yir** : Yer, yeryüzü.
y. + e 102/1489
- yohsa** : Yoksa, değilse.
y.111/1621, 112/1640, 121/1767, 33/456, 54/771
[= 5]
- yok** : Yok, bulunmaz, mevcut olmayan.
y. 10/117, 10/117, 120/1764, 18/235, 18/238, 20/258, 28/388, 32/437,
33/464, 54/772, 90/1305
y. + dur 99/1445
y. + sa 23/312, 26/355, 37/523, 68/978, 90/1307
[= 17]
- yol** : Yol, tarīk, gidiş.
y. 102/1481, 110/1604, 112/1637, 27/367, 39/553, 60/855
y. + a 103/1497, 105/1537, 106/1553, 111/1623, 111/1627, 118/1723,
24/331, 25/335, 33/457, 42/586, 42/596, 44/627, 6/68, 90/1311, 98/1431
y. + da 111/1623, 130/1912, 14/177, 26/347, 34/469, 9/99
y. + ından 27/363
y. + ını 57/812
y. + ları 67/962
y. + ların 129/1897
y. + u 79/1140
y. + un 24/319
y. + uında 28/385
y. + una 69/991
[= 35]
- yoldaş** : Yoldaş, arkadaş, dost.
y. 49/695
y. + ı 30/414
y. + ıdır 26/357
y. + ım 110/1609, 40/569
y. + ına 90/1315
[= 6]
- yolla-** : Yollamak, göndermek.
y.-dım 36/501
- yön** : Taraf, yüz.

y. + i 121/1778, 91/1319
y. + ün 100/1451
y. + üni 107/1557, 34/473, 84/1218
[= 6]

yönel- : Yönelmek.
y.-di 65/938

yūsuf : Müseyyeb Gazi'nin tarafında olan pehlivanlardan biri.
y. 119/1747

yūsuf ʿabbas : Sahabelerden bir zat.
y. + a 43/609

yūsuf-ı haccāc : <Ar.Irak valisi olup, Hz.Muhammed soyuna ve taraftarlarına eziyet eden Yusuf bin Sakafī'nin unvanı.
y. + a 5/40

yu- : Yıkamak, temizlemek, kaldırmak.
y.-dı 122/1787
y.-yam 23/309
[= 2]

yūkaru : Yukarı.
y. 91/1321
y. + ya 90/1314
[= 2]

yumruk : Yumruk.
y. 124/1813

yuvalan- : Yuvarlanmak.
y.-dı 128/1882
y.-ur 91/1327
[= 2]

yüreg : Yürek, kalp.
y. + in 38/536

yürü(i)- : Yürüme, gezme, dolaşmak.
y. 106/1550, 116/1693, 130/1904, 14/183, 28/382, 56/803, 62/897,
79/1153, 83/1200, 99/1440, 99/1442, 10/121, 6/66
y.-di 109/1598, 127/1858, 129/1887, 95/1379, 95/1382, 11/137,
127/1860, 27/368, 49/704, 83/1201, 94/1377

y.-diler 35/490, 49/698, 66/944, 66/947, 76/1101, 76/1101

y.-ñüz 84/1226

y.-r 56/800

y.-yü 17/221

[= 33]

yürüyüş : Saldırı, akın.

y. 84/1227, 88/1288

[= 2]

yüz : Surat, çehre, yüz.

y. 103/1498, 114/1661, 5/48, 5/50, 62/897, 63/900, 63/903, 66/953, 66/954, 66/954, 67/969, 68/983, 77/1115, 78/1133, 86/1255

y. + e 2/1, 2/4

y. + i 10/125, 101/1470, 22/296, 23/316, 4/36, 55/786, 66/949, 86/1258, 91/1325, 95/1384

y. + in 102/1492, 115/1679, 22/293, 48/679, 57/821, 60/861, 81/1169, 97/1419

y. + ine 70/1009, 81/1169, 84/1220, 92/1338

y. + ini 113/1647, 12/146, 19/243, 66/946, 66/957, 67/959, 76/1108, 95/1380

y. + lerin 57/823

y. + lerinden 24/327, 55/791

y. + üñ 13/165

y. + ünden 74/1069

y. + üni 18/240

[= 53]

yüz- : Yüzmek, derisini yüzmek.

y.-di 106/1546

Z

zāt : < Ar. Sahip, malik.

z. + ıñja 105/1530, 28/386

z. + ina 112/1633

[= 3]

zelīl : < Ar. Hor, hakir, alçak, aşağılanan.

z. 4/36

- zerre** : < Ar. Pek ufak parça.
z. 40/557
- zıkr** : < Ar. Anlama, anılma.
z. 116/1697, 119/1736, 52/750
z. + ini 126/1845
[=4]
- zül-cenāh** : < Ar. Çok taraflı, her yana.
z. 53/11, 56/800, 57/818, 57/819
z. + ı 126/1841
z. + ıı 80/1155
[=6]
- zü'l-cüş** : < Ar. Lanetli ordu.
z. 68/988
z. + a 111/1624
[=2]
- zü'l-la'īn** : < Ar. Lanetli, şeytan.
z. 129/1891
- zül-himem** : < Ar. Himmet sahibi, himmetli.
z. 33/455, 79/1150
[=2]
- zül-kerem** : < Ar. Kerem sahibi.
z. 116/1692, 20/271, 34/477, 44/625
[=4]
- zü'l-vefā** : < Ar. Vefakar
z. 10/115
- zābıta** : < Ar. Şehir güvenliğini sağlamakla vazifeli bulunan idare, polis.
z. 95/1388
- za'īf** : < Ar. Zayıf, güçsüz, kuvvetsiz.
z. + e 126/1846
- zālal** : < Ar. Gölge eden, gölgesi olan.
z. 66/958
- zamīr** : < Ar. İç, içyüz, kalp, vicdan.
z. 108/1581, 118/1733, 59/841, 65/934, 87/1269
[=5]

- ziyā** : < Ar. Işık, aydınlık.
z. 55/792, 92/1337
[=2]
- ziyāfet** : < Ar. Misafire yedirip içirme, şölen.
z. 105/1532, 117/1710, 117/1710, 117/1719, 120/1757, 47/665
[=6]
- zāhir** : < Ar. Görünen, açık, belli, meydanda.
z. 103/1504, 114/1661, 123/1796, 46/657, 57/819, 67/960
[=6]
- zālim** : < Ar. Zulmeden, haksızlık.
z. 38/529
z. + lerden 19/249
[=2]
- zahīr** : < Ar. Arka çıkan, yardımcı.
z. 66/952
- zālām** : < Ar. Karanlık.
z. 81/1182
- zuhūr** : < Ar. Görünme, meydana çıkarma.
z. 14/180
[=2]
- zulem** : < Ar. Karanlık.
z. 113/1655
- zulm** : < Ar. Zulüm, haksızlık, eziyet.
z. 3/17, 5/42
[=2]
- zulmet** : < Ar. Karanlık.
z. 125/1827
- zā'id** : < Ar. Artan, artıran.
z. 97/1412
- zār** : < Ar. Ağlayan, inleyen.
z. 112/1631, 129/1898, 99/1442
z. + ıyla 40/570, 57/816
[=5]

- zaḥm** : < Ar. Sıkıştırma.
z. 72/1039, 112/1638
z. + ın 73/1050, 73/1054
z. + i 109/1589
[= 5]
- zaḥmet** : < Ar. Sıkıntı, eziyet, rahatsızlık.
z. + i 104/1520, 51/724, 67/968
[= 3]
- zaḥm-nāk** : < Far. Yaralı.
z.100/1460
- zamān** : < Ar. Zaman, vakit, çağ, devir.
z. 10/116, 10/118, 100/1456, 101/1476, 105/1525, 105/1537, 107/1565,
107/1569, 108/1576, 109/1588, 111/1620, 114/1660, 116/1701,
126/1852, 127/1865, 128/1873, 13/157, 15/193, 16/202, 17/213, 20/264,
22/298, 30/406, 30/410, 32/446, 32/449, 34/480, 35/482, 39/551,
44/622, 47/666, 50/708, 50/710, 51/734, 57/809, 57/811, 58/832,
61/872, 61/875, 66/955, 67/966, 7/71, 70/1012, 70/1018, 73/1063,
76/1100, 78/1135, 78/1138, 82/1189, 83/1202, 86/1245, 87/1268,
89/1300, 90/1318, 91/1332, 92/1340, 94/1367, 94/1373, 94/1378,
95/1385, 96/1406, 97/1413, 97/1418, 97/1419
z. + da 100/1450, 16/207, 18/233
z. + dan 21/275
[= 68]
- zebān** : < Far. Dil, lisan, lehçe.
z. + ım 25/345
z. + ın 53/762
[= 2]
- zebīr** : < Ar. Mihnet, sıkıntı.
z. 119/1748
- zebūn** : < Far. Zayıf, güçsüz, aciz.
z. 122/1786, 17/218, 66/955, 66/958, 78/1134, 78/1134, 94/1368
[= 7]
- zehr** : < Far. Zehir, ağı.
z. + iyle 56/796
z. şerbet 8/87

- z. katildir 8/87
[=3]
- zehre** : < Far. Öd, cesaret.
z. + leri 122/1794
- zelzele** : < Ar. Deprem, sallantı.
z. + ye 92/1342
- zemīn** : < Far. Yer, yeryüzü.
z. 44/628
- zen** : < Far. Kadın.
z. + i 21/286
- zerd** : < Far. Sarı.
z. + dir 55/792
- zerrīn** : < Far. Altından yapılmış, altın.
z. 5/46, 92/1339
[=2]
- zeyneb** : Hz. Ali'nin kızı.
z. 11/140, 6/56
z. + i 13/159, 13/161, 21/284
z. + le 9/103, 9/104
[=7]
- zeynül-^ḥābidīn** : Hz. Hüseyin'in oğlu.
z. 118/1730, 6/55, 7/73, 9/108
z. + i 114/1666, 23/310
z. + le 21/284
[=7]
- zeynül-^ḥabā** : Hz. Abidin mi Hz Hüseyin'in oğlu zeynül-^ḥābidīn
z. 10/115, 106/1550, 118/1729, 128/1876, 9/102, 98/11
z. + dan 6/66
z. + dir 124/1812
z. + yı 53/755, 6/60, 99/1438
z. + yıda 22/298
[=12]
- zeynü'l-^ḥabād** : Özel isim. (Bkz. zeynül-^ḥābidīn)
z. 25/336

- zırh** : < Far. Zırh, demirden örme veya dökme savaş elbisesi.
z. 3/11
- zīrā** : < Far. Çünkü, şundan dolayı ki.
z. 32/439, 35/494, 4/31, 44/620, 99/1442
[= 5]
- zīr** : < Far. Alt, aşağı.
z. hākda 62/893
- zihi** : < Ar. Ne güzel, ne hoş, aferin.
z. 118/1734, 68/984
[= 2]
- zindān** : < Far. Karanlık, yer altı hapishanesi.
z. 12/149, 21/274, 21/277, 49/695, 49/701, 60/860
z. + a 114/1669, 116/1699, 21/284, 49/696
z. + cıya 116/1692
z. + da 16/202
z. + dan 23/310
z. + ı 49/692
z. + ma 16/198
z. + mda 42/588
[= 16]
- zinhār** : < Far. Sakın!, asla, aman!
z. 2/8, 99/1439
[= 2]
- zişt** : < Far. Çirkin.
z. 64/927, 93/1355
z.-şifāt 125/1832
[= 3]
- ziyād** : < Ar. Fazlalık, çokluk.
z. 4/38
- ziyāde** : < Ar. Artma, çoğalma.
z. 122/1784, 49/697, 60/859
[= 3]
- ziyāret** : < Ar. Görmeye gitme, görüşmeye gitme.
z. 59/842, 59/843, 59/844, 59/845, 61/870

z.-i resül 55/787

[=6]

zor : < Far. Sıkıntı, rahatsızlık, güç.

z. 94/1375

z. + ıyla 96/1403

[=2]

zūr-bāz : < Far. Kuvvetle, zorla, kuvvet oyunlarını gösteren sanatkar.

z. 106/1541, 93/1363

[=2]

zümre : < Ar. Bölük, takım, topluluk, grup, sınıf, cins.

z. 101/1466

SONUÇ

Dāstān-ı Müseyyeb Gāzī manzum bir eserdir. Eser 19. yüzyılda Nâ'îlî mahlaslı biri tarafından yazılmıştır. Eser üzerinde yaptığımız çalışmalar sonucunda elde ettiğimiz sonuçlar şunlardır :

1. Metinde genel olarak hareke kullanılmamıştır. Ancak bazı yerlerde yanlış okunmasını engellemek için müellif tarafından harekelendirilmiştir.

mübārekin 6/59

köpekler 9/99

beglign 4/35

2. Metinde aynı ünlü aynı kelimedede farklı şekillerde yazılmıştır.

ol dururken (اول دوررکن) bize küstāhlık durur (بزه کستاخلفدر) 55/781

kıldı (قلدی) 40/557 kılalım (قیللم) 42/589

diñle (دکلا) 59/846 dinler (دیگر) 50/719

3. Metinde arka damak ünsüzü n(ن) bazen kef (ك) bazende üç noktalı kefle (كْ) yazılmıştır.

saña (سكا) 19/245

diñle (دكله) 19/246

göñülđen (كوکلدن) 14/173

Yukarıdaki kelimelerde arka damak ünsüzü n(ن) harfi kef (ك) ile yazılmışken aşağıdaki örneklerde üç noktalı kefle (كْ) yazılmıştır.

eliñden (الکدن) 12/152

beñziñ (بکزک) 13/165

süñü (سکؤ) 93/1356

4. Metinde, günümüz Türkçesinde kullanımdan düşmüş gelecek zaman eki

olarak -IsAr eki kullanılmıştır.

yağ-ısar 33/456, ver-isersin 125/1837, çek-iser 51/724, kıl-ısar 5/54, gel-iser
45/635

5. Metinde günümüz Türkçesinde kullanımdan düşmüş 2. teklik şahıs emir eki olarak kullanılan -gIl ekine rastlanılmıştır.

yaz-ğıl 47/667, al-ğıl 56/798, tut-ğıl 56/799

6. Metinde rastladığımız ve günümüz Türkçesinde kullanılmayan bir ek de zarf-fiil eki olarak kullanılan -ıcağ/ -icek ekidir.

ᶜalīye gelicek (gelince) melᶜūn kaçıdı 29/395

işidicek (işidince) ayağ üzre tırdılar 38/532

yezīd adın duyıcağ (duyunca) münzir hemān 39/544

7. Metinde günümüz Türkçesinde kullanımdan düşmüş (arkaik) kelimelere rastlanılmıştır.

egin “sırt, arka” 123/1799

egleş- “beklemek, birlikte beklemek” 96/1407

ayıt- “söylemek” 36/509

azğaş- “çekişmek, didişmek, öfkelenmek, parlamak” 64/928

bilece “birlikte, beraber, dahi” 9/101

bilesince “birlikte, beraber” 45/639

biti “mektup, yazı” 6/66

diñleş- “karşılıklı dinlenmek” 121/1771

göndür- “göndermek, yollamak, geri çevirmek” 121/1775

göyün- “yanmak, yüreğini yakmak” 7/81

siyek “kırık, çıkık tahtası” 130/1902

uğrı “hırsız” 38/534

8. Metinde aynı kelimenin ünsüzü hem günümüz Türkçesiyle hem de Eski Türkçe dönemlerde kullanılan şekliyle yazılmıştır.

aḫṣāma dek 39/549	aḫṣāma dek 20/259
ayaḡına 42/598	ayaḡ 80/1164
ḡavḡayı 64/919	ḡavḡa 88/1282
yoḡsa 11/1621	yoḡsa 23/312

9. Metinde Azeri Türkçesinde kullanılan birinci tekil kişi zamiri olan men kelimesine rastlanılmıştır (men 101/1467, 34/474; meni 118/1726). Ayrıca yine Azeri Türkçesinde kullanılan yaḫṣi kelimesine de rastlanılmıştır. (ol gün içre yaḫṣi şavaṣ étdiler 12/143). Bu kelimelerden yola çıkarak müellifin Azeri Türkçesinden etkilendiği söylenilebilir.

10. Metnin genelinde kalınlık-incelik, düzlük-yuvarlaklık uyumunun olduğu söylenilebilir.

11. Metinde günümüz Türkçesinde kullanılmayan öğrenilen geçmiş zaman eki olan -UpdUr ekine rastlanılmıştır.

aḡladım bunlar édüpdür bu işi (anladım bunlar bu işi yapmıştır.)

12. Metinde Eski Türkçe'de bildirme eki olarak kullanılan -dur yardımcı fiilinin geniş zaman ekiyle çekime giren -durur ekine rastlanılmıştır.

ol dururken bize küstāḫlık durur / nāme yazmaḡ rü-yı siyāḫlık durur 55/781.

13. Metinde Eski Anadolu Türkçesinde kullanılan -uban/-üben zarf-fiil ekine rastlanılmıştır.

ḡaldır-uban 96/1397

işid-üben 96/1400

gir-üben 108/1577

gel-üben 114/1670

14. Dāstān-ı Müseyyeb Gāzī gerek dil özellikleri gerekse kelime hazinesi yönünden Türk Edebiyatı'na kazandırılan önemli bir eserdir.

KAYNAKÇA

Kitaplar

- AKALIN**, Mehmet, Eski Türkçenin Grameri, TDK Yayınları, Ankara, 2007.
- BANGUOĞLU**, Tahsin, Türkçenin Grameri, TDK Yayınları, Ankara, 2000.
- ÇETİN**, Abdalbaki, Müseyyeb-name Üzerine A.Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi Sayı 36 s. 319-344, Erzurum, 2008
- DEMİR**, Necati, Müseyyeb Gazi Destanı, Hece Yayınları, Ankara, 2007.
- DEVELLİOĞLU**, Ferit, Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lugat, Aydın Kitapevi Yayınları, Ankara, 2014.
- DİLÇİN**, Cem, Yeni Tarama Sözlüğü, TDK Yayınları, Ankara, 2013.
- ERDEM**, Mehmet Erdem, Müseyyeb-nâme, Hece Yayınları, Ankara, 2007.
- ERGİN**, Muharrem, Türk Dil Bilgisi, Boğaziçi Yayınları, İstanbul, 1981.
- FIĞLALI**, Edhem Ruhi, İmamiye Şiası, Ağaç Kitabevi Yayınları, İstanbul, 1984.
- GABAIN**, A. Von, Eski Türkçenin Grameri, TDK Yayınları, Ankara, 1988.
- GÜLSEVİN**, Gürer, Eski Anadolu Türkçesinde Ekler, TDK Yayınları, Ankara, 1997.
- GÜNGÖR**, Şeyma, Fuzulî-Hadikatü'S-Süedâ, KÜLTÜR VE TURİZM Yayınları, Ankara, 1987.
- HACIEMİNOĞLU**, Necmettin, Türk Dilinde Yapı Bakımından Fiiller, Kültür Bakanlığı Yayınları, İstanbul, 1991.
- KARAMANLIOĞLU**, Ali, Türk Dili, Dergah Yayınları, İstanbul, 1986.
- KARTALIOĞLU**, Yavuz, Klasik Osmanlı Türkçesinde Eklerin Ses Düzeni, TDK Yayınları, Ankara, 2011.
- KOCATÜRK**, Vasfi Mahir, Türk Edebiyatı Tarihi : Başlangıçtan Bugüne Kadar

- Türk Edebiyatının Tarihi, Tahlili ve Tenkidi, Edebiyat Yayınevi, Ankara 1964.
- KORKMAZ**, Zeynep, Gramer Terimleri Sözlüğü, TDK Yayınları, Ankara, 1992.
- KORKMAZ**, Zeynep, Türk Dili Üzerine Araştırmalar, TDK Yayınları, Ankara, 1995.
- KORKMAZ**, Zeynep, Türkiye Türkçesi Grameri, TDK Yayınları, Ankara, 2009.
- ŞEMSEDDİN** Sami, Kamus-ı Türki, Çağrı Yayınları, İstanbul, 2011.
- TİMURTAŞ**, Faruk Kadri, Eski Türkiye Türkçesi, Enderun Kitabevi, İstanbul, 1989.
- TOPALOĞLU**, Ahmet, Dil Bilgisi Terimler Sözlüğü, Ötüken Yayınları, İstanbul, 1989.
- Tez**
- ÇETİN**, Abdülbaki, Ahmet Abdülcebbaroğlu: Tuhfetü'l-Letâyif (Giriş-İnceleme-Metin-Dizin), Atatürk Üniv. SBE, Erzurum, 2002. Basılmış doktora tezi.
- ÇETİN**, İdris, Tuhfetü'l-Ebrar, (Giriş-İnceleme-Metin-Dizin), Bingöl, 2017 Basılmamış Yüksek Lisans Tezi.

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı	Neslihan SEMERCİ ELMAS
Doğum Yeri	BİNGÖL/GENÇ
Doğum Tarihi	13.10.1992

LİSANS EĞİTİM BİLGİLERİ

Üniversite	BİNGÖL ÜNİVERSİTESİ
Fakülte	FEN-EDEBİYAT FAKÜLTESİ
Bölüm	TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI BÖLÜMÜ

İŞ DENEYİMİ

Çalıştığı Kurum	İL MİLLİ EĞİTİM KURUMU
Görevi/Pozisyonu	ÜCRETLİ ÖĞRETMENLİK
Tecrübe Süresi	1 YIL

KATILDIĞI

Kurslar	
Projeler	

İLETİŞİM

Adres	
E-mail	nslhnsemerci@gmail.com

